

ଭାରତବର୍ଷରେ
ଏସ୍.ୟୁ.ସି.ଆଇ(କେମ୍ବୁୟନିଷ୍ଟ)
କାହିଁକି ଏକମାତ୍ର ସାମ୍ୟବାଦୀ ଦଳ

ଶିବଦାସ ଘୋଷ

ପ୍ରକାଶକଙ୍କ କଥା

୧୯୭୯ ମସିହା ମାର୍ଚ୍ଚ ୧୫ ତାରିଖ ଦିନ ପଣ୍ଡିତାବଙ୍ଗର ଜଳପାଇଗୁଡ଼ିଠାରେ ଏସ.ୟୁ.ସି.ଆଇ(କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ) ଦଳର କର୍ମୀ, ସମର୍ଥକ ଓ ଦରଦାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରିୟ ନେତା ଓ ଶିକ୍ଷକ, ଦଳର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତା ସାଧାରଣ ସମାଦକ ତଥା ଏ ଯୁଗର ବିଶିଷ୍ଟ ମାର୍କ୍ଝବାଦୀ ଦାର୍ଶନିକ କମ୍ପ୍ୟୁଟ ଶିବଦାସ ଘୋଷ ଏକ ଔତ୍ତିହାସିକ ଉଦ୍ବୋଧନ ଦେଇଥିଲେ । ସେହି ଆଲୋଚନାର ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ଉପରିକରି ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧର ସୃଷ୍ଟି । ୧୯୭୦ ମସିହାରେ ଏହା ଯେତେବେଳେ ପ୍ରଥମଥର ପାର୍ଟିର ବଙ୍ଗଲା ମୁଖପତ୍ର ‘ଗଣଦାବା’ ବିଶେଷାଙ୍କରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେଲା, ସେତେବେଳେ ବିଷୟବସ୍ତୁ ସମ୍ପର୍କତ ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ କେତେବେଳେ ଘଟଣା ପ୍ରବାହକୁ କମ୍ପ୍ୟୁଟ ଘୋଷ ସଂଯୋଜନ କରିଥିଲେ । ଉଲ୍ଲେଖନୀୟ, ସେ ଯେତେବେଳେ ଏହି ଭାଷଣଟି ଦେଇଥିଲେ, ସେତେବେଳେ ସି.ପି.ଆଇ(ୱମ.ୱଲ.) ଗୋଟିଏ ରାଜନୈତିକ ଦଳ ଭାବେ ଆତ୍ମ ପ୍ରକାଶ କରିନଥିଲା ଓ ଯେଉଁ ତାହା ଗୋଷ୍ଠୀ କନ୍ଦଳ ଯୋଗୁ ସି.ପି.ଆଇ(ୱମ) ଉତ୍ତର ପୃଥକ ହୋଇ ନକ୍କଲପତ୍ରୀମାନେ ଆଉ ଏକ ଦଳ ଗଠନ କଲେ, ସେହି ଗୋଷ୍ଠୀ କନ୍ଦଳର ଯଥେଷ୍ଟ ସୂଚନା ମିଳୁଥିଲେ ବି ତାହା ଏତେ ପ୍ରକଟିତ ହୋଇ ନଥିଲା ।

ପରବର୍ତ୍ତାକାଳରେ ଏହି ଦଳଗୁଡ଼ିକ ବହୁଭାଗରେ ଖଣ୍ଡ ବିଖ୍ୟାତ ହୋଇଛନ୍ତି । କାହିଁକି ଏହି ଦଳଗୁଡ଼ିକ ଏକ ସଠିକ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଦଳ ରୂପେ ଗଢି ଉଠି ପାରିଲେ ନାହିଁ ଏବଂ ଏକ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଦଳ ଗଠନ ହେବା ଓ ଦେଶରେ ବିପ୍ଳବୀ ଆଯୋଳନକୁ ଦ୍ଵାରାନ୍ତି କରିବା ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଶୋଷଣମୂଳକ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଉଛ୍ଵେଦ ସାଧନ କରିବାର ଯଥାର୍ଥ ବିଜ୍ଞାନସମ୍ବନ୍ଧର ପଥ କ'ଣ, ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ମୌଳିକ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ତୋଳି ଧରିବା ଉଦେଶ୍ୟରେ ଏ ଯୁଗର ମହାନ ମାର୍କ୍ଝବାଦୀ ଚିନ୍ତାନାୟକ କମ୍ପ୍ୟୁଟ ଶିବଦାସ ଘୋଷ ଏହି ଆଲୋଚନାଟି କରିଛନ୍ତି । ଏହି ଆଲୋଚନାର ଜରୁରୀ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଅନୁଭବ କରି

୧ ୯୭ ୨ ମସିହାରୁ ଏ ଯାବତ୍ ଏହା ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଅନୁଦିତ ହୋଇ ତିନି ଥର ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି ।

ପ୍ରକାଶ ଥାଉକି ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ଏହାର ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂଘରଣ ପ୍ରକାଶିତ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ୧ ୯୭୭ ମସିହାର ଅଗଷ୍ଟ ୫ ତାରିଖ ଏ ଦେଶର ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ଓ ଶୋକିତ ମଣିଷଙ୍କୁ ଶୋକର ସାଗରରେ ଉସାଇ ଦେଇ କମ୍ପ୍ରେଟ ଶିବଦାସ ଘୋଷ ବିଦାୟ ମେଳଥିଲେ । ମାତ୍ର ତାଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ଓ ପଥ ପ୍ରବର୍ଗନକାରୀ ଚିନ୍ତା ଏବଂ ଆଦର୍ଶକୁ ପାଥେୟ କରି ଭାରତବର୍ଷରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦ ବିରୋଧୀ ସମାଜଭାନ୍ତିକ ବିପ୍ଳବ ଏହାର ଚୂତାନ୍ତ ସଫଳତା ଦିଗରେ ଯେ ଅଗ୍ରସର ହେବ ତଥା ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ପୁଷ୍ଟକଟି ଏକ ମୌଳିକ ଦୃଷ୍ଟିଭଣୀ ଗଢ଼ିତୋଳିବାରେ ସହାୟକ ହେବ ଏହି ଆଶା ରଖୁ ଆମେ ଚର୍ଚମାନ ଏହାର ଚତୁର୍ଥ ସଂଘରଣ ପ୍ରକାଶ କରୁଛୁ । ଏହାର ଚୃତୀୟ ସଂଘରଣ ବହୁ ଦିନରୁ ନିଃଶେଷିତ ହୋଇଯାଇଛି । ପାଠକମାନଙ୍କର ବ୍ୟାପକ ଚାହିଦା ଥିବା ସଭେ ଚତୁର୍ଥ ସଂଘରଣର ପ୍ରକାଶନରେ ବିଳମ୍ବ ଘଟିଥିବାରୁ ଆମେ ଗଭୀରଭାବେ ଦୁଃଖ୍ୟ ହୁଏମୁଣ୍ଡିତ ।

ଚତୁର୍ଥ ସଂଘରଣ ପ୍ରକାଶନ ଅବସରରେ ମୂଲ ରଚନା ଓ ମୁଦ୍ରଣରେ କେତେକ ଭାଷାଗତ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଭାଷାନ୍ତର ଓ ମୁଦ୍ରଣରେ ବହୁ ସତର୍କତା ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଛି । ତତ୍ ସର୍ବେ ଅନୁବାଦ ଓ ମୁଦ୍ରଣର ସମସ୍ତ ତୁଟି ପାଇଁ ଆମେ ଦାୟୀ ।

ଆଶା ପୋଷଣ କରୁଛି, ଏହି ପୁଷ୍ଟକଟି ମାର୍କବାଦର କଷଟି ପଥରରେ ପ୍ରକୃତ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଦଳ ବିଚାର କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯଥେଷ୍ଟ ସହାୟକ ହେବ ।

୨୧, ଗଙ୍ଗୋତ୍ରୀନଗର,

ରୋଡ ନଂ- ୩,

ଶିଶୁପାଲଗଢ଼,

ଭୁବନେଶ୍ୱର - ୨

ଡିସେମ୍ବର ୧, ୨୦୧୪

ଧୂର୍ଜ୍ଜୀବ ଦାୟ

ଭାରତବର୍ଷରେ ଏସ୍.ସ୍କୁ.ସି.ଆଇ(କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ) କାହିଁକି ଏକମାତ୍ର ସାମ୍ୟବାଦୀ ଦଳ

ଆମ ଦେଶରେ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନାମଧାରୀ ଦୁଇଟି ପାର୍ଟି ଥିବା ସର୍ବେ ଆୟୋମାନେ କାହିଁକି ଏସ୍.ସ୍କୁ.ସି.ଆଇ.(କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ)କୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରି ଗତି ତୋଳିବା ପାଇଁ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଆହାନ କରୁଛୁ - ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ପାଇଁ ଆପଣମାନେ ମୋତେ ଅନୁରୋଧ କରିଛନ୍ତି । ପ୍ରଶ୍ନଟି ଖୁବ୍ ସ୍ଵାଭାବିକ । କିନ୍ତୁ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟା ଆଉ ଦୁଇଟି ହୋଇ ରହିନାହିଁ । ଶୁଣିବାକୁ ପାଉଛି, ଶୀଘ୍ର ଏକ ଡୃତୀୟ ପାର୍ଟି ଗଠନ କରିବାର ପ୍ରତ୍ୟେକି ଚାଲିଛି । ପ୍ରଥମେ ସି.ପି.ଆଇ. ନାମରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ପାର୍ଟି ଥିଲା । ୧୯୭୪ ମସିହାରେ ତାହା ଭାଙ୍ଗି ବର୍ତ୍ତମାନ ସି.ପି.ଆଇ. ଏବଂ ସି.ପି.ଆଇ.(ଏମ) ନାମରେ ଦୁଇଟି ପାର୍ଟି ହୋଇଛି । ଏବେ ପୁଣି ନକ୍ଷଳପତ୍ରୀ ବୋଲି ପରିଚିତ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନେତା ଓ କର୍ମମାନେ ସି.ପି.ଆଇ.(ଏମ)ରୁ ବାହାରି ଆସି ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦଳ ଗଠନ କରିବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ଫଳରେ, କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ନାମଧାରୀ ପୁରୁଣା ପାର୍ଟିଟି ବର୍ତ୍ତମାନ ତିନିଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ । ଏହି ପୁରୁଣା କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ତିନୋଟି ଧାରାରୁ କୌଣସି ଗୋଟିଏକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଆୟୋମାନେ କାହିଁକି ଏସ୍.ସ୍କୁ.ସି.ଆଇ.(କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ)କୁ ସମର୍ଥନ ଓ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରିବା ପାଇଁ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ଆହାନ କରୁଛୁ - ମୋ ମତରେ ପ୍ରଶ୍ନଟିକୁ ଯଦି ଏହିଭଳି ଉପସ୍ଥାପିତ କରାଯାଏ, ବୁଝିବାକୁ ସୁବିଧା ହେବ ।

ଭୁଲର ପ୍ରକୃତି ନିର୍ଣ୍ଣାରଣ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟିମାନଙ୍କ ପାଇଁ ମୂଳ ବିଚାର୍ୟ ବିଷୟ

ପ୍ରଥମେ ମୁଁ ଗୋଟିଏ ବିଷୟ ପରିଷାର କରିଦେବାକୁ ଚାହେଁ । ଏ ଦେଶର
କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ବୋଲାଉଥିବା ଦଳଟି ଅସଂଖ୍ୟ ଭୁଲ୍ କରିଛି, କେବଳ ମାତ୍ର ଏହି
କାରଣରୁ ଯେ ଆସେମାନେ ଏସ୍-ୟୁ-ସି.ଆଇ.(କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ)କୁ ଅନ୍ୟ ଏକ ବିକଷ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ
ପାର୍ଟି ଭାବେ ଗଢ଼ି ତୋଳୁଛୁ - ଏହା ଠିକ୍ ନୁହେଁ । ଏକ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ
କେବେହେଲେ ଭୁଲ୍ କରିପାରେନା - ଏହା ଆମେ ମନେ କରୁନା; ବା ସେ ଦଳଟି ଭୁଲ୍
କଲେ ଯେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଅନ୍ୟ ଏକ ବିକଷ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଗଢ଼ି ତୋଳିବାକୁ ହେବ -
ଏହା ବି ଆମେ ମନେ କରୁନା, କୌଣସି ପ୍ରକୃତ ମାର୍କବାଦୀ ଏହି ଭାବରେ ଚିନ୍ତା କରେ
ନାହିଁ । କାରଣ ସେହିମାନଙ୍କର କିଛି ଭୁଲ୍ ହୁଏ ନାହିଁ, ଯେଉଁମାନେ କିଛି କରନ୍ତି ନାହିଁ ।
ଯେଉଁ ଦଳ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ମୁକ୍ତି ସଂଗ୍ରାମ ଭଲି ଦୀର୍ଘ ଓ ଜଟିଳ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନା
କରେ, ସେ ଦଳର ଭୁଲ୍ ହୋଇପାରେ ଓ ହୋଇଥାଏ ମଧ୍ୟ । ମାର୍କବାଦୀ ମାତ୍ରେ ଏହା
ଜାଣନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମାର୍କବାଦୀମାନେ ଏହା ବି ଜାଣନ୍ତି ଯେ, ଗୋଟିଏ ଦଳ ଦୁଇ
ଧରଣର ଭୁଲ୍ କରିପାରେ । ସେଥିରୁ ଗୋଟିଏ ହେଲା, ମାର୍କବାଦୀ ମୂଳ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ, ବିଚାର-
ବିଶ୍ଵେଷଣ ଓ ପ୍ରଯୋଗ ପଢ଼ନ୍ତି ଆୟର ନକରି ପାରିବା ଫଳରେ, କେବଳମାତ୍ର ରାଜନୈତିକ
ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନୁହେଁ, ଜୀବନର ପ୍ରତିଟି କ୍ଷେତ୍ରରେ ମାର୍କବାଦ ନିର୍ଭାରିତ ମୂଳ
ନାତିଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସରଣ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭୁଲ୍ ଏବଂ ତତ୍ତ୍ଵାରା ଏକ ବିଶେଷ ବିପ୍ଳବର
ସ୍ତର ଓ ତାର ରଣନୀତି ଅର୍ଥାତ୍ ଏକ ବିଶେଷ ବିପ୍ଳବର ମୂଳନୀତି ନିର୍ଭାରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ
ଭୁଲ୍ । ମନେରଖାବାକୁ ହେବ, ଏହି ଧରଣର ଭୁଲ୍ ସହିତ ଦଳର ଶ୍ରେଣୀ ଚରିତ୍ର ପ୍ରଶ୍ନଟି
ଆଗ୍ରାଙ୍ଗୀ ଭାବେ ଜାତିତ ।

ଦ୍ୱିତୀୟ ଧରଣର ଭୁଲ ହେଉଛି, ମାର୍କବାଦୀ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ, ବିଚାର ବିଶ୍ଵାସଣ ଓ ପ୍ରଯୋଗ ପଢ଼ି ଅନୁସରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୂଳତଃ ଠିକ୍ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ପାର୍ଟିର ଉପଯୁକ୍ତ ଜ୍ଞାନ ଓ ଅଭିଜ୍ଞତା ଆଭାରି ମାର୍କବାଦୀ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ସାହାଯ୍ୟରେ ବାସ୍ତବ ଅବସ୍ଥାକୁ ବିଶ୍ଵାସଣ କରି ମୂଳନାତିଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରଯୋଗ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭୁଲ । ଏହି ଦ୍ୱିତୀୟ ଧରଣର ଭୁଲ ହେଲେ ଯେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦଳଟିର ଶ୍ରେଣୀ ଚରିତ୍ର ବଦଳିଯାଏ - ତାହା ନୁହେଁ । ଅବଶ୍ୟ ଏହି ଧରଣର ଭୁଲ ଯଦି ଗୋଟିଏ ପରେ ଗୋଟିଏ ଘଟିବାଲେ ଓ ଭୁଲଗୁଡ଼ିକରୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଶିକ୍ଷାନେଇ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଶୋଧନ କରିବା ସମ୍ଭବ ନହୁଁ, ତାହାହେଲେ

ଧୀରେ ଧୀରେ ଦଳଟିର ଶ୍ରେଣୀ ଚରିତ୍ର ଦିନେ ବଦଳି ଯିବାକୁ ବାଧ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଥମ ଧରଣର ଭୂଲ, ଅର୍ଥାତ୍ ମାର୍କବାଦୀ ମୂଳ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ, ବିଚାର ବିଶ୍ଲେଷଣ ଓ ପ୍ରୟୋଗ ପଢ଼ି ଅନୁସରଣ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ବିଚ୍ୟୁତି, ତାହା ସହିତ ଦଳଟିର ଶ୍ରେଣୀ ଚରିତ୍ର ପ୍ରଶ୍ନଟି ସିଧାସଳଖ ଭାବରେ ଜାହିର । କାରଣ ଗୋଟିଏ ଦଳ ନିଜକୁ ମାର୍କବାଦୀ-ଲେନିନବାଦୀ ବୋଲି ଜାହିର କରୁଛି ଓ ମାର୍କବାଦୀ-ଲେନିନବାଦୀ ପରିଭାଷା (Vocabulary) ସାହାଯ୍ୟରେ ନିଜର ବନ୍ଧୁବ୍ୟ ପ୍ରଚାର କରୁଛି, କିନ୍ତୁ ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମାର୍କବାଦୀ ମୂଳ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଓ ବିଚାର ବିଶ୍ଲେଷଣ ଏବଂ ପ୍ରୟୋଗ ପଢ଼ି ଅନୁସରଣ କରୁନାହିଁ, ଏହାର ଅର୍ଥ ହିଁ ହେଉଛି-ଜାଣତରେ ହେଉ ବା ଅଜାଣତରେ ହେଉ-ସେହି ଦଳଟି ମାର୍କବାଦ-ଲେନିନବାଦ ଓ ସାମ୍ୟବାଦର ଝଣ୍ଡା ଉତ୍ତାଇ ବାସ୍ତବରେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଶ୍ରେଣୀ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ, ବିଚାର ବିଶ୍ଲେଷଣ ଓ ପ୍ରୟୋଗ ପଢ଼ି ଅନୁସରଣ କରି ଚାଲିଛି । ତେଣୁ ଭୂଲ କରି ଭୂଲ ସ୍ବାକାର କରିବାଟା ବଡ଼ କଥା ନୁହେଁ, ଭୂଲର ଚରିତ୍ର ନିର୍ଣ୍ଣାରଣ ହିଁ ମାର୍କବାଦୀମାନଙ୍କ ପାଖରେ ମୂଳ ବିଚାର୍ୟ ବିଷୟ ।

ସୁତରାଂ, କୌଣସି ଦେଶରେ ଗୋଟିଏ ଦଳ ଏକ ସଠିକ୍ ମାର୍କବାଦୀ ଲେନିନବାଦୀ ଦଳ, ଅର୍ଥାତ୍ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ବିପୁଲୀ ଦଳ ଭାବରେ ଗଢ଼ି ଉଠିଲେ ଯେ ସେହିଦଳ କେବେ ହେଲେ ଭୂଲ କରିପାରେନା, ଏହା ଯେପରି ଠିକ୍ ନୁହେଁ, ପୁଣି ସେହି ଦଳ ଅସଂଖ୍ୟ ଭୂଲ କରିଛି ବୋଲି କେବଳମାତ୍ର ସେହି ଆଳରେ କୌଣସି ମାର୍କବାଦାର ଅନ୍ୟ ଏକ ବିକଷି କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଗଢ଼ିତୋଳିବାର ନେଇକି ଅଧିକାର ରହିଛି, ଏହା ମଧ୍ୟ ମୁଁ ମନେକରେ ନାହିଁ । ତେବେ ଦେଖାଯାଉଛି, ଭାରତୀୟ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ନାମଧାରୀ ଦଳଟି ଅତୀତରେ ଅନେକ ଭୂଲ କରିଛି ଓ ବର୍ତ୍ତମାନ ବି କରି ଚାଲିଛି, କେବଳମାତ୍ର ଏହି କାରଣରୁ ଆସେମାନେ ଏସ.ସ୍କୁ.ସି.ଆଇ.(କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ)କୁ ଗଢ଼ି ତୋଳିନାହୁଁ । ଏ ଦେଶର କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ନାମଧାରୀ ଦଳ ଗଠନ ପଛରେ ଏହି ଦଳର ପ୍ରତିଷ୍ଠାତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକଙ୍କର, ଅନେକ ନେତା ଓ ଅସଂଖ୍ୟ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଗଭୀର ନିଷ୍ଠା, ସତତା ଓ ଆତ୍ମତ୍ୟାଗର କଥା ମୁଁ ଜାଣେ; ଏବଂ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶ୍ରଦ୍ଧାପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖେ । କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର ଏତେ ଆତ୍ମତ୍ୟାଗ ଓ ନିଷ୍ଠା ସଭେ ଆରମ୍ଭ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଗଠନର ସଠିକ୍ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପଢ଼ି ଅନୁସରଣ ନ କରିବା ଯୋଗୁଁ ସେମାନେ ଯେ ଏହି ଦଳଟିକୁ ଏକ ମାର୍କବାଦୀ-ଲେନିନବାଦୀ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ବିପୁଲବାଦ ଭାବରେ ଗଢ଼ିତୋଳି ପାରି ନାହାନ୍ତି, ଏହି ସତ୍ୟକୁ ବି ମୁଁ କୌଣସି ମତେ ଅସ୍ଵାକାର କରିପାରେନା ।

ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନେତୃତ୍ବ ପ୍ରତି ଆନୁଗତ୍ୟ ଅର୍ଥ ଅନ୍ତାନୁକରଣ ନୁହେଁ

ପ୍ରଥମତଃ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନେତୃତ୍ବ ସହିତ ଏମାନଙ୍କର ସମ୍ପର୍କର ଚରିତ୍ର କେଉଁ ଧରଣର, ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ଏହି ଦଳଟିର ଆବଶ୍ୟକ ଯଦି ଆପଣମାନେ ବିଶ୍ଲେଷଣ କରନ୍ତି, ତେବେ ସହଜରେ ଦେଖୁ ପାରିବେ ଯେ, ଏହି ବିଷୟରେ ଆରମ୍ଭରୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ଦିନ ଏହି ପାର୍ଟିଟି ମାର୍କ୍‌ବାଦୀ-ଲେନିନ୍‌ବାଦୀ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗରେ ଭାରତର ସର୍ବହରା ଶ୍ରେଣୀର ଅଗ୍ରଣୀ ଅଂଶ (Vanguard) ଭାବେ ସଠିକ୍ ସତେତନ ଭୂମିକା ପାଲନ କରିପାରି ନାହିଁ । ବରଂ ଏହି ଦଳର ନେତାମାନେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନେତୃତ୍ବକୁ ସଦାସର୍ବଦା ଅନ୍ତର୍ଭାଳି ଅନୁକରଣ କରି ଆସିଛନ୍ତି । ଏହି ଅନ୍ତାନୁକରଣ ଫଳରେ ସେମାନେ ଯେପରି ଦେଶ ଭିତରେ କେବେହେଲେ ସଠିକ୍ ବିପୁଲୀ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ଗଢ଼ିତୋଳି ପାରିନାହାନ୍ତି; ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିମାନଙ୍କର ମତବାଦିକ ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟଦେଇ ଯେଉଁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନେତୃତ୍ବ ଗଢ଼ି ଉଠେ, ସେହି ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନେତୃତ୍ବ ଗଠନ କୈତ୍ତାର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ଭୂମିକା ପାଲନ କରିପାରି ନାହାନ୍ତି । ବରଂ ଏହି ଅନ୍ତାନୁକରଣ ଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ବାପ୍ରବରେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନେତୃତ୍ବକୁ ଦୂର୍ବଳ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି ।

ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନେତୃତ୍ବ ପ୍ରତି ଆନୁଗତ୍ୟ ଅର୍ଥ ଯଦି ଅନ୍ତାନୁକରଣ ବୁଝାଏ, ତାହାହେଲେ, ଏହା କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ବାଞ୍ଚନୀୟ ନୁହେଁ । ମୁଁ ମନେକରେ, ମାର୍କ୍‌ବାଦ ଅନୁୟାୟୀ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆନ୍ଦୋଳନ ପ୍ରତି ଆନୁଗତ୍ୟ ବିଷୟଟି କୌଣସି ଅବସ୍ଥାରେ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଅନ୍ତ ଆନୁଗତ୍ୟକୁ ବୁଝାଏ ନାହିଁ; ବରଂ ସମାଜ ପ୍ରଗତି, ମୁକ୍ତି ଓ ବିପୁଲ ପାଇଁ ଲତାଇ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏକ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ପରିଷର ମଧ୍ୟରେ ଦ୍ୱାଦ୍ଵିକ ସମ୍ପର୍କ, ଅର୍ଥାତ୍ “ଏକ୍-ସଂଗ୍ରାମ-ଏକ୍-ସଂଗ୍ରାମ” ଭିତରିକ ସମ୍ପର୍କକୁ ବୁଝାଇଥାଏ । ପୁଣି ଏହି ସମ୍ପର୍କର ପ୍ରକୃତି ଦୟ-ସମନ୍ୟର ନାତି ଦ୍ୱାରା ନିର୍ଭର୍ତ୍ତିତ - ଅର୍ଥାତ୍ ଏହି ସମ୍ପର୍କ ଏକାଧାରାରେ ଦୟ ଓ ସମନ୍ୟର ସମ୍ପର୍କ । ଏହି ଦ୍ୱାଦ୍ଵିକ ସମ୍ପର୍କ ବାପ୍ରବରେ ଜୀବତ ରୂପ ନେଲେ ହିଁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନେତୃତ୍ବର ଚିତ୍ରାଗତ ଓ ଆଦର୍ଶଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିକାଶଲାଭର ପଥ ଉନ୍ନ୍ତ ହୋଇପାରେ ଏବଂ ଏହାଦ୍ୱାରା କେବଳ ଯେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନେତୃତ୍ବ ଉପକୃତ ହୁଏ, ତାହା ନୁହେଁ, ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନେତୃତ୍ବ ସହ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ଦ୍ୱଦ୍ୱର ପ୍ରକୃତି ଯଦି ମିଳନାତ୍ମକ (Non-antagonistic) ଚରିତ୍ରର ହୁଏ, ଅର୍ଥାତ୍ ଆମ ସାଧାରଣ ଶତ୍ରୁ ବିରୁଦ୍ଧରେ, ଅର୍ଥାତ୍ ବିଶ୍ୱ ସାମ୍ୟବାଦ ଓ ପୁଣିବାଦ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂଗ୍ରାମ ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ଗୋଟିଏ ଅନ୍ୟଟିର ସହାୟକ ହୁଏ, ତାହେଲେ ଏହାଦ୍ୱାରା ଉପକୃତ ହୋଇ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ସଠିକ୍ ପଥରେ ପରିଚାଳିତ ହେବାରେ ସକ୍ଷମ ହୁଏ ।

ଏପରି ଝିକ୍ୟବନ୍ଧ ଭାବେ ଚାଲିବା, ଅର୍ଥାତ୍ ଦୂଦ୍-ସମନ୍ୟ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଭିତରେ ଅବଶ୍ୟ ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ନାନା ଗୁରୁତ୍ବର ମତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦେଖାଦେବାକୁ ବାଧ୍ୟ । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସବୁବେଳେ ଗୋଟିଏ କଥା ଖାଲି ରଖିବାକୁ ହେବ । ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଅଥବା, ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନେତୃତ୍ବ ସହିତ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିଶନିକ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁବୁ ମତପାର୍ଥକ୍ୟ ଘଟେ, ସେଥିବୁ ବିଷୟବସ୍ତୁକୁ ଅଳଗା ଅଳଗା କରି ଧରିଲେ ଏହି ଦ୍ୱାରା (Contradiction) ଚରିତ୍ର ପ୍ରାୟ ବିରୋଧାତ୍ମକ (Antagonistic) ପ୍ରକୃତିର, କିନ୍ତୁ ବୃଦ୍ଧତର ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆମୋଳନରେ ପରମ୍ପରା ଭିତରେ ଗୃହୀତ ମୂଳ ସ୍ତରଗୁଡ଼ିକ ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ଧରିଲେ, ଏହି ଦ୍ୱାରା ବିରୋଧାତ୍ମକ ଚରିତ୍ର ପୁଣି ତତ୍ତ୍ଵଶାର୍ମ ମିଳନାତ୍ମକ ଚରିତ୍ରରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଯାଏ । ଏହି କାରଣରୁ ସାମ୍ୟବାଦ-ପ୍ରାୟବାଦ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଶିରିର ସଂହଚି, ଝିକ୍ୟ ଏବଂ ଝିକ୍ୟବନ୍ଧ ପ୍ରତ୍ୟେକି ବଜାୟ ରଖିବା ପାଇଁ ପରମ୍ପରା ଭିତରେ ତାତ୍ର ଆଦର୍ଶଗତ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନା ସମୟରେ ମଧ୍ୟ ଝିକ୍ୟ ବଜାୟ ରଖିବା ଏକ ଅବଶ୍ୟ ପ୍ରଯୋଜନୀୟ ଦାୟିତ୍ବ ବା କାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇପଡ଼େ ।

ଏହି ଦୂଦ୍-ସମନ୍ୟର ପ୍ରକ୍ରିୟା ଅର୍ଥାତ୍ ଏକ ସଙ୍ଗରେ ଆଦର୍ଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆପୋଷହାନ ସଂଗ୍ରାମ ଚଳାଇଯିବା ଓ ସାଧାରଣ ଶତ୍ରୁ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପରମ୍ପରା ଭିତରେ ଝିକ୍ୟ ବଜାୟ ରଖିବା ନାହିଁ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ଅନୁସରଣ କରିପାରିଲେ ନିଜ ନିଜ ଦେଶର ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆମୋଳନ ଯେପରି ଦୁର୍ବାର ଶକ୍ତି ନେଇ ଗତିର୍ଥିତୀଏ, ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏହି ଦୂଦ୍ ଓ ସମନ୍ୟ ମଧ୍ୟଦେଇ ନୂତନ ଅଭିଜ୍ଞତାରେ ସମୃଦ୍ଧ ହୋଇ ମାର୍କ୍ବାଦର ସାଧାରଣ ଜ୍ଞାନ ଉତ୍ସାର ମଧ୍ୟ କ୍ରମାଗତ ସମୃଦ୍ଧ ହୋଇଥାଏ । ଏହି ଭାବେ ମାର୍କ୍ବାଦର ପ୍ରଯୋଗ ମଧ୍ୟଦେଇ ତାର ସବୁ ବିପ୍ଳବୀ ତତ୍ତ୍ଵକୁ କ୍ରମାଗତ ସମ୍ପ୍ରସାରଣ, ବିଶେଷାକୃତ (elaborate, concretise) କରିବା ଏବଂ ତାହାଦ୍ୱାରା ମାର୍କ୍ବାଦକୁ ସମୃଦ୍ଧ କରି ନପାରିଲେ କୌଣସି ଦେଶରେ ଯଥାର୍ଥ ଭାବେ ବିପ୍ଳବ ସଂଗଠିତ କରିବା ସମ୍ବନ୍ଧ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବେ - ଲେନିନ, ମାଓ-ସେ-ଡ୍ରୁଙ୍ଗ - ଯେଉଁମାନେ ନିଜ ହାତରେ ବିପ୍ଳବ ସଂଗଠିତ କରିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ମାର୍କ୍ବାଦର ଉତ୍ସାରରେ କିଛି ନୂତନ ସଂଘୋଜନ କରିଛନ୍ତି । ଏହା ନକରି କୌଣସି ଦେଶର ବିପ୍ଳବ ସଫଳ କରାଯାଇ ପାରିବନାହିଁ । ଆମ ଦେଶରେ ଯେତେବେଳେ କେହି କହନ୍ତି, ତାନ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ବିପ୍ଳବ ହେବ ନା ରୁଷିଆ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ବିପ୍ଳବ ହେବ, ମୁଁ କହେ ଏହି ସବୁ କଥାର କେବଳ ଏତିକି ମାତ୍ର ଅର୍ଥ ହୋଇପାରେ ଯେ, ସେଠାରୁ ଆମେ ଏକ ଦିଗ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକାରୀ ରାଷ୍ଟ୍ର (indicative line) ପାଇଛେ । ଏହାଠାରୁ ଲାଞ୍ଚ ବେଶୀ ଗଲେ ଆମେ ଅନ୍ତତାର ଶିକାର ହେବା । ଏହି ଅନ୍ତତା ଯେତେବେଶୀ ହେବ, ଉତ୍ସାର ଓ ମତାନ୍ତା ସେତେବେଶୀ ବଢ଼ିବ - ଠିକ୍ ଏହା ହିଁ ଆମେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିଛେ ।

ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନେତୃତ୍ବ ସହ

ଦୁଦ୍ଧମୂଳକ ସମର୍କ ସ୍ଥାପନ କରିବା ଶୈତାରେ ଆମ ଦେଶର କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନାମଧାରୀ ଦଳମାନଙ୍କର ବ୍ୟଥତା

ଯେଉଁ କଥା କହୁଥିଲି, ଆମ ଦେଶରେ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନାମଧାରୀ ବର୍ତ୍ତମାନ ମୂଳତଃ ତିନିଭାଗରେ ବିଭିନ୍ନ ଏହି ପାର୍ଟିଟି ଦୁଦ୍ଧମୂଳକ ସମର୍କର ଏହି ସାମ୍ୟବାଦୀ ରୀଟିଟିକୁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନେତୃତ୍ବ ସହ ସମର୍କ ସ୍ଥାପନ ଶୈତାରେ କୌଣସି ଦିନ ଅନୁସରଣ କରିନାହିଁ । ନେତୃତ୍ବକାରୀ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ଦ୍ୱାରି ଦେଇ ଏହି ପାର୍ଟିଟି ଜନ୍ମ ପରଠାରୁ ସୋଭିଏତ୍ ନେତୃତ୍ବକୁ ଏବଂ ସୋଭିଏତ୍- ଚାନ ମଧ୍ୟରେ ବିରୋଧ ଦେଖାଦେବା ପରଠାରୁ ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭିନ୍ନ ହୋଇ ଦଳେ ସୋଭିଏତ୍ ନେତୃତ୍ବକୁ ଓ ଅନ୍ୟ ଏକ ଦଳ ଚାନର ନେତୃତ୍ବକୁ ଅନ୍ତରଳି ଅନୁସରଣ କରିଛନ୍ତି । (ଏଠି ଚାନ ବା ସୋଭିଏତ୍ କିଏ ଠିକ୍ ବା କିଏ ବେଠିକ୍, ସେ ପ୍ରଶ୍ନ ଗୋଣା) । ଏହି ଦଳମାନଙ୍କର ତଡ଼ପୁଣ୍ଡିକୁ ଯଦି ଠିକଭାବରେ ବିଶ୍ଵେଷଣ କରି ଦେଖାଯାଏ, ତାହାହେଲେ ଆମ କଥାର ସଠିକତା ଆପଣମାନେ ସହଜରେ ଧରିପାରିବେ ।

ସମ୍ବିଧାନ ଏକଥା ଠିକ୍, ବର୍ତ୍ତମାନ ସି.ପି.ଆଇ.(ଏମ) ଘଟଣା ଚକ୍ରରେ ସୋଭିଏତ୍ ଓ ଚାନ ଉଭୟ ପକ୍ଷର ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ସ୍ଥାକୃତିର ମଣି ପାଇଁରେ ପଡ଼ିଯାଇଛି । କାରଣ ସି.ପି.ଆଇ(ଏମ)ରୁ ନକ୍ଷଳପତ୍ରୀ ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନେ ବାହାରିଯିବା ପର ଠାରୁ ଚାନର କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ସି.ପି.ଆଇ(ଏମ)କୁ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ବୋଲି ଗଣ୍ୟ କରୁନାହିଁ । ସି.ପି.ଆଇ.କୁ ତ ଆଗରୁ ହେଁ କରିନାହିଁ । ପୁଣି ସି.ପି.ଆଇ. ତ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାବରେ ସୋଭିଏତ୍ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥାକୃତ ପାର୍ଟି । ଫଳରେ, ଯେତେବେଳେ ଯାଏ ତାର ସ୍ଥାକୃତ ରହୁଛି, ସେତେବେଳେ ସି.ପି.ଆଇ.(ଏମ) ଏକାଥାଙ୍କରେ ସ୍ଥାକୃତ ପାଇପାରେନା । ଅବଶ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ଗୋଟିଏ ଘଟଣା ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଉଛି, ବିଶେଷକରି କୌଣସିନ୍ ଯେତେବେଳେ ଦିଲ୍ଲୀ ଆସିଥିଲେ ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ସହିତ ସି.ପି.ଆଇ.(ଏମ) ନେତାମାନଙ୍କର ଆଲୋଚନା ଓ ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିଯନ୍ ଯିବାକୁ ସି.ପି.ଆଇ.(ଏମ) ନେତା ରଣଦିତ୍ୟଙ୍କୁ ଆମନ୍ତରଣ ପ୍ରଭୃତି ବିଷୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଏବଂ ନେତାମାନଙ୍କ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ସମର୍କରେ ବିଭିନ୍ନ ଆତ୍ମ ଯେଉଁ ଖର ଆସୁଛି, ସେଥିରୁ ବୁଝାଯାଉଛି ଯେ ସି.ପି.ଆଇ.(ଏମ) ପ୍ରତି ସୋଭିଏତ୍ ଯୁନିଯନ୍ର ଏକ ନରମ ମନୋଭାବ ଧାରେ ଧାରେ ଗଢି ଉଠୁଛି । କିନ୍ତୁ ଅସୁବିଧା ହେଉଛି, ସି.ପି.ଆଇ.(ଏମ) ପାର୍ଟି ବିଭାଜନ ସମୟରେ ତାର "Rank and File"କୁ (କର୍ମୀମାନଙ୍କ) ସଂଶୋଧନବାଦ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବଡ଼ ବଡ଼ କଥା କହି ଏପରି ଏକ ଉଗ୍ର ସୋଭିଏତ୍ ବିରୋଧୀ ମାନସିକ ଭାଞ୍ଚାରେ ଗଢିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି ଯେ, ସେ ଆଜି ତାହିଁଲେ ବି ହଠାତ୍ କରି

ସୋଭିଏତ୍ ଆଡ଼କୁ ଯାଇପାରେନା । ତେଣୁ ତାକୁ ଆପାତଃ ଦୃଷ୍ଟିରେ ପୁରୁଣା ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ହିଁ ଗତି କରିବାକୁ ହେଉଛି, ଯଦିଓ ସୁକୌଶଳରେ ସେ ଫେରି ଆସିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି ଓ ଏହା ସେ ଏତେ ସୂକ୍ଷ୍ମଭାବରେ କରୁଛି ଯେ ତତ୍ତ୍ଵବିଚାର କରିବାର ଉଚ୍ଚମାନର କ୍ଷମତା ଅର୍ଜନ କରି ନ ପାରିଲେ କୌଣସି କର୍ମୀ ପକ୍ଷରେ ତାର ଟେର ପାଇବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ସେମାନେ ତାଙ୍ଗେ ଗୋଷ୍ଠୀ ସଂଶୋଧନବାଦୀମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପଞ୍ଚ ବିପ୍ଳବୀ ଆବାଜ ଉଠାଇ ଏପରି ଚତୁରଭାବେ ପଛକୁ ଫେରୁଛନ୍ତି ଓ ସଂଶୋଧନବାଦୀ ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ଆଜିକାଲିର କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଦରଦୀ ଲୋକମାନଙ୍କର ଚେତନାର ମାନ ଯେଉଁ ପ୍ରରରେ ଅଛି, ତାହାଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କ ପକ୍ଷେ ନେତାମାନଙ୍କର ଗରମ ଗରମ ବିପ୍ଳବୀ ଧୂନି ଓ ଆଚରଣ ଆତୁଆଳରେ ଏହି ପାର୍ଟିଟି ଯେ ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ସଂଶୋଧନବାଦୀ ପାର୍ଟିରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଇଛି, ତାହା ଧରିପାରିବା ସମ୍ଭବ ହେଉନାହିଁ ।

ସାମାନ୍ୟ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ଦେଖୁପାରିବେ, ଏହି ପାର୍ଟିଟି ଏବେ ଯୁରୋପର ଏପରି କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିମାନଙ୍କ ସହ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନ କରିବାପାଇଁ ଆସ୍ତର ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି, ଯେଉଁମାନେ ଚୀନ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ସମର୍ଥକ ତ ନୁହୁଁନ୍ତି, ବରଂ ପେକିଂ ଲାଇନର ଘୋର ବିରୋଧୀ । ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷରେ କହୁଛନ୍ତି, ସଂଶୋଧନବାଦକୁ ବିରୋଧତା କରୁଛି; ଅପରପକ୍ଷରେ, ଯେଉଁମାନେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଭାବୁଡ଼ର କୌଣସି ପ୍ରକାର ସମ୍ପର୍କ, ଏପରିକି ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି ସାଧାରଣ ମୂଳ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ, ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ବ୍ୟାପାରରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ ବୋଲି ମନେକରନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କୌଣସି କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନେତୃତ୍ବ ଗତିତୋଳିବା ନାତିର ବି ବିରୋଧୀ, ଯେଉଁମାନେ ଉତ୍ତର ସ୍ବାଧୀନତା ଧାରଣାର ଶାକାର ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ସଂଶୋଧନବାଦୀ ଭାବରେ ଯେଉଁମାନେ ସୋଭିଏତ୍ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିଠାରୁ ବି ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଦର୍ଶଣପତ୍ରୀ, ସେହି ଏକବାରେ ଚରମ ଦର୍ଶଣପତ୍ରୀ ରୁମାନିଆର କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ସହିତ ତାଙ୍କର ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ପର୍କ ଗତି ଉଠୁଛି; ଉତ୍ତର ପରମାନଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ତାରିଫ୍ କରୁଛନ୍ତି ।

ଏମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସୋଭିଏତ୍ ଅଥବା ଚୀନ କୌଣସି ପକ୍ଷକୁ ସିଧାସଳଖ ଯାଇ ନପାରି ଏପରି ଏକ ପତ୍ରା ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି, ଯେପରି ଏମାନେ ନିରପେକ୍ଷ । ପ୍ରକୃତ ଘରଣା ହେଉଛି, କୌଣସି ମୂଳନାତିଗତ ମତପାର୍ଥକ୍ୟ ଯୋଗୁଁ ନୁହେଁ, ବରଂ ନିଜ ରିତରେ ନେତୃତ୍ବ କନନ୍ତି ଏବଂ ଗୋଷ୍ଠୀ ବିବାଦ ଯୋଗୁଁ ଅଳଗା ହୋଇଯିବା ଫଳରେ ସି.ପି.ଆଇ. ଠାରୁ ବିଛିନ୍ନ ହୋଇଯାଇ ସୋଭିଏତ୍ ଦ୍ୱାରା ବି ସାକୃତ ହୋଇପାରୁ ନାହାଁନ୍ତି, ଅଥବା ପେକିଂ ପଥରେ ଯିବା ବି ସମ୍ଭବ ହେଉ ନାହିଁ । କାରଣ, ମୁହଁରେ ଗରମ ଗରମ ବିପ୍ଳବୀ ଧୂନି ଯେତେ ଦିଅନ୍ତୁ ନା କାହିଁକି ଅସଲରେ ପାର୍ଟିର ଚରିତ୍ର ହେଉଛି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂଶୋଧନବାଦୀ । ଏହାର ଅର୍ଥ ପେକିଂ ନିର୍ବାଚିତ ବିପ୍ଳବ ପଥରେ ଏ ଦେଶରେ

ଯେଉଁମାନେ ଅନ୍ତରଳି ପାଦ ବତାଉଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଯେ ପ୍ରକୃତ ବିପୁଲବୀ-ଏହା ମୁଁ କହୁନାହିଁ । ସେ ଆଲୋଚନା ମୁଁ ପରେ କରୁଛି । ଫଳରେ ସି.ପି.ଆଇ.(୬୮) ବର୍ତ୍ତମାନ ଚାନ ଓ ସୋଭିଏଡ଼ର ଦୁଇଧାରା ମଧ୍ୟରେ ମଧ୍ୟମ ପନ୍ଥ ଅବଲମ୍ବନ କରୁଛି, ଅର୍ଥାତ୍ ସେମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ନିରପେକ୍ଷ । ଏହି ନିରପେକ୍ଷ କଥାର ବାସ୍ତବ ପ୍ରଯୋଗ ସେମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପରେ ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଉଛି କି ? ସେମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏକ ସ୍ଥାଧାନ, ଜାତୀୟ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଭଲି ପାର୍ଟି ଗଠନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ଯଦିଓ ଆଜି କାହାଦ୍ୱାରା ସ୍ବାକୃତ ନୁହୁଁ ବୋଲି ସେମାନେ ଜାତୀୟ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଗଠନ ପଥରେ ଆଗଭର ହୋଇଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଆମର ଏହି କଥା ଦ୍ୱାରା ଏହା ମନେ କରିବାର କୌଣସି କାରଣ ନାହିଁ ଯେ କାଲି କାହାଦ୍ୱାରା ସ୍ବାକୃତ ହେଲେ ସେମାନଙ୍କର ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ବଦଳିଯିବ ।

ଆଜି ବି ଆମ ଦେଶରେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନେତୃତ୍ବର ଯେଉଁ ଆବେଦନ ଅଛି, ତାର ଗୋରବ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଶ୍ଚେଷିତ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସ୍ବାକୃତି ଦିଗରେ ଏମାନଙ୍କୁ ଯିବାକୁ ହେବ ଏବଂ ସେଇଥିପାଇଁ ଏମାନେ ଯଥେଷ୍ଟ ଚେଷ୍ଟା ମଧ୍ୟ କରି ଯାଉଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ତାହାହେଲେ ବି ସେମାନେ ଯେ ନିଶ୍ଚିତଭାବରେ ଜାତୀୟତାବାଦୀ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଗଠନ ଦିଗରେ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଆଗଭର ହେତୁ, ସେ ବିଷୟରେ ଆଜି ଆଉ କୌଣସି ସଦେହ ନାହିଁ । ସି.ପି.ଆଇ. ଆନ୍ତର୍ଜାତିକତାର ଯେତେ ଦ୍ୱାରି ଦେଉ ନା କାହିଁକି, ତାହାର ଗଠନ (orientation) ଏବଂ ମାନସିକତା (make up) ପୂର୍ବରୁ ସବୁ ଦିଗରୁ ଜାତୀୟ ଚରିତ୍ର ଅର୍ଜନ କରିଥାରିଛି । ସି.ପି.ଆଇ.(୬୮)ମଧ୍ୟ ସେହି ଦିଗ, ଅର୍ଥାତ୍ ଜାତୀୟ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଭଲି ଏକ ପାର୍ଟି ଗଠନ ଦିଗରେ ଯାଉଛି । ନ୍ୟସ୍ତ ସ୍ଵାର୍ଥ ଏବଂ ବତ ଜମି ମାଲିକମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲତେଜର ଯେତେ ଲମ୍ବା ଚୌଡା କଥା ସେମାନେ କହନ୍ତୁନା କାହିଁକି ଭାରତବର୍ଷର ଶାସକ ଗୋଷ୍ଠାର ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ମନୋଭାବ, ବ୍ରିଟିଶ ବୃଦ୍ଧତ ବ୍ୟବସାୟିକ ମୁଖ୍ୟପତ୍ର ‘ଗାର୍ଡିଯାନ’ ସମାଦପତ୍ରରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଜ୍ୟୋତିବାକୁଙ୍କ ପ୍ରଶନ୍ତି, ସେମାନେ କେରଳରେ କ୍ଷମତାରେ ଥୁବାବେଳେ ସେହି ସରକାର ପ୍ରତି ବିରଳାର ମନୋଭାବ, ବିଗତ ଯୁଦ୍ଧପୁଣ୍ୟରେ ଅମଳରେ ଆମ ଦଳ ହାତରେ ରହିଥିବା ଶ୍ରମ ଦୟର ପ୍ରତି ବୃଦ୍ଧତ ବ୍ୟବସାୟୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ଓ ପ୍ରଶାସନ ଯନ୍ତ୍ରର ବିକ୍ଷୁଳ ମନୋଭାବ ରହିଥିବା ବେଳେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ଯୁଦ୍ଧପୁଣ୍ୟ ସରକାରଙ୍କ ଶ୍ରମ ଦୟର ଏହି ଦଳ ହାତରେ ଥୁବା ସଭ୍ରେ ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ବୃଦ୍ଧତ ବ୍ୟବସାୟୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ଓ ପ୍ରଶାସନ ଯନ୍ତ୍ରର ନରମ ମନୋଭାବ ଓ ବିଶେଷକରି ବିରଳାର ପ୍ରଶନ୍ତିଗାନ ଜ୍ୟୋତିକୁ ଆଖି ନ ବୁଝି ଭଲଭାବେ ଲକ୍ଷ୍ୟକଲେ ଯେକୌଣସି ସତ୍ତ୍ଵାକ୍ତ ଓ ମାର୍କିବାଦ-ଲୋନିନ୍ବାଦ ସମ୍ପର୍କରେ ସାମାନ୍ୟ ଚେତନା ଥୁବା

* ୧୯୭୭ ମସିହାରେ ଯୁଦ୍ଧପୁଣ୍ୟ ସରକାର ଅମଳରେ ଆମ ଦଳର ଏସ.ସ୍କୁ.ସି.ଆଇ.(କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ) ହାତରେ ଶ୍ରମଦୟର ଥିଲା । ପରେ ୧୯୭୯ ମସିହାରେ ଶ୍ରମଦୟର ସି.ପି.ଆଇ.(୬୮) ହାତରେ ଥିଲା ।

କର୍ମୀ ପକ୍ଷରେ ବୁଝିବାକୁ ଅସୁବିଧା ହେବ ନାହିଁ ଯେ ସେମାନେ କେଉଁ ଧରଣର କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ହେବା ପଥରେ ଆଗଛାନ୍ତି ।

ଯାହାହେଉ ଯେଉଁ କଥା କହୁଥିଲି, ପୂର୍ବର ଅବିଭକ୍ତ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟ୍ ଓ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ତିନିଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ ହେବା ପରେ, ତିନୋଟିଯାକ ପାର୍ଟ୍‌ର ଜତିହାସକୁ ଆପଣମାନେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ଦେଖୁପାରିବେ, ସେମାନେ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରାଜନୈତିକ ଏବଂ ଅର୍ଥନୈତିକ ତତ୍ତ୍ଵ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେତେବେଳେ ଯାହା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି, ସବୁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନେତୃତ୍ବର ଦ୍ୱାରା ଦେଇ କରିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ସବୁ ସମୟରେ, ସୌଭାଗ୍ୟରେ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟ୍, ନ ହେଲେ ଚୀନର କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟ୍, ଅଥବା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସମ୍ବିଳନୀମାନଙ୍କରେ ଗୃହୀତ ସାଧାରଣ ନୀତି (General line)ର ଅବିକଳ ନକଳ କରି ଭାରତବର୍ଷର ସମାଜକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । ଏହି ପରିପ୍ରେସାରେ ଆଉ ଏକ ବିଶ୍ୟ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ଚାହେଁ, ଯାହା ସେମାନେ ମୋଟେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ନାହାନ୍ତି । ଯେତେବେଳେ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟ୍‌ମାନଙ୍କର ମତାମତ ଓ ଅଭିଜ୍ଞତାର ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ ଏବଂ ଦୟା ସଂଘାତ ମଧ୍ୟଦେଇ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସାଧାରଣ ତତ୍ତ୍ଵ ଗତିଉଠେ, ତାହା ହେଉଛି ସେହି ବିଶେଷ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ସାଧାରଣ ମୂଳତତ୍ତ୍ଵ (Fundamental General Line) । କିନ୍ତୁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୃହୀତ ଏହି ସାଧାରଣ ତତ୍ତ୍ଵକୁ ଅବିକଳ ନକଳ କରି କୌଣସି ଦେଶରେ ବିପ୍ଳବ ହୋଇପାରେନା । କାରଣ ଏହି ସାଧାରଣ ତତ୍ତ୍ଵକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶରେ ପ୍ରୟୋଗ କରିବାକୁ ଗଲେ ହଁ ସେହି ଦେଶର ବିଶେଷ ଅବସ୍ଥା ପରିପ୍ରେସାରେ ତାହା ସହିତ କେତେକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦେଖାଦେବ, ଅର୍ଥାତ୍ ଦୟା ଦେଖାଦେବ । ଏହି ଦୟକୁ ଯଦି ସଠିକ୍ ଭାବେ ସମାଧାନ (resolve) କରାଯାଇପାରେ, ତେବେ ଗୋଟିଏ ଦେଶର ବିଶେଷ ମାର୍ଗଟି ଗଢି ତୋଳିବା ସମ୍ଭବ ଏବଂ ତାହା ହେବ ସେହି ବିଶେଷ ବିପ୍ଳବର ବିଶେଷ ତତ୍ତ୍ଵ । ସାଧାରଣ ମୂଳତତ୍ତ୍ଵ, ଏଗରିକି ସର୍ବସମ୍ମତ ଭାବରେ ଗୃହୀତ ହେବାପରେ ବି General ସହ Particular ଅର୍ଥାତ୍ ସାଧାରଣ ସଙ୍ଗେ ବିଶେଷର ଯେଉଁ ଦୟା ଦେଖାଦିଏ, ଯଦିଓ ସେ ଦୟର ଚରିତ୍ର ହେଉଛି, ଗୋଟିଏ ଅନ୍ୟଟିର ପରିପୂରକ (conducive to each other mutually) ତଥାପି ଏ ବିଶ୍ୟରେ କୌଣସି ସଦେହ ନାହିଁ ଯେ, ଏହି ଦୂଜଟି ମଧ୍ୟରେ ଦୟା ଓ ସଂଘାତ ରହିଛି ଏବଂ ତାହା ସବୁ ସମୟରେ ରହିବ । ସାଧାରଣ ସହିତ ବିଶେଷର ଏହି ଦୟା ଓ ସଂଘାତର ଚରିତ୍ରକୁ ଆମ ଦେଶର କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟ୍ ନାମଧାରୀ ପୂର୍ବର ଅବିଭକ୍ତ ପାର୍ଟ୍ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ତିନିଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କୌଣସି ପାର୍ଟ୍ ଆଗରୁ ଧରିପାରି ନାହାନ୍ତି ଓ ଆଜି ମଧ୍ୟ ଧରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେଉନାହାନ୍ତି । ସେମାନେ ମନେ କରନ୍ତି, ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନେତୃତ୍ବର

ସିନାତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ମାନି ଚଲିବା ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଅବିକଳ ନକଳ କରିବା, ନଚେତ୍ କିଛି ସଂଯୋଗ ବା ପରିବର୍ତ୍ତନ ଅଥବା ସାମାନ୍ୟ ପ୍ରକାଶଭଙ୍ଗୀ ବଦଳାଇ ବିପୁଲର ସେହି ଲାଇନ୍‌ଟିକୁ ହିଁ ଆମ ଦେଶର ବିଶେଷ ପରିସ୍ଥିତି ଉପରେ ଲଦିଦେବା । ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆମାନଙ୍କ ସହିତ ଜାତୀୟ ଗଣତାନ୍ତିକ ପ୍ରଣ୍ଟ ଗଠନ କରି ଜାତୀୟ ଗଣତାନ୍ତିକ ଆନ୍ଦୋଳନ (ପ୍ରକୃତରେ ଯାହା ବୁର୍ଜୁଆ ଗଣତାନ୍ତିକ ଧାରା (Trend)କୁ ପ୍ରତିଫଳିତ କରିଛି) ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସି.ପି.ଆଇ.ର ଜନଗଣତାନ୍ତିକ ବିପୁଲ ସଫଳ କରିବା ତତ୍ତ୍ଵ, ସି.ପି.ଆଇ.(ଏମ)ର ସିଧାସଳଖ ଜନଗଣତାନ୍ତିକ ବିପୁଲର ତତ୍ତ୍ଵ, ଅଥବା ନକ୍ଷଲପତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଭାରତବର୍ଷକୁ ଅର୍ଦ୍ଧ-ଓପନିବେଶିକ, ଅର୍ଦ୍ଧ-ସାମନ୍ତତାନ୍ତିକ ରାଷ୍ଟ୍ର ଭାବରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରି ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ମୁକ୍ତାଞ୍ଚଳ ସୃଷ୍ଟି ଦ୍ୱାରା ସହରକୁ ଘେରିବା ତତ୍କାଳୀସ ଯଦି ଆପଣମାନେ ବିଶ୍ଵେଷଣ କରନ୍ତି, ତାହାହେଲେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବେ, ଏହି ତିନୋଟିଯାକ ପାର୍ଟି, ଆରମ୍ଭରୁ ଏ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ସମ୍ବିଳନୀ ବା ବୈଠକରେ ଗୃହୀତ ସାଧାରଣ ତତ୍ତ୍ଵ, ଅଥବା ଯୋଜିଏତ ନେତୃତ୍ବ ବା ଚାନ ନେତୃତ୍ବର ବ୍ୟାଖ୍ୟାକୁ ଅନ୍ତରଳି ଅବିକଳ ଅନୁକରଣ କରି ଏବଂ ଭାରତବର୍ଷର ବାସ୍ତବ ଅବସ୍ଥା ଉପରେ ଗୋଟିଏ ତତ୍କାଳୀସ ଲଦିଦେଇ, ସେହି ତତ୍ତ୍ଵ ସପକ୍ଷରେ ମନଗତା ଯୁକ୍ତ ଏବଂ ମାଲମସଲା ଯୋଗାତ କରି ବସ୍ତୁତଃ ଭାରତବର୍ଷର ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ବାସ୍ତବ ଅବସ୍ଥାକୁ ଅସ୍ଵାକାର କରିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନେତୃତ୍ବକୁ କେବେହେଲେ ଭାରତବର୍ଷର ପ୍ରକୃତ ଅବସ୍ଥା ଜଣାଇବା ପାଇଁ ବା ନିଜ ବିଶ୍ଵେଷଣ ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କ ବିଶ୍ଵେଷଣକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିବା ପାଇଁ, କୌଣସି ଚେଷ୍ଟା କରିନାହନ୍ତି; ବରଂ ଏ ଦେଶର ଅବସ୍ଥା ଓ ଆନ୍ଦୋଳନ ସମ୍ପର୍କରେ ଭୁଲ ତଥ୍ୟ ଏବଂ ଅତିରକ୍ଷିତ ବିବରଣୀ ଦେଇ ସର୍ବଦା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନେତୃତ୍ବକୁ ଭୁଲ ପଥରେ ପରିଚାଳିତ ହେବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି । ଯେପରି ନକ୍ଷଲପତ୍ରୀମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ କୃଷକ ଆନ୍ଦୋଳନର ଅତିରକ୍ଷିତ ବିବରଣୀ ଦେଇ ପେକିଂ ନେତୃତ୍ବକୁ ଭୁଲ ପଥରେ ପରିଚାଳିତ ହେବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ଏହି ଅନ୍ତ ଅନୁକରଣ ଦ୍ୱାରା କେବଳ ଭରତବର୍ଷର କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆନ୍ଦୋଳନ କ୍ଷତିଗ୍ରହ ହୋଇନାହିଁ, ଗୋଟିଏପଟେ ଏହାଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନେତୃତ୍ବକୁ ଯେପରି ବାରମ୍ବାର ଭାରତବର୍ଷ ସମ୍ପର୍କରେ ତୁଟିପୂର୍ଣ୍ଣ ସିନାତ୍ରରେ ଉପନୀତ ହେବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଛନ୍ତି, ସେମିତି ଅନ୍ୟପଟରେ ଯେଉଁ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆଦର୍ଶକୁ ଦିନେ ଏ ଦେଶର ଲୋକମାନେ ଏକ ମହାନ୍ ଆଦର୍ଶ ଭାବରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସମ୍ବାନ୍ଧ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରୁଥିଲେ, ଏହି ଧରଣର ଆଚରଣ ଦ୍ୱାରା (ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ତୁଟିଗୁଡ଼ିକ ବିଶ୍ୟରେ ମୁଁ ପରେ କହିବି) ସେମାନେ ଏତେବେଳେ ଏକ ମହାନ୍ ଆଦର୍ଶର ମୂଲ୍ୟ ଓ ସମ୍ବାନ୍ଧ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଆଖ୍ୟରେ ପୂର୍ବ ତୁଳନାରେ ଅନେକ ତଳକୁ ଖସାଇ ଦେଇଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନେତୃତ୍ବ ପ୍ରତି ଭାରତବର୍ଷର ମଣିଷମାତ୍ରେ, ଶୋଷିତ

ମଣିଷମାତ୍ରେ, ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ ମାତ୍ରେ ଭକ୍ତିରେ ଦିନେ ମଥାନତ କରୁଥିଲେ, ସେହି ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନେତାମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ଉଚ୍ଚ ଧାରଣାକୁ ମଧ୍ୟ ଏ ଦେଶରେ ହେୟ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ କ୍ରମଶଃ ହେୟ କରି ଚାଲିଛନ୍ତି । ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନେତାମାନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ସେହି ଉଚ୍ଚ ଧାରଣା ଆଜି ଏ ଦେଶରେ କ୍ରମଶଃ ହେୟ ହେବା ମୂଲରେ ଏହି ତଥାକଥୁତ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିମାନଙ୍କର ଅନ୍ତ ଆଚରଣ ଓ ଚାରୁକାର ବୃଦ୍ଧି ଯେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦାୟୀ, ଏ ବିଶ୍ୱଯରେ ତିଳେମାତ୍ର ସମେହ ନାହିଁ ।

ଯଦିଓ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀମାନଙ୍କ କଥା ଉଠାଇଲେ ହିଁ ଏମାନେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କହିବେ, “ସେମାନେ ତ ପେଟି ବୁଝୁଆ - ସେମାନେ କ’ଣ କହିଲେ ନ କହିଲେ, ସେଥୁରେ ଯାଏ ଆସେ କେତେ ? ଏ ଦେଶର ଶ୍ରମିକ-ଚାଷୀ ତ ଆଜି ବି ଏମାନଙ୍କୁ (ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନେତାମାନଙ୍କୁ) ସମ୍ବାନ୍ଧ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖନ୍ତି ।” ମୋ ମତରେ ଠିକ୍ ଭାବରେ ବିଚାର କଲେ, ଶ୍ରମିକ-ଚାଷୀ ଏମାନଙ୍କୁ ସମ୍ବାନ୍ଧ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖନ୍ତି, ଏକଥା ଠିକ୍; କିନ୍ତୁ ଆମ ଦେଶରେ ଅଧିକାଂଶ ଶ୍ରମିକ ଚାଷୀ ଆଜିଯାଏ ବି ଭଲଭାବରେ ଜାଣି ନାହାନ୍ତି କିଏ ମାର୍ବ, କିଏ ଏଙ୍ଗେଲସ, କିଏ ଲେନିନ୍ ଏବଂ କିଏ ମାଓ-ସେ-ଡୁଙ୍ଗ । ଆଜିଯାଏ ବି ଏ ଦେଶର ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ଲୋକମାନେ, ସହର ଓ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳର ଶିକ୍ଷିତ ଏବଂ ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟବିଭିନ୍ନ ଘରର ଆମେ ସବୁ ସାଧାରଣ ମଣିଷ, ଦଲେ ଦଲେ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ହେଉଛନ୍ତି । ଶ୍ରମିକ ଓ ଚାଷୀର ପ୍ରକୃତ ବିପ୍ଳବୀ ରାଜନୈତିକ ସଙ୍ଗଠନ ଏବଂ ନେତୃତ୍ବ କଣ ଆଜି ବି ଏ ଦେଶରେ ଗତିର୍ଥିଛି ? ଗତି ତୋଳିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା ଚାଲିଛି ମାତ୍ର । ତାହାହେଲେ, ଏସବୁ କଥା କହିବାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ପ୍ରକୃତ ପ୍ରଶ୍ନକୁ ଏତାଇଯିବା । ଫଳରେ ସହର ଓ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳର ଶିକ୍ଷିତ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ, ଯେଉଁମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟବିଭିନ୍ନ ଏବଂ ପେଟିବୁଝୁଆ ଶ୍ରେଣୀଭୁକ୍ତ, ସେମାନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଯଦି ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନେତାମାନେ ଶ୍ରଦ୍ଧାର ଆସନରୁ ଖସି ଆସିଥାନ୍ତି, ତେବେ ମୁଁ କହିବି ଏହା ବର୍ତ୍ତମାନ ସମୟରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବେଦନାଦାୟକ ବିଶ୍ୱ ଏବଂ ଏହିସବୁ ଚାରୁକାରମାନେ ହିଁ ଏଥିପାଇଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦାୟୀ ।

ସଠିକ୍ ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ ବିନା ବିପ୍ଳବ ସଫଳ ହୋଇପାରେନା

ତେଣୁ ଏ ଦେଶର କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ନାମଧାରୀ ଦଳର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପରତାରୁ ଏହାର ସଂଗ୍ରାମର ଇତିହାସ, ଅର୍ଥାତ୍ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନା ପଢନ୍ତି ଓ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ, ବିଭିନ୍ନ ସମୟରେ ବିପ୍ଳବର ମୂଲନାତି ଓ କୌଶଳ ନିର୍ବିରାଶ ତଥା ମୂଳ ରାଜନୈତିକ ଅବସ୍ଥା ଓ ରାଷ୍ଟ୍ର ଚରିତ୍ରର ନିର୍ବିରାଶ କରି ଏହି ପାର୍ଟିଟି ଯେତେଥେର ମୂଳ ବିପ୍ଳବୀ ତ୍ରୁଟି ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିଛି, ସେହି ସବୁ ତତ୍ତ୍ଵ ବିଶ୍ୱାସ କରି ତଥା ଦଳର

ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କ ଜୀବନର ବିଭିନ୍ନ ଦିଗ ସମ୍ପର୍କରେ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଓ ଦୈନିକିନ ଆଚରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ସାଂସ୍କୃତିକ ମାନ ପ୍ରତିଫଳିତ, ଯେଉଁ ବିଷୟବସ୍ତୁ ଉପରେ ମୁଁ ପରେ ଆପଣଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବିଶବ୍ଦ ଭାବରେ ଆଲୋଚନା କରିବି, ସେହି ବିଷୟ ଗୁଡ଼ିକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଏହି ଦଳଟି ଯେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦିନଠାରୁ ହଁ କମ୍ପ୍ୟୁନିଜିମର ସାଇନ୍ ବୋର୍ଡ ମାରି ଏକ ପେଟି ବୁଝୁଆ ପାର୍ଟି ଭଳି ଆଚରଣ କରିଆସିଛି - ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନୀତ ହେବା ପରେ ଆସେମାନେ ଭାରତବର୍ଷର ସର୍ବହରା ଶ୍ରେଣୀର ବିପ୍ଳବୀଦଳ ଅର୍ଥାତ୍ ମାର୍କ୍‌ବାଦୀ-ଲେନିନ୍‌ବାଦୀ ଦଳଭାବରେ ଏସ.ସ୍କୁ.ସି.ଆଇ.(କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ)କୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଛୁ ।

କାରଣ ମାର୍କ୍‌ବାଦ ଅନୁଯାୟୀ ଆମେ ଜାଣୁ ଯେ ଦଳ କହିଲେ କେବଳ ମାତ୍ର କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କର ସମସ୍ତିକୁ ବୁଝୁଏ ନାହିଁ । ଶ୍ରେଣୀ ବିଭିନ୍ନ ସମାଜରେ ଯେକୌଣସି ରାଜନୈତିକ ଦଳ କୌଣସି ନା କୌଣସି ଶ୍ରେଣୀର ଦଳ । ଅର୍ଥାତ୍ ଉପାଦନ ଯନ୍ତ୍ର ବିକାଶର କୌଣସି ଏକ ବିଶେଷ ଐତିହାସିକ ପର୍ଯ୍ୟାୟରେ ଗୋଟିଏ ଦେଶରେ ଯେଉଁ ଶ୍ରେଣୀମାନଙ୍କର ଅନ୍ତିତ୍ଵ ବଜାୟ ରହିଥାଏ, ସେଥିମଧ୍ୟ କୌଣସି ଏକ ଶ୍ରେଣୀର ରାଜନୈତିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ, ଆଦର୍ଶଗତ ଓ ନୈତିକ ଆଶା ଆକାଂକ୍ଷାକୁ ବାସ୍ତବାୟିତ କରିବାର ରାଜନୈତିକ ଅସ୍ତ୍ର ହେଉଛି - ସେହି ଶ୍ରେଣୀର ରାଜନୈତିକ ଦଳ । ତେଣୁ ଦଳ କହିଲେ, ମାର୍କ୍‌ବାଦୀମାନେ ଶ୍ରେଣୀ ଦଳ ବୋଲି ବୁଝିଆଆନ୍ତି, ଯାହା ଏକ - ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଶ୍ରେଣୀର ବିଶ୍ୱ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଏବଂ ସମସ୍ୟା ବିଶ୍ଲେଷଣ ଓ ସମାଧାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଚିନ୍ତା ପଢ଼ି ତଥା ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀକୁ ଭିତରି ଗଢ଼ି ଉଠେ-ସେ ବିଷୟରେ ଦଳର ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନେ ସଚେତନ ଥାଆନ୍ତୁ ବା ନ ଥାଆନ୍ତୁ-ତାହା ଦଳ, ଦଳର ମୂଳ ବିଚାର ବିଶ୍ଲେଷଣ ତଥା ଦଳର ନେତା ଓ କର୍ମୀ ମାନଙ୍କର ଜୀବନର ପ୍ରତିଟି ସମସ୍ୟା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦୈନିକିନ ଆଚରଣ, ଅଭ୍ୟାସ, କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଏବଂ ରୁଚି, ସଂସ୍କୃତି ଓ ନୈତିକ ଦିଗକୁ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଭାବିତ ଓ ପରିଚାଳିତ କରିଥାଏ ।

ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଆପଣମାନଙ୍କୁ ସର୍ବଦା ଆଉ ଗୋଟିଏ କଥା ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ । ଗୋଟିଏ ଦେଶରେ କେବଳ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକୃତ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ଦଳ ବା ମାର୍କ୍‌ବାଦୀ-ଲେନିନ୍‌ବାଦୀ ଦଳ ରହିପାରେ-ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ଏକାଧିକ ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ ରହିପାରେନା । ଯଦି ଦେଶର ଦୁଇପ୍ରାନ୍ତରେ କେବେ ଦୁଇଟି ପ୍ରକୃତ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଗଢ଼ି ଉଠେ, ତାହାହେଲେ ଦୁଇଟିର ମୂଳ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ, ବିଚାର ବିଶ୍ଲେଷଣ ପଢ଼ି ଓ ଉଦେଶ୍ୟ ଏକ ହୋଇଥିବା ଯୋଗୁଁ ସେମାନେ ଉଭୟେ ମିଳିତ ହୋଇ ଗୋଟିଏ ପାର୍ଟି ଗଢ଼ି ତୋଳିବେ ।

ଦେଶ ଭିତରେ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ନାମଧାରୀ ଗୋଟିଏ ପାର୍ଟି ଥିବା ସବୁ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆଦର୍ଶ ଭିରିରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ପାର୍ଟି ଗଠନ କରିବାର ଯୌକ୍ତିକତା କେବଳ ସେତିକିବେଳେ ଥାଏ, ଯଦି ଲଭିତାସ ଓ ଦୃଦ୍ଧମୂଳକ ମୁକ୍ତି ବିଜ୍ଞାନର କଷତି ପଥରରେ ଦେଖାଯାଏ ଯେ, ସେହି ବିଶେଷ ଦଳଟି ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ସ୍ଵାର୍ଥ କଥା କହି ବାପ୍ତବରେ ପେଟି ବୁଝୁଆ ଶ୍ରେଣୀର ସ୍ଵାର୍ଥ ରକ୍ଷା କରି ଚାଲିଛି । ସୁତରାଂ ଭାରତବର୍ଷର ଯେଉଁ ଆଠ ନଅଟି ଦଳ ପ୍ରତ୍ୟେକ ନିଜକୁ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ ବୋଲି ଜାହିର କରୁଛନ୍ତି, ନିଜକୁ ମାର୍କ୍ଷବାଦୀ-ଲେନିନବାଦୀ ବୋଲି ପ୍ରତାର କରୁଛନ୍ତି, ଏଥରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକଟି କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ହୋଇପାରେନା । ତାହାହେଲେ, ହୁଏତ ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯେକୋଣସି ଗୋଟିଏ ପାର୍ଟି ହିଁ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ହୋଇଥିବ ଅଥବା ଏମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କୌଣସିଟି ହିଁ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ନୁହେଁ । ଯଦି ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଦଳ ପ୍ରକୃତରେ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ଏକ ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ ଭାବରେ ଥାଏ, ଆମ୍ବମାନଙ୍କୁ ଲଭିତାସ ଓ ସଠିକ୍ ବୈଜ୍ଞାନିକ ବିଚାର ବିଶେଷଣ ସାହାଯ୍ୟରେ ତାହାକୁ ଚିହ୍ନ ନେବାକୁ ହେବ ।

ପୁଣି ଯଦି ସଠିକ୍ ବୈଜ୍ଞାନିକ ବିଚାର ଦ୍ୱାରା ଦେଖାଯାଏ ଯେ, ଦେଶ ଭିତରେ ଏପର୍ୟୁକ୍ତ ବି ଏକ ପ୍ରକୃତ ମାର୍କ୍ଷବାଦୀ-ଲେନିନବାଦୀ ଦଳ ଗଢି ଉଠିନାହିଁ, ତେବେ ଯେଉଁମାନେ ବିପ୍ଳବ ଚାହାନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନର ଅର୍ଥନେତିକ ଶୋକଣ, ରାଜନେତିକ ନିପାତନ, ସାମାଜିକ ଅବିଚାର, ସାଂସ୍କୃତିକ ସଂକଟ ହାତରୁ ମୁକ୍ତି ଚାହାନ୍ତି, ଶୋକିତ ଶ୍ରେଣୀ ତଥା ଦେଶର ମୁକ୍ତି ଚାହାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ସଠିକ୍ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପଞ୍ଚତିରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ରକୃତ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଗଢି ତୋଳିବାକୁ ହେବ । କାରଣ ଆଜିକାର ଯୁଗରେ ମାର୍କ୍ଷବାଦୀ-ଲେନିନବାଦୀ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ ବ୍ୟତୀତ କୌଣସି ଦେଶରେ ବିପ୍ଳବୀ ସଂଗ୍ରାମ ସଂଗଠନ କରିବା, ତାହାକୁ ସଫଳତା ଦିଗରେ ନେଇଯିବା ଏବଂ ବିପ୍ଳବ ପରେ ତାହାକୁ ସୁସଂହତ କରି ଶେଷ ପର୍ୟୁକ୍ତ ଶ୍ରେଣୀହୀନ ସାମ୍ୟବାଦୀ ସମାଜ ଗଢି ତୋଳିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ଫଳରେ ଭାରତବର୍ଷର ଶୋକିତ ମଣିଷର ମୁକ୍ତି ପାଇଁ ଯେଉଁ ଶୋକଣମୂଳକ ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥାଟି ଆମ ବୁକୁ ଉପରେ ହିମାଳୟ ପର୍ବତ ଭଲି ଚାପି ହୋଇ ଆମ ବିକାଶର ପଥ, ସମାଜର ଅପ୍ରତିହତ ଅଗ୍ରଗତିର ପଥ ରୁଦ୍ଧ କରିଦେବା ପାଇଁ ବିପ୍ଳବ ଆମର ପ୍ରୟୋଜନ ଏବଂ ଏହି ବିପ୍ଳବ ପାଇଁ ଆମର ପ୍ରୟୋଜନ ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ । ପୁନଃ ହଜାରେ ପ୍ରକାରର ବିପ୍ଳବୀ(!) ତରୁ ଏବଂ ବିଭ୍ରାତିକର ପ୍ରତାର ଭିତରେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ଯେତେ କଠିନ ହେଉନା କାହିଁକି, କେଉଁଠି ପ୍ରକୃତ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଦଳ ତାହା ଆମକୁ ଖୋଜି ବାହାର କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ ବିଚାର କରିବାର ପ୍ରତିକ ପଞ୍ଜି

ବର୍ତ୍ତମାନ କୌଣସି ଦଳ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ କି ନୁହେଁ – ଏହି ଜଟିଳ ବିଚାରଟି ଆମେ କାହା ସାହାଯ୍ୟରେ କରିବା ? ତାହା କଣ ଦଳର ନେତାମାନଙ୍କର ଗରମ ଗରମ ବିପ୍ଳବୀ ଧାର୍ତ୍ତି କରିଆରେ ? ତେବେ ତ ପ୍ରକୃତ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ଦଳ ବିଚାର କରିବାର କୌଣସି ଉପାୟ ରହିବ ନାହିଁ । କାରଣ ବିପ୍ଳବୀ ସ୍ଥୋଗାନ ଦେବାରେ ଆମେ କେହି କମ୍ ନୋହୁଁ । ଲେନିନ ଆମକୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଛନ୍ତି, ବିପ୍ଳବୀ ତୁ ବିନା ବିପ୍ଳବ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ନୁହେଁ ଏବଂ ବିପ୍ଳବୀ ତୁ ବିନା ଏକ ପ୍ରକୃତ ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ ଗଢ଼ି ଉଠିପାରେ ନାହିଁ । (without a revolutionary theory there can be no revolution ଏବଂ ଅଥ୍ୟପାଇଁ without a revolutionary theory there can not be any revolutionary party) । ଲେନିନ ଯେତେବେଳେ ବିପ୍ଳବୀ ତୁ (Revolutionary theory) କଥା କହୁଛନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ ଦଳର କେବଳ ମାତ୍ର ରାଜନୈତିକ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ଏବଂ ପଲିସି ସମ୍ପର୍କରେ ସେ କହିବାକୁ ଚାହିଁ ନାହାନ୍ତି । ବିପ୍ଳବୀ ତୁ କହିଲେ ଦଳର କେତ୍ରୀୟ ନେତ୍ରୀ ଦ୍ୱାରା ବିକଶିତ, ଦ୍ୱାଦ୍ୱିକ ପଞ୍ଜିରେ ସଂଯୋଜିତ ଜୀବନର ପ୍ରତିଟି ଦିଗ (covering all aspects of life) ସମ୍ପର୍କରେ ଜ୍ଞାନ ବିଜ୍ଞାନର ବିଭିନ୍ନ ଶାଖାର ଉପଲବ୍ଧି ଓ ଅଭିଜ୍ଞତାର ଏକ ସାମଗ୍ରିକ ଜ୍ଞାନର ପରିଧି (Epistemological Category) କଥା କହିବାକୁ ଚାହିଁଛନ୍ତି ।

ଡେଶୁ କୌଣସି ଦଳକୁ ବିଚାର କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରଥମେ ଦଳଟିର ବିପ୍ଳବୀ ରାଜନୈତିକ ତ୍ରିକୁ ବିଶ୍ଵେଷଣ କରି ଦେଖୁବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଦେଖୁବାକୁ ହେବ ଯେ, ଯେଉଁ ରାଜନୈତିକ ତ୍ରିକୁ ସେମାନେ ବିପ୍ଳବୀ ବୋଲି ପ୍ରଚାର କରୁଛନ୍ତି, ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ବିପ୍ଳବୀ ତୁ କି ନୁହେଁ; ଅର୍ଥାତ୍ ଆମ ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଅଭ୍ୟନ୍ତରରେ ବିପ୍ଳବର ଯେଉଁ ଜଟିଳ ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ଚାଲୁ ରହିଛି ସେମାନଙ୍କ ବିପ୍ଳବୀ ତୁ ତାହାର ଯଥାର୍ଥ ଓ ବାସ୍ତବ ପ୍ରତିଫଳନ କି ନୁହେଁ । ଦୃତୀୟତଃ, ଦେଖୁବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଦଳଟିର ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ପରିସ୍ଥିତି ସମ୍ପର୍କରେ ନିଜସ୍ଵ କୌଣସି ବିଶ୍ଵେଷଣ ଅଛି କି ନାହିଁ, ଏବଂ ଯଦି ଥାଏ ତାହା ଯଥାର୍ଥ ମାର୍କସିବାଦ ସମ୍ବନ୍ଧ ବିଶ୍ଵେଷଣ କି ନୁହେଁ । ତୃତୀୟତଃ, ଏସବୁ ଦେଖୁବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦଳର ଚରିତ୍ର ବିଚାର କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେହି ଦଳର ଚିନ୍ତା ପଞ୍ଜି ଓ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ (Methodological approach) କଣ ଏବଂ ଦଳର ମୂଳ ରଣନୀତି ପ୍ଲାନ, ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ଏବଂ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନା କୌଣସି କେଉଁ ଶ୍ରେଣୀର ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଅନୁଯାୟୀ ପରିଚାଳିତ ହେଉଛି । ଚତୁର୍ଥତଃ, ଦେଖୁବାକୁ ହେବ, ସେହି ଦଳର ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଜୀବନର

ସର୍ବକ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଚରଣ ଏବଂ ଚାଲିଚଳନର ରାତିନାତି କେଉଁ ଶ୍ରେଣୀର ସାଂସ୍କୃତିକ ମାନ ପ୍ରତିଫଳନ କରୁଛି । ଏଠି ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ, ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ଓ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସହ ଆଚରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଉଗ୍ରତା ଓ ଯୁକ୍ତିହାନ ମାନସିକତାର ପ୍ରଶ୍ନାଦାନ, ନାନା ବୁଝୁଆ କୁସଂଖାରର ପ୍ରଭାବ, ଅନ୍ତତା, ଜିଦଖୋରା, ଉତ୍ତରାଞ୍ଜଳତା, ହାମବଡ଼ା ଭାବ, ମିଛ କହିବା ଅଭ୍ୟାସ - ଏସବୁଥୁଲେ ବୁଝିବାକୁ ହେବ, ବୁଝୁଆ ଓ ସାମନ୍ତତାନ୍ତିକ ସାଂସ୍କୃତିର ପ୍ରଭାବ ଦଳର ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କ ଭିତରେ ପୂରାମାତ୍ରାରେ ରହିଛି ।

ତେବେ ଦେଖାଗଲା, ଦଳ ବିଚାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମାର୍କ୍ଷବାଦୀ- ଲେନିନବାଦୀ ଦ୍ୱଦ୍ୱମୂଳକ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଅନୁଯାୟୀ ପାର୍ଟିର ବିପ୍ଳବୀ ତତ୍ତ୍ଵକୁ ପ୍ରଥମେ ବିଚାର କରିବାକୁ ହେବ । ଏହା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସେହି ଦଳର ଚିତ୍ତାପଦ୍ଧତି ଓ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ (Methodological approach) ଏବଂ ଦଳର ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଦୈନିନ୍ଦିନ ବ୍ୟବହାର ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ସାଂସ୍କୃତିକ ମାନ ପ୍ରତିଫଳିତ ହେଉଛି, ତାକୁ ବିଶେଷଣ କରି ଦଳଟି ସମ୍ପର୍କରେ ସଠିକ୍ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପନୀତ ହେବାକୁ ପଢ଼ିବ । କାରଣ ମନେରଖାବା ଉଚିତ, ବୁଝୁଆ ମାନବତାବାଦ ଠାରୁ ଉନ୍ନତତର ସାଂସ୍କୃତିକ ମାନ, ଅର୍ଥାତ୍ ସର୍ବହରା ସାଂସ୍କୃତିକ ମାନ ଅର୍ଜନ କରିବା ବ୍ୟତିରେକେ ଏହି ତତ୍ତ୍ଵ ସମ୍ପର୍କରେ ବିଚାର ଏବଂ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଗୁହଣ ଓ ତାହାର ପ୍ରୟୋଗ ସଠିକ୍ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । ମାର୍କ୍‌, ଏଙ୍ଗେଲସ୍, ଲେନିନ, ଷାଲିନ୍ ଓ ମାଓ-ସେ-ଡୁଇଜଙ୍କ ମୂଳ ବିଚାରଧାରା ସମ୍ପର୍କରେ ଯେଉଁମାନେ ଅବଗତ, ସେହିମାନେ ଆମର ଏହି ଯୁକ୍ତି ବୁଝିବାକୁ ସମ୍ଭବ ହେବେ । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷାରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ବିଷୟ ମନେ ରଖିବା ଦରକାର, ଦୈନିନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ ପ୍ରୟୋଗ ବିନା ମାର୍କ୍ଷବାଦ-ଲେନିନବାଦ ସମ୍ପର୍କରେ କେବଳମାତ୍ର ବହିପଢ଼ା ଜ୍ଞାନ, ଅଥବା ମାର୍କ୍ଷବାଦୀ-ଲେନିନବାଦୀ ତତ୍ତ୍ଵର ସଂଯୋଜନ ବିନା କେବଳ ଶୋଷିତ ମଣିଷର ଆନ୍ଦୋଳନ ଗୁଡ଼ିକ ପରିଚାଳନା ମାଧ୍ୟମରେ ଅର୍ଜନ ଯେଉଁ ଜ୍ଞାନ - ଏ ଦୁଇଟି ହିଁ ମାର୍କ୍ଷବାଦ ଲେନିନବାଦ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଂଶିକ ଜ୍ଞାନ ମାତ୍ର । ସମ୍ପ୍ରଦାୟ ମାର୍କ୍ଷବାଦୀ-ଲେନିନବାଦୀ ଜ୍ଞାଣଟି, କେବଳ ଏହି ଦୁଇଟିକୁ ସଂଯୋଜିତ କରିପାରିଲେ ଯାଇ ମାର୍କ୍ଷବାଦ-ଲେନିନବାଦ ସମ୍ପର୍କରେ ଏକ ସାମଗ୍ରିକ ତତ୍ତ୍ଵର ଧାରଣା ଅର୍ଜନ କରିବା ସମ୍ଭବ । ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟରେ ଉନ୍ନତତର ସାଂସ୍କୃତିକ ମାନ ଅର୍ଜନ କରି ନ ପାରିଲେ ଏହି ଆଂଶିକ ଜ୍ଞାନ ଦୟକୁ ଦ୍ୱାଦ୍ୱିକ ପଢ଼ିବିରେ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ସଂଯୋଜିତ କରି ଚୌକଟେ ଜ୍ଞାନର ଅଧ୍ୟକ୍ଷାରୀ ହେବା, ଅର୍ଥାତ୍ ତତ୍ତ୍ଵ ବିଚାର କରିବାର କ୍ଷମତା ଅର୍ଜନ କରିବା କଦାପି ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ । ଏହି ଦିଗଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପର୍କରେ ଦୃଷ୍ଟି ରଖି ଦଳ ବିଚାରର କଷ୍ଟସାଧ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ଆମକୁ ସମ୍ଭାବିତ କରିବାକୁ ହେବ ।

ଏହା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ଏକ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଷୟ ପ୍ରତି ଦଳ ବିଚାର ସମୟରେ ଦୃଷ୍ଟି ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଦେଖିବାକୁ ହେବ, ପାର୍ଟିଟି କେଉଁ ପଞ୍ଜିରେ, କେଉଁ ପ୍ରକାର ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଗତିର୍ଥିଛି ଏବଂ ତାହାର ନେତୃତ୍ବ ସମୟରେ ଧାରଣା କଣ ? ତାହା କଣ ପେଟି ବୁଲ୍ଲାଆ ଦଳ ଗୁଡ଼ିକ ଭଲି ଗଣତାନ୍ତିକ (formal democratic) ନେତୃତ୍ବର ଧାରଣା, ନା ଗଣତାନ୍ତିକ କେନ୍ଦ୍ରୀୟକରଣ, ଅର୍ଥାତ୍ ସର୍ବହରା ଗଣତନ୍ତ୍ର ଓ କେନ୍ଦ୍ରୀୟକରଣ ମାତ୍ରର ସମ୍ମିଶ୍ରଣ (fusion) ଜରିଆରେ ଗତି ଉଠିଥିବା ଏକ ଯୌଥ ନେତୃତ୍ବର ଧାରଣା । ଅର୍ଥାତ୍ ମୁଁ କହିବାକୁ ତାହୁଁଛି, ବୁଲ୍ଲାଆ ବିପ୍ଳବ ଯେହେତୁ ଉପାଦନ ଉପରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମାଲିକାନା ଭିରିରେ ଉପାଦିକା ଶକ୍ତି, ଉପାଦନ ପଢ଼ିବି ଓ ଉପାଦନର ବିପ୍ଳବାତ୍ମକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଏବଂ ଏକ ଅର୍ଥରେ ବ୍ୟକ୍ତିର ବିକାଶ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିର ଅଧ୍ୟକାର ପ୍ରତିଷ୍ଠାର ବିପ୍ଳବ, ସେହି ହେତୁ ବୁଲ୍ଲାଆ ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ତାହା ଯେତେ ଆଦର୍ଶ ସ୍ମାନୀୟ (Model) ଗଣତାନ୍ତିକ ରୂପରେଖାର ହେଉନା କାହିଁକି, ସେଠି ଗଣତାନ୍ତିକ ତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବାସ୍ତବରେ ବ୍ୟକ୍ତି ନେତୃତ୍ବ ହିଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ଏହି ଗଣତାନ୍ତିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟକ୍ତି ହିଁ ହେଉଛି କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଏବଂ ଏହା ସମୟରେ ସତେତନ ଉପଲବ୍ଧି ନ ରହିଲେ ବି ବାସ୍ତବରେ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ବା ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ କେନ୍ଦ୍ରିକରି ଏହି ଗଣତାନ୍ତିକ ସଂଗ୍ରାମର ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ଗତିର୍ଥୀ । ଫଳରେ ବୁଲ୍ଲାଆ ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ପ୍ରକୃତରେ ଗଣତନ୍ତ୍ର ନାଆଁରେ ବ୍ୟକ୍ତି ନେତୃତ୍ବ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେଉଥିବା ଯୋଗ୍ୟ ଏହି ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଚରିତ୍ର ହୋଇପଡ଼େ ଉପର ଦେଖାଣିଆ (Formal) । ଅପରଦିଗରେ, ଯେହେତୁ ସମାଜତାନ୍ତିକ ବିପ୍ଳବ ହେଉଛି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ମାଲିକାନା ପରିବର୍ତ୍ତେ ସାମାଜିକ ମାଲିକାନା ଏବଂ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ନେତୃତ୍ବରେ ଉପାଦନ ଉପରେ ଯୌଥ କର୍ତ୍ତୃତ୍ବ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାର ବିପ୍ଳବ, ସେହେତୁ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ଗଣତନ୍ତ୍ରରେ ନେତୃତ୍ବର ଧାରଣା ହେଉଛି ଯୌଥ ନେତୃତ୍ବର ଧାରଣା ।

ଯୌଥ ନେତୃତ୍ବ କହିଲେ କ'ଣ ବୁଝାଏ

ଏହି ଯୌଥ ନେତୃତ୍ବର ଧାରଣା କହିଲେ କଣ ବୁଝାଏ ? ଲେନିନ, କହିଛନ୍ତି Collective knowledge of all the members of the party is collective leadership - ଅର୍ଥାତ୍ କେବଳ ମାତ୍ର ରାଜନୈତିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ ବିଷୟରେ ନୁହେଁ, ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ସମସ୍ୟା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପାର୍ଟିର ସମସ୍ତ ସର୍ବ୍ୟମାନଙ୍କର ଜ୍ଞାନ ଓ ଅଭିଜ୍ଞତାର ଦ୍ୱାରା ସମନ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଯେଉଁ ଯୌଥ ଜ୍ଞାନ (collective knowledge) ଗତିର୍ଥୀ, ସେହି ଯୌଥ ଜ୍ଞାନର ବିଶେଷାକୃତ ପ୍ରକାଶ (concrete form of expression) ହେଉଛି ଯୌଥ ନେତୃତ୍ବ । ଚାନ୍ଦ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଆଲୋଚନାରେ ମୁଁ ଏହି ବିଷୟର୍କୁ ଆହୁରି ଚିକେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରି କହିଛି; ଏ ଯୁଗରେ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ଦଳ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଗଣତାନ୍ତିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟକ୍ତି ନେତୃତ୍ବ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ଅବସାନ ଘଟାଇ ଏକମାତ୍ର

ସେତିକିବେଳେ ଏହି ଯୌଥ ନେଡୁଡ଼ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେବ, ଯେତେବେଳେ ପାର୍ଟିର ସମସ୍ତ ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଚିତ୍ରାଭାବନା ଏବଂ ଦୃଦ୍ଧ-ସମନ୍ୟ ମଧ୍ୟଦେଇ ଯେଉଁ ଯୌଥ ଜ୍ଞାନ ଗତିଉଠେ ତାହା ଜନେକ ନେତା ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଯୌଥ ନେଡୁଡ଼ ରୂପେ ସର୍ବୋରମଭାବେ ବ୍ୟକ୍ତିକରଣ ଘଟିଥାଏ (has been personified and concretised) । କାରଣ ଦଳର ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଚିତ୍ରା, ଭାବନା ଓ ଅଭିଜ୍ଞତାର ଦୃଦ୍ଧ-ସମନ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଯୌଥ ଜ୍ଞାନ ଦଳ ଭିତରେ ଗତି ଉଠେ, ସେହି ନେଡୁଡ଼, ଅର୍ଥାତ୍ ଅଥର୍ଟି (authority)ର ଧାରଣା କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ବିମୂର୍ତ୍ତ (abstract) ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । ଯୌଥ ନେଡୁଡ଼ର ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥାନ ଘଟିଛି - ଏକଥାର ବାସ୍ତବ ପ୍ରମାଣ ହେଉଛି ଯେ, ସେ କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି ନା କୌଣସି ଜଣେ ନେତାଙ୍କ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠଭାବେ ଏହି ଯୌଥ ଜ୍ଞାନର ବ୍ୟକ୍ତିକରଣ ଘଟିଛି । ତେଣୁ ଦଳର ନେତା, ଯାହାଙ୍କ ମଧ୍ୟଦେଇ ଦଳର ଯୌଥ ଜ୍ଞାନ ବିଶେଷାକୃତ ଓ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ରୂପେ ପରିପ୍ରକାଶ ଘଟେ, ସେ ହେଉଛନ୍ତି ଦଳର ଚିତ୍ରାନ୍ୟକ, ନେତା, ଶିକ୍ଷକ ଏବଂ ପଥ ପ୍ରଦର୍ଶକ ।

ଏହି ବିଷୟକୁ ଚିକେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରି କହିଲେ ଆପଣମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ବୁଝିବାକୁ ସୁବିଧା ହେବ । ଧରନ୍ତୁ, ଆପଣ ବା ମୁଁ ଯେଉଁ ଚିତ୍ରା କରୁ, ଯାହାକୁ ଆମେ ବ୍ୟକ୍ତି ଚିତ୍ର ବୋଲି କହୁ, ତାହା କ'ଣ ? Social thinking personified through a person is the Individual thinking ଅର୍ଥାତ୍ ଜନେକ ବ୍ୟକ୍ତି ମଧ୍ୟ ଦେଇ ସାମାଜିକ ଚିତ୍ରର ଯେଉଁ ଭାବରେ ବ୍ୟକ୍ତିକରଣ ଘଟେ, ତାହାକୁ ହିଁ ଆସ୍ତ୍ରମାନେ ବ୍ୟକ୍ତି ଚିତ୍ର ବୋଲି କହୁ । ଠିକ୍ ସେହିପରି ପାର୍ଟିର ନେତା, କର୍ମୀ, ସାଧାରଣ ସଭ୍ୟ ଓ ସମର୍ଥକମାନଙ୍କର ତଥା ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ଏବଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଯେଉଁ ସନ୍ନିଲିତ ଜ୍ଞାନ ଓ ଅଭିଜ୍ଞତା ଜନ୍ମ ନେଉଛି, ସଂଗ୍ରାମ ଭିତରେ ସମ୍ରକ୍ଷ୍ୟୁକ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସେହି ଚିତ୍ର ଓ ଅଭିଜ୍ଞତାର ବ୍ୟକ୍ତିକରଣ ଘଟୁଛି, କିନ୍ତୁ ଆମେ ଜାଣୁ, ଯେହେତୁ ଏହି ବସ୍ତୁ ଜଗତରେ କୌଣସି ଦୁଇଟି ଘଟଣା (Phenomena) ଅବିକଳଭାବେ ଏକ ହୋଇପାରେନା; ସେହି ଗୋଟିଏ କାରଣରୁ ହିଁ ପାର୍ଟିର ସମସ୍ତ ସଭ୍ୟ ଓ ନେତାମାନଙ୍କର ସନ୍ନିଲିତ ସଂଗ୍ରାମ ଦ୍ୱାରା ଅର୍ଜିତ ଅଭିଜ୍ଞତା ଓ ଜ୍ଞାନର ଉପଲବ୍ଧ ସମସ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ ଏକ ହୋଇପାରେନା । ଯାହାଙ୍କ ମଧ୍ୟଦେଇ ଏହି ଯୌଥ ଜ୍ଞାନ ଓ ଅଭିଜ୍ଞତା ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ରୂପ ବ୍ୟକ୍ତିକରଣ ଘଟେ, ସେ ହିଁ ଯୌଥ ନେଡୁଡ଼ର ବିଶେଷାକୃତ ରୂପଭାବରେ ଦେଖାଦିଅଛି । ରକ୍ଷିଆର ବଳସେଭିକ ପାର୍ଟି ନେଡୁଡ଼ରେ ଲେନିନ ଓ ଚାନର କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ନେଡୁଡ଼ରେ ମାଓ-ସେ-ଡୁଇଙ୍କ ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥାନ ହେଉଛି ସେହି ସମସ୍ତ ପାର୍ଟିମାନଙ୍କରେ ଯୌଥ ନେଡୁଡ଼ର ବିଶେଷାକୃତ ପ୍ରକାଶ । ତେଣୁ

ଜଣାପଡ଼ୁଛି, collective knowledge is the expression of the knowledge derived from the struggles led by the leaders, workers, the rank and file, the class and the masses, personified and concretised in the best way through a person in the highest organism of the party; ଅର୍ଥାତ୍ ଯୋଥୁ ଜ୍ଞାନର ପ୍ରକାଶ ଘଟିଛି - ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ଦଳର ସମସ୍ତ ନେତା, କର୍ମୀ, ର୍ୟାଙ୍କ ଆଣ୍ଟ ଫାଇଲ, ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ଓ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସନ୍ଧିଲିତ ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଯେଉଁ ଯୋଥୁ ଜ୍ଞାନ ଗତିରେ, ଦଳର ସର୍ବୋତ୍ତମା କମିଟିର କୌଣସି ଜଣେ ନେତାଙ୍କ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ତାହା ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଭାବେ ବ୍ୟକ୍ତିକରଣ ଘଟିଛି । ଦଳର ସନ୍ଧିଲିତ ଜ୍ଞାନ ଓ ଅଭିଜ୍ଞତା କୌଣସି ଜଣେ ନେତାଙ୍କ ମଧ୍ୟଦେଇ ଯେତେବେଳେ ଏହି ଭାବରେ ସର୍ବୋତ୍ତମ ରୂପେ ବ୍ୟକ୍ତିକରଣ ହୁଏ, ନେତୃତ୍ବ ବିକାଶର ଏକମାତ୍ର ସେହି ପ୍ରତିରାମ ଦଳ ଭିତରେ ଗୋଷ୍ଠୀବାଦ ଏବଂ ନେତୃତ୍ଵର କ୍ରିୟାକଳାପ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟକ୍ତିନେତୃତ୍ବ ଓ ବୁର୍ଜୁଆ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ପ୍ରଭାବକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଖରମ କରିବା ସମ୍ଭବ ଏବଂ ଦଳ ଭିତରେ ଏହି ଅବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟି ହେଲେ ହିଁ କେବଳ କହି ହେବ ଯେ, ଦଳଟି ସର୍ବହରା ଗଣତନ୍ତ୍ର ନାଟିକୁ ଚାଲୁ କରିବାରେ ଏବଂ ଯୋଥୁ ନେତୃତ୍ବ ଜନ୍ମ ଦେବାରେ ସକ୍ଷମ ହୋଇଛି । ଦଳୀଯ ନେତୃତ୍ଵର ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଏହି ଅବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟି ନହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ, ଦଳ ଭିତରେ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ କେନ୍ଦ୍ରାକରଣ ନାଟିର ଦ୍ୱାରିରେ ଓ ଯୋଥୁ ନେତୃତ୍ବ ନାଁରେ ପ୍ରକୃତରେ ଉପର ଦେଖାଣିଆ (formal) ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ନେତୃତ୍ବ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାଲିଛି ।

ଏହି ଯୋଥୁ ଜ୍ଞାନ କହିଲେ କେବଳ ଅର୍ଥନୀତିଗତ ଏବଂ ରାଜନୀତିଗତ ଧାନ ଧାରଣାକୁ ବୁଝାଇ ନାହିଁ, ଜୀବନର ସବୁ ପ୍ରତିରାମ - ଅର୍ଥାତ୍ ଶିକ୍ଷା, ସାହିତ୍ୟାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସାମାଜିକ, ପରିବାରିକ ସମ୍ପର୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଧାରଣା ଓ ଆଚରଣ, ସମସ୍ତ ପ୍ରତିରାମ ଏକ ସଂଯୋଜିତ ଓ ସାମାଜିକ (co-ordinated and comprehensive) ଧାରଣାକୁ ବୁଝାଇ ଥାଏ । ଜୀବନର ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମାର୍କ୍ବାଦ-ଲେନିନବାଦକୁ ଭିତ୍ତିକରି ପାର୍ଶ୍ଵର କର୍ମୀ ଓ ନେତାମାନଙ୍କର ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଯେଉଁ ଯୋଥୁ ଜ୍ଞାନ ଗତିରେ, ତାହା ହିଁ ପଥ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଭାବରେ ପ୍ରତିଟି କର୍ମୀ ଓ ନେତାଙ୍କର ରାଜନୈତିକ, ସାମାଜିକ, ସାଂସ୍କୃତିକ ସମସ୍ତ ଧାନ ଧାରଣା ଓ ଆଚରଣକୁ ନିଯନ୍ତ୍ରିତ କରେ । ପୁନର୍ବାର ଏହି ଯୋଥୁ ଜ୍ଞାନ ଦ୍ୱାରା ସମୃଦ୍ଧ ହୋଇ ବାସ୍ତବ ସାମାଜିକ ଜୀବନରେ ତାକୁ ପ୍ରଯୋଗ କରିବାକୁ ଯାଇ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଅଭିଜ୍ଞତା ସହ ଯୋଥୁ ଜ୍ଞାନର ଯେଉଁ ପ୍ରତିନିୟତ ସଂଘାତ ଘଟେ, ତାହାଦ୍ୱାରା ପୁଣି ଏହି ଯୋଥୁ ଜ୍ଞାନ ସମୃଦ୍ଧ ହୁଏ ଏବଂ

ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଜ୍ଞାନ, ଅଭିଜ୍ଞତା ଓ ରୂପିତ ମାନ ବି କ୍ରମାଗତ ଉନ୍ନତ ହୋଇଥାଏ ।

ମନେ ରଖୁବାକୁ ହେବ, ପାର୍ଟି ଭିତରେ ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ପରିସର ସମ୍ପର୍କ ଦୟମୂଳକ ପଢ଼ନ୍ତି ଦାରା ପରିଚାଳିତ ନହେଲେ ସେ ସମ୍ପର୍କର ଚିତ୍ର ହୋଇଯାଏ ଯାନ୍ତିକ ଏବଂ ଏହିଭଳି ଅବସ୍ଥା ପାର୍ଟି ଭିତରେ ତିଷ୍ଠି ରହିଥିଲେ ବୁଝିବାକୁ ହେବ ଯେ ପାର୍ଟି ଭିତରେ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦକୁ ଖତମ କରିବା ତ ଦୂରର କଥା ବରଂ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ ପାର୍ଟିର ଅଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଗଣତନ୍ତ୍ରିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ପ୍ରଧାନ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ (dominant feature) ହିସାବରେ କାମ କରି ଚାଲିଛି । ଏଭଳି ଅବସ୍ଥାରେ ପାର୍ଟିଟିର ନାଆଁ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ହେଲେ ମଧ୍ୟ ବୁଝୁଆ ବା ପେଟି ବୁଝୁଆ ପାର୍ଟିମାନଙ୍କ ଭଳି ଉପର ଦେଖାଣିଆ ଗଣତନ୍ତ୍ର ଓ କେନ୍ଦ୍ରୀକତାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ କାର୍ଯ୍ୟତଃ ଯାନ୍ତିକ ଓ ବ୍ୟରୋକ୍ତୁଟିକ ଭାବରେ କେନ୍ଦ୍ରୀକୃତ (mechanically and bureaucratically centralised) ପାର୍ଟିରେ ପର୍ଯ୍ୟବେସିତ ହୋଇଛି - which invariably leads to the formation of bureaucratic leadership at the top ଅର୍ଥାତ୍ ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ ଅବଶ୍ୟକାବୀ ଭାବେ ପାର୍ଟି ଭିତରେ ବ୍ୟରୋକ୍ତୁଟିକ ନେବ୍ରେଡ୍ ଜନ୍ମ ହୋଇଥାଏ । ଫଳରେ ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ ପାର୍ଟି ନେତାମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବିପ୍ଳବୀ ରାଜନୈତିକ ଚରିତ୍ର ବଦଳରେ କେବଳ ଯେ ବ୍ୟରୋକ୍ତୁଟିକ ମନୋଭାବ ଗତି ଉଠେ, ତାହା ନୁହେଁ, ପାର୍ଟି ନେତାମାନେ ନିକୃଷ୍ଟ ଧରଣର ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର କବ୍ଜାରେ ପଡ଼ିବାକୁ ବାଧ ହୁଅନ୍ତି ଏବଂ ପାର୍ଟିଟି କାର୍ଯ୍ୟତଃ ଦୂଇ ଭାଗରେ ବିଭିନ୍ନ ହୋଇଯାଏ । ତାହାର ଗୋଟିଏପକ୍ଷରେ ରହନ୍ତି, ବାସ୍ତବ ପରିମିତି ସହ ସମ୍ପର୍କହୀନ ଦଳେ ବ୍ୟରୋକ୍ତୁଟିକ ନେତା ଓ ତାତ୍ତ୍ଵିକ (bureaucratic leaders and theoriticians completely isolated and divorced from practice) ଅପରପକ୍ଷରେ କର୍ମୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ତରା ଓ ଅନ୍ତରୁଗତ୍ୟର ଫଳ ସ୍ଵରୂପ ରହନ୍ତି ଅନ୍ତରାବରେ ଅନୁସରଣକାରୀ, ସତ୍ର ଉଷ୍ଣଗୀକୃତ, ନିଷାପର, ଅଥବା ଉଗ୍ର ପ୍ରକୃତିର ଦଳେ କର୍ମୀ । ଫଳରେ ବୁଝିପାରୁଥିବେ, ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ ପାର୍ଟି ଭିତରେ ତତ୍ତ୍ଵ ଏବଂ କର୍ମ (Theory and practice) ପାରିସରିକ ସମ୍ପର୍କ ବଜାୟ ରହିପାରେନା, ତତ୍ତ୍ଵ ହୋଇଯାଏ ମନଗତା ଏବଂ ଅବାସ୍ତବ (subjective and abstract) ଓ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଅନ୍ତରେ ଏବଂ ଉଗ୍ର ପ୍ରକୃତିର । ବର୍ତ୍ତମାନ ସି.ପି.ଆଇ, ସି.ପି.ଆଇ (ଏମ) ଏବଂ ନକ୍ଷଳପତ୍ରୀ ଗ୍ରୂପଗୁଡ଼ିକର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ, ସଂଗ୍ରହ ପଢ଼ନ୍ତି, କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଚେତନାର ମାନ ଜତ୍ୟାଦି ଆତକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ବୁଝିବାକୁ ଅସୁବିଧା ହେବ ନାହିଁ ଯେ, ଠିକ୍ ଏହି ଅବସ୍ଥା ହିଁ ଏମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିଦ୍ୟମାନ ।

ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ କେନ୍ଦ୍ରାକରଣ ଯୌଧ ନେତୃତ୍ବ ଗଢ଼ିତୋଳିବା ସଂଗ୍ରାମର ଭିତ୍ତି

ଏହି ଯୌଧ ନେତୃତ୍ବ ଗଢ଼ି ତୋଳିବାର ସଂଗ୍ରାମ ହେଉଛି ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ପାର୍ଟି ସଂଗଠନର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ରୂପରେଖକୁ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ ଭିରିରେ ଗଢ଼ିତୋଳିବାର ମୂଳ ସଂଗ୍ରାମ । ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଗୋଟିଏ ପାର୍ଟି ଭିତରେ ଯୌଧ ନେତୃତ୍ବର ଏହିଭଲି ଧାରଣା ଗଢ଼ିଉଠି ପାରିନାହିଁ, ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଧରିନେବାକୁ ପଡ଼ିବ, ପାର୍ଟିର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ଛାଞ୍ଚି ବି ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ ଭିରିରେ ଗଢ଼ି ଉଠିନାହିଁ । ଆପଣମାନଙ୍କୁ ମନେରଖୁବାକୁ ହେବ ଏହି ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ ନାତି ହିଁ ହେଉଛି କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ସଂଗଠନ ଅସଲ ପ୍ରାଣଶରୀର । ଏହି ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ ଗଢ଼ି ତୋଳିବାର ସଂଗ୍ରାମ ଯେପରି ସଠିକ୍ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଗଢ଼ି ତୋଳିବାର ସଂଗ୍ରାମ, ପୁଣି ଏହାକୁ ନମ୍ବନ ପିତ୍ତୁଳି ଭଲି ସ୍ଵରକ୍ଷା କରିବାର ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ପାର୍ଟିକୁ ସଂଶୋଧନବାଦ ଓ ସଂକାର୍ଯ୍ୟତାବାଦର ବିପଦରୁ ରକ୍ଷା କରିବାର ସଂଗ୍ରାମ । ଏହି ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ କହିଲେ ଆମେ କ’ଣ ବୁଝୁ?

ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣକୁ ଯଦି ଆମେ ଆନାଟୋମୀ (anatomy) ଭଲି ବ୍ୟବହ୍ରେଦ କରୁ, ତେବେ ଦୁଇଟି ଭାଗ ମିଳିବ । ଗୋଟିଏ ହେଉଛି ଆଦର୍ଶଗତ କେନ୍ଦ୍ରୀକତା (ideological centralism) ଅନ୍ୟଟି ହେଉଛି ସାଂଗ୍ରାନ୍ତିକ କେନ୍ଦ୍ରୀକତା (organisational centralism) । ପାର୍ଟି ଭିତରେ ଏକମାତ୍ର ମାର୍କ୍ସିବାଦ-ଲେନିନବାଦକୁ ଭିରିକରି, ଦୟମୂଳକ ବଷ୍ଟୁବାଦକୁ ଭିରିକରି, କେବଳ ଅର୍ଥନୈତିକ ବା ରାଜନୈତିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନୁହେଁ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନର ସମସ୍ତ ଦିଗକୁ ବ୍ୟାସ୍ତ କରି One process of thinking, Uniformity of thinking, Oneness in approach and Singleness of purpose, ଅର୍ଥାତ୍ ଗୋଟିଏ ଚିନ୍ତା ପଞ୍ଚତି, ଏକସମ ଚିନ୍ତା, ଏକସମ ବିଚାର ପଞ୍ଚତି ଏବଂ ଏକନିଷ୍ଟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟବୋଧ ଜନ୍ମ ଦେବାର ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଏହି ଆଦର୍ଶଗତ କେନ୍ଦ୍ରୀକତା ଗଢ଼ିଦେ । ଏହା ଗଢ଼ିତୋଳି ପାରିଲେ ପାର୍ଟି ଭିତରେ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସର୍ବହରା ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ନାତି କାନ୍ୟେମ ହୋଇଛି ବୋଲି ବୁଝିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମନେ ରଖୁବାକୁ ହେବ, ଶ୍ରେଣୀ ବିଭକ୍ତ ସମାଜରେ ଏହି ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଧାରଣା ମଧ୍ୟ ଦୂଇ ଧରଣର । ଗୋଟିଏ ହେଉଛି, ବୁଝୁଆ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ପ୍ରତିଫଳିତ କରୁଛି । ଅର୍ଥାତ୍ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦକୁ ପ୍ରତିଫଳିତ କରୁଛି ।

ଅନ୍ୟଟି ହେଉଛି, ସର୍ବହରା ଗଣତନ୍ତ୍ର reflecting collective ownership, collective control over production and distribution, and proletarian way of life. i.e. collective way of life - ଅର୍ଥାତ୍ ଯାହା ଯୌଥ ମାଲିକାନା, ଉପାଦନ ଏବଂ ବଣ୍ଣନ ଉପରେ ଯୌଥ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଏବଂ ସର୍ବହରା ଜୀବନଯାତ୍ରାକୁ ପ୍ରତିଫଳିତ କରୁଛି । ଅର୍ଥାତ୍ ଯୌଥ ଜୀବନଯାତ୍ରା ପଢ଼ିଥିଲୁ ପ୍ରତିଫଳିତ କରୁଛି । ଏହି ଆଦର୍ଶଗତ କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ ଯାହା ଦଳ ଭିତରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଭାବେ ସର୍ବହରା ଗଣତନ୍ତ୍ର ନାତିକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରେ ତାହାର ଭିରିରେ ଦଳର ସାଂଗୀନିକ କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ ଗଢ଼ି ଉଠିଲେ ଦଳ ଭିତରେ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣର ଛାଞ୍ଚି ଗଢ଼ି ଉଠିପାରେ । ଏଥୁପାଇଁ ଲେନିନ୍ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ କହିବାକୁ ଯାଇ କହିଛନ୍ତି, ସର୍ବହରା ଗଣତନ୍ତ୍ର (Proletarian democracy) ଓ କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ (centralism)ର ମିଶ୍ରଣ (fusion) ମଧ୍ୟ ଦେଇ କେବଳମାତ୍ର ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ ନାତି ଦଳ ଭିତରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବା ସମ୍ଭବ ।

ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଗୋଟିଏ କଥା କୌଣସି ସମୟରେ ଭୁଲିଗଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ ଯେ ପାର୍ଟି ଭିତରେ ସର୍ବହରା ଗଣତନ୍ତ୍ର କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କରିବାର ବାନ୍ଧବ ଅବସ୍ଥା ଏକମାତ୍ର ସେତିକିବେଳେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇପାରେ, ଯେତେବେଳେ ପାର୍ଟି କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଚେତନାର ମାନ ଏପରି ଏକ ସର୍ବନିମ୍ନ ଉଚ୍ଚତାରରେ ପହଞ୍ଚି ଯେଉଁ ପ୍ରକାର ଉନ୍ନାତ ହେଲେ ସମସ୍ତ କର୍ମୀ (ଅନ୍ତରେ ଅଧିକାଂଶ କର୍ମୀ) ସେମାନଙ୍କ ଚିତ୍ତାକୁ ଏକ ବୋଧଗମ୍ୟ (articulate form) ଭାବେ ପ୍ରକାଶ କରିବା ପାଇଁ ସକମ - ଅର୍ଥାତ୍ ମତ ଦିନିମାୟ ମାଧ୍ୟମରେ ସେମାନେ ପାର୍ଟି ଭିତରେ ତର୍କ ବିତର୍କ ଏବଂ ଆଦର୍ଶଗତ ସଂଗ୍ରାମରେ ଫଳପ୍ରଦ ଭାବରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ସକମ । ତରୁ ବିଚାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ସର୍ବନିମ୍ନ କ୍ଷମତା ଅର୍ଜନ କରିବାର ପ୍ରଧାନ ସର୍ବ ହେଉଛି ବାନ୍ଧବ ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟ ଦେଇ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଉନ୍ନତତର ସାଂସ୍କୃତିକ ମାନ ଅର୍ଜନ କରିବା । ଏହା ସମ୍ଭବ ହେଲେ ହିଁ ନେତାମାନଙ୍କ ସହ ପାର୍ଟି କର୍ମୀମାନଙ୍କର ତରୁ ବିଚାର କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଦର୍ଶଗତ ସଂଗ୍ରାମ ଯଥାର୍ଥରେ ଦୟା-ସମନ୍ୟ ରୂପ ଗ୍ରହଣ କରିପାରେ । କର୍ମୀମାନଙ୍କର ରାଜନୈତିକ ଚେତନା ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ମାନ ଏହିଭଳି ଏକ ସର୍ବନିମ୍ନ ଉଚ୍ଚତାରରେ ନ ପହଞ୍ଚିଲେ ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଆଦର୍ଶଗତ ଆଳାପ ଆଲୋଚନା ଓ ତର୍କ ବିତର୍କ କାର୍ଯ୍ୟତ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ (Formal) ହୋଇଯାଏ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାବି ଦେଖନ୍ତୁ, ସର୍ବହରା ଗଣତନ୍ତ୍ର ଯେଉଁ ରୂପରେ ସମ୍ପର୍କରେ ମୁଁ ଆପଣମାନଙ୍କ ସାମନାରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କଲି, ତାହା ଏହିସବୁ ତଥାକଥୁତ କମ୍ଯୁନିସ୍ତ ନାମଧାରୀ ଦଳମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବାନ୍ଧବରେ ଅଛି କି ନାହିଁ । ଅଥବା ମାର୍କବାଦୀ କମ୍ଯୁନିସ୍ତ ପାର୍ଟିର ପଲିଟିକ୍ୟରେ ସଦସ୍ୟ ଏବଂ ଦଳର ତାତ୍କାଳି ବୋଲି ପରିଚିତ ନେତା ନମ୍ବୁଡ଼ିପଦ, କମ୍ଯୁନିସ୍ତ ପାର୍ଟି ସାଂଗୀନିକ ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ, ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣର ଏହି ତତ୍ତ୍ଵକୁ - ଏକ ନିଛକ ମେଜରଟି

ମାଇନରିଟି (Majority-Minority) ତତ୍ତ୍ଵାବରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ପାର୍ଟିର ଅଗଣ୍ଯତା ନେତା ଓ କର୍ମଚାରୀଙ୍କ ବିନା ପ୍ରତିବାଦରେ ଏହି ବ୍ୟାଖ୍ୟାକୁ ମାନି ନେଇଛନ୍ତି ।

ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାକୁ ଯାଇ ନମ୍ବୁଦ୍ରିପଦ କହିଛନ୍ତି, ତାଙ୍କ ପାର୍ଟି ଯେହେତୁ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଟର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରେ ଏବଂ ଉପର ପ୍ରତିରାପନ ସଂଗଠନ (Higher body) ନିକଟରେ ତଳ ପ୍ରତିରାପନ ସଂଗଠନ (Lower body) ଆନୁଗତ୍ୟ ନୀତିକୁ ମାନି ଚଲେ, ସୁତରାଂ ସେମାନଙ୍କ ପାର୍ଟି ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ ନୀତି ମାନି ଚଲୁଛି ଏବଂ ଏହି କାରଣରୁ ହିଁ କୁଆଡ଼େ ସେମାନଙ୍କ ପାର୍ଟି ଏକ ପ୍ରକୃତ କମ୍ପୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି । ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଟର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାଟାକୁ ନମ୍ବୁଦ୍ରିପଦ କହିଛନ୍ତି, ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ ନୀତି ପାର୍ଟି ଭିତରେ ଚାଲୁ ହେବା ଏବଂ ଯୌଥ ନେତୃତ୍ବ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବା । ଏହି ଭାବରେ ଯୌଥ ନେତୃତ୍ବର ଧାରଣାକୁ ସେମାନେ ଏକ Average formal democratic leadership ଅର୍ଥାତ୍ ମୋଟାମୋଟି ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ନେତୃତ୍ବରେ ପର୍ଯ୍ୟବେସିତ କରିଛନ୍ତି । ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଟର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ମାନି ଚଳିବା ନୀତି ତ ସମସ୍ତ ବୁଲ୍କୁଆ ଓ ପେଟିବୁଲ୍କୁଆ ପାର୍ଟିମାନଙ୍କ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଅଛି । ତେବେ କଣ ମାନିନେବାକୁ ପଡ଼ିବ ଯେ ବୁଲ୍କୁଆ ଓ ପେଟିବୁଲ୍କୁଆ ପାର୍ଟି ଭିତରେ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ ଅଛି ଏବଂ ଯୌଥ ନେତୃତ୍ବ ଚାଲୁ ରହିଛି ? ସର୍ବସନ୍ଧିତରେ ଉପନୀତ ହେବା ସମ୍ବନ୍ଧ ନ ହେଲେ, ପ୍ରଯୋଜନବୋଧରେ ଗୋଟିଏ କମ୍ପୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିରେ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ସମୟରେ ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅନୁଯାୟୀ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବାକୁ ହୁଏ ଏବଂ ସଂଖ୍ୟାଲକ୍ଷ୍ୟଙ୍କୁ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ମାନି ଚଳିବାକୁ ହୁଏ; କିନ୍ତୁ ଗୋଟିଏ ପାର୍ଟିରେ ଏହା ରହିଲେ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣର ନୀତି ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହୋଇଛି - ଏକଥା କୁହାଯାଇପାରେନା । ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ ନୀତିର ପ୍ରଶ୍ନଟି ଯେ ସର୍ବହରା ଗଣତନ୍ତ୍ର ଏବଂ ଯୌଥ ନେତୃତ୍ବ ପ୍ରତିଷ୍ଠାର ପ୍ରଶ୍ନ ସହ ଓଡ଼ିପ୍ରେତ ଭାବେ ଜାତିତ - ଏହା ଯେକୌଣସି ମାର୍କ୍ଝବାଦୀ ଜାଣନ୍ତି । କାର୍ଯ୍ୟତଃ କେବଳ 'ସଂଖ୍ୟାଗରିଷ୍ଟ' ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ମାନି ଚଳିବା ଏବଂ ଉପର ପ୍ରତିରାପନ ସଂଗଠନ ନିକଟରେ ତଳ ପ୍ରତିରାପନ ସଂଗଠନର ଆନୁଗତ୍ୟ ଥିଲେ ଦଳ ଭିତରେ ଯେ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ କେନ୍ଦ୍ରୀକରଣ ନୀତି ଚାଲୁ ହୋଇଛି - କାଣ୍ଡଜ୍ଞାନ ଥିଲେ କୌଣସି ମାର୍କ୍ଝବାଦୀ ଏକଥା କହିପାରନ୍ତେ ନାହିଁ ।

ଡିବେ କୌଣସି ଦଳ ଯୋଥ ନେତୃତ୍ବର ଧାରଣା ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେଉଛି କି ନାହିଁ, ତାହା ବିଚାର କରିବାକୁ ହେଲେ ଦେଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ - ପ୍ରଥମତଃ ଏହି ଯୋଥ ନେତୃତ୍ବ, ଗଢ଼ିତୋଳିବା ଏବଂ ବିକାଶ ଘଟାଇବା ପାଇଁ ମାର୍ଜନାଦକ ଭିତ୍ତି କରି ଦଳ

*ନୟୁଦ୍ଧ କହିଛି :- The three fold submission - the individual to organisation, the minority to majority and the lower unit to the higher, such is the law of organisation. (New Age. Vol. XI, No.5, May 1962)

ଭିତରେ କେବଳ ମାତ୍ର ରାଜନୈତିକ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନୁହେଁ, ଜୀବନର ସମସ୍ତ ଦିଗନ୍ତ ବ୍ୟାପ୍ତି କରି (covering all aspects of life) ଗୋଟିଏ ଚିନ୍ତା ପଦ୍ଧତି, ଏକ ସମଚିନ୍ତା ଗତିଉଠିଛି କି ନାହିଁ, ଅର୍ଥାତ୍ ଆଦର୍ଶଗତ କେନ୍ଦ୍ରିକତା (ideological centralism) ଗତି ଉଠିଛି କି ନାହିଁ ଏବଂ ଏକସମ-ବିଚାରଧାରା ଓ ଏକନିଷ୍ଠ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟବୋଧ ଗତି ତୋଳିବା ପାଇଁ ସଂଗ୍ରାମଟି ଦଳ ଭିତରେ ସଠିକ୍ ଓ ସତେତନ ଭାବରେ ପରିଚାଳିତ ହେଉଛି କି ନାହିଁ ।

ଦୁଇୟତଃ, ଦେଖୁବାକୁ ହେବ, ଶୁଣୁଳା ଓ ‘ଏକସମ-ବିଚାରଧାରା’ ଗତି ତୋଳିବା ଆଲରେ ଦଳର ନେତାମାନେ, କର୍ମୀ ଓ ସମର୍ଥକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଧର୍ମୀୟ ଅନ୍ତର ଅନୁରୂପ ଦଳାୟ ଅନ୍ତର ଓ ଅନ୍ତ ଆନୁଗତ୍ୟର ମନୋଭାବ ଗତି ତୋଳିବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି ନା, କର୍ମୀ ଓ ସମର୍ଥକମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଅନ୍ତର ଓ ଯୁଦ୍ଧିଷ୍ଠିତ ଆଚରଣ, ନାନାପ୍ରକାର ବୁଝୁଅ କୁସଂଘାରର ପ୍ରଭାବ, ଏକଜିଦିଆ ମନୋଭାବ, ଉଚ୍ଛରଣତା, ହାମାନତାଭାବ, ମିଛ କହିବାର ଅଭ୍ୟାସ ପ୍ରଭୃତି ଆଚରଣ ଓ ଅଭ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକୁ ପ୍ରଶ୍ନ ଦେବା ତ ଦୂରର କଥା - ନେତୃତ୍ବ ତରଫରୁ ଏସବୁ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସମସ୍ତ ଦିଗରୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଭାବରେ କଠୋର ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନା କରି ଦଳର କର୍ମୀ ଓ ସମର୍ଥକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯୁଦ୍ଧିଷ୍ଠିତ ଏବଂ ବିରୋଧ ମତ ପ୍ରତି ସହିଷ୍ଣୁତାର ମନୋଭାବ ଗତି ତୋଳିବାର ପ୍ରତିନିଯତ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । କାରଣ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କୁ ଏକଥା ସର୍ବଦା ମନେରଖୁବାକୁ ହେବ; ସବୁପ୍ରକାର ଅନ୍ତାନୁକରଣ ଓ ଅନ୍ତର ହେଉଛି ଫାସିବାଦର ପରିପୂରନ ଏବଂ ମାର୍କବାଦ-ଲେନିନବାଦର ଘୋର ପରିପର୍ବ୍ରା ।

ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ମନେରଖୁବା ଦରକାର, ଦୁଇୟ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଏବଂ ତାହାର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ଅଧିକାଂଶ ସୋସାଲ ତେମୋକ୍ରାଟିକ୍ (ମାର୍କବାଦୀ) ଦଳଗୁଡ଼ିକ ସଂଶୋଧନବାଦୀ ଓ ଉପ ଜାତୀୟତାବାଦୀ (National chauvinist) ଦଳରେ ପରିଣତ ହେବା ପରେ ଏହିସବୁ ପାର୍ଟିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁ ଗୁଡ଼ିକ ହୁଗୁଳା ସୋସାଲ ତେମୋକ୍ରାଟିକ ପାର୍ଟି ଥିଲେ, ସେମାନେ ଫାସିବାଦର ଜନ୍ମ ଦେଇପାରି ନାହାନ୍ତି ବରଂ ଯେଉଁ ସବୁ ସୋସାଲ ତେମୋକ୍ରାଟିକ୍ ପାର୍ଟି ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଅନ୍ତର ଓ ଅନ୍ତାନୁକରଣ ଜଣୀ (militant) ରୂପ ପ୍ରତିକାରିଥିଲା, ସେହିମାନେ ହିଁ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଫାସିବାଦର ଜନ୍ମ ଦେଇଥିଲେ । ସୋସାଲ ତେମୋକ୍ରାଟିକ୍ ପାର୍ଟିଗୁଡ଼ିକର ଚରିତ୍ର ଏ ଯୁଗରେ ପୂରାପୂରି ପଦାରେ ପଭିଯିବା ପରେ ଏବଂ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆନ୍ଦୋଳନରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଜିନ୍ନ ହୋଇଯିବା ପରେ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ମଧ୍ୟରେ ଆଜି ଯେଉଁସବୁ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଜତିମଧ୍ୟରେ ସଂଶୋଧନବାଦୀ ପାର୍ଟିରେ ପରିଣତ ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯେଉଁମାନେ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ କ୍ରମଶଃ ଜାତୀୟ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ରୂପ ପରିଗ୍ରହ

କରିଛନ୍ତି, (ଅର୍ଥାତ୍ ନାଆଁକୁ ମାତ୍ର କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତ ଦିଗରୁ ସୋସାଳ ଦେମୋକ୍ରାନ୍ତିକ ପାର୍ଟିର ଚରିତ୍ର ଧାରଣ କରିଛନ୍ତି) ସେହିସବୁ ପାର୍ଟିଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଅନ୍ତର ଓ ଅନ୍ତାନୁକରଣ ସହ ଯଦି ଉଗ୍ର ଲଜ୍ଜୁଆ ଚରିତ୍ର (Militant character) ମିଶିଯାଏ; ତେବେ ମାର୍କ୍ସବାଦର ଝଣ୍ଟା ଉତ୍ତାଇ ଏହି ସବୁ ପାର୍ଟିଗୁଡ଼ିକ ଏ ଯୁଗରେ ଫାସିବାଦୀ ପାର୍ଟିରେ ପରିଣତ ହେବାର ସମ୍ବାଦନା ପୂରାମାତ୍ରାରେ ରହିବ । କାରଣ ବିପୁଲୀ ତତ୍ତ୍ଵ ପ୍ରଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ ଲଜ୍ଜୁଆ ମନୋଭାବ, ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ଅନ୍ତର, ଅନ୍ତାନୁକରଣ ଓ କୁସଂସ୍କାରଙ୍କୁ ଭିରିକରି ସଂଗ୍ରାମର ଉଗ୍ର ଲଜ୍ଜୁଆ ମନୋଭାବ (militancy) - ଏକା କଥା ନୁହେଁ । ଏହି ଦୁଇଟି ମୂଳତଃ ଭିନ୍ନ ଚରିତ୍ର ।

ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ଦଳର ସାଙ୍ଗଠନିକ ଭାଷାର ବୃତ୍ତାନ୍ତ ରୂପଦେବା ପୂର୍ବରୁ ଅବଶ୍ୟ କରଣୀୟ ତିନୋଟି କାର୍ଯ୍ୟ

ଏହାଇତା ଦଳ ବିଚାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଉ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଷୟ ପ୍ରତି ଧାନ ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତାହାହେଲା ଦଳଟି କେଉଁ ଧରଣର ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଗଢ଼ିଉଠିଛି ଏବଂ ଦଳଟିର ସାଙ୍ଗଠନିକ ତାଙ୍ଗାର ଦୂତାନ୍ତ ରୂପଦେବା ପୂର୍ବରୁ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ଦଳ ଗଠନର ପ୍ରାଥମିକ କାର୍ଯ୍ୟ ସବୁ ସମ୍ବାଦନ କରିବା ପାଇଁ ଦଳର ନେତୃତ୍ବ କର୍ତ୍ତାଙ୍କ କଠୋର ଏବଂ କଷ୍ଟସହିଷ୍ଣୁ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳିତ ହୋଇଛି କି ହୋଇନାହିଁ ।

୧୯୭୪ ମସିହାରେ, କିଛି ନେତା, ସି.ପି.ଆଇ.ରୁ ବାହାରି ଆସି ଯେତେବେଳେ ସି.ପି.ଆଇ.(ଏମ) ପ୍ରତିଷ୍ଠା କଲେ, କଲିକତାରେ ତାଙ୍କର ସେହି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କଂଗ୍ରେସ ଆଗରୁ ସେମାନଙ୍କ କଲିକତା ଜିଲ୍ଲାର ଏକ ଗ୍ରୁପ ମୋ ସହିତ ଦେଖା କରିଥିଲେ । ମୁଁ ସେମାନଙ୍କୁ କହିଥିଲି, ଗୋଟିଏ ମୁଁଆ ଦଳ ଗଢ଼ିବା ଆଗରୁ ଆପଣମାନେ ଦେଖିବା ଦରକାର, ଦେଶ ଭିତରେ କୌଣସି ପ୍ରକୃତ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଅଛି କି ନାହିଁ । ଯଦି ଥାଏ, ତେବେ ତାକୁ ହିଁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ପୁଣି ଆପଣମାନଙ୍କ ବିଚାରରେ ଯଦି ଦେଶରେ ସେଉଳି କୌଣସି ପାର୍ଟି ନଥାଏ, ତେବେ ପାର୍ଟିକୁ ସମ୍ବିଧାନସମ୍ବନ୍ଧ ଦୂତାନ୍ତ ସାଂଗଠନିକ ରୂପ ଦେବା ଆଗରୁ ସଠିକ୍ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ପଞ୍ଚତିରେ ପାର୍ଟି ଗଠନର ପ୍ରାଥମିକ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ବନ୍ଧ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତାହା ନହେଲେ, ଯେଉଁ ପାର୍ଟିରୁ ଆପଣମାନେ ବାହାରି ଆସିଛନ୍ତି, ଚିନ୍ତା ପ୍ରକ୍ରିୟା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେହି ଗୋଟିଏ ପରମରାକୁ ନୃତ୍ୟ ନାମ ଓ ମୁଁଆ ନୁଆ ବାକଚାତୁରୀର ଅନ୍ତରାଳରେ ଆପଣମାନେ ବହନ କରିଚାଲିବେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଦେଖାଯାଉ, କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଗଢ଼ି ତୋଳିବାର ସେହି ପ୍ରାଥମିକ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ କ'ଣ ?

ପ୍ରଥମତଃ ଯେଉଁମାନେ ଦଳ ଗଠନ କରିବାକୁ ଅଗ୍ରଣୀ ହୋଇଛନ୍ତି, ପ୍ରଥମେ

ସେମାନଙ୍କୁ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ଚିନ୍ତାଜଗତର ସମସ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ବ୍ୟାପୁକରି ଏପରିକି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନର ଚିକନିଷ୍ଠ ପ୍ରତିକି ଦିଗକୁ ଜତିତ କରି ଦୟମୂଳକ ବସ୍ତୁବାଦ ଭିତରେ ଏକ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଆନ୍ଦୋଳନ ଗତିତୋଳି ଆଦର୍ଶଗତ କେନ୍ଦ୍ରୀୟକରଣର ମୂଳଦ୍ୱାଆ ସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ହେବ । ଦୃଢ଼ୀୟତା ମନେ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ଯୌଥ ନେତୃତ୍ଵର ବାସ୍ତବ ଓ ବିଶେଷାକୃତ (concrete) ଧାରଣା ଗତି ତୋଳିବାର ସଂଗ୍ରାମ, ଗୋଟିଏ ଅର୍ଥରେ ପାର୍ଟି ଗତିତୋଳିବାର ପ୍ରାଥମିକ ସଂଗ୍ରାମ । ତେଣୁ ଚିନ୍ତାଜଗତର ସମସ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରକୁ ବ୍ୟାପୁକରି ଆଦର୍ଶଗତ କେନ୍ଦ୍ରୀୟକରଣ, ଅର୍ଥାତ୍ ଗୋଟିଏ ଚିନ୍ତା ପଞ୍ଚତି, ଏକସମ ଚିନ୍ତା, ଏକସମ ବିଚାର ପଞ୍ଚତି, ଏକନିଷ୍ଠ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟବୋଧ (One process of thinking, Uniformity of thinking, Oneness in approach, Singleness of purpose) ଗତିତୋଳି ନିପାରିଲେ ଯୌଥ ନେତୃତ୍ଵର ଏହି ବାସ୍ତବବାକୃତ ଓ ବିଶେଷାକୃତ ଧାରଣା ଦଳ ଭିତରେ ଗତିତୋଳିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ଦଳ ଗଠନ କରିବା ପାଇଁ ଅଗ୍ରଣୀ ହୋଇଛନ୍ତି ସେହି ସମସ୍ତ ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଯେତେବେଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯୌଥ ନେତୃତ୍ଵର ଏହି ବିଶେଷାକୃତ ଧାରଣା ଜନ୍ମ ହେବ ନାହିଁ, ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ, ସେତେବେଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦଳର ଚୂତାନ୍ତ ସାଂଗଠନିକ ରୂପରେଖା ଦେବାର ସମୟ ଆସିନାହିଁ । କାରଣ ଏତଳି ଅବସ୍ଥାରେ ଦଳର ଚୂତାନ୍ତ ସାଂଗଠନିକ ରୂପରେଖା ଦେବାକୁ ଗଲେ ଦଳଟି ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଭାବରେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟକ ପାର୍ଟି ବଦଳରେ ଯାନ୍ତ୍ରିକ ଭାବରେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟକ ପାର୍ଟିରେ ପର୍ଯ୍ୟବେଦିତ ହେବ ଏବଂ ଯୌଥ ନେତୃତ୍ଵ ଗତି ତୋଳିବା ବଦଳରେ ଦଳଟି ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଏବଂ ବ୍ୟୁରୋକ୍ରାଟିକ ନେତୃତ୍ଵକୁ ଜନ୍ମ ଦେବ ।

ଡ୍ରୁଟୀୟତା ଦଳର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଏହି ନିରଳସ ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟବେଳ ଯେଉଁମାନେ ଦଳ ଗଠନ କରିବାକୁ ଅଗ୍ରଣୀ ହୋଇଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଦଳେ ପ୍ରଫେସନାଲ ବିପ୍ଲବୀ (Professional revolutionary) ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ହେବ । ଏହି ପ୍ରଫେସନାଲ ବିପ୍ଲବୀ (Professional revolutionary) କହିଲେ ମାର୍କ୍ଝବାଦର ପରିଭାଷାରେ ପଇସା ବିନିମୟରେ ସର୍ବକ୍ଷଣ କର୍ମୀଙ୍କୁ (whole time worker) ବୁଝାଏ ନାହିଁ । ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ବି ଆପଣମାନଙ୍କର ପରିଷାର ଧାରଣା ରହିବା ଦରକାର । ପ୍ରଫେସନାଲ ବିପ୍ଲବୀ (Professional revolutionary) ହେଉଛନ୍ତି ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ସଂଗ୍ରାମୀ ସଚେତନ ଅଂଶର ସେହି ଗୋଷ୍ଠୀ, ଯେଉଁମାନେ କେବଳମାତ୍ର ରାଜନୈତିକ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନୁହେଁ, ଜୀବନର ସମସ୍ତ ଦିଗକୁ ବ୍ୟାପୁ କରି ଗୋଟିଏ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ଆନ୍ଦୋଳନ ଗତି ତୋଳିବା ଭିତର ଦେଇ ମାର୍କ୍ଝବାଦ-ଲେନିନବାଦଙ୍କୁ, ଅର୍ଥାତ୍ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ବିପ୍ଲବୀ ଆଦର୍ଶକୁ, ଜୀବନରେ ଏପରିଭାବରେ ଶ୍ରହଣ କରିବାକୁ ସମ୍ମନ ହୋଇଛନ୍ତି, ଯାହା ଫଳରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନର ପ୍ରୟୋଜନ, ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର

ସୁବିଧା ଅସୁବିଧା ଜତ୍ୟାଦିର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵରେ ରହି ନିଃସଂଶୟରେ, ନିର୍ଦ୍ଦିଧାରେ ଓ ଆନନ୍ଦର ସହିତ ବିପ୍ଳବୀ ଜୀବନ ସଂଗ୍ରାମର ବିଭିନ୍ନ ଜଟିଲ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସେମାନେ ସବୁ ସମୟରେ ଲିପ୍ତ ରହିବାକୁ ସକ୍ଷମ ଏବଂ ସବୁ ବିଷୟରେ, ଏପରିକି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ, ଆନନ୍ଦର ସହିତ ବିପ୍ଳବ ସ୍ଥାର୍ଥରେ ପାର୍ଟି ପାଖରେ ନିର୍ଦ୍ଦିଧାରେ ନିଜକୁ ସମର୍ପଣ (submit) କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ । ଏକମାତ୍ର ଏହି ପ୍ରଫେସନାଲ ବିପ୍ଳବୀ (Professional revolutionary) ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଯଦି ପାର୍ଟିର ନେତା ଓ ନେତ୍ରସ୍ଥାନୀୟ କର୍ମୀମାନେ ଆସନ୍ତି, ତେବେ ହିଁ ଗୋଟିଏ ପାର୍ଟି ପ୍ରକୃତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ଯୋଗ୍ୟତା ଅର୍ଜନ କରିପାରିବ ।

ମୂଳତଃ କେବଳ ଏହି ତିନୋଟି ପ୍ରାଥମିକ ସର୍ବ ପୂରଣ ହେବାପରେ ସମ୍ମିଳନୀ ଦ୍ୱାରା ଗୋଟିଏ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ସମ୍ବିଧାନସମ୍ବନ୍ଧ ସାଂଗ୍ଠନିକ ରୂପରେଖା ଦିଆଯାଇପାରିବ । ଏହା ନ କରି ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ବିପ୍ଳବୀ ଦଳର ଚୂଡାନ୍ତ ସାଂଗ୍ଠନିକ ରୂପରେଖା ଦେବା କେବେହେଲେ ସମ୍ବନ୍ଧ ନୁହେଁ । ଆପଣମାନେ ଯେଉଁମାନେ ସି.ପି.ଆଇ.ରୁ ବାହାରି ଆସି ନୂଆଦଳ ଗଢିବାକୁ ଚାହିଁଛନ୍ତି, ଏହି ତିନୋଟି ପ୍ରାଥମିକ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିଲେ ଯାଇ ସି.ପି.ଆଇ.ର ଅଣ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ଚିନ୍ତା ପଞ୍ଚତି ଓ ବିଚାରଧାରା(Non-working class methodological approach) ଯାହା ଆପଣମାନଙ୍କ ଚିନ୍ତା ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସତେତନ ବା ଅତେତନଭାବରେ କାମ କରୁଛି ତାହା ସହ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଛେଦ ଘଟାଇବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେବେ ଏବଂ ପ୍ରକୃତ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଓ ଦୃଦ୍ୟମୂଳକ ବସ୍ତୁବାଦ ଭିତ୍ତିରେ ଏକ ସଠିକ୍ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ଦଳ ଗଢି ତୋଳିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେବେ । ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ପାର୍ଟି ଗଠନର ଏହି ପ୍ରାଥମିକ ସଂଗ୍ରାମକୁ ଏତେଇ ଯାଇ ଉପରଥାତୁ ମାର୍କ୍ଝିବାଦୀ-ଲେନିନବାଦୀ ତତ୍ତ୍ଵକୁ ଉପରଠାଉରିଆ ଭାବରେ ଗୃହଣ କରି ଏବଂ ତାହାର ସ୍ବାକ୍ଷ୍ରତ୍ତି ଉପରେ ଭିତ୍ତିକରି ଯଦି କେତେକ ଲୋକ, ବା କିଛି ରାଜନୈତିକ ଗୋଷ୍ଠୀ ତରବରିଆ ହୋଇ ଗୋଟିଏ ପାର୍ଟି ଗଠନ କରିପକାନ୍ତି, ତେବେ ଅତିବେଶାରେ ତାହା ଦୈନନ୍ଦିନ ରାଜନୈତିକ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ସଂଗ୍ରାମର ଏକ ପ୍ଲାଟଫର୍ମରେ ପରିଣତ ହୋଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ତାହା କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ଜଟିଲ ବିପ୍ଳବୀ ଆଯୋଳନ ପରିଚାଳନା କରିବା ପାଇଁ ଉପୟୁକ୍ତଭାବରେ ଶିକ୍ଷିତ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ପାର୍ଟି ହୋଇପାରେନା । ପ୍ରଥମ ଅବସ୍ଥାରେ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଗଠନ ସମୟରେ ନେତାମାନେ ଏହି ପ୍ରାଥମିକ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ଭାବନା କରିବାର କଠୋର ଓ କଷ୍ଟ ସହିଷ୍ଣୁ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନା କରି ନାହାନ୍ତି । ଏହି ସଂଗ୍ରାମ ନ କରି, ପୁନର୍ବାର ଏକ ପାର୍ଟି କଂଗ୍ରେସ କରିବା, ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ପୁଣି ବେଶ କିଛି କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ମନୋଭାବପଦ୍ଧତି ବ୍ୟକ୍ତି ଓ କେତେକ ରାଜନୈତିକ ଗୋଷ୍ଠୀଦ୍ୱାରା ସାଧାରଣ ଭାବରେ ଗୃହୀତ ରାଜନୈତିକ କର୍ମସୂଚୀ ଭିତ୍ତିରେ ସମ୍ମିଳିତ

ସଂଗ୍ରାମର ଏକ ପ୍ଲାଟଫର୍ମ ଆପଣମାନେ ଗଡ଼ିତୋଳିବେ । ଫଳରେ ଆପଣମାନେ କିଛି କିଛି ବିପ୍ଳବୀ ସ୍ଥୋଗାନ ଆବୁଆଳରେ ସଂଶୋଧନବାଦୀ ତାଙ୍ଗେ * ପାର୍ଟିର ଅନୁରୂପ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପେଟିବୁଜୁଆ ପାର୍ଟିକୁ ଜନ୍ମ ଦେବେ । ଏହାଦାରା ସଠିକ୍ ବିପ୍ଳବାଦଳ ଗଠିତ ହେବ ନାହିଁ ।

ମାର୍କ୍ଝବାଦୀ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି କାହିଁକି ଏକ ସଥାର୍ଥ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିରାବରେ ଗଡ଼ିଇଠି ପାରିଲା ନାହିଁ

ଅଥବା ମାର୍କ୍ଝବାଦୀ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ନେତାମାନେ ପାର୍ଟି ଗଠନର ଏହି ପ୍ରାଥମିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ଏବଂ କଷ୍ଟ ସହିଷ୍ଣୁ ଓ କଠୋର ସଂଗ୍ରାମ, ଯାହା କରିଥିଲେ ସି.ସି.ଆଇ.ର ସଂଶୋଧନବାଦୀ ପରମାନନ୍ଦ ଚିନ୍ତାଗତ ପଞ୍ଚତିରେ ଏକ ଛେଦ (break) ଗାଣିବା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ହୋଇଥାଆନ୍ତା, ସେହି ସଂଗ୍ରାମକୁ ଏତାଇ ଯାଇ ବିରାଟ ଜାକଜମକ ମଧ୍ୟରେ କଳିକତାରେ ସମ୍ମ କଂଗ୍ରେସ କଲେ । ସି.ସି.ଆଇ.ର ଶିକ୍ଷାରେ ଶିକ୍ଷିତ ଏବଂ ସେହି ଏକା ପରମାନନ୍ଦରେ ଗଡ଼ି ଉଠିଥିବା ପୁରୁଣା ନେତା ଓ ଗୁପ୍ତଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ, ସେହି ଏକା ପୁରୁଣା ପରମାନନ୍ଦ ଓ ଚିନ୍ତା ପଞ୍ଚତିକୁ ଅନୁସରଣ କରି ଏବଂ କେତେକ ଶବ୍ଦଗତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଓ ଚାତୁର୍ଯ୍ୟର ଆବୁଆଳରେ କୌଶଳଗତ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ (tactical approach) କ୍ଷେତ୍ରରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଠିଆ କରାଇ ତାହାକୁ ନୂତନ ବିପ୍ଳବୀ ତରୁ ବୋଲି ଆଖ୍ୟା ଦେଇ ଗୋଟିଏ ନୂତନ ପାର୍ଟି ଗଠନ କଲେ । ମୁଁ ସେବିନ ହଁ କହିଥିଲି, ଏହି ପାର୍ଟିଟି ବି ପୁଣି ଭାଗ ଭାଗ ହେବ; ଦେଖନ୍ତୁ ତିନିବର୍ଷ ଭିତରେ, ନକ୍ଷଳପତ୍ରୀ ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନେ ବାହାରି ଆସି ପୁଣି ଏମାନଙ୍କୁ ନୟ ସଂଶୋଧନବାଦୀ ବୋଲି କହୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପାର୍ଟି ଗଡ଼ି ତୋଳିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ମୁଁ ଏହି ସଭାରେ ପୁନର୍ବାର କହି ରଖୁଛି ନକ୍ଷଳପତ୍ରୀ ବୋଲି ଯେଉଁମାନେ ସି.ସି.ଆଇ.(ଏମ)ରୁ ବାହାରି ଆସିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ଏକା ପରିଣତି ହେବ ଏବଂ ମୋର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ, ବର୍ଷେ ଦୁଇବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଏହି କଥାର ସତ୍ୟତା ଅକ୍ଷରେ ଅକ୍ଷରେ ପ୍ରମାଣିତ ହେବ । କି ଉପାୟରେ ଏକଥା କହୁଛି ? କଣ ଜ୍ୟୋତିଷ ଶାସ୍ତ୍ର ଆୟତ କରି ? ନା, ଏହା କହିପାରୁଛି ତିନୋଟି ବିଷୟ ବିଶ୍ୱାସଣ କରି ।

ପ୍ରଥମଟି ହେଉଛି, ଏହି ଦଳର ଶ୍ରେଣୀ ଚରିତ୍ର ଓ ଦଳର ଚିନ୍ତା ପଞ୍ଚତି (Process of thinking) ଓ ବିଚାର ପଞ୍ଚତି (Methodological approach) ସେହି ପୁରୁଣା ପାର୍ଟି ପରମାନନ୍ଦ ବହନ କରୁଛି । ଦ୍ୱିତୀୟଟି ହେଉଛି, ଏହି ଦଳର ଭୂଲ ତରୁ । ଦେଶ

* ସେତେବେଳେ ସି.ସି.ଆଇ. ଦଳ-ଏସ୍.୩. ତାଙ୍ଗେଙ୍କ ନେତୃତ୍ବରେ ପରିଚାଳିତ ହେଉଥିଲା ।

ଉତ୍ତରରେ ବିପ୍ଳବର ଯେଉଁ ବାସ୍ତବ ଜଟିଳ ପ୍ରକ୍ରିୟା ଚାଲୁ ରହିଛି, ତାହାକୁ ବିଜ୍ଞାନସମ୍ବନ୍ଧରେ ଭାବରେ ବୁଝିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା ନ କରି ଅବାସ୍ତବ ଭାବେ (subjective way) ଅର୍ଥାତ୍ ବିଦେଶର ପାର୍ଟ୍ ଏବଂ ବିଦେଶୀ ନେତାମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ତର୍ଭାବରେ କରି, ଉପର ଆତ୍ମ ମନଗତା କେତେକ ତତ୍ତ୍ଵକୁ ବିପ୍ଳବୀ ତତ୍ତ୍ଵ ନାଆଁରେ ସେହି ବାସ୍ତବ ଅବସ୍ଥା ଉପରେ ଲଦି ଦେଇ, ପୁଣି ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଦୈନିକିନ ସମସ୍ୟା ନେଇ ମହିରେ ମହିରେ କେତେକ ଗରମ ଲଭେଇ ପରିଚାଳନା କରି ଗୋଟିଏ ଯଥାର୍ଥ ବିପ୍ଳବୀ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ଦଳ ଗତି ଉଠିପାରେ ନାହିଁ । ସେମାନେ ଜନଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବର ଯେଉଁ ତତ୍ତ୍ଵଟି ଠିଆ କରାଇଛନ୍ତି, ତାହା ଭାରତବର୍ଷ ବିପ୍ଳବର ଜଟିଳ ପ୍ରକ୍ରିୟାର ବାସ୍ତବ ପ୍ରତିଫଳନ ନ ହୋଇଥିବା ଯୋଗୁ ଏବଂ ବିପ୍ଳବର ବାସ୍ତବ ମୁଢ଼ି ଉପରେ ତାହା ଏକ ଲଦି ଦିଆଯାଇଥିବା ମନଗତା (Utopia) ତତ୍ତ୍ଵ ହୋଇଥିବା ଯୋଗୁ, ଏହି ତତ୍ତ୍ଵଟି ଅବଶ୍ୟକାବୀ ଭାବରେ ଦଳ ଉତ୍ତରେ ଦୁଇଟି ମୌଳିକ ପରଷ୍ପର ବିରୋଧୀ ମାନସିକତାକୁ ଜନ୍ମ ଦେଉଛି । ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟରୀ ରାଜନୀତି ଉତ୍ତରେ ଗତି କରୁ କରୁ ଯେତେବେଳେ ଦଳର କିନ୍ତିକା ସ୍ଥାଯିତ୍ବ (stability) ବୃଦ୍ଧି ପାଇଛି, ସେତେବେଳେ ଦଳେ ନେତା ‘ଜନଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ’ର ମନ୍ତ୍ର ଜମି ଜପି ବିରିନ୍ଦ୍ର ବିପ୍ଳବୀ ବାକ୍ତାତୁରୀ ଆତୁଆଳରେ ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟରୀ ରାଜନୀତିର ସଂକାର୍ଷ ଘୋର ଉତ୍ତରେ ଦଳକୁ ବାନ୍ଧି ରଖିବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି । ଅପରଦିଗରେ ଅନ୍ୟ ଏକ ଗୋଷ୍ଠୀ, ଯେଉଁମାନେ ଏହି ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟରୀ ରାଜନୀତିର ସୁବିଧାବାଦ ଯୋଗୁ ବିକ୍ଷୁଳ ହୋଇ ପଡ଼ୁଛନ୍ତି ଏବଂ ବିପ୍ଳବ ପାଇଁ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଉତ୍ତରେ ଏକ ବ୍ୟଗ୍ରତା ରହିଛି, ପୁଣି ପାର୍ଟିର ଚିନ୍ତା ପଢ଼ିବି ଠିକ୍ ନ ହୋଇଥିବାରୁ ଓ ‘ଜନଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ’ର ତତ୍ତ୍ଵଟି ବିପ୍ଳବର ବାସ୍ତବ ଅବସ୍ଥାର ସଠିକ୍ ପ୍ରତିଫଳନ ନ ହୋଇଥିବାରୁ, ଅର୍ଥାତ୍ ଭୁଲ୍ ତତ୍ତ୍ଵ ହୋଇଥିବା ଯୋଗୁ, ସେମାନଙ୍କ ଉତ୍ତରେ ଅତିବିପ୍ଳବୀ ଝୁଙ୍କ ଦେଖାଦେଉଛି ଏବଂ ଏହା ଫଳରେ ଅସମୟରେ ବିପ୍ଳବୀ ଶକ୍ତିକୁ ରାଷ୍ଟ୍ର ଶକ୍ତିର ଆକ୍ରମଣ ମୁହଁକୁ ଠେଲି ଦେଇ ସେମାନେ ବିପ୍ଳବର କ୍ଷତି କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ରାଷ୍ଟ୍ର ଦମନ ଯନ୍ତ୍ରକୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହେବାରେ କାର୍ଯ୍ୟତଃ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ।

ଦୃଢ଼ୀୟଟି ହେଉଛି, ଦଳ ଉତ୍ତରେ ସେହି ପୁରୁଣା ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ପ୍ରଭାବ ଓ ଗୋଷ୍ଠୀ ମାନସିକତା, ଯାହାକି ପେଟିବୁର୍ଜୁଆ ଶ୍ରେଣୀ ଦଳର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ସି.ପି.ଆଇ. ଭାଗ ଭାଗ ହୋଇଗଲା, ଏହି ଦଳଟି ମଧ୍ୟ ସେହି ଗ୍ରୁପର ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ନେଇ ଜନ୍ମ ହୋଇଛି । ଫଳରେ ଯେତେଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଗ୍ରୁପଗୁଡ଼ିକ ପରଷ୍ପର ସହିତ ଖାପଖୁଆଳ ଚଳିପାରିବେ ସେତେଦିନଯାଏ ଦଳଟିର ତାଲିପକା ଏକ୍ୟ ବଜାୟ ରହିବ । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ମୁହଁର୍ଭାବରେ ଏମାନଙ୍କର ବୁଝାମଣା ଅକାମୀ ହୋଇଯିବ, ସେହି ମୁହଁର୍ଭାବରେ ପାର୍ଟିଟି ପୁନର୍ବାର ଖଣ୍ଡ ବିଶ୍ଵିତ ହୋଇଯିବ । ପୁଣି ସେହି ଗୋଟିଏ ନିଯମ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ, ପୁରୁଣା ପଢ଼ିବେ ଚିନ୍ତା, ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ଝୁଙ୍କ ଓ ଗ୍ରୁପ୍ ମାନସିକତା ଏବଂ ‘ଜନଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ’ର ତତ୍ତ୍ଵ,

ଯାହା ବିପ୍ଳବର ବାଷ୍ପବ ଅବସ୍ଥା ଉପରେ ଏକ ମନଗତା ତତ୍ତ୍ଵ - ଏହି ତିନୋଟି କାରଣ ବିଦ୍ୟମାନ ରହିଥିଲେ ପାର୍ଟି ଯେତେ ଭାଗ ହେଉନା କାହିଁକି, ତାହାର ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ଭାଗ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦୁଇଟି ଭାଗରେ ବିଭିନ୍ନ ହେବ । ଏଥରୁ ଗୋଟିଏ ଅଂଶ ବିଭିନ୍ନ ଯୁଦ୍ଧ ଠିଆ କରାଇ ଧାରେ ଧାରେ ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟରୀ ରାଜନୀତି ଦିଗରେ ଆସିବାକୁ ଚାହିଁବ ଏବଂ ଶେଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାର୍ଟିକୁ ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟରୀ ରାଜନୀତି ଭିତରେ ଅଟକାଇ ଦେବ ଓ ଅନ୍ୟଟି ଅଟି ବିପ୍ଳବାପଣିଆ(adventure) ଦିଗରେ ପାଦ ବଢାଇବ ।

ସି.ପି.ଆଇ.(ଏମ) ଗତି ଉଠିବା ପରେ ପରେ ହିଁ ସେହି ଏକା ନିୟମ ଅନୁୟାୟୀ ତାହା ବିଭିନ୍ନ ହୋଇଛି । ନକ୍ଷାଲପତ୍ରୀମାନେ ପାର୍ଟି ଗତିଲେ ମଧ୍ୟ ତାହାର ଅନୁରୂପ ଭବିଷ୍ୟତ ହେବ । କାରଣ ସେମାନେ ବି ସେହି ଏକା ଗୋଷ୍ଠୀ ଭିରିରେ ଗତି ଉଠିଛନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ତତ୍ତ୍ଵ ମଧ୍ୟ ସେହି ‘ମାର୍କ୍ଷବାଦୀ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟପାର୍ଟି’ ଭଳି ‘ଜନଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ’ର ତତ୍ତ୍ଵ । ସେମାନଙ୍କର ନୂଡ଼ନ ପାର୍ଟି ଗତିବା ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ଗୋଟିଏ କିମ୍ବା କେତୋଟି ଗୁପ୍ତ ବିପ୍ଳବରେ ଆଉ କେତେକ ଗୁପ୍ତ ସମାନ୍ୟ । ଏହା ସଙ୍ଗେ ନୂଆ କରି ଏକ ପ୍ରକୃତ ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ ଗତି ତୋଳିବାର ସମ୍ପର୍କ ରହିଲା କେଉଁଠି ? କେବଳ ରାଜନୈତିକ ଶରର ବ୍ୟବହାର ଓ ଆଚରଣରେ ଅର୍ଥାତ୍ କୌଶଳଗତ ବିଷୟରେ କେତେକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଛତା ଏହା ତ ସେହି ଏକା ରାଜନୈତିକ ଲାଇନ୍, ଏକା ଚିତ୍ତା ପଞ୍ଚତି, ଏକା ସାଂସ୍କୃତିକ ମାନର ପ୍ରତିଫଳନ (Same political line, same methodological approach, same Cultural Standard with some variations in some political vocabularies and behaviour i.e. in tactical approach) ।

ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିରେ ଗୁପ୍ତ ଅନ୍ତିତ ରହିପାରେନା

ତେଣୁ ମୁଁ ଯାହା ଆଗରୁ କହିଛି, ମାର୍କ୍ଷବାଦକୁ ଆଦର୍ଶ ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବା ସବୁ ବି ଯେଉଁମାନେ ପାର୍ଟି ଗଠନ କରିବା ପାଇଁ ଆତ୍ମନିଯୋଗ କଲେ, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଏକସମ ଚିତ୍ତା ପଞ୍ଚତି, ଏକସମ ଚିତ୍ତା, ଏକସମ ବିଚାରଧାରା ଓ ଏକନିଷ୍ଠ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟବୋଧ ଏବଂ ଯୌଥ ନେହୁଦ୍ୱର ବିଶେଷାକୃତ ଧାରଣା ଗତିତୋଳିବାର ଦୀର୍ଘ ଓ ଜଟିଳ ସଂଗ୍ରାମଟି ସେମାନେ ଏତାଇଯିବା ଫଳରେ, ଏହି ପାର୍ଟିଟି କେତେକ ପେଟି ବୁଝୁଆ ରାଜନୈତିକ ଗୋଷ୍ଠୀ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କ ସାଧାରଣଭାବରେ ଗୃହୀତ ରାଜନୈତିକ କର୍ମସୂଚା ଭିତରେ କେବଳ ରାଜନୈତିକ ସଂଗ୍ରାମର ଏକ ସନ୍ତ୍ରିଳିତ ପ୍ଲାଟଫର୍ମରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି । କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଭାବରେ ନିଜର ପରିଚୟ ଦେବା ସବୁ ବି ଏହି ପାର୍ଟିର ନେତା ଓ ଅଧ୍ୟକ୍ଷା କର୍ମୀମାନେ ସେମାନଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନରେ ନିଜ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ

ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୁଅଛି ଏବଂ ନେତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅଧିକାଂଶ ହିଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅହଂବାଧ ଏବଂ ବୁଝୁଆ ରାଜନୀତିବିଦ୍ୟାନଙ୍କ ଅନୁରୂପ ରାଜନୈତିକ ଉଜାକାଂଶା (Political Careerism)ର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି । ଖବର ନେଲେ ହିଁ ଜାଣିପାରିବେ, ପାର୍ଟି ଭିତରେ ଏମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଗ୍ରୂପ ଅଛି । ଯେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଗ୍ରୂପ ଗୁଡ଼ିକ ପରିଷର ଭିତରେ ଆପୋଷ କରି, ଖାପଖୁଆଇ ଚାଲିପାରନ୍ତି, ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାର୍ଟିଟି ଏକ୍ୟବନ୍ଦ ଥାଏ । କିନ୍ତୁ ଯେତେବେଳେ ତାହା ଆଉ ସମ୍ବବ ହୁଏ ନାହିଁ, ସେତେବେଳେ ପାର୍ଟି ଭାଙ୍ଗିଯାଇ ପୁଣି ଏକ ଅଳଗା ପାର୍ଟି ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ଅଥବା ଏହି ଗୋଷ୍ଠୀ କହଳ ଯୋଗୁଁ ପାର୍ଟିଟି ଯେତେବେଳେ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ, ସାଧାରଣ ଲୋକ ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କ ପାଖରେ ତାହା ଲୁଚାଇ ରଖିବା ପାଇଁ ନେତାମାନେ ସବୁ ସମୟରେ ରାଜନୈତିକ ମତ ପାର୍ଥକ୍ୟର କୁହେଲିକା ସୃଷ୍ଟି କରିଥାନ୍ତି । ନେତାମାନେ ଏହାସବୁ ସରେତନ ଭାବରେ କରନ୍ତି କି ନାହିଁ, ତାହା ବଡ଼ କଥା ନୁହେଁ । ଦଳ ଭିତରେ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ପ୍ରଭାବ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଲାଭକଲେ ଗୋଷ୍ଠୀ ମାନସିକତା, ଉପଦଳୀୟ ଚକ୍ରାନ୍ତ, ନେତୃଭବ କ୍ଷମତା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭୃତି ବୁଝୁଆ ଭାବଧାରାର ବିଶାଙ୍କ ପ୍ରତିକ୍ରିୟା ସବୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଭାବରେ ଦଳ ଭିତରେ ବଜାୟ ରହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ।

ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଆଉ ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଷୟ ଆପଣମାନଙ୍କୁ କହିବା ଦରକାର ବୋଲି ମୁଁ ମନେକରେ । ଭାରତ ଭଲି ଏକ ବିଭିନ୍ନ ଉପଜାତି ଅଧ୍ୟୁଷିତ ଦେଶରେ, ଯେଉଁଠାରେ ଉପଜାତି ମାନସିକତା ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ବିଦ୍ୟମାନ ଏବଂ ଗଣତାନ୍ତିକ ଦାବିର ଭିତରେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଲତେଇ ଚାଲିବା ସବେ ମୋ ମତରେ ଯେଉଁ ମାନସିକତା ଆଉ ବେଶ କିଛିଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମ ଦେଶରେ ଭିନ୍ନ ରହିବ, ସେଠି କେବଳ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ପ୍ରଭାବ ଗୋଷ୍ଠୀ ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ ତାହା ନୁହେଁ, ସର୍ବଭାଗତାୟ ପାର୍ଟିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସିକତା ଛତା କି ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଉପଜାତୀୟ ମାନସିକତାର ପ୍ରଭାବ, ପାର୍ଟି ଭିତରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ମନୋଭାବ ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ । ତେଣୁ ଆଦର୍ଶଗତ କେନ୍ଦ୍ରୀକତା ଗଢିତୋଳିବା ପ୍ରଶ୍ନଟି ପାର୍ଟି ଭିତରେ ଏକ୍ୟ-ସଂହତି ଗଢିତୋଳିବା ଓ ବଜାୟ ରଖିବା ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦୀ ପ୍ରବଣତା ଓ ଗୋଷ୍ଠୀ ରାଜନୀତିକୁ ପରାସ୍ତ କରିବାର ଏକ ପ୍ରଧାନ ସର୍ବ ।

ଗୋଟିଏ ପ୍ରକୃତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି, ଦଳ ଭିତରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ବା ଉପଦଳୀୟ ମନୋଭାବକୁ ପ୍ରଶ୍ନ ଦେଇପାରେନା । କାରଣ ଗୋଷ୍ଠୀମାନେ ହେଉଛି ସମାନ୍ତରାଳ ସ୍ଥିତି । ପୁଣି ସମାନ୍ତରାଳ ମାନେ ହେଉଛି, ପାର୍ଟି ଭିତରେ ପୃଥକ୍ ପୃଥକ୍ ସମାନ୍ତରାଳ ଚିନ୍ତାଧାରା, ଯାହା ଏକ ପେଟିବୁଝୁଆ ପାର୍ଟି ଭିତରେ ହିଁ ସମ୍ବବ ହୋଇପାରେ । ଗୋଟିଏ ପ୍ରକୃତ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିରେ ଏହା ଚଲି ପାରେନା । ବରଂ ଗୋଟିଏ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ଭିତରେ ମନୋଭାବ ଗଢି ଉଠିବା କାରଣଗୁଡ଼ିକୁ ବିଲୁପ୍ତ (eliminate) କରିବା ଦିଗରେ

ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ପ୍ରଭାବରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ କର୍ମୀ ଓ ନେତାଙ୍କୁ ମୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ପାର୍ଟି ଭିତରେ ଯେଉଁ ଯୌଥ ଓ ସରେତନ ସଂଗ୍ରାମ ପରିବାଲିତ ହୁଏ, ତାହାକୁ ପ୍ରତି ମହୁର୍ରୁରେ ଜୀବନ୍ତ ରଖିବାକୁ ହୁଏ ।

କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଭିତରେ ଯେ ଗୋଷ୍ଠୀ ଅଛି, ତାହା ନମ୍ବୁଡ଼ିପଦ ମଧ୍ୟ ଅସ୍ଵାକାର କରିପାରି ନାହାନ୍ତି । ତେବେ କଂଗ୍ରେସ ପାର୍ଟି ଭିତରେ ଯେଉଁ ବିଭିନ୍ନ ଗୋଷ୍ଠୀର ଦୃଦ୍ଧ ଅଛି, ତାହା ସହିତ ନିଜ ଦଳ ଭିତରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ଅବସ୍ଥାନର ପ୍ରକୃତିଗତ ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାକୁ ଯାଇ ସେ କହିଛନ୍ତି, କଂଗ୍ରେସ ଭିତରେ ବିଭିନ୍ନ ଗୋଷ୍ଠୀର ଦୃଦ୍ଧ ହେଉଛି କ୍ଷମତା ଦୃଦ୍ଧ; କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କ ନିଜ ଭିତରେ ଯେଉଁ ଗୋଷ୍ଠୀ ଅଛି, ତାହା କ୍ଷମତାର ଦୃଦ୍ଧକୁ ଭିରିକରି ଗଢି ଉଠିନାହିଁ - ତାଙ୍କ ମତରେ ପାର୍ଟି ଭିତରେ different trends of thinking - ବିଭିନ୍ନ ଚିନ୍ତାଧାରାକୁ ଭିରିକରି ଏହା ଗଢିଉଠିଛି । ବେଶ ଭଲ କଥା । ନିଜ ସପକ୍ଷରେ ଓକିଲାତି କରିବାକୁ ଯାଇ ସେ ଜାଣି ପାରିଲେ ନାହିଁ ଯେ ବାସ୍ତବରେ ଏକ କଠୋର ସତ୍ୟକୁ ସ୍ଥାକାର କରି ପକାଇଛନ୍ତି । ଯଦିଓ ମୁଁ ଜାଣେ, ଏକଥା ସେମାନେ ମାନିବାକୁ ଚାହିଁବେ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ପ୍ରକୃତରେ ଜଣେ ମାର୍କ୍ଝବାଦୀ-ଲୋକିନବାଦୀ ହୋଇଥିଲେ ଏ କଥା ତାଙ୍କର ଅଜଣା ରହିଯିବା କଥା ନୁହେଁ ଯେ, ଶ୍ରେଣୀ ବିଭିନ୍ନ ସମାଜରେ ବିଭିନ୍ନ ଚିନ୍ତାଧାରା (different trends of thinking) ମାନେ ହିଁ ହେଉଛି, ବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀ ଚିନ୍ତାଧାରା (different class trends of thinking) । ଏକଥା ଠିକ, ଯେକୌଣସି ଏକ ବିଷୟକୁ ଭିରି କରି ଏକ ବିପ୍ଳବୀ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ପାର୍ଟି ଭିତରେ ମତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ହୋଇପାରେ; କିନ୍ତୁ ସେ ମତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ହେଉଛି ଏକା ଦୃଷ୍ଟିଭଣ୍ଟୀ (methodological approach) ବା ଚିନ୍ତାଧାରା ଅର୍ଥାତ୍ ଏକା ଚିନ୍ତା ପରିପ୍ରକାଶିତି (process of thinking)ର ଛାଞ୍ଚ ଭିତରେ ପରିଷ୍ଵର ଭିତରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଓ ଦୃଦ୍ଧ । ଗୋଟିଏ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଭିତରେ ଏହି ଧରଣର ମତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଓ ଦୃଦ୍ଧର ଅଣ୍ଟିଦ୍ଵାରା କୌଣସି ଅବସ୍ଥାରେ ବି ଚିନ୍ତା ପରିପ୍ରକାଶିତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଭିନ୍ନ ଧାରା (different trends of thinking)ର ଅଣ୍ଟିଦ୍ଵାରା ବୁଝାଏ ନାହିଁ । ଅଥବା ନମ୍ବୁଡ଼ିପଦ କହିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଯେଉଁ ମତ ପାର୍ଥକ୍ୟ, ତାହା ଚିନ୍ତାର ବିଭିନ୍ନ ଧାରାକୁ ପ୍ରତିଫଳନ କରୁଛି, ‘ଚିନ୍ତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଭିନ୍ନ ଧାରା’ର ପ୍ରଶ୍ନାଟି ଯେ ପୂରାପୂରି ଶ୍ରେଣୀଗତ ବିଚାର ପରିପ୍ରକାଶିତି (class methodological approach) ସହ ଜତିତ - ଏହା ହୁଏତ ସେ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ, ଅଥବା ନିଜ ଦଳ ସପକ୍ଷରେ ଓକିଲାତି କରିବା ହୁଙ୍କରେ ତାଙ୍କର ଏକଥା ଖୁଆଳ ନଥିଲା ।

ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ, ଗୋଟିଏ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ବୁଝୁଆ ବା ପେଟିବୁଝୁଆ ପାର୍ଟିମାନଙ୍କ ଭଲି ନିଛକ କେତେକ ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ଗୋଷ୍ଠୀର ସମାଜି ନୁହେଁ । ଲେନିନ୍ ଗୋଟିଏ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିକୁ ଜୀବନ୍ତ ଶରୀର (living organism) ସହ ତୁଳନା କରିଛନ୍ତି ।

ଅର୍ଥାତ୍ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଏକ ଯାନ୍ତିକ ସମଷ୍ଟି(mechanical whole) ନୁହେଁ, ଏହା ଏକ organic whole (ପ୍ରାଣହୀନ ଯତ୍ନ ନୁହେଁ, ଏକ ଜୀବତ ସରା), ଠିକ୍ ମଣିଷ ଶରୀର ଭଲି । ଏହା ଏକ ସମ ଉପାଦାନ ବିଶିଷ୍ଟ ଜୈବିକ ସମଷ୍ଟି (monolithic organism) । ଏହାର ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାୟୀ କେନ୍ଦ୍ର ବା ମଣ୍ଡିଷ୍ଟ (centre of nerves) ଅଛି । ଜୀବତ ଶରୀରର ଏହା ହିଁ ହେଉଛି କେନ୍ଦ୍ରବିଦ୍ୟୁ ବା ପରିଚାଳିକା ଶକ୍ତି । ଏହି ମଣ୍ଡିଷ୍ଟ ହିଁ ସମସ୍ତ ଅଙ୍ଗପ୍ରତ୍ୟେଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକୁ ପରିଚାଳନା କରେ । ପୁଣି ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟେଙ୍ଗ ଏବଂ ଜନ୍ମିଯ (sense organ) ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ କ୍ରିୟାକଳାପ ଦ୍ୱାରା ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ମଣ୍ଡିଷ୍ଟର କ୍ରିୟାକଳାପକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରୁଛନ୍ତି । ମଣ୍ଡିଷ୍ଟ ସହିତ ଜନ୍ମିଯ ଏବଂ ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟେଙ୍ଗଗୁଡ଼ିକର ଏହି ସମର୍କ ଦ୍ୱାରା ସମର୍କ ନାହିଁ ଅନୁୟାୟୀ ପରିଚାଳିତ । ଗୋଟିଏ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ଗଠନ ମଧ୍ୟ ଏହିଭଲି । ଗୋଟିଏ ପ୍ରକୃତ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିରେ ନେତାଙ୍କ ସହ ର୍ୟାଙ୍କ ଆଣ୍ଟ ଫାଇଲର ସମର୍କ ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କମିଟି ସହିତ ସେଲାର ଆରମ୍ଭ କରି ପାର୍ଟିର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସଂଗଠନ (Body) ମାନଙ୍କ ସମର୍କ ହେଉଛି, ମଣ୍ଡିଷ୍ଟ ସହ ବିଭିନ୍ନ ଅଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟେଙ୍ଗ ଏବଂ ଜନ୍ମିଯଗୁଡ଼ିକର ସମର୍କ ଭଲି । ପୁଣି ତଳୁ ସର୍ବୋତ୍ତମା ପ୍ରଯୋଗ ଏହି ସମସ୍ତ ପାର୍ଟି ସଂଗଠନ (Body) ଗୁଡ଼ିକ ପୃଥକ୍ ପୃଥକ୍ ଭାବରେ କେତେକ କର୍ମୀ ବା ନେତାମାନଙ୍କ ସମାବେଶ ମାତ୍ର ନୁହେଁ । ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ନିଜ ନିଜ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆକର୍ଷଣର କେନ୍ଦ୍ରବଦ୍ୟ (Centre of Attraction) ବା ନେତା ଅଛନ୍ତି ।

ଏହି ସମସ୍ତ ପାର୍ଟି ସଂଗଠନଗୁଡ଼ିକ (Body) ଏବଂ ସମସ୍ତ କର୍ମୀ ଓ ନେତାମାନଙ୍କ ସମ୍ମିଳିତ ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟଦେଇ ଯେଉଁ ଯୌଥ ଜ୍ଞାନ ଗତିଭଳେ, ମୁଁ ଆଗରୁ କହିଛି ସେହି ଯୌଥ ଜ୍ଞାନର ଧାରଣା ଯେହେତୁ ବିମୂର୍ତ୍ତ (abstract) ନୁହେଁ, ସେହେତୁ ପାର୍ଟିର ସର୍ବୋତ୍ତମା ନେତାଙ୍କ, ଅର୍ଥାତ୍ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କମିଟିର ଯେଉଁ ନେତାଙ୍କ ମଧ୍ୟଦେଇ ଏହି ଯୌଥ ଜ୍ଞାନର ପ୍ରକାଶ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ରୂପ ନିଏ ସେ ହେଉଛନ୍ତି ଦଳର ଚିନ୍ତାନାୟକ, ନେତା, ଶିକ୍ଷକ ଓ ପଥ ପ୍ରଦର୍ଶକ । ବିଭିନ୍ନ ନେତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଚୁଣ୍ଡି କରି ବା ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଆପୋଷ (compromise) କରି ଅଥବା ଡାଳିପକା ରାଷ୍ଟ୍ରାରେ ଏହି ନେତା ନିର୍ବାଚିତ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ । ପାର୍ଟି ଭିତରେ ଯୌଥ ଓ ସତେତନ ସଂଗ୍ରାମ, ଅର୍ଥାତ୍ ଯୌଥ ନେତୃତ୍ବର ବାଷ୍ପବାକୃତ ଓ ବିଶେଷାକୃତ ଧାରଣା ଗତି ତେଲିବା ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଏହି ନେତା ସୃଷ୍ଟି ହୁଅନ୍ତି । ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ, ଗୋଟିଏ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଭିତରେ ନେତୃତ୍ବ ଗତି ଉଠିବାର ଏହି ଧାରଣା, ସମାଜବାଲ ନେତାର ଧାରଣା ନୁହେଁ । ଏହା ନେତାମାନଙ୍କର ନେତାର ଧାରଣା(leader of the leaders) । ଲେନିନ୍‌ଙ୍କ ଜୀବନକାଳରେ ସୋଜିଏତ୍ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି (CPSU)ରେ ଲେନିନ୍ ଥିଲେ ସମସ୍ତ ନେତାମାନଙ୍କ ନେତା, ସେ ଥିଲେ ଦଳର ଚିନ୍ତାନାୟକ, ନେତା, ଶିକ୍ଷକ ଏବଂ ପଥ

ପ୍ରଦର୍ଶକ । ଲେନିନ, ଯେତେବେଳେ ଅସୁସ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ଶଯ୍ୟାଶାୟୀ, ଷାଲିନ୍ ପାର୍ଟିର ସାଧାରଣ ସମ୍ପାଦକ, ସେତେବେଳେ ବି ଲେନିନ୍ ଥିଲେ ଦଳର ନେତା ଓ ଶିକ୍ଷକ; ଏହା ଷାଲିନ୍ ମଧ୍ୟ ମନ ପ୍ରାଣ ଦେଇ ସ୍ୱାକାର କରୁଥିଲେ । ତୀନର କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିରେ ବି ମାଓ-ସେ-ଡ୍ରଙ୍କ ଦଳର ଚିତ୍ତାନ୍ୟକ ବା ନେତା । ଏହାକୁ ହିଁ କୁହାୟାଏ ଯୌଥ ନେତୃତ୍ବର ସଠିକ୍ ରୂପ ବା ଯୌଥ ନେତୃତ୍ବର ବିଶେଷାକୃତ ପରିପ୍ରକାଶ । True form of collective leadership, concrete expression of collective leadership.

କିନ୍ତୁ ଆମ ଦେଶରେ ଏହି କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନାମଧାରୀ ପାର୍ଟିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେଉଁ ପାର୍ଟିରେ ‘ନେତାମାନଙ୍କର ନେତା’ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ କିଏ ସେହି ନେତା ଯାହାକୁ ସେହି ପାର୍ଟିରେ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କମିଟିର ସଭ୍ୟମାନେ ଏବଂ ପାର୍ଟିର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସମସ୍ତ ନେତାମାନେ ମଧ୍ୟ ଯଥାର୍ଥ ଭାବରେ ପାର୍ଟିର ଚିତ୍ତାନ୍ୟକ, ଶିକ୍ଷକ ଏବଂ ପଥପ୍ରଦର୍ଶକ ବୋଲି ମନେ କରନ୍ତି ? ବାସ୍ତବରେ ସେମାନେ କେହି କାହାର ନେତା ନୁହଁନ୍ତି । ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ହିଁ ଲିଭର । ଏକା ପାର୍ଟି ଭିତରେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟେକ ନେତାର ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଓ ନାତିଗତ ବିରୋଧ ଅଛି । ଏହିଭଳି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଦଳର ତଳପ୍ରତିକରଣ ପାର୍ଟି ସଂଗଠନ, ଅର୍ଥାତ୍ ସେଲାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଦଳର ଉଚ୍ଚତମ ପାର୍ଟି ସଂଗଠନ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କମିଟି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ପାର୍ଟି ସଂଗଠନ ପ୍ରକୃତ ଅର୍ଥରେ ଅର୍ଗନିଜମ୍ ବା ଜୈବିକ ସଭାର ରୂପ ପରିପ୍ରକାଶ କରିପାରେ ନାହିଁ । ଫଳରେ ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ ପ୍ରୟୋଜନର ତାଗିଦରେ (exigency) ସେମାନେ ଗୋଟିଏ ପାର୍ଟି ଭିତରେ ରହି ମେଜରିଟି ମତାମତକୁ ମାନି କୌଣସି ପ୍ରକାର ଏକାଠି କାମ ଚଳାଇ ନିଅନ୍ତି । ଏହାକୁ ହିଁ ସେମାନେ କହନ୍ତି ଯୌଥ ନେତୃତ୍ବ ।

ସ୍ଵଗୋଧନ ଦ୍ୱାରା ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀର ଦଳକୁ ଅନ୍ୟ ଏକ ଶ୍ରେଣୀର ଦଳରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରାପାଇପାରେନା

ବର୍ତ୍ତମାନ ମୁଁ ‘କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି’ର ନେତାମାନଙ୍କ ନିଜସ୍ଵ ଆଉ ଏକ ବକ୍ତ୍ବ୍ୟ ଉପସ୍ଥାପିତ କରି ସେମାନଙ୍କ ପାର୍ଟିର ଅସଲ ଚରିତ୍ର ଆପଣମାନଙ୍କ ପାଖରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରୁଛି । ଯୋଶୀ ଓ ରଣଦିତ୍ୟଙ୍କ ନେତୃତ୍ବ ପରେ ଯେତେବେଳେ ଅଜୟ ଘୋଷ ପାର୍ଟିର ସାଧାରଣ ସମ୍ପାଦକ ହେଲେ, ସେତେବେଳେ ସେ କହିଲେ, ସେ ନେତୃତ୍ବକୁ ଆସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କ ପାର୍ଟି ଜନ୍ମ ପରିତାରୁ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ଚିତ୍ତା ପ୍ରତିପଳିତ କରିନାହିଁ; ଅର୍ଥାତ୍ ତାଙ୍କ ବକ୍ତ୍ବ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ ଏତେଦିନଯାଏ ପାର୍ଟି ଚିତ୍ତାଧାରା ଭିତରେ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ପରିଲକ୍ଷିତ ହୋଇନାହିଁ । ସତ୍ୟ ଭାଷଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଃସନ୍ଦେହରେ ଏହା ଏକ ପ୍ରଶଂସନୀୟ ଦିଶ ! କିନ୍ତୁ ଏହା ତାଙ୍କ ବକ୍ତ୍ବ୍ୟର ନେତିବାଚକ (negative)ଦିଗମାତ୍ର । ତାଙ୍କ ଜତିବାଚକ

(positive)ଦିଗଠି କଣ ? କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟମାତ୍ରେ ଜାଣନ୍ତି ଯେ, ଶ୍ରେଣୀ ବିଭକ୍ତ ସମାଜରେ ସମସ୍ତ ଚିନ୍ତା କୌଣସି ନା କୌଣସି ଶ୍ରେଣୀ ସାର୍ଥକୁ ଉପରି କରି ଗଢ଼ିରଠିଥୁବା ଶ୍ରେଣୀ ଚିନ୍ତା । ଅଜୟ ଘୋଷଙ୍କ କଥା ଅନୁସାରେ ପାର୍ଟି ଗଠନ ପରଠାରୁ ସେ ନେତୃଦୂନୁ ଆସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦାର୍ଘ୍ୟ ୨୪-୨୫ ବର୍ଷ ଧରି ପାର୍ଟିର ଚିନ୍ତାଧାରାରେ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇନାହିଁ, ଅର୍ଥାତ୍ ପାର୍ଟିର ଚିନ୍ତା ବା ମତବାଦ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ଚିନ୍ତା ବା ମତବାଦ ନଥିଲା । ଫଳରେ ଏହି ଦାର୍ଘ୍ୟ ୨୪-୨୫ ବର୍ଷ ଧରି ଯଦି ପାର୍ଟି ତାର ଚିନ୍ତା ପଢ଼ନ୍ତି ଏବଂ ବିଚାର ପଢ଼ନ୍ତିରେ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ଚିନ୍ତା ଓ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ନ ହୋଇଥାଏ, ତାହାହେଲେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଶ୍ରେଣୀବିଭକ୍ତ ସମାଜରେ ନିଷୟ ତାହା ପେଟିବୁର୍ଜୁଆ ଶ୍ରେଣୀ ଚିନ୍ତା ବା ବୁର୍ଜୁଆ ଶ୍ରେଣୀ ଚିନ୍ତା ହେବାକୁ ବାଧ । ଅଥବା କଥାଟିକୁ ସ୍ଵାକ୍ଷର କରିବା ଭଲି ସତ୍ସାହସ ତାଙ୍କର ନଥିଲା ।

ଡେବେ ଯେଉଁ ପାର୍ଟି ଜନ୍ମ ପରଠାରୁ ଦାର୍ଘ୍ୟ ୨୪-୨୫ ବର୍ଷ ଧରି ଚିନ୍ତା ଏବଂ ବିଚାର ପଢ଼ନ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପେଟିବୁର୍ଜୁଆ ବା ବୁର୍ଜୁଆ ଶ୍ରେଣୀ ଚିନ୍ତା ପ୍ରତିଫଳିତ କରି ଆସିଲା ଏବଂ ବୁର୍ଜୁଆ-ପେଟିବୁର୍ଜୁଆ ଚିନ୍ତା ପଢ଼ନ୍ତି ଓ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଉପରିରେ ଗଢ଼ି ଉଠିଥୁବା ରାଜନୈତିକ କର୍ମସୂଚୀ ଗ୍ରହଣ କରି ସଂଗ୍ରାମ କରି ଆସିଲା, ସେହି ସଂଗ୍ରାମରେ ଯେତେ ଆତ୍ମତ୍ୟାଗ ଓ ନିଷ୍ଠା ରହିଥାଉ ନା କାହିଁକି, ବୁର୍ଜୁଆ ଚିନ୍ତା ପଢ଼ନ୍ତି ଉପରିରେ ଗଢ଼ି ଉଠିଥୁବା ରାଜନୈତିକ କର୍ମସୂଚୀ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ସଂଗ୍ରାମ ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି କେମିତି ଜନ୍ମ ନେଇପାରେ ? ଏବୁ ସବୁ ବି ଯଦି କେତେକ ଲତେଇ ଏବଂ ଆତ୍ମତ୍ୟାଗର ଉଦ୍ଦାହରଣ ଦେଇ ଓ ପାର୍ଟିର ନାଆଁର ଜୋଗରେ ଦାବି କରାଯାଏ ଯେ ଏହା ଗୋଟିଏ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି, ଡେବେ କ’ଣ ଏକଥା ବୁଝିବାକୁ ହେବ ଯେ ଗୋଟିଏ ପାର୍ଟି, ‘ବୁର୍ଜୁଆ ଓ ପେଟିବୁର୍ଜୁଆ’ ଚିନ୍ତା ପଢ଼ନ୍ତି ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ମଧ୍ୟ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ନାମ ନେଇ ଚାଲୁଛି ଏବଂ ବହୁ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନା କରିଛି ବୋଲି ତାହା କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ହୋଇଯାଇ ପାରିବ ? ଅବସ୍ଥା ବିଶେଷରେ ପେଟି ବୁର୍ଜୁଆ ସୋଧାଇ ତେମୋକ୍ରାଟିକ୍ ପାର୍ଟିଗୁଡ଼ିକ ବା ବୁର୍ଜୁଆ ପାର୍ଟିମାନେ ଯେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସମସ୍ୟା ନେଇ ଅନେକ ଲତାଇ ପରିଚାଳନା କରନ୍ତି ଏବଂ ଏପରିକି ପ୍ରଯୋଜନ ମୁତ୍ତାବକ ଅନେକ ରକ୍ତଶୟ ଲତାଇ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ସଂଗଠିତ କରନ୍ତି - ଏକଥା ବୁଝିବା ପାଇଁ ତ ମାର୍କ୍ଷବାଦ-ଲେନିନବାଦର ବିଶେଷ ଜ୍ଞାନ ବା ଅଭିଜ୍ଞତା ଥିବା ଦରକାର ହୁଏନା । ତାହାହେଲେ, ତାକୁ କେନ୍ଦ୍ରିକରି, ସଂଗ୍ରାମର ସଫଳତା-ବିଫଳତା, ଭୁଲ-ତୁଟି ଯାହାହେଉନା କାହିଁକି, ତାର ଆଲୋଚନା ଦ୍ୱାରା ଏବଂ ଏହିଭଲି ଗୋଟିଏ ପାର୍ଟିର ଭୁଲ ସ୍ଵାକ୍ଷର ଦ୍ୱାରା ଗୋଟିଏ ବୁର୍ଜୁଆ ବା ପେଟିବୁର୍ଜୁଆ ପାର୍ଟିକୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରିବାର ପ୍ରଚେଷ୍ଟାକୁ ବୁଝାଇଥାଏ । ଏହିଭଲି ଏକ ପାର୍ଟିକୁ ସଂଶୋଧନ ଦ୍ୱାରା ଗୋଟିଏ ସଠିକ୍ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ବିପୁଲୀ ଦଳ ଭାବରେ ଗଢ଼ି ତୋଳିବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି

କେଉଁଠି ? ଅଥର ସେବିନ ପାର୍ଟିର କୌଣସି କର୍ମୀ ବା ନେତା ସାହସର ସହିତ ଏହି ବିଷୟରେ ପ୍ରଶ୍ନ କରିବା ପ୍ରୟୋଜନ ମନେ କରିନାହାନ୍ତି । ବିଷୟଟି ଏପରି କୁହେଁ ଯେ, ମାର୍କ୍‌ବାଦୀ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ଏହିସବୁ ନେତାମାନେ ବା ନକ୍ସଲପତ୍ରୀ ବୋଲି ପରିଚିତ ବିପ୍ଳବୀମାନେ, ସେବିନ ପାର୍ଟିରେ ନଥୁଲେ । ସେହି ପାର୍ଟିରେ ହିଁ ସେବିନ ସମସ୍ତେ ଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ସେବିନ ସେମାନେ କେହି ଏ ପ୍ରଶ୍ନ କରି ନାହାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଭୁଲ ସ୍ବାକାର କରିବାଟା ହିଁ ଯେମିତି ଯଥେଷ୍ଟ । ଭୁଲଟି କେଉଁ ଚରିତ୍ର, ତାହା ମୌଳିକ ପ୍ରକୃତିର, ନା ଅନ୍ୟକିଛି, ତାହା ଜାଣିବା ଦରକାର ନାହିଁ । ଏହି ଭୁଲ ସ୍ବାକାର ଦ୍ୱାରା ପାର୍ଟିର ବିପ୍ଳବୀ ଚରିତ୍ର ପ୍ରକାଶିତ ହେଲା, ନାଁ ପେଟିବୁଜୁଆ ଚରିତ୍ର ଆହୁରି ବେଶି ପ୍ରକଟିତ ହେଲା - ଏତେ କଥା ବି ସେମାନଙ୍କର ବୁଝିବା ଦରକାର ନାହିଁ । ସେମାନେ କେବଳ ଭୁଲ ସ୍ବାକାର ଦ୍ୱାରା ସଂଶୋଧନ କଥା କହି ସେମାନଙ୍କ ଦାୟିତ୍ବ ଶେଷ କଲେ ।

ସେମାନେ ମାର୍କ୍‌ବାଦୀ ଶ୍ରେଣୀ ତତ୍ତ୍ଵର ଏହି ପ୍ରାଥମିକ ବକ୍ତ୍ଵ୍ୟ ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ ଯେ ସଂଶୋଧନ ଦ୍ୱାରା ଯେପରି ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ଅନ୍ୟ ଏକ ଶ୍ରେଣୀ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ପରିଣତ କରି ହୁଏନାହିଁ, ସେହିପରି ସଂଶୋଧନ ଦ୍ୱାରା ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଣୀର ଦଳକୁ ମଧ୍ୟ ଅନ୍ୟ ଏକ ଶ୍ରେଣୀର ଦଳରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରିବୁଏ ନାହିଁ । ଏହା ଏକ ଅବୈଜ୍ଞାନିକ ଚିତ୍ତ । କାର୍ଲ ମାର୍କ୍‌ଝଙ୍କ ଭଳି କ୍ଷମତାବାନ ଚିତ୍ତାନ୍ୟକ ମଧ୍ୟ ନିଜ ହାତରେ ଯେଉଁ ପ୍ରଥମ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଗତିଥୁଲେ, ତାହା ଯେତେବେଳେ ଏକ ପେଟିବୁଜୁଆ ସଂଗଠନରେ ପରିଣତ ହୋଇଗଲା, ତାହାକୁ ସେ ସଂଶୋଧନ କରି ସଜା ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ସଂଗଠନରେ ପରିଣତ କରିବାର ଅବୈଜ୍ଞାନିକ ପଥ ଗ୍ରହଣ କରି ନଥୁଲେ, ନିଜ ହାତରେ ହିଁ ତାକୁ ଭାଙ୍ଗି ଦେଇଥୁଲେ । ଦ୍ୱିତୀୟ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକର ମଧ୍ୟ ସେହି ଏକା ଜାତିହାସ । ଯେଉଁ ଦ୍ୱିତୀୟ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକକୁ ଲେନିନ୍ ନିଜର ପ୍ରତିଟି ରକ୍ତବିନ୍ଦୁ ଦେଇ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହେବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥୁଲେ, ସେହି ଦ୍ୱିତୀୟ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଯେତେବେଳେ ପୁଣି ଉଗ୍ର ଜାତୀୟତାବାଦୀ(National chauvinist) ସଂଗଠନରେ ପରିଣତ ହେଲା, ସେତେବେଳେ ସେହି ଦ୍ୱିତୀୟ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକକୁ ଭାଙ୍ଗି ଦେବାପାଇଁ ‘ଜିମାର ଡ୍ରାର୍କ’ ସମ୍ମିଳନାରେ ଲେନିନ୍ ନିଜେ ହିଁ ପ୍ରତ୍ୟାବି ଉତ୍ଥାପନ କରିଥୁଲେ - ‘ଦ୍ୱିତୀୟ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଉଗ୍ର ଜାତୀୟତାବାଦୀମାନଙ୍କ(National chauvinist) ସଂଗଠନରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି’ - ଲେନିନ୍ଙ୍ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସହ ଜର୍ମାନୀର ରୋଜା ଲୁକ୍କମର୍ବର୍ଗ ଏବଂ କାର୍ଲ ଲିବନେନ୍କୁ ଏକମତ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ଦ୍ୱିତୀୟ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବା ସମ୍ପର୍କରେ ଲେନିନଙ୍କ ଦ୍ୱିତୀୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସହ ଏକମତ ହୋଇ ପାରିନଥୁଲେ । ସେମାନେ ବରଂ ବହୁ ଦିନର ପରିଶ୍ରମ ଦ୍ୱାରା ଗଢି ଉଠିଥୁବା ଦ୍ୱିତୀୟ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକକୁ ସଂଶୋଧନ ପଥରେ ପୁନରାୟ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ସଂଗଠନ ଭାବରେ ରୂପଦେବା ପକ୍ଷରେ ମତପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ପକ୍ଷରେ ଲେନିନ୍

ଏକୁଟିଆ ଦିତୀୟ ଆନ୍ଦର୍ଜାତିକରୁ ବାହାରି ଆସି ରଖିଆରେ ସର୍ବପ୍ରଥମ ସମାଜତାନ୍ତିକ ବିପୁଳ ସଫଳ କରଥିଲେ ଏବଂ ତୁଟୀୟ ଆନ୍ଦର୍ଜାତିକ ଗତି ତେଳିଥିଲେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଭିଜ୍ଞତା ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଦିତୀୟ ଆନ୍ଦର୍ଜାତିକକୁ ସଂଶୋଧନ କରିବା ସମ୍ପର୍କରେ ନିଜର ଭୂଲ୍ ବୁଝିପାରି କାର୍ଲ ଲିବନେକ୍ଟ ଦିତୀୟ ଆନ୍ଦର୍ଜାତିକରୁ ବାହାରି ଆସିଥିଲେ ଏବଂ ଜର୍ମାନୀରେ ନୁତନଭାବେ ‘ସ୍ଵାର୍ଗୀକର୍ଷ’ଦଳ ଗଠନ କରିଥିଲେ । ଫଳରେ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆଦୋଳନର ଜତିହାସରୁ ଏହି ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରି, ଭାରତର କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି, ଯାହା ଅସଲରେ ଏକ ପେଟିବୁର୍ଜୁଆ ପାର୍ଟି ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କିଛି ନୁହେଁ; ତାକୁ ସଂଶୋଧନ କରି ଏକ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ବିପୁଳୀ ଦଳରେ ରୂପାନ୍ତରିତ କରିବାର ଅବୈଜ୍ଞାନିକ ପଥ ଆମେ ଗ୍ରହଣ କରି ନାହୁଁ ।

ମୂଳ ରାଜନୈତିକ ତତ୍ତ୍ଵ ବା ରଣନାତି (strategy) ଗ୍ରହଣ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ତିନିଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ତୁଟି-ବିତ୍ର୍ୟତିର ଲତିହାସ

ଆମ ଦେଶର ପୂର୍ବର ଅବିଭକ୍ତ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ତିନିଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ରାଜନୈତିକ ତତ୍ତ୍ଵ, ଯାହାକୁ ଗ୍ରହଣ କରି ସେମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଚାଲିଛନ୍ତି ଏବଂ ଅଳଗା ଅଳଗା ହେବା ପରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ନିଜ ନିଜର ମୂଳ ରାଜନୈତିକ ତତ୍ତ୍ଵକୁ ସଠିକ୍ ବୋଲି ଦାବି କରୁଛନ୍ତି, ତାହାର ଚରିତ୍ରଟି ଏବେ ବିଚାର କରି ଦେଖାଯାଉ । ଯେଉଁ ରାଜନୈତିକ ଲାଇନ୍‌ଟି ଗୋଟିଏ ବିଶେଷ ସମୟରେ ପାର୍ଟିକୁ ପରିଚାଳନା କରେ, ଯାହାକୁ ଆମେ ମୂଳ ରଣନାତି (Strategy) କହୁ, ଆରମ୍ଭରୁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ପାର୍ଟିଟି ସେହି ମୂଳ ରଣନାତି ବା ରାଜନୈତିକ ତତ୍ତ୍ଵ ଯେତେଥର ଗ୍ରହଣ କରିଛି, ସେତେଥର ସେମାନେ ଯେ ଭୂଲ୍ କରିଛନ୍ତି, ଏହା ଆଗରୁ ଆମର ବିଭିନ୍ନ ଲେଖାରେ ଆମେ ବହୁବାର ଆଲୋଚନା କରିଛୁ । ତେବେ ମଧ୍ୟ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଲୋଚନାରେ ଆପଣମାନଙ୍କର ବୁଝିବାର ସୁବିଧା ସକାଶେ ମୁଁ ବିସ୍ତୃତ ଆଲୋଚନା ବା ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଭିତରକୁ ନଯାଇ, ତାହାର ଏକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ରୂପରେଖ ଆପଣମାନଙ୍କ ସାମନାରେ ତୋଳି ଧରିବାକୁ ଗାହେଁ ।

ଭାରତର କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ଲତିହାସ ନିରବଜ୍ଞିନ୍ ତୁଟି-ବିତ୍ର୍ୟତିର ଲତିହାସ

ସାମ୍ବାଜ୍ୟବାଦ ବିରୋଧୀ ଜାତୀୟ ସ୍ଥାଧାନତା ଆଦୋଳନର ଯେଉଁ ସମୟରେ ଏ ଦେଶରେ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନାମଧାରୀ ଏହି ପାର୍ଟିଟି ଜନ୍ମ ହୋଇଛି, ଆପଣମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଅନେକ ହୁଏତ ଜାଣନ୍ତି ଯେ, ସେ ସମୟର କଂଗ୍ରେସ ଆଜିକା ଭଲି ଖୋଲାଖୋଲି ଓ

ପୂରାପୂରି ବୁଲ୍ଲାଆ ଶ୍ରେଣୀ ପାର୍ଟିରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇ ନ ଥିଲା । କମିନ୍ଟର୍ (Comintern)* ଦଲିଲରେ ମଧ୍ୟ ଏକଥାର ସ୍ବାକୃତି ଅଛି । ଭାରତବର୍ଷର ସମସ୍ତ ରାଜନୈତିକ ଦଳ ସେତେବେଳେ କଂଗ୍ରେସ ଭିତରେ ଥିଲେ । ଅର୍ଥାତ୍ ସ୍ବାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନର ସେ ସମୟରେ କଂଗ୍ରେସର ଚରିତ୍ର ଅନେକାଂଶରେ ଗୋଟିଏ ପ୍ଲାଫର୍ମ ଭଲି ଥିଲା । ଜାତୀୟ ସ୍ବାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନର ସେହି ସମୟରେ କଂଗ୍ରେସ ଭିତରେ ଜାତୀୟ ବୁଲ୍ଲାଆ ଶ୍ରେଣୀ ନେତୃତ୍ବକୁ ବିଛିନ୍ନ କରି ତା ଉପରେ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ନେତୃତ୍ବ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଦ୍ୱାରା କଂଗ୍ରେସକୁ ଏକ ପ୍ରକୃତ ସାମାଜିକ୍ୟବାଦ ବିରୋଧୀ ଗଣ ଫ୍ରଣ୍ଟ ଭାବରେ ରୂପ ଦେବାର ସମ୍ବାଦନା ସେତେବେଳେ ପୁରା ମାତ୍ରାରେ ବିଦ୍ୟମାନ ଥିଲା ଏବଂ ଗୋଟିଏ ବିପ୍ଳବୀ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ଦଳପକ୍ଷରେ ସେହି ଚେଷ୍ଟା ଚଲେଇଯିବା ହିଁ ଥିଲା ଅବଶ୍ୟକରଣୀୟ କାର୍ଯ୍ୟ । କିନ୍ତୁ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ନାମଧାରୀ ଏହି ପାର୍ଟିଟି ତଥାକଥୁତ ରଣଦିରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ନେତୃତ୍ବରେ ୧୯୩୦ ମସିହାରେ ଚନ୍ଦ୍ରାନ୍ତ ସଂକୀର୍ତ୍ତବାଦୀ ନାତି ଅନୁସରଣ କରି କଂଗ୍ରେସ ନେତୃତ୍ବରେ ପରିଚାଳିତ ସମ୍ବନ୍ଧ ସ୍ବାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ବୁଲ୍ଲାଆମାନଙ୍କର ଆନ୍ଦୋଳନ ବୋଲି ଆଖ୍ୟା ଦେଲେ ଏବଂ ଏହିଭଳି ଭାବେ ନିଜକୁ ସ୍ବାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନଠାରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣଭାବରେ ଅଳଗା ରଖିଲେ; ତ୍ରେତ୍ ଯୁନିଯନ ଆନ୍ଦୋଳନ ଭିତରେ ବିଭେଦ ସୃଷ୍ଟି କରି ‘ରେଡ୍ ରେଡ୍ ଯୁନିଯନ’ ଗଠନ କଲେ ଏବଂ ଏହିଭାବରେ ସ୍ବାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନରୁ ନିଜକୁ ଦୂରେଇ ରଖି ଜାତୀୟ ବୁଲ୍ଲାଆଶ୍ରେଣୀ ଯେଉଁମାନେ କଂଗ୍ରେସ ଭିତରେ ନେତୃତ୍ବ ଦେଉଥିଲେ, ସ୍ବାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନରେ ସେମାନଙ୍କ ନେତୃତ୍ବକୁ ସ୍ଵଦୃତ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କଲେ । କେବଳ ସେତିକି ନୁହେଁ, ଏହିଭଳି ଆଚରଣ ଦ୍ୱାରା କମ୍ଯୁନିଜିମିର ଆଦର୍ଶକୁ ଦେଶଭୂବୋଧ ସ୍ରୋତଠାରୁ ସେଦିନ ସେମାନେ ଅଳଗା କରି ଦେଇଥିଲେ । ଏହାପଳରେ ଦେଶଭୂବୋଧ ମନୋଭାବ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ଅଧିକାଂଶ ଲୋକ ସେ ସମୟରୁ ହିଁ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ଆଦର୍ଶକୁ ଅନେକାଂଶରେ ସଂଶୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଦେଖିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ।

ତା’ପରେ ୧୯୩୪ ମସିହାରେ ସେମାନେ ନିଜର ଭୁଲ ସ୍ବାକ୍ଷର କରି ତାକୁ ସଂଶୋଧନ କରିବା ନାଆଁରେ ଏକବାରେ ଠିକ୍ ଓଳଟା ନାତି ଗ୍ରହଣ କଲେ । ୧୯୩୦ ମସିହାରେ ଯେଉଁ ଜାତୀୟ ବୁଲ୍ଲାଆ ଶ୍ରେଣୀକୁ ସେମାନେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ବୋଲି ମନେ କରି କଂଗ୍ରେସ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ସ୍ବାଧୀନତା ଆନ୍ଦୋଳନଠାରୁ ନିଜକୁ ପୂରାପୂରି ଅଳଗା କରି ରଖିଥିଲେ, ୧୯୩୪ ମସିହାରେ ସେହି ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ବୁଲ୍ଲାଆଶ୍ରେଣୀ ସେମାନଙ୍କ ମତରେ କେବଳ ପ୍ରଗତିଶୀଳ ହେଲେ ନାହିଁ, ଏତେ ପ୍ରଗତିଶୀଳ ଓ ବିପ୍ଳବୀ ହୋଇଗଲେ ଯେ, ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ତାଙ୍କ ସହିତ ‘ଜାତୀୟ ଫ୍ରଣ୍ଟ’ ଗଠନ ପ୍ରଯୋଜନ ସେମାନେ ଅନୁଭବ କଲେ ଏବଂ ଏହି ଭାବରେ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ଓ ବୁଲ୍ଲାଆଶ୍ରେଣୀର ଯୁଗ୍ମ ନେତୃତ୍ବରେ ‘ଜାତୀୟ ଫ୍ରଣ୍ଟ’ ଗଠନ ସ୍ଥୋଳାନ ଦେଇ ଲୋକିନ୍ଦରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବହୁ ଆଗରୁ

ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାତ ପ୍ଲେଣୋନଭଙ୍ଗ ‘ଯୁଦ୍ଧପୂର୍ଣ୍ଣ ତତ୍ତ୍ଵ’କୁ ହିଁ କଥାରେ ନ ହେଲେ ବି କାର୍ଯ୍ୟଟଥେ ଆମଦାନୀ କଲେ । ମାର୍କିବାଦ-ଲେନିନବାଦର ଶିକ୍ଷାରୁ ଆମେ ଜାଣ୍ଯ, ଶ୍ରେଣୀ ସଂଗ୍ରାମ ଯେତେ ବିକାଶ ଲାଭ କରେ ବୁଲ୍ଲାଅଶ୍ରେଣୀ ମଧ୍ୟ ସେତେ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶାଳ ହୋଇଥାଏ, ଅର୍ଥାତ୍ ସେତେବିନୟାଏ ବୁଲ୍ଲାଅମାନେ ଶ୍ରେଣୀଗତଭାବରେ ସେତିକି ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶାଳ ହୁଅଛି । ଅଥବା ଏହି ପାର୍ଟିର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଅନୁଯାୟୀ ୧୯୩୦ ମସିହାର ଚାତ୍ରାନ୍ତ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶାଳ ବୁଲ୍ଲାଅମାନେ ୧୯୩୪ ମସିହାରେ ଆସି ପ୍ରଗତିଶାଳ ହୋଇଗଲେ । ଏହିଭଲିଭାବରେ ସେମାନେ ଭୁଲ ସୁଧାରି ଠିକ୍ ହେଲେ !

ଜାତୀୟ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀନ ଅଧିକାର ନାଆଁରେ ମୁସଲିମ ଲିଗ୍ର ପାକିସ୍ତାନ ଦାବି ପଛରେ ‘କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି’ର ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମର୍ଥନ

ଯାହାହେଉ, ତାହେଲେ ଆପଣମାନେ ଦେଖୁଲେ, ଏହି ପାର୍ଟିର ନେତାମାନେ ୧୯୩୦ ମସିହାରେ ଜାତୀୟ ମୁକ୍ତି ଆଦୋଳନରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଅଳଗା ହୋଇ ପ୍ରୁଥମରେ ବୁଲ୍ଲାଅଶ୍ରେଣୀକୁ ଜାତୀୟ ମୁକ୍ତି ଆଦୋଳନର ନେତୃତ୍ବରେ ଯେପରି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କଲେ, ପରେ ପୁଣି ୧୯୩୪ ମସିହାରେ ‘ଜାତୀୟ ଫ୍ରଣ୍ଟ’ ତତ୍ତ୍ଵବାଦୀ ଜାତୀୟ ବୁଲ୍ଲାଅ ଶ୍ରେଣୀକୁ ସାମାଜିକ୍ୟବାଦ ବିରୋଧୀ ସଂଗ୍ରାମରେ କେବଳ ପ୍ରଗତିଶାଳ ନୁହେଁ, ଏପରିକି ବିପ୍ଳବୀ ଭାବରେ ଜନଶଙ୍କ ସାମନାରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରି ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଆଖ୍ୟରେ ତାଙ୍କ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ବୃଦ୍ଧିକରି ଜାତୀୟ ବୁଲ୍ଲାଅଶ୍ରେଣୀ ନେତୃତ୍ବକୁ ଆହୁରି ସ୍ବପ୍ନ କରିବାରେ ଅଧିକତର ସାହାଯ୍ୟ କଲେ । ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟା ଚାଲୁ ଚାଲୁ ୧୯୩୯ ମସିହାରେ ଆସି - ‘ମୁସଲିମାନମାନେ ଧର୍ମ ଭିତ୍ତିରେ ଏକ ଜାତି’ - ଯୁକ୍ତି ଭିତ୍ତିରେ ସେମାନେ ମୁସଲିମ ଲିଗ୍ର ପାକିସ୍ତାନ ଦାବିକୁ ଜାତୀୟ ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀନ ଅଧିକାର ଦାବି ବୋଲି ସମର୍ଥନ ଜଣାଇଲେ ଏବଂ ଏହି ଭାବରେ ‘ଜାତିଗୁଡ଼ିକର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀନ ଅଧିକାର’ (Right of Nations to self determination), ମାର୍କିବାଦର ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାତ ଏବଂ ବହୁ ପ୍ରଚାରିତ ଏହି ତତ୍ତ୍ଵକୁ ବିକୃତ କଲେ । ଏହି ତତ୍ତ୍ଵ ଭିତ୍ତିରେ ହିଁ ସାଧାନତା ଆଦୋଳନରେ ସେମାନେ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ‘କଂଗ୍ରେସ-ଲିଗ୍’ ଏକ୍ୟର ଆଞ୍ଚାଜ ଉଠାଇଲେ । ସେମାନେ କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ କଂଗ୍ରେସ ଏବଂ ଲିଗ୍, ଅର୍ଥାତ୍ କଂଗ୍ରେସର ନେତୃତ୍ବ *

* ଯେଉଁମାନଙ୍କର ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ପ୍ରବଣତା ଅଧିକ କିନ୍ତୁ ଯେଉଁମାନେ ସାମନ୍ତ୍ରୀ ପ୍ରଭାବରୁ ମୁକ୍ତ ନୁହୁନ୍ତି ।

** ଯେଉଁମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସାମନ୍ତରବାଦୀ ପ୍ରବଣତା ଅଧିକ କିନ୍ତୁ ଯେଉଁମାନେ ଏ ଯୁଗରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦକୁ ଅସ୍ଵାକାର କରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଯାହାର ଚରିତ୍ର ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ-ସାମନ୍ତତାନ୍ତିକ ନେତୃତ୍ବ (Capito-Feudalist leadership)* ଏବଂ ମୁସଲିମ ଲିଗର ନେତୃତ୍ବ ଯାହାର ଚରିତ୍ର ‘ସାମନ୍ତବାଦୀ-ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ନେତୃତ୍ବ’ (Feudo-Capitalist Leadership)** ଯାହା ଭିତରେ ଧର୍ମୀୟ ପ୍ରଭାବ କଂଗ୍ରେସଠାରୁ ଅଧିକ ପ୍ରକଟ - ଏହି ଦୁଇଟି ନେତୃତ୍ବର ଏକ୍ୟ ନହେଲେ କୁଆଡ଼େ ଭାରତବର୍ଷର ସ୍ଵାଧୀନତା କେବେ ହାସଲ ହୋଇପାରେନା । ସେମାନଙ୍କ ଅଭୀତର ଖବର ଯଦି ଆପଣମାନେ ସଂଗ୍ରହ କରିପାରିବେ, ତାହାହେଲେ ଜାଣିପାରିବେ, ସେବିନ ଏହି କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନାମଧାରୀ ପାର୍ଟି ଗୋଟିଏପଟେ କଂଗ୍ରେସ ଝଣ୍ଟା, ଅନ୍ୟପରିଚୟରେ ଲିଗର ଝଣ୍ଟା, ମଞ୍ଚରେ ଲାଲଝଣ୍ଟା ଏକାଠି ବାନ୍ଧି ଅଜସ୍ର ସଭା, ସମିତି, ଶୋଭାଯାତ୍ରା ମାଧ୍ୟମରେ ‘କଂଗ୍ରେସ-ଲିଗ ଏକ୍ୟ ଚାହଁ’ - ଏହି ସ୍ଥୋଳନରେ ଆକାଶ ପାତାଳ ପ୍ରକଳ୍ପିତ କରିଥିଲେ । ୧୯୩୦ ମସିହାରେ ଭୁଲ ସଂଶୋଧନର କି ବିଚିତ୍ର ରାଷ୍ଟ୍ର ସେମାନେ ସେବିନ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ, ଆପଣମାନେ ନିଷ୍ଟଯ ବୁଝିପାରୁଥିବେ ।

୧୯୭୭ର ଭାରତଜ୍ଞାତ ଆନ୍ଦୋଳନର ବିରୋଧୁତା କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆଦର୍ଶକୁ ଦେଶାତ୍ମକୋଧର ମୂଳ ସ୍ପୋତରୁ ବିଛିନ୍ନ ହେବାରେ ହିଁ ସାହାଯ୍ୟ କରିଛି

ତାପରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ସମୟରେ ଯନ୍ତ୍ର ସମର୍କରେ ସେମାନଙ୍କ ତତ୍ତ୍ଵ ଓ ବିଶ୍ୱାସଣ ଯାହା ଆଉନା କାହିଁକି, ୧୯୪୭ ମସିହାରେ ଯେତେବେଳେ ସମଗ୍ର ଦେଶବ୍ୟାପୀ ସାଧାରଣ ମଣିଷ ସାମ୍ବାଜ୍ୟବାଦ ବିରୋଧୀ ବିଦ୍ୱାହରେ ଫାଟି ପଡ଼ିଥିଲେ, ସେହି ସମଗ୍ର ଆନ୍ଦୋଳନକୁ ଜାପାନୀ ସାମ୍ବାଜ୍ୟବାଦୀ ଏବଂ ଫାର୍ମିବାଦର ଦଲାଳ ଆନ୍ଦୋଳନ ବେଳି ଆଖ୍ୟାଦେଇ ସେମାନେ ଯେ ତାହାର ଘୋର ବିରୋଧୁତା କରିଥିଲେ ତାହା ନୁହେଁ, ସେହି ଜାତୀୟ ଅଭ୍ୟୁତ୍ଥାନ ସମୟରେ ଯେଉଁ ଲାଗେଇ ସାମ୍ବାଜ୍ୟବାଦ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦେଶବାସୀ ଲଜ୍ଜାଥିଲେ, ଯୋଶୀ-ମାକ୍ସ୍‌ଟେଲ୍ ରୁକ୍ଷିଦାରା, ତାହା ଲିଖୁତ କି ଅଳିଖୁତ ରୁକ୍ଷିଥିଲା, ତାହା କେବଳ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟପାର୍ଟିର ତତ୍କାଳୀନ ନେତାମାନେ କହିପାରିବେ, ସେମାନେ ଫାର୍ମିବାଦକୁ ରୋକିବା ନାହାରେ କାର୍ଯ୍ୟତଃ ସେହି ସାମ୍ବାଜ୍ୟବାଦର ଦଲାଳୀ କରିଛନ୍ତି । ଏହି କାଣ୍ଡ କରିବା ଫଳରେ ସମଗ୍ର ଦେଶାତ୍ମକୋଧ ଆନ୍ଦୋଳନର ସ୍ପୋତଠାରୁ ସେମାନେ ଯେ କେବଳ ବିଛିନ୍ନ ହେଲେ ତାହା ନୁହେଁ, ଦେଶର ଦେଶପ୍ରେମୀ ମନୋଭାବ ସାମନାରେ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆଦର୍ଶକୁ ସେମାନେ ମାରାତ୍ମକ ଭାବରେ ହେଯ ପ୍ରତିପନ୍ନ କଲେ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ଏହାର ଯେ କି ବିଷମୟ ପରିଶାମ ଘରିଥିଲା, ତାହା ତଦାନୀତନ ସମୟରେ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନେ ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି । ଆଜିକାଳିକା କର୍ମୀମାନେ ହୁଏତ ତାହା ଠିକ୍ଭାବରେ ବୁଝିପାରିବେ ନାହିଁ ।

ପଣ୍ଡିତ ନେହେରୁଙ୍କୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ପାଇଁ ଉଦାର ଆହାନ

ତା'ପରେ ୧୯୪୭ ମସିହାରେ ସାମ୍ୟବାଦ ସହିତ ଆପୋଷନାମା ଜରିଆରେ କଂଗ୍ରେସର ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆ ଶ୍ରେଣୀ ଯେତେବେଳେ କ୍ଷମତା ହସ୍ତଗତ କଲେ ଏବଂ ନେହେରୁଙ୍କ ନେତୃତ୍ବରେ ଜାତୀୟ ସରକାର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେଲା, ସେତେବେଳେ ମଧ୍ୟ ପୁଣି ଆଉଥରେ ପୁରୁଣା ଭୁଲ ସ୍ଵାକାର କରି, ଯଦିଓ କି ଭୁଲ ସେମାନେ କରିଥିଲେ ପରିଷାର ଭାବରେ ସେହି ଆଲୋଚନା ଭିତରକୁ ଗଲେ ନାହିଁ । ସେମାନେ ମାଉଣ୍ଡବ୍ୟାନେନ୍ ଆଖ୍ତାର୍ତ୍ତକୁ ଏକ ପାଦ ଅଗ୍ରଗତି (One step forward) ବୋଲି ଅଭିହିତ କଲେ ଏବଂ ସ୍ଵର ଉଠାଇଲେ - ନେହେରୁଙ୍କୁ ସମର୍ଥନ କର, ଜନଗଣତାନ୍ତିକ ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ର ଗଠନ କର (All support to Nehru, build up people's Democratic Republic) । ସେ ସମୟରେ କଂଗ୍ରେସ ଭିତରେ ଜବାହରଲାଲ ଓ ପଟେଲଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ନେତୃତ୍ବ ଦୟା ଦେଖିଥିଲା, ତାକୁ କେନ୍ତ୍ର କରି ଜବାହରଲାଲଙ୍କୁ ପ୍ରଗତିଶୀଳ ଏବଂ ପଟେଲଙ୍କୁ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ଭାବରେ ଚିହ୍ନିତ କରି (ଯେପରି ସେମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ କଂଗ୍ରେସ ଭିତରେ ଇଣ୍ଡିକେଟ ଓ ସିଦ୍ଧିକେଟପର୍ମ୍ୟୁମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରତ୍ୱେଦ ଦେଖାଉଛନ୍ତି) ସେମାନେ କହିଥିଲେ - ଦରକାର ହେଲେ ପଟେଲ ପଦତ୍ୟାଗ କରିବେ, ନେହେରୁ, ଆପଣ କରିବେ ନାହିଁ, କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟୀ ଆପଣଙ୍କ ପଛରେ ଅଛି (You Nehru don't resign, We Communists are behind you) । ଏହିଭାବରେ ପଣ୍ଡିତଜୀଙ୍କ ନେତୃତ୍ବରେ ପ୍ରଗତିଶୀଳ ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆମାନଙ୍କ ସହ ଜାତୀୟ ଶାନ୍ତିକାନ୍ତିକ ପ୍ରଣ୍ଟ୍ (National Democratic Front) ଗଠନ ଜରିଆରେ ଧାରେ ଧାରେ ଶାନ୍ତିକାନ୍ତିକ ପରିଷିରେ 'ନୟା ଶାନ୍ତିକାନ୍ତି' ପ୍ରତିଷ୍ଠାର ଅଭିନବ ତତ୍ତ୍ଵ ସେମାନେ ଆବିଷ୍ଵାର କଲେ ।

ରଣଦିତ୍ତ ନେତୃତ୍ବର ଭୁଲ ସାକୁତିର ବ୍ୟର୍ଦ୍ଧ ପ୍ରୟୋଗ

୧୯୪୮ ମସିହାରେ ଦାର୍ଢିନର ଉପରୋକ୍ତ ଦକ୍ଷିଣପର୍ବତୀ ସୁବିଧାବାଦୀ ରାଜନୀତିର ବେତାଜାଲରୁ ପାର୍ଟୀଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିବାର ମହାନ ଉଦେଶ୍ୟରେ ରଣଦିତ୍ତଙ୍କ ତଥାକଥତ 'ବିପୁଳୀ ଗୋଷ୍ଠୀ' ପୁନରାୟ ପାର୍ଟୀ ନେତୃତ୍ବକୁ ଆସିଲେ । ସେ ଆସି ଅତୀତରେ

ପାର୍ଟି ଯେଉଁଥିରୁ ଭୁଲ୍ କରିଥିଲା, ସେହିଥିରୁ ଭୁଲ୍ ସ୍ଵାକୃତିର ଏକ ଲମ୍ବା ଚିଠା ଦାଖଲ କଲେ । ତା' ଭିତରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ମୂଲ୍ୟବାନ ଓ ଅଭିନବ ଯେଉଁ ଦୁଇଟି ଭୁଲ୍ର ସ୍ଵାକୃତି ସେ ଦେଲେ, ତାହା ଭିତରୁ ଗୋଟିଏ ହେଉଛି - ସେ କହିଲେ ପାର୍ଟି ଭିତରେ ଏତେଦିନ ଯାଏ କୁଆଡ଼େ ଗଣତାନ୍ତିକ କେନ୍ଦ୍ରୀୟକରଣ ନଥିଲା । ଅଥବା ଗଣତାନ୍ତିକ କେନ୍ଦ୍ରୀୟକରଣ ବ୍ୟତିରେକେ ପାର୍ଟିଟି ୨୦ବର୍ଷ ଧରି କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି କେମିତି ରହିଥିଲା, ସେ ପ୍ରଶ୍ନର ଜବାବ ସେ ଦେଲେ ନାହିଁ ବା ପାର୍ଟି କଂଗ୍ରେସରେ ପ୍ରତିନିଧିମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କେହି ଜଣେ ବି ତାଙ୍କୁ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲେ ନାହିଁ । ସେ ଯାହାହେଉ ନା କାହିଁକି, ରଣଦିବେଙ୍କ ମତରେ ଯେହେତୁ ପାର୍ଟିରେ ନିମ୍ନୀତମ ପାର୍ଟି ବଢ଼ିର ଜଣେ ସଦସ୍ୟର ସିଧାସଳଖ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ କମିଟିକୁ ଆବେଦନ କରିବାର ଧାରା (clause)ଟି ପାର୍ଟି ସମ୍ବିଧାନରେ ନଥିଲା, ସେହିହେତୁ ପାର୍ଟି ଭିତରେ କୁଆଡ଼େ ଗଣତାନ୍ତିକ କେନ୍ଦ୍ରୀୟକରଣ ନଥିଲା । ପାର୍ଟି ସମ୍ବିଧାନରେ କେବଳମାତ୍ର ସେହି ଧାରାଟି ଯୋଡ଼ିଦେଇ ସେ ପାର୍ଟିକୁ ଗଣତାନ୍ତିକ କେନ୍ଦ୍ରୀୟକରଣ ଭିତରେ ମୁହଁର୍ତ୍ତକ ଭିତରେ ଠିଆ କରାଇ ଦେଲେ ଏବଂ ଘୋଷଣା କଲେ ଯେ, ଏହି ପ୍ରଥମଥର ପାଇଁ ପାର୍ଟିର ବଳସେଭିକୀୟକରଣ ଘଟିଲା (for the first time Bolshevikised) । ପୁନର୍ବାର ରଣଦିବେଙ୍କ ସେହି ବଳସେଭିକ୍ (Bolshevistic) ପାର୍ଟି ତିନିବର୍ଷ ଭିତରେ ହିଁ ଦେଖାଗଲା, ମେନ୍ଶେଭିକ୍ତ (Menshevised) ହୋଇଯାଇଛି ଏବଂ ଅଜୟ ଘୋଷଙ୍କ ନେତୃତ୍ବ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ହେବା ପରେ ପାର୍ଟିର ବଳ୍ୟ ଅନୁଯାୟୀ ଜଣାଗଲା ଯେ, ରଣଦିବେ ନେତୃତ୍ବକୁ ଆସିବା ଆଶ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାର୍ଟି ଭିତରେ ଯେତେ ଚିକେ ଗଣତାନ୍ତିକ କେନ୍ଦ୍ରୀୟକରଣ ଥିଲା, ରଣଦିବେ କୁଆଡ଼େ ତାକୁ ବି ଶେଷ କରିଦେଇ ପାର୍ଟିକୁ ସର୍ବସ୍ଵାକ୍ଷର କରି ଯାଇଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ଦୃତୀୟ ଅଭିନବ ଭୁଲ୍ଟି ସେ (ରଣଦିବେ) ସ୍ଵାକାର କରିଥିଲେ, ତାହାହେଉଛି, ୧୯୪୨ ମସିହାର ପାର୍ଟିର 'ଜନଯୁଦ୍ଧର ତତ୍ତ୍ଵ' ଠିକ୍ ଥିଲା ଏବଂ ଯୁଦ୍ଧପକରଣ ବତାଇବା ସ୍ଵାର୍ଥରେ 'ଉତ୍ସାଦନ ଅବ୍ୟାହତ ରଖିବା' ପାର୍ଟି ନାତିଟି ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ଥିଲା, ତେବେ ଯେଉଁ ଭୁଲ୍ଟି କୁଆଡ଼େ ହୋଇଗଲା, ତାହା ହେଉଛି ମାଲିକଶ୍ରେଣୀ ସହ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ଯେଉଁ ମୂଳଗତ ବିରୋଧ ବିଦ୍ୟମାନ, ଅର୍ଥାତ୍ ମାଲିକଶ୍ରେଣୀ ସହ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ଶ୍ରେଣୀ ସଂଗ୍ରାମ ତତ୍ତ୍ଵଟି ପାର୍ଟି ଭୁଲି ଯାଇଥିଲା । ଅଥବା ଏହି ଅପରୂପ ଭୁଲ୍ ସ୍ଵାକୃତିର ଦଳିଲ୍ଲଟି ବି ପାର୍ଟି ସମ୍ମିଳନୀରେ ସି.ପି.ଆଇ. ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ସି.ପି.ଆଇ.(ଏମ)ର ପୋଖର ନେତାମାନଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିଲା । ଆଶ୍ୟର୍ଯ୍ୟର ବିଷୟ, ତା ପରେ ବି ଏହି ପାର୍ଟିଟି ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ପାର୍ଟି ନାଆଁ ନେଇ ଏ ଦେଶରେ ଚାଲିଛି ଏବଂ କର୍ମୀମାନେ ମଧ୍ୟ ବିନା ଦିଧାରେ ତାହା ମାନି ଚଲୁଛନ୍ତି ।

ଏତେ ବାଗାଡ଼ମ୍ୟର ସବୁ ରଣଦିବେଙ୍କ ତଥାକଥ୍ତ ବିପୁଲୀଗୋଷା' ନେତୃତ୍ବରେ

୧୯୪୮ ମସିହାରେ କଲିକତା ସନ୍ନିକଳନୀରେ ଗୃହୀତ ବିପ୍ଳବର ତତ୍ତ୍ଵଟି, ଅର୍ଥାତ୍ ରଣନାଟିଟି କିନ୍ତୁ କେତେକ ଶିଳ୍ପତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରଚନା କରିବା ଏବଂ ସଂଗ୍ରାମ କୌଶଳରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା ବ୍ୟତୀତ ମୂଳତଃ ଯୋଶୀଙ୍କ ତତ୍ତ୍ଵ ଭଲି ରହିଗଲା । ତାଙ୍କ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଅନୁଯାୟୀ ବି ଭାରତୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ରଚରିତ୍ର ‘ଅର୍ଦ୍ଧ-ଉପନିବେଶିକ ଓ ଅର୍ଦ୍ଧ-ସାମନ୍ତତାନ୍ତ୍ରିକ’ ରହିଲା ଏବଂ ବିପ୍ଳବର ମୂଳ ଲକ୍ଷ୍ୟ ‘ସାମ୍ୟବାଦ ଓ ସାମନ୍ତତତ୍ତ୍ଵ ବିରୋଧୀ ବିପ୍ଳବ’ ରହିଗଲା । ଜାତୀୟ ବୁଜୁଆ ଶ୍ରେଣୀକୁ ସେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଗତିଶୀଳ ଓ ବିପ୍ଳବର ମିତ୍ର ଶ୍ରେଣୀ ଭାବରେ ଚିହ୍ନିତ କଲେ, ଅର୍ଥାତ୍ ଗୋଟିଏ କଥାରେ ବିପ୍ଳବର ତତ୍ତ୍ଵଟି ଯୋଶୀଙ୍କ ନେତୃତ୍ବ ଅନୁରୂପ ‘ନୟ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ’ର ତତ୍ତ୍ଵ ରହିଗଲା । କେବଳ ତାର ନାଆଁ ବଦଳାଇ ‘ଜନଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ’ କୁହାଗଲା ଏବଂ ଏହି ଭାବରେ ଭୁଲ୍ ସୁଧାରି ରଣଦିତ୍ରେ ନେତୃତ୍ବ ଯୋଶୀଙ୍କ ଦକ୍ଷିଣପତ୍ତୀ ରାଜନୀତି ହାତରୁ ପାର୍ଟିକୁ ମୁକ୍ତ କଲେ! ତେବେ ସେ ଯେଉଁ ଅଧିକା କାମଟି କଲେ, ତାହାହେଉଛି, ସେ ପୁନର୍ବାର ତାଙ୍କର ସେହି ପୁରୁଣୀ ଉଗ୍ର ବାମପତ୍ତୀ ରାଷ୍ଟ୍ରାରେ - masses have emerged as a new force, ଅର୍ଥାତ୍ ଜନଗଣ ନୂତନ ସଂଗ୍ରାମୀ ଶଙ୍କ୍ରିୟାବରେ ଜାଗି ଉଠିଛନ୍ତି, ଠିକ୍ ଯେପରି ବିଗତ ଯୁକ୍ତଫୁଲ୍ ଅମଳରେ ରଣଦିତ୍ରେ ଓ ପ୍ରମୋଦ ଦାଶଗୁପ୍ତଙ୍କ ମତରେ ନୂତନ ଶଙ୍କିତ ଅଭ୍ୟବଥାନ ଘଟିଥିଲା । ହଠାତ୍ ଏହି ତତ୍ତ୍ଵ ଆବିଷ୍କାର କରି ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଆନ୍ଦୋଳନ ଭିତରେ ବିଜ୍ଞିନ୍ତି ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଧାରେ ଧାରେ ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ଏବଂ ଶ୍ରମିକ-ଚାଷୀର ବିପ୍ଳବୀ ଶ୍ରେଣୀ ସଂଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକୁ ଗଢି ତୋଳିବା ଏବଂ ତାହା ଦ୍ୱାରା ଆପୋଷକାମୀ ଶଙ୍କିଗୁଡ଼ିକୁ ଜନସାଧାରଣଙ୍କଠାରୁ ବିଜ୍ଞିନ୍ତି କରି ଗଣଆନ୍ଦୋଳନରେ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ନେତୃତ୍ବ ଏବଂ ଶ୍ରମିକ-ଚାଷୀଙ୍କ ବିପ୍ଳବୀ ସଂଗଠନଗୁଡ଼ିକୁ ଗଢି ତୋଳିବା ଆଗରୁ ରାଷ୍ଟ୍ର ବିରୁଦ୍ଧରେ ସିଧାସଳଖ କ୍ଷମତା ଦଖଲର ଲାଭେଇ ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ ।

କିନ୍ତୁ ରାଷ୍ଟ୍ର ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିପ୍ଳବ ନାଆଁରେ ସେ ଯେତେବେଳେ ସିଧାସଳଖ ଲାଭେଇ ଆରମ୍ଭ କଲେ, ସେତେବେଳେ ପାର୍ଟି କଂଗ୍ରେସରେ ‘ଜନଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ’ର ତତ୍ତ୍ଵ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିବା ସବୁ ସେ ଦେଖିଲେ, ବାସ୍ତବରେ ବୁଜୁଆଶ୍ରେଣୀ ଏବଂ ବୁଜୁଆ ରାଷ୍ଟ୍ର ବିରୁଦ୍ଧରେ ତାଙ୍କୁ ଲାଭିବାକୁ ହେଉଛି । ଏହି ପରିସ୍ଥିତିର ଚାପରେ ପଢି ପାର୍ଟି କଂଗ୍ରେସରେ ଗୃହୀତ ମୂଳନୀତିକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାର ବିଶ୍ଵେଷଣ ନକରି ବା ପାର୍ଟି କଂଗ୍ରେସରେ ଗୃହୀତ ତତ୍ତ୍ଵଟିର, ଅର୍ଥାତ୍ ‘ଜନଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ’ ତତ୍ତ୍ଵର କୌଣସି ପ୍ରକାର ପରିବର୍ତ୍ତନ ନ କରି ସେ କହିଲେ, ବୁଜୁଆଶ୍ରେଣୀ ଓ ବୁଜୁଆ ସରକାରକୁ ଉଛେଦ ନକରି ଆମେ ସାମ୍ୟବାଦ ଏବଂ ସାମନ୍ତତତ୍ତ୍ଵ ଉଛେଦ କରିପାରିବା ନାହିଁ(we can not fight imperialism without fighting the bourgeoisie and the bourgeois govt.) । ଏହା

ଫଳରେ ପାର୍ଟିର ତତ୍ତ୍ଵ ଏବଂ କର୍ମ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ରହିଲା ନାହିଁ । ପାର୍ଟିର କର୍ମଧାରୀ ହୋଇପଢ଼ିଲା ପୂରାପୂରି ତତ୍ତ୍ଵଠାରୁ ଅଳଗା ଏବଂ ସେ ତାଙ୍କର ଏହି ଉଚ୍ଛିଦ୍ୱାରା ତତ୍ତ୍ଵଗତ ଦିଗରୁ ମଧ୍ୟ ଏକ ମୂତ୍ରନ ବିପଦର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଲେ । କାରଣ ବୁଲ୍କୁଆ ସରକାର ସାଙ୍ଗରେ ଲାଜେଇ ହେଲେ ବିପ୍ଳବୀ ଶ୍ରେଣୀ ସମାବେଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜାତୀୟ ବୁଲ୍କୁଆମାନଙ୍କର କୌଣସି ପ୍ରକାରର ଭୂମିକା ରହିପାରେନା, ପୁଣି ଅର୍ଥନୀତିରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦ ପ୍ରଧାନ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ନହେଲେ ବୁଲ୍କୁଆମାନଙ୍କ ସହିତ ଶ୍ରେଣୀସଂଗ୍ରାମ ବିପ୍ଳବର ମୂଳ ଦୃଦ୍ଧ ହିସାବରେ ଦେଖାଦେଇ ପାରେ ନାହିଁ । ଫଳରେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦଳର କୃଷି ସଂକ୍ରାନ୍ତୀୟ ବିଷୟର ତାତ୍ତ୍ଵିକ, ବର୍ତ୍ତମାନର ସଂଶୋଧନବାଦୀ ନେତା, ସେତେବେଳର ରଣଦିତ୍ତେଙ୍କ ଏକବାରେ ବିଶ୍ୱପ୍ତ, ଭବାନୀ ସେନ୍ ଭାରତୀୟ କୃଷିରେ କିଭଳି ପୁଞ୍ଜିର ଦ୍ୱାରା ଅନୁପ୍ରବେଶ ଘରୁଛି, ତାହାର ତଥ୍ୟ ପରିବେଶଣ କରିବା ଆରମ୍ଭ କରିଦେଲେ । ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ୧୯୪୧ ମସିହାରେ ଅଜୟ ଘୋଷଙ୍କ ନେତୃତ୍ବ କାଯେମ ହେବା ପରେ ସେହି ତାତ୍ତ୍ଵିକ ଭବାନୀ ସେନ୍ ପୁନର୍ବାର ଭାରତୀୟ କୃଷିରେ ସାମନ୍ତତତ୍ତ୍ଵ କେତେ ଅଧିକା ପରିମାଣରେ ବିଦ୍ୟମାନ, ତାହା ସପକ୍ଷରେ ଠିକ୍ ଓଳଚା ତଥ୍ୟ ଯୋଗାତ କରି ପରିବେଶଣ କରିବା ଆରମ୍ଭ କଲେ ଏବଂ ଆଜି ବି କରି ଚାଲଛନ୍ତି ।

ଯାହାହେଉ, ରଣଦିତ୍ତେଙ୍କ ଉତ୍ସୁ ବାମପଦ୍ମୀ ନୀତି ପାର୍ଟି ଉପରକୁ ଯେତେବେଳେ ଚାହୁଡ଼ ଆୟାତ ନେଇ ଆସିଲା, ସେତେବେଳେ ରଣଦିତ୍ତେ ପାର୍ଟି ନେତୃତ୍ବର ପୁନର୍ବାର ଅପସାରିତ ହେଲେ ଏବଂ ଅଛ କିଛିଦିନ ପାଇଁ ରାଜେଶ୍ୱର ରାଓ ପାର୍ଟି ନେତୃତ୍ବକୁ ଆସିଲେ । ସେ ବି ଆସି ବିପ୍ଳବର ତତ୍ତ୍ଵ ‘ସାମ୍ବାଜ୍ୟବାଦ ଓ ସାମନ୍ତତତ୍ତ୍ଵ-ବିରୋଧୀ ଜନଗଣତାତ୍ତ୍ଵିକ ବିପ୍ଳବ’ର ତତ୍ତ୍ଵ ରଖିଲେ । କେବଳ ରଣଦିତ୍ତେଙ୍କ ସହ କୌଣସିଲାଗତ ଲାଇନ କ୍ଷେତ୍ରରେ କିଛିଗା ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦେଖାଗଲା । ସେ ଚାନ ଅନୁକରଣରେ ପ୍ରାୟ ମୂଲରୁ ଚାଲୁଯାଏ ଆଜିର ନକ୍ସଲପଦ୍ମୀମାନଙ୍କ ଲାଇନ୍ ଭଳି କୃଷକ ଜଳାକାରେ ଗରିଲା ଯୁଦ୍ଧର ଲାଇନ ଗ୍ରହଣ କଲେ । ଆଜି ସେହି ରାଜେଶ୍ୱର ରାଓ ଚାହୁଡ଼ ସଂଶୋଧନବାଦୀ ବୋଲି ନକ୍ସଲପଦ୍ମୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବର୍ଣ୍ଣିତ ହେଉଛନ୍ତି ! ତା’ପରେ ପୂର୍ବର ଯୋଶୀଙ୍କ ଦକ୍ଷିଣପଦ୍ମୀ ଏବଂ ରଣଦିତ୍ତେ ଓ ରାଜେଶ୍ୱର ରାଓଙ୍କ ଉତ୍ସୁ ବାମପଦ୍ମୀ - ଏହି ଦୁଇଟି ଲାଇନ୍ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଜେହାଦ୍ ଘୋଷଣା କରି ଅଜୟ ଘୋଷଙ୍କ ନେତୃତ୍ବର ଅଭ୍ୟୁତ୍ୟାନ ହେଲା ଏବଂ ଘୋଷଣା କରାହେଲା, ଆଗର ଦକ୍ଷିଣପଦ୍ମୀ ସୁବିଧାବାଦ ଏବଂ ବାମପଦ୍ମୀ ସୁବିଧାବାଦ - ଏହି ଉତ୍ସମରୁ ଶିକ୍ଷା ଗ୍ରହଣ କରି ଏଥରକ ପାର୍ଟି ପ୍ରକୃତରେ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିରେ ପରିଣତ ହେଲା । ମନେରଖୁବେ, ଏହି ଘୋଷଣା ସହ ସେବିନ ଯେଉଁମାନେ ଏକମତ ହୋଇଥିଲେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ସି.ପି.ଆଇ.(ୱମ)ର ସବୁ ନେତା ଏବଂ ଆଜି ନକ୍ସଲପଦ୍ମୀର ସବୁ ନେତା ତା ଭିତରେ ଥିଲେ ।

ପୋଶା-ରଣଦିରେ-ରାଜେଶ୍ଵର ରାତ୍ ଓ ଅଜୟ ଘୋଷଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ଗୋଟିଏ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଥିଲେ ବି ତତ୍ତ୍ଵଗତ କୌଣସି ମୌଳିକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ନଥୁଲା

ଅଜୟ ଘୋଷଙ୍କ ନେଡୁଭ୍ରରେ ୧୯୪୧' ମସିହାରେ ମଦୁରାଇଠାରେ ମୂଳ ତତ୍ତ୍ଵଗତ ଯେଉଁ ଦଲିଲ୍ ଗୃହୀତ ହେଲା, ସେ ଦଲିଲର ମୂଳ ବକ୍ତ୍ଵ୍ୟ - Tactical approach ର ପ୍ରଶ୍ନଟିକୁ, ଅର୍ଥାତ୍ କୌଣସି ଗତ ଦିଗଟିକୁ ବାଦଦେଲେ - ତତ୍ତ୍ଵଗତ ଦିଗରୁ ଯୋଶୀ-ରଣଦିରେ-ରାଜେଶ୍ଵର ରାତ୍ରଙ୍କ ଭଲି ରହିଗଲା ଏବଂ ଆଜିର ନକ୍ସାଲପତ୍ରମାନଙ୍କ ରାଷ୍ଟ୍ର, ଦେଶର ବର୍ତ୍ତମାନ ପରିମିତି ଏବଂ ବିପ୍ଳବର ପ୍ରତି ସମୟରେ ଯାହା ମୂଳ ବ୍ୟାଖ୍ୟା, ମିଳେଇ ଦେଖିଲେ, ଦେଖିପାରିବେ ତାହା ସହିତ ପ୍ରାୟ ଅବିକଳ ଏକା । ସେ ମଧ୍ୟ ଭାରତବର୍ଷର ବିପ୍ଳବକୁ 'ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ଓ ସାମନ୍ତରିତ ବିରୋଧୀ ବିପ୍ଳବ' ବୋଲି ଆଖ୍ୟା ଦେଲେ ଏବଂ ଭାରତବର୍ଷର ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ପୂରାପୂରି ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦର ଦଲାଲ (Satellite) ରାଷ୍ଟ୍ର ଭାବରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କଲେ । ଆଜି ନକ୍ସାଲପତ୍ରମାନଙ୍କ ସହ ପାର୍ଥକ୍ୟ ମାତ୍ର ଏତିକି ଯେ ଭାରତବର୍ଷର ରାଷ୍ଟ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ପୂରାପୂରି ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦର ସଖାକଣ୍ଠେଇ ରାଷ୍ଟ୍ର ଭାବରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରି ବି ପାର୍ଲିଆମେଣ୍ଟରୀ ନିର୍ବାଚନରେ ସର୍ବାଧିକ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସେ ଗ୍ରହଣ କଲେ ।

ଅଜୟ ଘୋଷଙ୍କ ନେଡୁଭ୍ର ଭାରତବର୍ଷର ରାଜନୈତିକ ସ୍ଥାଧାନତାର ପ୍ରଶ୍ନଟିକୁ ଆଜିର ନକ୍ସାଲପତ୍ରମାନଙ୍କ ଭଲି 'ନାଆଁକୁ ମାତ୍ର ସ୍ଥାଧାନତା' ଏବଂ ଭାରତାୟ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ 'ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦର' ପୂରାପୂରି ଏକ ସଖାକଣ୍ଠେଇ ରାଷ୍ଟ୍ର ଭାବରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ଫଳରେ କିଛିଦିନ ପରେ ପାର୍ଟିର ତତ୍ତ୍ଵ ସହ କର୍ମର ପୁଣି ସ୍ବବିରୋଧ ଦେଖାଦେଲା । ଭାରତବର୍ଷ ସେତେବେଳେ ବିଭିନ୍ନ ସମ୍ପିଳନୀ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଆପ୍ରୋଏସିଆନ ନବ୍ୟ ସ୍ଥାଧାନତା ପ୍ରାୟ ଦେଶଗୁଡ଼ିକୁ ପାଷାତ୍ୟ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀ ଦେଶମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକଙ୍ଗୁଟା କରିବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଛି, (ଯେପରି କଳମୋ, ବାଯୁଁ ସମ୍ପିଳନୀ) ଅନ୍ୟଦିଗରେ ରୁଷିଆ ଓ ଚାନ ସହ ଯୌହାର୍ଦ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନ କରିବା ଝୁଙ୍କୁ ବଢ଼ୁଛି, ବାଯୁଁ ସମ୍ପିଳନୀରେ ଚାନ ସହ ମୌତ୍ରୀ ସ୍ଥାପନ ହୋଇଛି, ଭାରତ-ଚାନର ଯୁଗ୍ମ ଉଦ୍‌ୟୋଗରେ ପଞ୍ଚଶିଳ ନାତି ଭାବନ ହୋଇଛି, ଏବଂ ଚାନ ଓ ରୁଷିଆ ଦୁଇଦେଶ ହେଁ ଭାରତର ଶାନ୍ତି ନାତି ଏବଂ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ବିରୋଧୀ ନାତିର ଖୁବ୍ ତାରିପ୍ କରୁଛନ୍ତି । ଏହିଭଲି ଏକ ଅବସ୍ଥାରେ ପଢ଼ି ସେମାନଙ୍କର ମଦୁରାଇ କଂଗ୍ରେସରେ ଗୃହୀତ ମୂଳ ବିପ୍ଳବୀ ତତ୍ତ୍ଵିର, ଅର୍ଥାତ୍ ପାର୍ଟି ରଣନୀତିର, କୌଣସି ପ୍ରକାର ପର୍ଯ୍ୟାଳୋଚନା ନକରି ଅନ୍ତରଳି (ସେମାନଙ୍କର ଯେଉଁ ଅନ୍ତରଳିକରଣ ଅଭ୍ୟାସ କଥା ମୁଁ ପୂର୍ବରୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛି) ସେମାନେ ଭାରତବର୍ଷର ବୈଦେଶିକ ନାତି ଓ

ଶାନ୍ତି ନାତିର ସମର୍ଥକ ହୋଇପଡ଼ିଲେ । ଏହାଫଳରେ ସେମାନଙ୍କ ମୂଳ ରାଜନୈତିକ ତତ୍ତ୍ଵ ସହ ଦଳର କର୍ମ ବା ସଂଗ୍ରାମ କୌଣସି ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ମୌଳିକ ବିରୋଧ ଦେଖାଦେଲା, ତାହାହେଉଛି ଭରତବର୍ଷର ସ୍ବାଧୀନତାଟି ଯଦି କେବଳ ନାଆଁକୁ ମାତ୍ର ସ୍ବାଧୀନତା ହୁଏ ଏବଂ ଭାରତବର୍ଷ ଯଦି ସାମ୍ୟବାଦର ପୂରାପୂରି ସଖୀକଣ୍ଠେଇ ରାଷ୍ଟ୍ର ହୁଏ ଏବଂ ସାମ୍ୟବାଦର ନିର୍ଦ୍ଦେଶରେ ଚାଲେ, ତେବେ ତାର ପୁଣି ସ୍ବାଧୀନ ବୈଦେଶିକ ନାତି ଓ ସ୍ବାଧୀନ ଶାନ୍ତି ନାତି ଆସିଲା କେଉଁଠୁ ?

ଫଳରେ କେହୀୟ କମିଟି ଦିଲ୍ଲୀ ବୈଠକରେ ସେମାନେ ଏହି ସ୍ଵବିରୋଧର ଏକ ମାମାଂସା କରିବା ପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ଏବଂ ହଠାତ୍ କରି ଆବିଷାର କଲେ, ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆମାନଙ୍କର ଅର୍ଥନୈତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ କ୍ରମଶଃ ପ୍ରଭାବ ବଢ଼ୁଛି, ସାମ୍ୟବାଦ ସହ ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆମାନଙ୍କର ଅର୍ଥନୈତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିରୋଧ କ୍ରମେ ତୀରୁତର ହେଉଛି ଏବଂ ଭାରତୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ଓ ସରକାର ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆ ଶ୍ରେଣୀର ପ୍ରଭାବ ଯେହେତୁ ବୃଦ୍ଧିପାଉଛି, ଜବାହରଲାଲଙ୍କ ନେତୃତ୍ବ ସଂହଚ ହେବା ମଧ୍ୟଦେଇ ଯାହାର ପ୍ରତିଫଳନ ଘରୁଛି, ସେଇଥୁପାଇଁ ଭାରତ ସରକାର ଏବଂ ଭାରତୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ପକ୍ଷରେ ସ୍ବାଧୀନ ବୈଦେଶିକ ନାତି ଗ୍ରହଣ କରିବା ସମ୍ଭବ ହୋଇଛି ।

ଫଳରେ କେହୀୟ କମିଟି ଦିଲ୍ଲୀ ବୈଠକ ପରିବାରୁ ଭାରତୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ରବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ସରକାରରେ ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆମାନଙ୍କର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ କଥା ସେମାନେ ସ୍ବାକାର କରିବା ଆରମ୍ଭ କଲେ, ଅର୍ଥାତ୍ ସ୍ବାଧୀନ ସାର୍ବତ୍ରୋମ ଜାତୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ର କଥା ପରିଷାର ଭାବରେ ମୁହଁରେ ବା ଲିଖିତ ଭାବରେ ନ ହେଲେ ବି ବାସ୍ତବରେ ସେମାନେ ମାନିନେଲେ । କିନ୍ତୁ ଭାରତୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଏବଂ ସରକାର ଉତ୍ତରରେ ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆମାନଙ୍କ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ କଥା ସ୍ବାକାର କରିବାକୁ ସେମାନେ ବାଧ ହେଲେ ବି, ତତ୍ତ୍ଵ ଅନୁଯାୟୀ ଯେହେତୁ ସ୍ବାଧୀନ ବୁର୍ଜୁଆ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଅଣ୍ଟିତ ସ୍ବାକୃତି ପାଇଲା ନାହିଁ, ଅର୍ଥାତ୍ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଚରିତ୍ର ମଦୁରାଇ କଂଗ୍ରେସରେ ଗୃହୀତ ସାମ୍ୟବାଦର ସଖୀ କଣ୍ଠେଇ ରାଷ୍ଟ୍ର ରହିଗଲା, ସେଇହେତୁ ଦିଲ୍ଲୀରେ କେହୀୟ କମିଟି ବୈଠକରେ କିଛିଟା ତାଳି ପକାଇବା ସମ୍ଭବ ହେଲେ ବି ସ୍ଵବିରୋଧର ଯେଉଁ ପ୍ରଶ୍ନ କଥା ମୁଁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛି, ତାର କିନ୍ତୁ କୌଣସି ମାମାଂସା ହେଲା ନାହିଁ ।

ଦିଲ୍ଲୀ କେହୀୟ କମିଟି ବୈଠକ ପରେ ପାଇୟାଗଠାରେ ପାର୍ଟି କଂଗ୍ରେସ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେଲା । ଏଠାରେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କର ମୂଳ ରାଜନୈତିକ ତତ୍ତ୍ଵ ସହିତ ବାପ୍ରତି କର୍ମ (practice)ର ସ୍ଵବିରୋଧ ପ୍ରଶ୍ନଟି ସମାଧାନ କରିବାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟଥ ହେଲେ । କାରଣ ପାଇୟାଗଠରେ ମଧ୍ୟ ରାଜନୈତିକ ପ୍ରପ୍ତ୍ୱବର ମୂଳ ବିଷୟବସ୍ତୁ - ସାମ୍ୟବାଦ ଓ ସାମନ୍ତତତ୍ତ୍ଵ ବିରୋଧୀ ଜନଗଣତାନ୍ତିକ ବିପ୍ଳବ ରହିଗଲା, ବିପ୍ଳବର ଶ୍ରେଣୀ ସମାବେଶ

କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜାତୀୟ ବୁଲ୍କୁଆ ଶ୍ରେଣୀକୁ ବିପ୍ଳବର ମିତ୍ରଶକ୍ତି ଭାବରେ ସେମାନେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କଲେ । କେବଳମାତ୍ର ଭାରତୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ରର ସ୍ଥାଧୀନ ଶାନ୍ତି ନାହିଁ ଓ ସ୍ଥାଧୀନ ବୈଦେଶୀକ ନାହିଁର ସମର୍ଥନ କରିବାକୁ ଯାଇ ଯେହେତୁ ସେମାନେ ସ୍ଵୀକାର କରିଛନ୍ତି, ଜାତୀୟ ବୁଲ୍କୁଆ ଶ୍ରେଣୀର ପ୍ରଭାବ ଭାରତୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ଓ ସରକାର ମଧ୍ୟରେ କ୍ରମେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି, ତେଣୁ ଆଗଭଳି ଆଉ ଖୋଲାଖୋଲି ଭାରତବର୍ଷକୁ ସାମ୍ୟବାଦର ସଖୀକଣ୍ଠେଇ ରାଷ୍ଟ୍ର କହିଲେ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ଭାରତବର୍ଷ ଯେ ଏକ ସ୍ଥାଧୀନ ବୁଲ୍କୁଆ ରାଷ୍ଟ୍ର - ଏକଥା ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ସ୍ଵୀକାର କରିପାରିଲେ ନାହିଁ, କାରଣ ବିପ୍ଳବଟି ଆଉ ତାହାହେଲେ ‘ଜନଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ’ ହୋଇ ରହିବ ନାହିଁ । ଫଳରେ ଏହିଭଳି ଏକ ପରିସ୍ଥିତି ସାମନାରେ ପଡ଼ି ଭାରତୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ଚରିତ୍ର ଏକ ଅପୂର୍ବ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ସେମାନେ ଠିଆ କରାଇଲେ । ସେମାନେ କହିଲେ ‘ଭାରତବର୍ଷର ରାଷ୍ଟ୍ର ଚରିତ୍ର ହେଉଛି, ବୃଦ୍ଧ ପୁଞ୍ଜିପତି ଶ୍ରେଣୀ ନେତୃତ୍ବରେ ପରିଚାଳିତ ବୁଲ୍କୁଆ-ଜମିଦାର ରାଷ୍ଟ୍ର’ (It is a bourgeois - land lord state headed by big bourgeois) ।

ପୁଞ୍ଜିବାଦର ବିକାଶ ପଥରେ ଜାତୀୟ ବୁଲ୍କୁଆଶ୍ରେଣୀ ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜିପତି ଶ୍ରେଣୀରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୁଏ

ତା’ହେଲେ ସ୍ଵାଭାବିକଭାବରେ ଏଠାରେ ଯେଉଁ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି, ତା’ ହେଲା, ଏହି ଯେଉଁ ବୃଦ୍ଧ ପୁଞ୍ଜିପତି ଶ୍ରେଣୀ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ଭାରତବର୍ଷର ବୁଲ୍କୁଆ ଜମିଦାର ରାଷ୍ଟ୍ର, ସେହି ବୃଦ୍ଧ ପୁଞ୍ଜିପତି ଶ୍ରେଣୀ କିଏ ? ସେମାନେ କହିଲେ, ଏହି ବୃଦ୍ଧ ପୁଞ୍ଜିପତି ଶ୍ରେଣୀ ହେଉଛନ୍ତି, ସେହି ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜିପତିମାନେ - ଯେଉଁମାନେ କି ସାମ୍ୟବାଦ ସାଙ୍ଗରେ ସହଯୋଗିତା (collaborate) କରୁଛନ୍ତି । ସେଇଥୁପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ଲତେଜଟି ହେଉଛି ଏହି ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜିପତି ଶ୍ରେଣୀ ଓ ସାମନ୍ତତତ୍ତ୍ଵ ବିରୁଦ୍ଧରେ, ଜାତୀୟ ବୁଲ୍କୁଆ ଶ୍ରେଣୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନୁହେଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜିପତିଶ୍ରେଣୀକୁ ସାମ୍ୟବାଦର ସହଯୋଗୀ (collaborate) ଆଖ୍ୟା ଦେଇ ତାହାଠାରୁ ଜାତୀୟ ବୁଲ୍କୁଆ ଶ୍ରେଣୀକୁ ସେମାନେ ଅଲଗା କଲେ । ଏଠି ସ୍ଵାଭାବିକ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି, ଯଦି ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜିର ଜନ୍ମ ଭାରତବର୍ଷରେ ହୋଇଥାଏ, ଯେଉଁ ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜି କଥା ସେମାନେ ସ୍ଵୀକାର କରିବାକୁ ବାଧ ହୋଇଛନ୍ତି, ତାହାହେଲେ ସେହି ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜି କେଉଁଠୁ ଆସିଲା ? ତାହା କ’ଣ ଆକାଶରୁ ଝସିଲା ? ଲେନିନ୍ ତାଙ୍କ Imperialism - the highest stage of capitalism (ସାମ୍ୟବାଦ-ପୁଞ୍ଜିବାଦର ସର୍ବୋତ୍ତମାନ ସ୍ତର) ବହିରେ ପରିଷାର ଭାବରେ

ଦେଖାଇ ଦେଇଛନ୍ତି, Capitalism always comes with two tendencies – ଅର୍ଥାତ୍ ସବୁ ଦେଶରେ ପୁଣିବାଦ ଦୂରଟି ଅନ୍ତର୍ନିହିତ ଝୁଲୁ ନେଇ ଆସେ । ପ୍ରଥମତଃ ପୁଣିବାଦର ଚରିତ୍ର ଥାଏ ଜାତୀୟତାବାଦୀ ଏବଂ ସାର୍ବଭୋଗ ଜାତୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ସେ ସଂଗ୍ରାମ କରେ । ଦ୍ୱିତୀୟତଃ ପୁଣିବାଦର ବିକାଶ ପଥରେ ଜାତୀୟ ପୁଣି ଏକଚାଟିଆ ପୁଣିର ଜନ୍ମଦିଏ ଏବଂ ପୁଣିବାଦର ବିକାଶର ଏହି ସ୍ତରରେ ସାମ୍ବାଜ୍ୟବାଦୀ ଚରିତ୍ର ଅର୍ଜନ କରେ । ତାହାହେଲେ ଦେଖାଯାଉଛି, ଲେନିନ୍‌ବାଦ୍ ଅନୁଯାୟୀ, ପୁଣିବାଦର ବିକାଶ ପଥରେ ଜାତୀୟ ବୁଲ୍କୁଆଶ୍ରେଣୀ ଏକଚାଟିଆ ପୁଣିପତି ଶ୍ରେଣୀରେ ପରିଣତ ହୁଏ । ତାହାହେଲେ ‘ଭାରତବର୍ଷରେ ଏକଚାଟିଆ ପୁଣିର ଜନ୍ମ ହୋଇଛି’ – ଏକଥା ସ୍ଥାକାର କଲେ ମାର୍କ୍ସବାଦ–ଲେନିନ୍‌ବାଦ ଅନୁଯାୟୀ ମାନିବାକୁ ହେବ ଯେ ପାଣ୍ଡାତ୍ୟ ଧନୀ ଓ ବୁନିୟାଦ ସମ୍ବନ୍ଧ ସାମ୍ବାଜ୍ୟବାଦୀ ଦେଶମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ ପୁଣିବାଦୀ ଅର୍ଥନୀତି ଅର୍ଥରେ ଭାରତବର୍ଷ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଦୂର୍ବଳ ଓ ପଛୁଆ ଦେଶ ହେଲେ ବି ଏଠାରେ କେବଳମାତ୍ର ଯେ ଜାତୀୟ ପୁଣିର ଜନ୍ମ ହୋଇଛି, ତାହା ନୁହେଁ ଏହି ପୁଣି ଲଭିମଧରେ ପୁଣିବାଦର ବିକାଶ ପଥରେ ଏକଚାଟିଆ ପୁଣିର ଜନ୍ମ ଦେଇ ନିଜେ ସାମ୍ବାଜ୍ୟବାଦୀ ଚରିତ୍ର ଅର୍ଜନ କରିଛି । ଏହିଭଳି ଅବସ୍ଥାରେ, Big Bourgeois, ଅର୍ଥାତ୍ ଏକଚାଟିଆ ପୁଣିପତିଶ୍ରେଣୀ ରାଷ୍ଟ୍ର କର୍ତ୍ତ୍ତବ୍ୟରେ ରହିଛନ୍ତି – ମାର୍କ୍ସବାଦ–ଲେନିନ୍‌ବାଦ ଅନୁଯାୟୀ ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଲା, ଜାତୀୟ ବୁଲ୍କୁଆ ଶ୍ରେଣୀ ଭାରତୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ନେତୃତ୍ବରେ ରହିଛି । ତାହାହେଲେ ଆଜିର ବିଶେଷ ଜାତୀୟ ଓ ଅନ୍ତର୍ଜାତିକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଭାରତୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ଚରିତ୍ର ଯେ ଏକ ସ୍ଥାଧୀନ ସାର୍ବଭୋଗ ରାଷ୍ଟ୍ର, ଏହା କିରଳି ଅସ୍ଥାକାର କରାଯିବ ?

ଜାତୀୟ ବୁଲ୍କୁଆଶ୍ରେଣୀ ଭାରତୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ନେତୃତ୍ଵରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ

ଦ୍ୱିତୀୟତଃ ସେମାନେ ଭାରତବର୍ଷର ରାଷ୍ଟ୍ର ଚରିତ୍ରକୁ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାକୁ ଯାଇ କହିଛନ୍ତି, ବୃହତ୍ ପୁଣିପତି (Big Bourgeois), ଅର୍ଥାତ୍ ସେମାନଙ୍କ ମତରେ, ଯେଉଁ ଏକଚାଟିଆ ପୁଣିପତିଶ୍ରେଣୀ ରାଷ୍ଟ୍ର ନେତୃତ୍ବରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ସେମାନେ ସାମ୍ବାଜ୍ୟବାଦର ସଖାକଣ୍ଠେ ପୁଣିପତିଶ୍ରେଣୀ, ସେମାନେ ଜାତୀୟ ବୁଲ୍କୁଆ ନୁହନ୍ତି । ଅଥବା ସେମାନେ ପୁଣି କହିଛନ୍ତି, ଭାରତବର୍ଷର ଜାତୀୟ ବୁଲ୍କୁଆ ଶ୍ରେଣୀର ଅର୍ଥନୀତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସାମ୍ବାଜ୍ୟବାଦ ସାଙ୍ଗରେ ବିରୋଧ ଏପରି ତୀରୁତର ହେଉଛି ଏବଂ ରାଷ୍ଟ୍ର ଓ ସରକାର ମଧ୍ୟରେ ଜାତୀୟ ବୁଲ୍କୁଆ ଶ୍ରେଣୀର ପ୍ରଭାବ ଏପରି ଭାବରେ ବଢ଼ୁଛି, ଯାହାପରିଲାଗରେ ଭାରତବର୍ଷର ଖୋଦ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଜବାହରଲାଲଙ୍କ ନେତୃତ୍ବରେ ଭାରତୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ରର ସାମ୍ବାଜ୍ୟବାଦ ବିରୋଧୀ

ସ୍ଵାଧୀନ ଶାକି ନୀତି ଓ ସ୍ଵାଧୀନ ବୈଦେଶିକ ନୀତି ପ୍ରତିଫଳିତ ହେଉଛି । ଏହି ଜାତୀୟ ବୁଲ୍କୁଆ ଶ୍ରେଣୀର ପ୍ରଭାବ ଏବଂ ନେତୃତ୍ବ ଯଦି ରାଷ୍ଟ୍ର ଉପରେ ରହିଥାଏ ଏବଂ ରାଷ୍ଟ୍ର ଚରିତ୍ର ଯଦି ବୃହତ୍ ପୁଞ୍ଜିପତିଙ୍କ ନେତୃତ୍ବରେ ପରିଚାଳିତ ବୁଲ୍କୁଆ ଜମିଦାର ରାଷ୍ଟ୍ର, (Bourgeois - Land Lord State headed by Big Bourgeoisie) ହୁଏ, ତେବେ ସେମାନେ ଯାହାକୁ ବୃହତ୍ ପୁଞ୍ଜିପତି କହୁଛନ୍ତି ସେହି ବୃହତ୍ ପୁଞ୍ଜିପତିମାନେ ତ ସେମାନଙ୍କ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଅନୁଯାୟୀ ଜାତୀୟ ବୁଲ୍କୁଆ ଶ୍ରେଣୀ - ଯେଉଁମାନେ ଭାରତୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ନେତୃତ୍ବରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ।

ଭାରତୀୟ ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜିପତି ଶ୍ରେଣୀ

ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ସାମ୍ୟବାଦୀ

‘ତୁଳ୍ଣ ଏଣ୍ଟ କାର୍ଟେଲ’ର ଛୋଟ ଅଂଶାଦାର

ଡୂଟୀଯତ୍ତ ଏହି ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜିପତିଶ୍ରେଣୀ, ଯାହାକୁ ସାମ୍ୟବାଦର ଦଳାଳ ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜିପତି ଶ୍ରେଣୀ ବୋଲି ସେମାନେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରୁଛନ୍ତି, ମାର୍କ୍ଝବାଦ ଲେନିନବାଦର ‘ସାମ୍ୟବାଦ’ ସମ୍ପର୍କିତ ତତ୍ତ୍ଵ ସମକ୍ଷରେ ବିଦୂମାତ୍ର ଖୁଆଳ ରଖିଲେ ସେମାନେ ଏହା ବୁଝିପାରିଥାନ୍ତେ ଯେ, ଭାରତବର୍ଷର ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜିର ଚରିତ୍ର ଯଦି ସାମ୍ୟବାଦର ଦଳାଳ ଚରିତ୍ର ହୁଏ, ତାହାହେଲେ ସେହି ସାମ୍ୟବାଦର ଦଳାଳ ବୁଲ୍କୁଆମାନେ କେବେହେଲେ ବି ‘ଲକ୍ଷ୍ମର ନ୍ୟାସନାଳ୍ ତୁଳ୍ଣ ଏଣ୍ଟ କାର୍ଟେଲ’, ଯାହାସବୁ ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜିପତିଙ୍କ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଅର୍ଥନୈତିକ ସଂସ୍ଥା, ତାହାର ସତ୍ୟ ହୋଇ ପାରନ୍ତେ ନାହିଁ । ଅଥବା ଭାରତବର୍ଷର ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜିପତିମାନେ ଏହି ସମସ୍ତ ପୁଞ୍ଜିପତିମାନଙ୍କର ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଅର୍ଥନୈତିକ ସଂସ୍ଥା, ‘ଲକ୍ଷ୍ମର ନ୍ୟାସନାଳ୍ ତୁଳ୍ଣ ଏଣ୍ଟ କାର୍ଟେଲ’ର ଅଂଶାଦାର, ହୋଇପାରନ୍ତି ଛୋଟ ଅଂଶାଦାର, କିନ୍ତୁ ଅଂଶାଦାର ଏବଂ ପ୍ରତିଯୋଗୀ । ତାହାହେଲେ ସମସ୍ତ ଦିଗରୁ ଦେଖାଯାଉଛି, ଭାରତବର୍ଷର ଜାତୀୟ ବୁଲ୍କୁଆ ଶ୍ରେଣୀ, ନିଜେ ବିକାଶ ପଥରେ ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜିପତି ଶ୍ରେଣୀରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି, ସେ ହିଁ ଭାରତୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ନେତୃତ୍ବରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ଶୋକିତ ମଣିଷର ମୁକ୍ତି ସାମନାରେ ପ୍ରଧାନ ବାଧା ରୂପରେ ଛିତାହୋଇଛି ।

ଜାତୀୟ ବୁଲ୍କୁଆ ଶ୍ରେଣୀ ବିପ୍ଳବର ମିଶ୍ରଶକ୍ତି ହେଲେ ସେହି ବିପ୍ଳବ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ରାଷ୍ଟ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ବିପ୍ଳବକୁ ବୁଝାଏ ନାହିଁ

ଏହିଭଳି ଅବସ୍ଥାରେ ଲଭେ ଯଦି ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜିପତି ଶ୍ରେଣୀ ବିବୁଦ୍ଧରେ

ହୁଏ, ତେବେ ସେ ଲତେଇଟି ଜାତୀୟ ବୁଝୁଆ ଶ୍ରେଣୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲତେଇକୁ ବୁଝୋଏ । ଫଳରେ ଜାତୀୟ ବୁଝୁଆ ଶ୍ରେଣୀ ଯେଉଁଠାରେ ବିପ୍ଳବ ଆଗରେ ମୂଳ ଶତ୍ରୁ ରୂପରେ ଠିଆ ହୋଇଛି ଏବଂ ଯେଉଁ ଜାତୀୟ ବୁଝୁଆ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ଉଛ୍ଵେଦ କରି ବିପ୍ଳବ ସଂଗଠିତ କରିବାକୁ ହେବ, ସେହି ଜାତୀୟ ବୁଝୁଆ ଶ୍ରେଣୀ କିରଳି ପୁଣି ବିପ୍ଳବର ମିତ୍ର ଶକ୍ତି ହୋଇପାରେ - ଏହା ଏକମାତ୍ର ସେହି ଦଳର ତାତ୍ତ୍ଵିକମାନେ କହିପାରିବେ । ଏହି ବିଷୟ କୌଣସି ପ୍ରକୃତ ମାର୍ବିବାଦୀ ଲେନିନବାଦୀର ବୋଧଗମ୍ୟ ହୋଇପାରେନା । ଏଠି କେବଳ ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ରହିଯାଏ ତାହାହେଉଛି, ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜି ସହ କ୍ଷୁଦ୍ର ପୁଞ୍ଜି (small production)ର ଯେଉଁ ଦୟା ଦେଶ ଭିତରେ ଅଛି, ସେହି ଦୟାର ସୁଯୋଗରେ କ୍ଷୁଦ୍ର ପୁଞ୍ଜିକୁ ବିପ୍ଳବ କାମରେ କିରଳି ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇପାରେ, ଯାହା ସବୁଦେଶରେ ବିପ୍ଳବୀମାନେ କରିଆଆନ୍ତି । ତାହାର କୌଶଳଗତ ଦିଗଟିକୁ ନେଇ ପାର୍ଥକ୍ୟ ହୋଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁ ଜାତୀୟ ବୁଝୁଆଶ୍ରେଣୀ ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜିପତି ଶ୍ରେଣୀରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଛି, ଯାହା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏ ଦେଶର ବିପ୍ଳବ ମୂଳତଃ ସଂଗଠିତ କରିବାକୁ ହେବ, ସେହି ଜାତୀୟ ବୁଝୁଆ ଶ୍ରେଣୀ, ଶ୍ରେଣୀଗତ ଭାବେ କଦାପି ବିପ୍ଳବର ମିତ୍ରଶକ୍ତି ବୋଲି ଭାବିବା ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି କେଉଁଠୁ ? ଏହାପରେ ବି ସେମାନଙ୍କ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଅନୁୟାୟୀ ଜାତୀୟ ବୁଝୁଆ ଶ୍ରେଣୀ ଯଦି ସେମାନଙ୍କ ବିପ୍ଳବର ମିତ୍ରଶକ୍ତି ହୁଏ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କ ବର୍ଣ୍ଣତ ବିପ୍ଳବର ଉଦେଶ୍ୟ ଯେ କୌଣସି ଅବସ୍ଥାରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ରାଷ୍ଟ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ଉଛ୍ଵେଦ କରିବା ବିପ୍ଳବକୁ ବୁଝୋଏ ନାହିଁ ଏବଂ ଏହି ଅବସ୍ଥାରେ ସେମାନଙ୍କ ବିପ୍ଳବର କର୍ମସୂଚୀ ଯେ ଅସଲରେ ଜାତୀୟ ବୁଝୁଆ ରାଷ୍ଟ୍ରର ପାର୍ଲାମେଣ୍ଟରୀ ନିର୍ବାଚନୀ ଲତେଇର କର୍ମସୂଚୀକୁ ବୁଝାଇଥାଏ ଏବଂ ବିପ୍ଳବର ଆଦର୍ଶ କେବଳ କଥା ଓ ଅର୍ଥହୀନ ସ୍ନେଗାନ ଭିତରେ ସାମାବନ୍ଧ ହୋଇଯାଏ - ଏହି ବିଷୟଟିକୁ ବି ଦଳର କର୍ମୀ ଓ ତାତ୍ତ୍ଵିକମାନେ ଧରିପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ତା'ହେଲେ ଦେଖାଗଲା, ସେମାନଙ୍କ ତତ୍ତ୍ଵ ସାଙ୍ଗରେ କର୍ମର ଯେଉଁ ସ୍ଵବିରୋଧୀତା, ଯାହା ମଦୁରାଇ କଂଗ୍ରେସ ପରିତାରୁ ସେମାନଙ୍କ ଆଚରଣରେ ସ୍ଵର୍ଗତ ହୋଇ ଦେଖାଗଲା ଏବଂ ୧୯୪୮ ମସିହାରେ ରଣଦିଭେଙ୍ଗ ଅମଲରେ ବି ରାଷ୍ଟ୍ର ବିରୁଦ୍ଧରେ ସିଧାସଳଖ ଲତେଇ ପରିଚାଳନା କରିବାକୁ ଯାଇ ଯେଉଁ ସ୍ଵବିରୋଧ ତାହା ଆହୁରି ପ୍ରକଟିତ ହୋଇ ଦେଖା ଦେଇଥିଲା, ପାଲଘାଟ କଂଗ୍ରେସରେ ବି ସେମାନେ ତା'ର କୌଣସି ମାମାସା କରିପାରିଲେ ନାହିଁ । ବରଂ ପାଲଘାଟ କଂଗ୍ରେସ ପରେ ଅମୃତସର କଂଗ୍ରେସରେ ସେମାନେ ଯେତେବେଳେ ଆଉ ପାଦେ ଆଗେଇ ଯାଇ ଘୋଷଣା କଲେ

ଯେ ବୁର୍ଜୁଆମାନଙ୍କ ସହ ଜାତୀୟ ଫ୍ରଣ୍ଟ ଗଠନ କରି ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ, ଏପରିକି ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟରୀ ପଢ଼ିରେ ଜନଗଣତାନ୍ତିକ ବିପ୍ଳବ ସଫଳ ହେବ, ସେତେବେଳେ ଏହି ସ୍ଵବିରୋଧ ପ୍ରଶ୍ନଟି ଆହୁରି ବେଶୀ ପ୍ରକଟିତ ହୋଇ ଦେଖାଦେଲା । କାରଣ ଏହି ଘୋଷଣା ଦ୍ୱାରା ଭାରତବର୍ଷର ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟର ଭୂମିକା ସ୍ଥାଧାନ, ସତେତନ ବୋଲି ସେମାନେ ଖୋଲାଖୋଲି ଭାବରେ ହିଁ ସ୍ବାକାର କରିନେଲେ । ଅଥବା ଏକ ସାର୍ବଭୌମ ବୁର୍ଜୁଆ ରାଷ୍ଟ୍ର ବ୍ୟତୀତ ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟର ଏଉଳି ସ୍ଥାଧାନ ଭୂମିକା କିପରି ହୋଇପାରେ, ତା'ବି ସେମାନେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କଲେ ନାହିଁ ବା ଭାରତୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ଚରିତ୍ରକୁ ସାର୍ବଭୌମ ବୁର୍ଜୁଆ ରାଷ୍ଟ୍ର ହିସାବରେ ବି ସ୍ବାକାର କଲେ ନାହିଁ । ଅମୃତସର କଂଗ୍ରେସରେ ମଧ୍ୟ ଭାରତୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ଚରିତ୍ର ସମ୍ପର୍କରେ ସେମାନଙ୍କ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ସେହି ପୁରୁଣ୍ଣ ‘ବୃଦ୍ଧ ପୁଞ୍ଜିପତିମାନଙ୍କ ନେତୃତ୍ବରେ ପରିଚାଳିତ ବୁର୍ଜୁଆ ଜମିଦାର ରାଷ୍ଟ୍ର’ ରହିଗଲା ଏବଂ ବିପ୍ଳବର ତତ୍ତ୍ଵ ମଧ୍ୟ ‘ଜନଗଣତାନ୍ତିକ ବିପ୍ଳବ’ ରହିଗଲା ।

ସି.ପି.ଆଇ.ରୁ ବାହାରି ସି.ପି.ଆଇ.(୯୮) ଗଠନ ସମୟରେ କୌଣସି ମୌଳିକ ତତ୍ତ୍ଵଗତ ପ୍ରଶ୍ନ ଜଡ଼ିତ ନଥୁଲା

ଏହି ସ୍ଵବିରୋଧ ବଢ଼ି ବଢ଼ି ଶେଷରେ ଚାନ୍-ଭାରତ ସଂଘର୍ଷକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ପାର୍ଟି ଉତ୍ତରେ ସଂକଟ ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ପାର୍ଟି ଉତ୍ତରେ ଗୋଷ୍ଠୀ ବିବାଦ ଆଗରୁ ଥିଲା । ରଶଦିଭେଙ୍ଗ ନେତୃତ୍ବାଧାନ ତଥାକଥୃତ ବିପ୍ଳବୀ ଗୋଷ୍ଠୀ ଯେଉଁମାନେ ଅଜୟ ଘୋଷଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁପରେ ତାଙ୍ଗେଙ୍କ ନେତୃତ୍ବ ଅମଳରେ କୋଣଟେସା(corner) ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ, ସେମାନେ ଯେତେବେଳେ ଦେଖିଲେ ଚାନ୍-ଭାରତ ସଂଘର୍ଷକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ଦଳର ସଭ୍ୟମାନଙ୍କ ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକଭାବାବୀ ମନୋଭାବକୁ ଉପରିକରି ଦଳର ବେଶ କିଛି ଅଂଶକୁ ବାହାର କରି ନେଇ ଆସି ନିଜ ନେତୃତ୍ବରେ ନୂତନ ପାର୍ଟି ଗଠନ କରିବା ସମ୍ଭବ, ସେତେବେଳେ ସେମାନେ ‘ତାଙ୍ଗେ ଗୋଷ୍ଠୀ’ ଏବଂ ‘ଯୋଶୀ ଗୋଷ୍ଠୀ’ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଂଶୋଧନବାଦର ହାତ୍ରୀ ଉଠାଇ, ବାହାରି ଆସି ସି.ପି.ଆଇ.(୯୮) ନାଥୀ ଦେଇ ନୂତନ ପାର୍ଟି ଜତିହାସ ମୁଁ ଆପଣମାନଙ୍କ ସାମନାରେ ଆଲୋଚନା କରିଛି, ଯେଉଁଥରେ କି ଆପଣମାନେ ଦେଖିଛନ୍ତି ବର୍ତ୍ତମାନର ସମସ୍ତ ସି.ପି.ଆଇ.(୯୮) ନେତା ହିଁ ଉଚ୍ଚରଦାୟୀ(committed) । ସେ ଯାହାହେଉ, ୧୯୭୪ ମସିହାରେ ମୂଳ ତତ୍ତ୍ଵଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିରୋଧର ଯେଉଁ କଥା କହି ସି.ପି.ଆଇ.ରୁ ସି.ପି.ଆଇ.(୯୮) ନେତାମାନେ ବାହାରି ଆସି ନୂଆକରି ଯେଉଁ

ଦଳ ଗଠନ କଲେ, ପ୍ରକୃତରେ ତାହା ମୂଳ ତତ୍ତ୍ଵଗତ କୌଣସି ବିରୋଧ ନା ଅତୀତ ଭଲି କେତେକ କୌଣସିଗତ ବା ଶରଗତ ବିରୋଧର ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦର୍ଶାଇ ସେମାନେ ତାହାକୁ ହିଁ ମୂଳ ତତ୍ତ୍ଵଗତ ବିରୋଧ ବୋଲି ଚଲେଇ ଦେବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି, ସେ କଥା ଏବେ ବିଚାର କରି ଦେଖାଯାଉ ।

କଲିକତାରେ ସି.ପି.ଆଇ.(ଏମ)ର ପ୍ରଥମ କଂଗ୍ରେସ, ଯାହାକୁ ସେମାନେ ପୁରୁଣା ପାର୍ଟିର ଧାରାବାହିକତାରେ ସପୁମ କଂଗ୍ରେସ ବୋଲି ଘୋଷଣା କଲେ, ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ ଭାରତୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ରଚରିତ୍ର ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବାକୁ ଯାଇ ସେମାନେ ସଂଶୋଧନବାଦୀମାନଙ୍କ ଭଲି କହିଲେ - ଏହା ବୃଦ୍ଧତ ପୁଞ୍ଜିପତିମାନଙ୍କ ନେତୃତ୍ବରେ ପରିଚାଳିତ ଏକ ବୁର୍ଜୁଆ ଜମିଦାର ରାଷ୍ଟ୍ର (It is a Bourgeois-Land Lord state headed by Big Bourgeoisie) । ସେମାନଙ୍କ ପାର୍ଟି କଂଗ୍ରେସରେ ଗୃହୀତ ବିପ୍ଳବର ତତ୍ତ୍ଵ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ଅନୁରୂପ ଭାବରେ ଆଗଭଲି ସାମ୍ବାଜ୍ୟବାଦ ଓ ସାମନ୍ତତତ୍ତ୍ଵ ବିରୋଧୀ ଜନଗଣତାନ୍ତିକ ବିପ୍ଳବର ତତ୍ତ୍ଵ ହିଁ ରହିଲା । ବିପ୍ଳବର ଶ୍ରେଣୀ ସମାବେଶ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆଶ୍ରେଣାକୁ ଓ ଧନୀ ଚାଷୀ, ଅର୍ଥାତ୍ ଗ୍ରାମୀଣ ଜୋଡ଼ଦାର ଶ୍ରେଣାକୁ, ସେମାନେ ବି ବିପ୍ଳବର ମିତ୍ରଶକ୍ତି ଭାବରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କଲେ । ଏପରିକି କଲିକତାରେ ଗୃହୀତ ସେମାନଙ୍କ ରାଜନୈତିକ ପ୍ରସ୍ତାବରେ ଭାରତୀୟ ପରିମୂଲିତରେ ଶାନ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ବିପ୍ଳବର ସମ୍ବାଦନା କଥା ବି ଉଲ୍ଲେଖ କଲେ । ଏହି ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆ ଶ୍ରେଣା କେଉଁମାନେ, କେବଳ ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ହିଁ ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦେଖାଦେଲା । ଅର୍ଥାତ୍ କଂଗ୍ରେସ ଭିତରେ ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆ ଶ୍ରେଣା ଅଛି କି ନାହିଁ, ଏହାକୁ ନେଇ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିରୋଧ ହେଲା । ସି.ପି.ଆଇ. ମନେ କରୁଥୁଲା କଂଗ୍ରେସ ଭିତରେ ଯେଉଁମାନେ ଜବାହରଲାଲଙ୍କ ନେତୃତ୍ବରେ ସଂଗଠିତ, ସେହିମାନେ ହିଁ ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆ ଶ୍ରେଣାର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରୁଛନ୍ତି । ସି.ପି.ଆଇ.(ଏମ) ନେତାମାନେ କହିଲେ, ପୂରା କଂଗ୍ରେସ ହିଁ ସାମ୍ବାଜ୍ୟବାଦର ଦଳାଳ ସହଯୋଗୀ (collaborator), ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜିପତିମାନଙ୍କର ସଙ୍ଗଠନ, ସେଠି ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆ ଶ୍ରେଣୀ ନାହିଁ । ଅଥତ କଂଗ୍ରେସ ଭିତରେ ଯଦି ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆ ଶ୍ରେଣୀ ନଥାଏ, ତାହେଲେ ଏହି ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆ ଶ୍ରେଣୀ କେଉଁମାନେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ରାଜନୈତିକ ସଙ୍ଗଠନଟି କଣ, ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ସି.ପି.ଆଇ.(ଏମ) ନେତାମାନେ କୌଣସି ଉଲ୍ଲେଖ କଲେନାହିଁ । ଅନ୍ୟଦିଗରେ ପୁଣି, ପୁରୁଣା ସି.ପି.ଆଇ ଭଲି ମୁହଁରେ ବା ଲିଖିତ ଭାବରେ ସ୍ବାକ୍ଷାର ନକରି ବି ସ୍ବାଧୀନ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଅନ୍ତିତ କଥାଟାକୁ ସେମାନେ ମାନିନେଲେ । ପୁଣି ଯେଉଁ ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆ ଶ୍ରେଣାକୁ ସି.ପି.ଆଇ. ଏବଂ ସି.ପି.ଆଇ(ଏମ) ଉତ୍ସେ, ବିପ୍ଳବର ମିତ୍ରଶକ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରଗତିଶୀଳ

ବୋଲି ମନେ କରନ୍ତି, ସେହି ଜାତୀୟ ବୁଝୁଆ ଶ୍ରେଣୀ ସହିତ ‘ଜାତୀୟ ଫୁଲ୍‌ଫୁଲ୍’ ହେବ ନା ବିଭିନ୍ନ ଲସ୍ୟ(issue) ଭିତରେ ତାହା ସହିତ ଯୁକ୍ତଫୁଲ୍‌ଫୁଲ୍ ହେବ- ଏହା ହିଁ ଥୁଲା ପାର୍ଟି ବିଭାଜନ ସମୟରେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତଥାକଥୃତ ବିରାଗ ମୌଳିକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ।

ତାହାହେଲେ ଦେଖାଯାଉଛି, ଜାତୀୟ ବୁଝୁଆ ସମ୍ପର୍କରେ ବିଶ୍ଵେଷଣ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ସି.ପି.ଆଇ.(ୱମ) ନେତାମାନେ ପାଲିଗାଗ କଂଗ୍ରେସର ସଂଶୋଧନବାଦୀମାନଙ୍କ ଭଲି ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜିପତିଶ୍ରେଣୀକୁ ‘ସାମ୍ବାଜ୍ୟବାଦର ଦଲାଲ ବୃହତ ବୁଝୁଆ ଶ୍ରେଣୀ’ ଆଖ୍ୟା ଦେଇ ତାହାଠାରୁ ଜାତୀୟ ବୁଝୁଆ ଶ୍ରେଣୀକୁ ପୃଥକ୍ କଲେ । ଅଥବା ମୁଁ ଏଇମାତ୍ର ଆପଣମାନଙ୍କ ସାମ୍ବାରେ ଆଲୋଚନା କରି ଦେଖାଇଛି, ଏହି ବୃହତ ପୁଞ୍ଜିପତିଶ୍ରେଣୀ ଯାହାକୁ ସେମାନେ ସହ୍ୟୋଗୀ (collaborator) ଏବଂ ସାମ୍ବାଜ୍ୟବାଦର ଦଲାଲ ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜିପତିଶ୍ରେଣୀ କହୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ହିଁ ଜାତୀୟ ବୁଝୁଆ ଶ୍ରେଣୀ, ଯେଉଁମାନେ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଅର୍ଥନୀତିର ବିକାଶ ପଥରେ ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜିପତି ଶ୍ରେଣୀରେ ପରିଣତ ହୋଇଛନ୍ତି । ଜାତୀୟ ବୁଝୁଆ ଶ୍ରେଣୀକୁ ବିପୁଲର ମିତ୍ରଶଙ୍କି ରୂପରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ଫଳରେ ସେମାନଙ୍କ ବିପୁଲବଟା ବି ଅସଲରେ ସି.ପି.ଆଇ. ଭଲି ନାଆଁକୁ ବିପୁଲ ହେବ ଏବଂ ବିପୁଲର ବଡ଼ ବଡ଼ ସ୍ଥୋଗାନ ଦେଇ ବି କାର୍ଯ୍ୟତଃ ପାଲାମୋଫାରୀ ରାଜନୀତିର ଚର୍ଚା କରି ଚାଲିବେ, ଯାହା ସେମାନଙ୍କ ଆଚରଣ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଜତିମଧ୍ୟରେ ପ୍ରତିପାଳିତ ହେଉଛି ଏବଂ ଯେଉଁ କଂଗ୍ରେସକୁ ସେମାନେ ସାମ୍ବାଜ୍ୟବାଦର ସଖୀକଣେଇ, ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶାଳ ନେବୁଦ୍ଧ ବୋଲି ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରୁଛନ୍ତି, ପରବର୍ତ୍ତୀକାଳରେ ସେହି କଂଗ୍ରେସ ଭିତରେ ହିଁ ପ୍ରଗତିଶାଳ ବୁଝୁଆ ଶ୍ରେଣୀକୁ ଆବିଷ୍କାର କରି ସ୍ଵୁଯୋଗ ଓ ସ୍ଵୁବିଧା ଅନୁଯାୟୀ କେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ହାତ ମିଳାଇବେ ତ ଆଉ କେତେବେଳେ ବିରୋଧ କରିଚାଲିବେ ।

ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ସି.ପି.ଆଇ.(ୱମ) ନେତାମାନେ ସେମାନଙ୍କ ବର୍ଦ୍ଧମାନ ଫ୍ଲେନମରେ ଭାରତୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ଏବଂ ସରକାରରେ ଜାତୀୟ ବୁଝୁଆ ଶ୍ରେଣୀର ପ୍ରଭାବ ବଢ଼ୁଛି ବୋଲି ସ୍ଥାକାର କରିଛନ୍ତି । କଂଗ୍ରେସ ଯେତେବେଳେ ଜଣିକେଟ୍ ଓ ସିଣ୍ଟିକେଟ୍ - ଏହି ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ ହେଲା, ସେତେବେଳେ ସିଣ୍ଟିକେଟ୍ଠାରୁ ଜନିରା କଂଗ୍ରେସକୁ ଡୁଲମାମ୍ବକ ଭାବରେ ପ୍ରଗତିଶାଳ ବୋଲି ସେମାନେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିଛନ୍ତି, ଜନିରା କର୍ତ୍ତ୍ବ ବ୍ୟାଙ୍କ ଜାତୀୟକରଣକୁ ‘ପ୍ରଗତିଶାଳ’ କାର୍ଯ୍ୟ ଓ ‘ଏକ ପାଦ ଅଗ୍ରଗତି’ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଏପରିକି ଜନିରା କଂଗ୍ରେସ ଭିତରେ ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜିପତିଶ୍ରେଣୀ ବିରୋଧୀ,

ଜନଦରଦୀ ଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ଶକ୍ତିମାନଙ୍କର (anti monopoly pro-people democratic forces) ଶକ୍ତିବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି ବୋଲି ସିଙ୍ଗାନ୍ତ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ଏହାଙ୍କଠା ଦଳରୁ ବାହାରି ଆସିବା ପରେ ନକସଲପହାମାନେ ୧୯୪୧ ମସିହାରେ ମହୁରାଇରେ ଘୃହୀତ ଦଳିଲର ଅନୁରୂପ ‘ଜନଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପୁଲବ’ର ତତ୍ତ୍ଵ ଏବଂ ଭାରତୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ଚରିତ୍ରକୁ ‘ଅଞ୍ଚ ଅପନିବେଶିକ-ଅଞ୍ଚ ସାମନ୍ତତାନ୍ତ୍ରିକ’ କହି ଓ ‘ସ୍ବାଧୀନତାକୁ ନାମକୁ ମାତ୍ର ସ୍ବାଧୀନତା’ ବୋଲି ଯେତେବେଳେ କହିବା ଆରମ୍ଭ କଲେ, ସେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କୁ ବିରୋଧ କରିବାକୁ ଯାଇ ରଣଦିଭେ ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଲେଖା ଉଚିତରେ ଏତେଦୂର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କହିଛନ୍ତି ଯେ, ସ୍ବାଧୀନତା ସଂଗ୍ରାମରେ ଯେଉଁ ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆ ଶ୍ରେଣୀ ନେହୁବୁ ଦେଉଥିଲା, ସେହି ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆ ଶ୍ରେଣୀ ବର୍ତ୍ତମାନ ରାଷ୍ଟ୍ର କ୍ଷମତାରେ ଅଧିକାର । ଅର୍ଥାତ୍ ଭାରତବର୍ଷକୁ ଏକ ‘ଅଞ୍ଚ ଅପନିବେଶିକ ଏବଂ ଅଞ୍ଚ ସାମନ୍ତତାନ୍ତ୍ରିକ’ ରାଷ୍ଟ୍ର ବଦଳରେ ସ୍ବାଧୀନ ଜାତୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ଭାବରେ ସେ ସ୍ବୀକାର କରିନେଲେ । ଗୋଟିଏ ସ୍ବାଧୀନ ଜାତୀୟ ରାଷ୍ଟ୍ର, ସ୍ବାଧୀନ ସାର୍ବଜୀବିନ ବୁର୍ଜୁଆ ରାଷ୍ଟ୍ର ବ୍ୟତୀତ ଆଉ କଣ ହୋଇପାରେ ? ଅଥବା ଏତେ ସବୁ କଥା କହିବାରି ମଧ୍ୟ ସେ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କହିଲେ - ଯାହା ହେଉନା କାହିଁକି ଆମ ବିପୁଲବର ମୂଳ ଲକ୍ଷ୍ୟ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦ ଓ ସାମନ୍ତବାଦ ବିରୋଧୀ ହିଁ ରହୁଛି । (However the object of our revolution remains anti-imperialist, anti-feudal) । ଏକ ଦିଗରେ ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆ ଶ୍ରେଣୀ ରାଷ୍ଟ୍ର କ୍ଷମତାରେ ଅଧିକାର - ଏକଥା ମାନିନେବା ଏବଂ ଅପରଦିଗରେ ସେହି ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆଶ୍ରେଣୀକୁ ହିଁ ସେମାନଙ୍କ ‘ଜନଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପୁଲବ’ର ମିତ୍ରଶକ୍ତି ହିସାବରେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରିବା ଫଳରେ ଯେଉଁ ପ୍ରଶ୍ନା ସ୍ଵାଭାବିକ ଭାବରେ ଦେଖାଦିଏ, ତାହା ହେଉଛି ‘ଜନଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପୁଲବ’ର ତତ୍ତ୍ଵ ଯଦି ରାଷ୍ଟ୍ରଶକ୍ତି ଉଛେଦର ବିପୁଲ ହୁଏ ଯେଉଁ ରାଷ୍ଟ୍ରଶକ୍ତିର କ୍ଷମତାରେ ରଣଦିରେଙ୍କ କହିବା ଅନୁଯାୟୀ ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆଶ୍ରେଣୀ ରହିଛି, ତେବେ ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆ ଶ୍ରେଣୀ ଏବଂ ଗ୍ରାମୀଣ ଧନୀଚାଷୀ ପୁଣି ବିପୁଲବର ତତ୍ତ୍ଵ ଅନୁଯାୟୀ ମିତ୍ରଶକ୍ତି ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହୁଏ କିପରି ? ଏହାର ଉତ୍ତର କେବଳ ରଣଦିରେଙ୍କ ନେହୁବୁଧୀନ ‘ବିପୁଲବ ଗୋଷ୍ଠୀ’ର ତାତ୍ତ୍ଵକମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ଦେବା ସମ୍ଭବ । ତାହା ହେଲେ ଦେଖାଗଲା ବିପୁଲବର ମୂଳ ତତ୍ତ୍ଵର ପ୍ରଶ୍ନରେ, ଅର୍ଥାତ୍ ବିପୁଲବର ପ୍ରତି ନିର୍ଣ୍ଣୟ, ରାଷ୍ଟ୍ର ଚରିତ୍ର ନିର୍ଣ୍ଣାରଣ

*ସେଭିଏତ୍ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ବିଶ୍ଵାଦମ କଂଗ୍ରେସ ପରେ ଯେତେବେଳେ ସଂଶୋଧନବାଦକୁ କେନ୍ଦ୍ରିତ ଯେଇଏତ୍ ଓ ଚାନ୍ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ମଧ୍ୟରେ ମତପାର୍ଥ୍ୟ ଦେଖାଦେଲା ଏବଂ ଉତ୍ତରଙ୍କ ସମ୍ପକ୍ରମେ ଅବନତି ଘଟିଲା, ସେତେବେଳେ ଚାନ୍ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି, ସେଭିଏତ୍ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ଦୋଷାରୋପକୁ ଖଣ୍ଡନକରି ଏବଂ ନିଜର ବକ୍ତବ୍ୟକୁ ଉପସ୍ଥିତ କରିବା ପାଇଁ ଏହି ଚିଠି ପଠାଇଥିଲା ।

ଏବଂ ବିପ୍ଳବର ଶ୍ରେଣୀବିନ୍ୟାସ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସି.ପି.ଆଇ ସହ ସି.ପି.ଆଇ(ଏମ)ର ପାର୍ଟି ବିଭାଜନ ସମୟରେ ବି କୌଣସି ପାର୍ଥକ୍ୟ ନ ଥିଲା ଏବଂ ଆଜି ମଧ୍ୟ ନାହିଁ ।

ପାର୍ଟି ବିଭାଜନ ସମୟରେ ଆଉ ଯେଉଁ ଏକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ବିଷୟ ସେମାନେ ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ପ୍ରଚାର କରୁଥିଲେ ତାହା ହେଉଛି ସି.ପି.ଆଇ(ଏମ) ମନେ କରୁଥିଲା, ସୋଭିଏତ ଯୁନିଯନ ଆନ୍ଡର୍ଜାତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଂଶୋଧନବାଦୀ ହୋଇପଡ଼ିଛି, ତାନ ସଠିକ୍ ବିପ୍ଳବୀ ଲାଇନ୍ ଅନୁସରଣ କରି ଚାଲିଛି । ଫଳରେ ପାର୍ଟି ବିଭାଜନ ସମୟରେ ସେମାନେ ଚାନ୍ଦପଙ୍କୀ ହେଲେ । କିନ୍ତୁ ସେ ଅବସ୍ଥା ମଧ୍ୟ ଆଜି ଆଉ ନାହିଁ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସି.ପି.ଆଇ.(ଏମ) ମତରେ ଚାନ୍ ୧୪ ଜୁନର ଚିଠି^୧ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଠିକ୍ ଥିଲା, ତାପରେ ଚାନର ମଧ୍ୟ ବିଚୁତି ଘଟିଛି । ସି.ପି.ଆଇ(ଏମ) ମତରେ ଚାନ୍ ହେଉଛି ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନ୍ତିମ ଅନୁସରଣକାରୀ (dogmatist) ମାଓ ପୂଜା ନାଆଁରେ ବ୍ୟକ୍ତିପୂଜା କରୁଛି, ଯାହା ସହିତ ମାର୍ବଦାଦର କୌଣସି ସମକ୍ରମ ନାହିଁ । ଯେଉଁଳି ଭାବରେ ସଂଶୋଧନବାଦୀମାନେ କହୁଛନ୍ତି, ପ୍ରାୟ ସେହିଭଳି ଚିକେ ଅଦଳ ବଦଳ କରି ସେମାନେ କହୁଛନ୍ତି । କେବଳ ଶବ୍ଦ ଚଯନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଚିକେ ସତର୍କତା ଅବଲମ୍ବନ କରିଛନ୍ତି, ଯାହା ଫଳରେ କି ପ୍ରକାଶଭଙ୍ଗୀମାଟି ଯେ, ସଂଶୋଧନବାଦୀମାନଙ୍କ ଭଳି ହେଉଛି ତାହା ଯେପରି ‘ର୍ୟାଙ୍କ ଆଣ୍ଟ ଫାଇଲ’ ବୁଝି ନ ପାରନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେମାନଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ହେଉଛି, ସେମାନେ ଏବେ ନିରପେକ୍ଷ, ଅର୍ଥାତ୍ ଚାନ୍ ୩ ଓ ସୋଭିଏତ ଯୁନିଯନ - କୌଣସି ପକ୍ଷରେ ହିଁ ନୁହଁନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଅସଲରେ ସଂଶୋଧନବାଦ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସେମାନେ ଯେତେ ହାଥୀ କରନ୍ତୁ ନା କାହିଁକି ଏବଂ ତାଙ୍କେ ବିରୋଧୀ ଯେତେ ଚିକାର ହିଁ କରନ୍ତୁ ନା କାହିଁକି, ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଆଗରୁ କହିଛି, ପ୍ରକୃତରେ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଭିତରେ ଭିତରେ ରୁଷିଆ ସହ ଗୋଟାଏ ବନ୍ଦୁତା ଓ ସହଦୟତା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା ଚଳାଇଛନ୍ତି । ଯଦିଓ ବାହାର ଆତ୍ମ ସି.ପି.ଆଇ.ର ବିରୋଧ ପୁଣି ଭିତରୁ ର୍ୟାଙ୍କ ଆଣ୍ଟ ଫାଇଲର ବିରୋଧ ଯୋଗୁଁ ସେମାନେ ଖୁବ୍ ବେଶୀ ଆଗେଇ ପାରୁ ନାହାନ୍ତି । ପୁଣି ସଂଶୋଧନବାଦ ବିରୁଦ୍ଧରେ ମୁହଁରେ ଲାଜୁକର ବଡ଼ ବଡ଼ କଥା କହି ବାଷ୍ପବରେ ଏଉଁଳି ବହୁ ଯୁଗୋପୀଯ ପାର୍ଟିମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ସେମାନେ ଯୁଦ୍ଧ ହେଉଛନ୍ତି, ଯେପରି ରୁମାନିଆ - ଯେଉଁ ପାର୍ଟି ସଂଶୋଧନବାଦୀ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀରେ ସୋଭିଏତଠାରୁ ବି ଦକ୍ଷିଣ ମୁହଁା । ସେହି ପାର୍ଟି ସହିତ ସେମାନେ କେବଳ ସଂଯୋଗ ରକ୍ଷା କରୁଛନ୍ତି ତାହା ନୁହଁ, ପରସ୍ପରକୁ ଖୁବ୍ ତାରିଫ୍ ମଧ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ତଥାପି ସେମାନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରେ ତାଙ୍କେ ଗୋଷ୍ଠୀ ହେଉଛି ସଂଶୋଧନବାଦୀ !

ତାହାହେଲେ ଦେଖୁ ପାରୁଛନ୍ତି, ପାର୍ଟି ବିଭାଜନ ସମୟରେ ମୂଳ-ଡ଼ଭୁଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିରୋଧର ଯେଉଁ ସମସ୍ତ ବଢ଼ ବଢ଼ କଥା କହି ସି.ପି.ଆଇ.(୬୮)ର ନେତାମାନେ ନୂଆପାର୍ଟି ଗଠନ କଲେ, ପ୍ରକୃତରେ ଡ଼ଭୁଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସେଉଳି କୌଣସି ବିରୋଧ ନଥିଲା । ମୂଳତଃ ଗୋଷ୍ଠୀ କନ୍ଦଳ ଯୋଗୁଁ ହିଁ କେବଳମାତ୍ର କୌଶଳଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏବଂ କିଛି ଶରଗତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ସ୍ଵର୍ଣ୍ଣିକରି ସେମାନେ ନୂଆ କରି ଗୋଟିଏ ପାର୍ଟି ଗଠନ କଲେ । ଯଦିଓ ଦୈନନ୍ଦିନ ରାଜନୈତିକ ଆଦୋଳନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପାରଷ୍ପରିକ ବିରୋଧକୁ କେତ୍ରକରି ସ୍ଥାନୀୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଶଳଗତ ପ୍ରଶ୍ନକୁ ବାଦ ଦେଲେ ସି.ପି.ଆଇ. ସହିତ ସି.ପି.ଆଇ.(୬୮)ର କୌଶଳଗତ ଲାଇନ୍‌ର ସେହି ପାର୍ଥକ୍ୟ ଚିକକ ବି ଆଜି ଆଉ ନାହିଁ କହିଲେ ଚଲେ ।

ପୁରୁଣା ପାର୍ଟିର ଅଣମାର୍କ୍ଷବାଦୀ ଚିନ୍ତାପଦ୍ଧତି ଓ ବିଚାରଧାରା ନେଇ ଚାଲିବା ଫଳରେ ସି.ପି.ଆଇ.(୬୮)

ଏକ ନୟା ସଂଶୋଧନବାଦୀ ପାର୍ଟିରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି

ତା'ଛତା ଏକ ବିପ୍ଳବୀ ତତ୍ତ୍ଵ ଭିତ୍ତିରେ ଗୋଟିଏ ସଠିକ୍ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଗତି ଚୋଲିବାକୁ ହେଲେ, ପ୍ରଥମରୁ ଯେ ସେମାନଙ୍କ ଚିନ୍ତା ପ୍ରକ୍ରିୟା ମଧ୍ୟରେ ସି.ପି.ଆଇ.ର ସଂଶୋଧନବାଦୀ ଓ ଅଣମାର୍କ୍ଷବାଦୀ ଚିନ୍ତା ପଦ୍ଧତି ସହ ଏକ ଛେଦ(break) ଘଟାଇବା ନିହାତି ପ୍ରୟୋଗନ ଥିଲା, ଦଳ ଗତିବା ସମୟରେ ଏହି ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିଗଟି ସେମାନେ ଆଦୋ ଧରିପାରି ନାହାନ୍ତି । କାରଣ ସେମାନେ ଧରି ନେଇଥିଲେ ଯେ ସେମାନେ ହିଁ ଯଥାର୍ଥରେ ଏକ ପ୍ରକୃତ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି । ତେଣୁ ବୋଧହୁଁ, ଯେଉଁ ସଂଶୋଧନବାଦୀ ଓ ଅଣମାର୍କ୍ଷବାଦୀ ପୁରୁଣା କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଭିତରେ ଦାର୍ଘ୍ୟ ୩୪/୩୭ ବର୍ଷ ଧରି ସେମାନଙ୍କ ଚିନ୍ତା ପଦ୍ଧତି, ଶିକ୍ଷା-ସଂସ୍କତି, ରାଜନୈତିକ ଜୀବନ ଏବଂ ବିଚାରଧାରା ଗତି ଉଠିଲା, ସେହି ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନେ ପୁରୁଣା ପାର୍ଟିର ସେହି ସଂଶୋଧନବାଦୀ ଓ ଅଣମାର୍କ୍ଷବାଦୀ ଚିନ୍ତା ପ୍ରକ୍ରିୟା ଭିତରେ ରହି କିପରି ସଜା କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଚରିତ୍ର ଅର୍ଜନ କଲେ ଓ ବଜାୟ ରଖିଥିଲେ, ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ବିଜ୍ଞାନସମ୍ବନ୍ଧ ଓ ମାର୍କ୍ଷବାଦସମ୍ବନ୍ଧ କୌଣସି ଜବାବ ଦେବାର ପ୍ରୟୋଜନ ବୋଧ କଲେନାହିଁ । ଯେଉଁ ନୂତନ ପାର୍ଟିଟି ସେମାନେ ଗଠନ କଲେ, ଚିନ୍ତା ପଦ୍ଧତିରେ ପୁରୁଣା ପାର୍ଟିର ଅଣମାର୍କ୍ଷବାଦୀ ଚିନ୍ତା ପ୍ରକ୍ରିୟା ସହିତ ଛେଦ ଘଟାଇବା ପାଇଁ ଏବଂ ଏକ ସଠିକ୍ ବିପ୍ଳବୀ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ଦଳ ଗଠନ ପାଇଁ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଯେଉଁ ତିନୋଟି କାର୍ଯ୍ୟ ଦରକାର, ଯାହା ଆପଣମାନଙ୍କ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମୁଁ

ଆଗରୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛି, ସେହି ପ୍ରାଥମିକ ଅଥଚ କଷକର ସଂଶୋଧନବାଦୀ ପାର୍ଟି ଚିତ୍ତା ପ୍ରକ୍ରିୟାର ପରିସର ଭିତରେ ଗଢି ଉଠିଥିବା ପୁରୁଣା ପାର୍ଟିର ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କୁ ନେଇ ତରବରିଆ ଭାବରେ ଏକ ଦଳ ଗଠନ କରିବା ଫଳରେ ଏମାନଙ୍କର ବି ତତ୍ତ୍ଵ ବିଚାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୁରୁଣା ପାର୍ଟିର ମାନସିକତା ଓ ବିଚାରଧାରା କାମ କରିଛି ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ଏମାନଙ୍କ ବିପ୍ଳବୀ ତତ୍ତ୍ଵଟି କେବଳ ମାତ୍ର କିଛି କିଛି ବାକ୍ତାତୁର୍ଯ୍ୟ ଓ କୌଶଳଗତ ଲାଇନର ପାର୍ଥକ୍ୟ ବ୍ୟତୀତ ମୂଳତଃ ପୁରୁଣା ପାର୍ଟିର ତଥାକଥ୍ତ ବିପ୍ଳବୀ ତତ୍ତ୍ଵ ଅନୁରୂପ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ତେଣୁ ଏହି ପାର୍ଟିଟି ମଧ୍ୟ ଆଉ ଏକ ନୟା ସଂଶୋଧନବାଦୀ ପାର୍ଟିରେ ପରିଣତ ହୋଇଛି ଏବଂ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କରାଯାଉନା କାହିଁକି ସଂଶୋଧନ ପଥରେ ପୁରୁଣା ପାର୍ଟିଭଳି ଏହାକୁ କେବେହେଲେ ସଠିକ୍ ବିପ୍ଳବୀ ଦଳରେ ପରିଣତ କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।

ସଂଶୋଧନ କୌଶଳଗତ ଓ ଶବ୍ଦଗତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ବ୍ୟତୀତ ମହୁରାଳ ଥେମିସ୍ ମହିତ ନକ୍ସାଲପଞ୍ଚୀମାନଙ୍କର କୌଣସି ମୌଳିକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ନାହିଁ

ନକ୍ସାଲପଞ୍ଚୀମାନଙ୍କ ସମ୍ରକ୍ତରେ ବି କେତେଗୁଡ଼ିଏ ବିଷୟ ଆପଣମାନଙ୍କ ପାଖରେ କହିବା ଦରକାର । ସି.ପି.ଆଇ.(ୱମ)ର ବର୍ତ୍ତମାନ ନେତାମାନେ କେବଳ ମାତ୍ର ଗୋଷ୍ଠୀ କନ୍ୟଳକୁ ଉତ୍ତିକରି ପାର୍ଟି ଭିତରେ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ବିପ୍ଳବ ପ୍ରତି ଯେଉଁ ଆକୁଳତା ଥିଲା, ତାକୁ ଅନ୍ତେତୁ ଉତ୍ତେଜିତ କରି ବେଶ କିଛି କର୍ମୀଙ୍କୁ ବାହାର କରି ନେଇ ଆସିବା ପରେ ଯେତେବେଳେ ନୂଆ ପାର୍ଟି ଗଠନ କଲେ ଏବଂ ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟରୀ ରାଜନୀତିର ନିଷ୍ଠିତ ଆଶ୍ରୟରେ ନିଜକୁ ଉପସାଇ ଦେଲେ, ସେତେବେଳେ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ବିପ୍ଳବର ସେହି ଅସହିଷ୍ଣୁ ବ୍ୟଗ୍ରତା ନକ୍ସାଲପଞ୍ଚୀମାନଙ୍କୁ ଜନ୍ମ ଦେଇଛି । କି ନ୍ତୁ ସି.ପି.ଆଇ.(ୱମ)ରୁ ବାହାରି ଆସିବା ପରେ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ବିପ୍ଳବର ମୂଳ ତତ୍ତ୍ଵ ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭାରତର ବାସ୍ତବ ଅବସ୍ଥାକୁ ଅସ୍ଥାକାର କରି ପୁରୁଣା ସଂଶୋଧନବାଦୀ ପାର୍ଟିର ଅନୁରୂପ ‘ଜନଶତାନ୍ତିକ ବିପ୍ଳବ’ର ତତ୍ତ୍ଵ ଗ୍ରହଣ କରି ଚାଲିଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଅନୁଯାୟୀ ସେମାନେ ଯାହା କହୁଛନ୍ତି, ତାହା ହେଉଛି, ଭାରତବର୍ଷର ରାଜନୈତିକ ସ୍ଥାଧାନତା କୁଆଡ଼େ ଅଞ୍ଜିତ ହୋଇ ନାହିଁ, ସ୍ଥାଧାନତାଟା ନାଆଁକୁ ମାତ୍ର ସ୍ଥାଧାନତା, ଅସଲରେ ଭାରତବର୍ଷ ଏକ ଅର୍ଦ୍ଧ ଔପନିବେଶିକ, ଅର୍ଦ୍ଧ ସାମନ୍ତତାନ୍ତିକ ରାଷ୍ଟ୍ର । ସେମାନଙ୍କ ମତରେ ଏଠି ସାମାଜିକ୍ୟବାଦୀମାନଙ୍କର ପୃଷ୍ଠାପୋଷକତାରେ କାର୍ଯ୍ୟତଃ ସାମାଜିକ୍ୟବାଦର ଫଳାଳ କଞ୍ଚାତର ବୁଝୁଆ ଶ୍ରେଣୀ ଏବଂ ସାମନ୍ତପ୍ରଭୁମାନେ ସରକାର ପରିଚାଳନା କରୁଛନ୍ତି ।

ଅର୍ଥାତ୍ ସେମାନଙ୍କର ବିପ୍ଳବର ତତ୍ତ୍ଵଚିନ୍ତି ମଧ୍ୟ ସଂଗ୍ରାମର କୌଶଳଗତ ଓ ଶରଗତ କିଛି କିଛି ପାର୍ଥକ୍ୟ ବ୍ୟତୀତ ୧୯୪୧ ମସିହାରେ ମଦୁରାଇରେ ଗୃହୀତ ବିପ୍ଳବର ତତ୍ତ୍ଵଚିନ୍ତି ଅନୁରୂପ ଏକ ତତ୍ତ୍ଵ । ତାହାହେଲେ ଦେଖ୍ୟାଉଛି, ପୋଖତ ସଂଶୋଧନବାଦୀ ଅଜୟ ଘୋଷଙ୍କ ନେତୃତ୍ବରେ ମଦୁରାଇ ଥେବିସଟିକୁ ସେମାନେ ସଠିକ୍ ବିପ୍ଳବୀ ଲାଇନ୍ କହି, ଚାନର ଦ୍ୱାରି ଦେଇ ପୁନରାୟ ସେହି ଦଲିଲଟିକୁ ଚାଲୁ କରିବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । କେବଳମାତ୍ର ସଂଗ୍ରାମ କୌଶଳ ପ୍ରଶ୍ନରେ ମଦୁରାଇ ଥେବିସ ସଙ୍ଗରେ ଯେଉଁ ପାର୍ଥକ୍ୟଟି ସେମାନଙ୍କର ରହିଛି ତାକୁ ଆପଣମାନେ ବିଚାର କଲେ ଦେଖୁପାରିବେ ଯେ ତାହା ମୂଳତଃ ରାଜେଶ୍ୱର ରାଓଙ୍କ ନେତୃତ୍ବରେ ସ୍ଵକାଳ ପାଇଁ ଗୃହୀତ ସଂଗ୍ରାମ କୌଶଳର ପ୍ରାୟ ଅନୁରୂପ । ଏହି ଘଟଣା ସେମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି କାରଣରୁ ଘରୁଛି ଯେ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ପୁରୁଣୀ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଚିନ୍ତା ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଗଢି ଉଠିଥିବା ଅନ୍ତର୍ଭାବରେ ଅଭ୍ୟାସ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହୋଇ ଅବିକଳ ଚାନ ଅନୁକରଣରେ ଭାରତବର୍ଷର ବିପ୍ଳବ ଲାଇନ୍ଟି ଗଢି ତୋଳିଛନ୍ତି ଏବଂ ଆମ ଦେଶର ଅବସ୍ଥା ସମ୍ପର୍କରେ, ଘଟଣା ସମ୍ପର୍କରେ, ଆଯୋଳନଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପର୍କରେ ଚାନ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିକୁ ବି ଅତିରକ୍ଷିତ ରିପୋର୍ଟ ଦେଇ ଭାରତବର୍ଷର ବିପ୍ଳବର ସ୍ତର ସମ୍ପର୍କରେ, ସେମାନଙ୍କୁ ଭୁଲ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଉପମାତ୍ର ହେବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି ।

କିନ୍ତୁ ପ୍ରାକ୍-ବିପ୍ଳବ ଚାନର ଅର୍ଥନୈତିକ ଅବସ୍ଥା ଏବଂ ଭାରତବର୍ଷର ବର୍ତ୍ତମାନର ଅର୍ଥନୈତିକ ଅବସ୍ଥା କ'ଣ ଏକା ? ଚାନ ବିପ୍ଳବର ମହାନ୍ ନେତା ମାଓ-ସେ-ଡୁଇଙ୍କ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରାକ୍ ବିପ୍ଳବ ଚାନ ଅର୍ଥନୀତି ମୂଳତଃ ଏକ ଅର୍କ ଔପନିବେଶିକ, ଅର୍କ ସାମନ୍ତତାନ୍ତିକ କୃଷି ଅର୍ଥନୀତି ଥିଲା । ଅର୍ଥାତ୍ ଅର୍ଥନୈତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୁଣିବାଦ ବିକାଶ ପଥରେ ସାମ୍ବାଜ୍ୟବାଦୀ ଚରିତ୍ର ଅର୍ଜନ କରିବା ତ ଦୂରର କଥା, ଚାନରେ ସେତେବେଳେ ଜାତୀୟ ପୁଣି ଭଲଭାବରେ ବିକାଶ ହୋଇ ନଥିଲା । ପୁଣିବାଦ ସେତେବେଳେ ସେଠି ଗଢି ଉଠିବା ଆରୟ ହୋଇଛିମାତ୍ର; ମାନେ ଜାତୀୟ ପୁଣି ଗଢିଉଠିବା ଆରୟ ହୋଇଛି, ଅର୍ଥାତ୍ ସାମ୍ବାଜ୍ୟବାଦ ଓ ସାମନ୍ତତତସ୍ତ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲାଭେଇ କରି ହେଁ ତାକୁ ଗଢି ଉଠିବାକୁ ହୋଇଛି । ତେଣୁ ସାମ୍ବାଜ୍ୟବାଦ ଓ ସାମନ୍ତତତସ୍ତ ବିରୋଧୀ ବିପ୍ଳବରେ ଚାନରେ ଜାତୀୟ ବୁଝୁଆ ଶ୍ରେଣୀର ଏକ ପ୍ରଗତିଶାଳ ଭୂମିକା ଥିଲା । ଏହି ଜାତୀୟ ବୁଝୁଆ ଶ୍ରେଣୀ କହିଲେ ଚାନରେ ସେତେବେଳେ କାହାକୁ ବୁଝାଉଥିଲା ? ଚାନ ବିପ୍ଳବର ସ୍ତର ସଂକ୍ରାନ୍ତୀୟ ବିଷୟ ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ଯାଇ ମାଓ-ସେ-ଡୁଇଙ୍କ, ବୁଝୁଆ କହିଲେ, ସେଠାକାର ସହରର ମଧ୍ୟବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀକୁ ବୁଝାଇଛନ୍ତି ଏବଂ “Thirty years of Communist party of China” (ଚାନ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ୩୦ବର୍ଷର ଜତିହାସ) ବହିରେ ବି ଏହାର ଉଲ୍ଲେଖ

ରହିଛି । କିନ୍ତୁ ଭାରତବର୍ଷର ବର୍ତ୍ତମାନ ଅବସ୍ଥା କ'ଣ ଠିକ୍ ସେଇଭଳି ? ବିଦେଶରୁ ଧାର କରା ତରି ଦେଖାଇ ଦେଶର ବାସ୍ତବ ଅବସ୍ଥା ଉପରେ ଲଦିଦେବା ଏବଂ ତା ସପକ୍ଷରେ ମନଗତା ଯୁଦ୍ଧ, ମାଲ-ମସଲା ଓ ତଥ୍ୟ ଯୋଗାତ କରିବାର ଝୁଙ୍କ ହେତୁ ଦେଶର ଅର୍ଥନାତିର କ୍ରମ ବିକାଶର ଜତିହାସ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନେ ଭଲ କରି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ନାହାନ୍ତି ।

ଭାରତୀୟ ପୁଞ୍ଜିବାଦ ଗନ୍ଧ ଭାରତାର ଇତିହାସ

ଇଷ୍ଟାନ୍ତିଆ କମ୍ପାନୀ ଏ ଦେଶରେ ବ୍ୟବସାୟ ବାଣିଜ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିବା ପରେ ବି ସିରାଜଭାବୀଲ୍ଲାଙ୍କ ପତନ ପୂର୍ବ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଶରେ କୁଟୀର ଶିଷ୍ଟଜାତ ଦ୍ଵାରା ସମ୍ଭାର ନେଇ ଭାରତୀୟ ବାଣିଜ୍ୟକ ପୁଞ୍ଜି (mercantile capital)ର ଯଥେଷ୍ଟ ବିକାଶ ଘଟିଥିଲା । କେବଳ ଦେଶ ଭିତରେ ନୁହେଁ, ପୂର୍ବ ଏସିଆର ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ, ଦକ୍ଷିଣ ଆଫ୍ରିକାରେ, ଯୁଗୋପର ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ, ଏପରିକି ଖୋଦ ଗ୍ରେଟ ବ୍ରିଟିନ୍‌ର ବଜାରରେ ମଧ୍ୟ ଭାରତୀୟ ବଣିକମାନେ ଭଲ ବ୍ୟବସାୟ ବାଣିଜ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ସିରାଜଭାବୀଲ୍ଲାଙ୍କ ଅମଳରେ ତାଙ୍କ ସହିତ ଏହି ବାଣିଜ୍ୟକ ପୁଞ୍ଜିପତିମାନଙ୍କର ସମ୍ପର୍କର ଅବନତି ଘଟି ଚାଲିଥିଲା । ଏହାର ପରିଣତିରେ ହଁ ଭାରତୀୟ ବାଣିଜ୍ୟକ ପୁଞ୍ଜିପତିମାନଙ୍କର ଏକ ଗୋଷ୍ଠୀ ବିଶେଷକରି ଜଗତ୍ ସେୟ, ଉମିରାଦ ପ୍ରମୁଖ ବ୍ୟବସାୟ ବାଣିଜ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆହୁରି ବେଶୀ ସୁଯୋଗ ସୁବିଧା ଲାଭ କରିବା ଆଶାରେ ନବାବଙ୍କ ଶତ୍ରୁମାନଙ୍କ ସହିତ ଇଷ୍ଟାନ୍ତିଆ କମ୍ପାନୀ ସାଇରେ ଷଡ଼ୟନ୍ତରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ଫଳରେ ପଳାସୀ ଯୁଦ୍ଧରେ ସିରାଜୋଦିଲ୍ଲାଙ୍କ ପତନ ଘଟିଲା ଏବଂ ସମ୍ର୍ଷୟରୂପେ ଇଷ୍ଟାନ୍ତିଆ କମ୍ପାନୀର (accomplice) ଦଲାଲ ମିରଜାଫରର ନବାବୀ କାଯେମ ହେଲା । ଅଥବା ଯେଉଁ ଆଶା ନେଇ ବଣିକ ପୁଞ୍ଜିପତିମାନେ ସବୁ ପ୍ରକାର ମଦତ୍ ଦେଇ ମିରଜାଫରକୁ ଗାଦିରେ ବସାଇଲେ, ଫଳ ଠିକ୍ ତାର ଓଳଟା ହେଲା । ସିରାଜୋଦିଲ୍ଲାଙ୍କ ସମୟରେ ଇଂରେଜ ବଣିକମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଭାରତୀୟ ବଣିକମାନଙ୍କର ଯେଉଁ ଟିକକ ବେଶୀ ସୁଯୋଗ ସୁବିଧା ଓ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଥିଲା, ମିରଜାଫର ଅମଳରେ ତାହା ମଧ୍ୟ ଲୋପ ପାଇଲା । ବ୍ୟବସାୟ ବାଣିଜ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୈଷମ୍ୟ ଦେଖାଗଲା । ଇଂରେଜ ବଣିକମାନଙ୍କୁ ଟିକସ ମାପ କରି ଦିଆଗଲା, ଅଥବା ଭାରତୀୟ ବଣିକମାନଙ୍କ ଉପରେ ଟିକସ ବୃଦ୍ଧି କରାଗଲା ।

ମିରକାଶିମଙ୍କ ନବାବୀ ଅମଳରେ ଭାରତୀୟ ବାଣିଜ୍ୟକ ପୁଞ୍ଜିପତିମାନେ ବ୍ୟବସାୟ ବାଣିଜ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଇଂରେଜ ବଣିକମାନଙ୍କଠାରୁ ଆଗରୁ ଯେଉଁ ଅଧିକ ସୁଯୋଗ

ସୁବିଧା ଭୋଗ କରୁଥିଲେ, ତାହା ଫେରାଇ ଆଶିବା ପାଇଁ, ପୁଣି ଯଦି ତାହା ବି ନ ହୁଏ, ତେବେ ଅନ୍ତରେ ଜଂରେଜ ବଣିକଙ୍କ ସହିତ ସେମାନଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ସମାନ ପ୍ରରକୁ ଆଶିବା ପାଇଁ ମାରକାଶିମ୍ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ଚଳାଇଲେ । ଏହା ଫଳରେ ମାରକାଶିମ୍ ଜଂରେଜ ବଣିକମାନଙ୍କ ଅନୁରୂପ ଭାରତୀୟ ବଣିକମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଟିକେ ମାପ୍ କରିଦେଲେ, ଯାହାଫଳରେ ମାରକାଶିମ୍ ସହ ଜଷ୍ଟଜଣ୍ଠିଆ କମାନାର ପୁନର୍ବାର ଯୁଦ୍ଧ ଚାଲିଲା । ଏହି ଯୁଦ୍ଧରେ ମାରକାଶିମଙ୍କୁ ପରାସ୍ତ କରିବା ମଧ୍ୟ ଦେଇ ବଙ୍ଗଲାରେ କେବଳ ଯେ ଜଂରେଜ ରାଜଭୂର ଭିତ୍ତି ସୁଦୃଢ଼ ହେଲା ତାହା ନୁହେଁ, ଏ ଦେଶର ବାଣିଜ୍ୟକ ପୁଣି ମଧ୍ୟ ବ୍ୟବସାୟ ବାଣିଜ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜଷ୍ଟଜଣ୍ଠିଆ କମାନୀର ପୂରାପୂରି ଅଧାନସ୍ବ (subjugated) ହୋଇପଡ଼ିଲା । ଜଂରେଜ ବଣିକମାନଙ୍କ ସ୍ଵାର୍ଥରେ ଭାକାରେ ଉତ୍ସଶିଖକୁ ନିଃଶେଷ କରିବା ପାଇଁ ତାକା ଉତ୍ସମାନଙ୍କ ଆଙ୍ଗୁଳି କାଟି ଦିଆଗଲା ଏବଂ ଧୀରେ ଧୀରେ ଅନ୍ୟସବୁ ଭାରତୀୟ କୁଟୀର ଶିଷ୍ଟଗୁଡ଼ିକର ଧ୍ୟୁସ ସାଧନ କରାଗଲା । ଏହିଭାବରେ ଯେଉଁ ଭାରତୀୟ ବଣିକମାନଙ୍କର କୁଟୀର ଶିଷ୍ଟଜାତ ଦ୍ରବ୍ୟ ଏତେଦିନ ଦେଶ ଭିତରେ ଏକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ବ୍ୟବସାୟ ବାଣିଜ୍ୟ ବ୍ୟବସ୍ଥା (trade & commerce system) ଗଢ଼ି ତୋଳିଥିଲା ଏବଂ ବିଦେଶ ବଜାରରେ ମଧ୍ୟ ଯାହାର ଖୁବ୍ ଆଧୁପତ୍ୟ ଥିଲା, ସେମାନଙ୍କ ସେହି ଆଧୁପତ୍ୟ ଧୀରେ ଧୀରେ ନଷ୍ଟ ହୋଇଗଲା । ଫଳରେ ଭାରତୀୟ ବାଣିଜ୍ୟକ ପୁଣିପତିମାନେ, ଯେଉଁମାନେ ସ୍ଵାଭାବିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଶିଷ୍ଟପୁଣି ଓ ଜାତୀୟ ପୁଣିକୁ ଜନ୍ମଦେବା କଥା, ସେମାନେ ପୂରାପୂରି କଂପ୍ରାତର ବୁର୍ଜୁଆରେ ପର୍ଯ୍ୟବେସିତ ହୋଇଗଲେ, ଅର୍ଥାତ୍ ବିଦେଶୀ ଉପାଦିତ ଦ୍ରବ୍ୟ ନେଇ ବ୍ରିଟିଶ ଫାର୍ମଗୁଡ଼ିକର ‘ଏଜେଣ୍ଟ’ ଭାବରେ ଏ ଦେଶରେ ବ୍ୟବସାୟ ବାଣିଜ୍ୟ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ।

ଏହି କମ୍ପ୍ୟୁଟର ବୁର୍ଜୁଆମାନଙ୍କ ଏକ ଅଂଶ ଦାର୍ଢିନ ଧରି ଏହିଭାବରେ ଗଢ଼ି କରି ପୁଣି ସଞ୍ଚିତ କରି କରି ସିପାହୀ ବିଦ୍ରୋହ ପୂର୍ବରୁ ବା ସମ ସାମାଜିକ କାଳରେ ଜାତୀୟ ପୁଣିପତି ଶ୍ରେଣୀରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇ ଧୀରେ ଧୀରେ ଜାତୀୟ ପୁଣିକୁ ଜନ୍ମଦେବା ଆରମ୍ଭ କଲେ । କାର୍ଲମାର୍କିଙ୍କ ସିପାହୀ ବିଦ୍ରୋହ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ରଚନାବଳୀରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ତଥ୍ୟର ସନ୍ଧାନ ମିଳେ । ଯେତେବେଳେ ଏହି କମ୍ପ୍ୟୁଟର ବୁର୍ଜୁଆମାନେ ଶିଷ୍ଟପୁଣିର ଜନ୍ମଦେବାର ସ୍ମୂର୍ତ୍ତପାତ କରିଛନ୍ତି, ତାକୁ ଭିରିକରି ଦେଶ ଭିତରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ଜାତୀୟ ସ୍ଵାଧାନତା ଆନ୍ଦୋଳନର ନବଚେତନା ସୃଷ୍ଟି ହେଲା । ଏହି ଭାବରେ ଆମ ଦେଶରେ କମ୍ପ୍ୟୁଟର ବୁର୍ଜୁଆର ଏକ ଅଂଶ ଯେପରି ଧୀରେ ଧୀରେ ‘ଶିଷ୍ଟଭିରିକ ବୁର୍ଜୁଆ’ (Indus-

trial Bourgeois)ରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହେଲେ, ପୁଣି ବାକି ଅଂଶଟି ମଧ୍ୟ କମ୍ପ୍ୟୁଟର ଧାରାଟିକୁ ନେଇ ଆମ ଦେଶରେ ପାଖାପାଖ ଗଠି କରିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଭାରତବର୍ଷର ଜାତୀୟ ସ୍ଥାଧୀନତା ଆଦୋଳନ ସମୟରେ, ଏପରିକି ୧୯୩୦ ମସିହା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବି ଆମ ଦେଶର ବୁର୍ଜୁଆମାନେ ‘କମ୍ପ୍ୟୁଟର ବୁର୍ଜୁଆ’ ଏବଂ ‘ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆ’ ଏହି ଦ୍ୱାରା ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ ଥିଲେ । କମିନ୍ ଟର୍ଣ୍ (କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ଆନ୍ଦର୍ଜାତିକ)ର କଷତି ବିଶ୍ୱ କଂଗ୍ରେସରେ ସ୍ଥାଲିନିଙ୍କ ‘ଓପନିବେଶିକ ଦଲିଲ’ (Colonial Thesis)ରେ ମଧ୍ୟ ତାହାର ସ୍ଥାକୃତି ଅଛି । ସ୍ଥାଧୀନତା ଆଦୋଳନ ସମୟରେ କଂଗ୍ରେସ ଭିତରେ ଏହି ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆମାନଙ୍କୁ ସରାଜପଣ୍ଡୀ (swarajist) ବୋଲି ଏହି ‘ଓପନିବେଶିକ ଦଲିଲ’ରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାହୋଇଛି । ଆଜିର ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜିପତିମାନଙ୍କ ଶିରୋମଣି ଟାଟା-ବିରଳା ଗୋଷ୍ଠୀ ଏହି ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆ ଶ୍ରେଣୀର ଅଂଶ ଭାବରେ ସ୍ଥାଧୀନତା ଆଦୋଳନ ସମୟରେ ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆ ନେତୃତ୍ବର ପୃଷ୍ଠାପନୀକ ଥିଲେ ।

ଭାରତୀୟ ପୁଞ୍ଜିବାଦ ଆଜି ନିଃସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜିବାଦର ଚରିତ୍ର ଅର୍ଜନ କରିଛି

କଂଗ୍ରେସର ଏହି ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆ ନେତୃତ୍ବ ସହିତ ବ୍ରିଟିଶ ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦମାନଙ୍କର ଆପୋଷ ଫଳରେ ଜାତୀୟ ସ୍ଥାଧୀନତା ଅର୍ଜିତ ହୋଇଛି ଏବଂ ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆଶ୍ରେଣୀ ଭାରତବର୍ଷର ରାଷ୍ଟ୍ର କ୍ଷମତାରେ ଅଧ୍ୟସ୍ତିତ ହୋଇଛି । ତାହାହେଲେ ଦେଖୁପାରୁଛନ୍ତି, ଭାରତବର୍ଷରେ ଜାତୀୟ ପୁଞ୍ଜିର ବିକାଶ ବହୁ ପୂର୍ବରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି ଏବଂ ସ୍ଥାଧୀନତା ହାସଳର ବହୁ ଆଗରୁ ତାହା ଯଥେଷ୍ଟ ପରିମାଣରେ ସଂହତ ହୋଇଛି । ଆନ୍ଦର୍ଜାତିକ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ଆଦୋଳନର ନେତୃତ୍ବ ମଧ୍ୟ ଏହି ତତ୍ତ୍ଵକୁ ଅସ୍ଵାକାର କରିପାରି ନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ ୧୯୨୪ ମସିହାରେ ବିପୁଲବାମାନଙ୍କ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ (University of the toilers of the east) ଠାରେ ପ୍ରାଚ୍ୟର ଉପନିବେଶଗୁଡ଼ିକର ମୁଣ୍ଡ ଆଦୋଳନ ସମ୍ପର୍କରେ ବକ୍ତ୍ଵା ଦେବାକୁ ଯାଇ ସ୍ଥାଲିନ୍ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି - ସେହି ସମୟରେ ଭାରତବର୍ଷ ପ୍ରାଚ୍ୟର ସମସ୍ତ ଉପନିବେଶମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଅର୍ଥନୀତିର ବିକାଶ ଦିଗରୁ ସରୁଠାରୁ ଅଗ୍ରସର ଓ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଥିଲା । ଭାରତବର୍ଷର ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆଶ୍ରେଣୀ, ସ୍ଥାଲିନିଙ୍କ ମତରେ ସେତେବେଳେ ଅଖଣ୍ଡ ଶ୍ରେଣୀ ସରା (Homogeneous class) ଭାବରେ ବିରାଜମାନ କରୁଥିଲା । ସେହି ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆଶ୍ରେଣୀ ବିଗତ ଦିତୀୟ ବିଶ୍ୱମୁଦ୍ର ସମୟରେ ବ୍ୟବସାୟ ବାଣିଜ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଚାହୁଡ଼ାନ୍ତ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ହୋଇଛି ଏବଂ ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜିପତିଶ୍ରେଣୀରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଛି ।

ଅଥବା ନକ୍ସଲପଣ୍ଡୀ ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନେ, ଭାରତବର୍ଷରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦର ଅଭ୍ୟବ୍ଧଥାନ ଏବଂ ତାର ବିକାଶ ପଥରେ ଯେଉଁ ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜି ଜନ୍ମ ନେଇଛି, ତାହାର ଅଣ୍ଟିଦ୍ଵାରା କଥାଟିକୁ ହିଁ ପୂରାପୂରି ଅସ୍ଥାକାର କରୁଛନ୍ତି । ଭାରତବର୍ଷରେ ଜାତୀୟ ପୁଞ୍ଜିର ଜନ୍ମ, କଳକାରଖାନାର ବିକାଶ, ଭାରତୀୟ ପୁଞ୍ଜିର ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜିରେ ରୂପାନ୍ତର, ଶିକ୍ଷା ପୁଞ୍ଜି ସହିତ ବ୍ୟାଙ୍କ ପୁଞ୍ଜିର ମିଶ୍ରଣ ଜରିଆରେ ଧନକୁବେର ଗୋଷ୍ଠୀ (financial oligarchy)ର ଜନ୍ମ, ଷ୍ଟକ ଏକସରେଞ୍ଚରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ବ୍ୟାଙ୍କ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଭାରତୀୟ ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜିପତିମାନେ ଶିଖିଗାତ, ଏପରିକି କୃଷିଜାତ ପଣ୍ୟକ୍ରବ୍ୟ ଏବଂ ସମାଜ ଅର୍ଥନୈତିକ ଜୀବନଯାତ୍ରାକୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା, ଭାରତୀୟ ଲଗ୍ନୀ ପୁଞ୍ଜିର ଜନ୍ମ ଏବଂ ଏସିଆ, ଆଫ୍ରିକା ବ୍ୟତୀତ ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୁଗୋପର ବିଭିନ୍ନ ଦେଶରେ ଏପରିକି ଖୋଦ ଆମେରିକା ଏବଂ ବ୍ରିଟେନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭାରତୀୟ ଲଗ୍ନୀ ପୁଞ୍ଜିର କାରବାର ଅର୍ଥାତ୍ ଭାରତୀୟ ପୁଞ୍ଜିର ନିଜର ସାମ୍ବାଜ୍ୟବାଦୀ ଚରିତ୍ର ଅର୍ଜନ - ସେମାନଙ୍କ ମତରେ ଏସବୁ କୁଆଡ଼େ ବିଦେଶୀ ପୁଞ୍ଜି ଏବଂ ସେହି ସମସ୍ତ ବିଦେଶୀ ଲଗ୍ନୀ ପୁଞ୍ଜି ଭାରତୀୟ ପୁଞ୍ଜିପତିମାନଙ୍କ ନାଆଁରେ ଭାରତୀୟ ଷାଖ ଲଗାଇ ଚାଲୁଛି । ସେମାନଙ୍କ ମତରେ, ଅସଲରେ ଏମାନେ ସାମ୍ବାଜ୍ୟବାଦର ଦଲାଲ, ତାର ଦରମା ପାଉଥିବା ଚାକର ଭଳି କାମ କରୁଛନ୍ତି, ଅର୍ଥାତ୍ ସେମାନେ ଯାହା ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରୁଛନ୍ତି, ତାହା ହେଉଛି, ଆମେରିକା ଏବଂ ବ୍ରିଟେନର ପୁଞ୍ଜି ଭାରତବର୍ଷର ଲେବୁଲ ଲଗାଇ ଭାରତର ଲଗ୍ନୀପୁଞ୍ଜି ନାଆଁରେ ଏସିଆ, ଆଫ୍ରିକାକୁ ଶୋଷଣ କରୁଛି, ପ୍ରକୃତରେ ଏହା ସବୁ ଭାରତୀୟ ପୁଞ୍ଜି ନୁହେଁ । ଫଳରେ ଅଛି ହେଲେ ବି ଯେଉଁଠାରେ ଭାରତୀୟ ଲଗ୍ନୀ ପୁଞ୍ଜି ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେରିକା ଏବଂ ବ୍ରିଟେନରେ ଲାଗିଛି, ସେଠି ଏମାନଙ୍କ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ମାନିନେଲେ ତାର ଅର୍ଥ ହୁଏ, ଆମେରିକା ଏବଂ ବ୍ରିଟେନର ପୁଞ୍ଜି ଭାରତବର୍ଷକୁ ଆସି ଭାରତୀୟ ଲଗ୍ନୀ ପୁଞ୍ଜିର ଲେବୁଲ ମାରି ଏପରିକି ଆମେରିକା ଓ ବ୍ରିଟେନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲିଯାଉଛି ଏବଂ ସେଠି ଯାଇ ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ଦେଶର ଲୋକଙ୍କୁ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶୋଷଣ କରୁଛି । ଜବରଦଷ୍ଟି ଚାକର ଏହି ଅଭ୍ୟବ୍ଧପୂର୍ବ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଯଦି ତର୍କ ଖାତିରରେ ମାନି ନିଆହୁଏ, ତାହାହେଲେ ବି ଯେଉଁ ପ୍ରଶ୍ନଟି ରହିଯାଏ, ଯାହା ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ସାମନାରେ ଆଗରୁ କହିଛି ଯେ ଭାରତବର୍ଷର ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜିପତିମାନେ ଯଦି ସାମ୍ବାଜ୍ୟବାଦର ଦଲାଲ ହୁଅନ୍ତି ତାହେଲେ ସେମାନେ ପ୍ରତିଯୋଗୀ ଅଂଶବାଦାର (competitive partner) ଭାବରେ ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର ଏକଚାଟିଆ ପୁଞ୍ଜିପତିମାନଙ୍କ ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଅର୍ଥନୈତିକ ସଂସ୍ଥା ‘ଜଣ୍ମରନେସନାଲ ଗ୍ରୁଷ ଆଣ୍ଟ କାଟେଲ’ର ସଭ୍ୟ କିପରି ହୋଇପାରନ୍ତେ ? ମାର୍କ୍ଷିବାଦର ପଲିଟିକାଲ ଲକୋନମିର କୌଣସି ନିୟମ ବା ସୂଚ୍ନ ଅନୁଯାୟୀ କମ୍ପ୍ୟୁଟର ପୁଞ୍ଜିପତିମାନେ ଅର୍ଥାତ୍ ଦଲାଲମାନେ ‘ଜଣ୍ମରନେସନାଲ ଗ୍ରୁଷ ଆଣ୍ଟ କାଟେଲ’ର ସଭ୍ୟ ହୋଇ ପାରନ୍ତି ।

ଅନ୍ତରେ ଏହି ବିଷୟରେ ଲେନିନବାଦର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ, ଯାହା ମାଓ-ସେ-ଡୁଙ୍ଗ ମଧ୍ୟ ମାନି ଚଳନ୍ତି, ତାହା ଯଦି ମାନିବାକୁ ହୁଏ, ତାହାରେଲେ ଏହି କଥା ସ୍ଵାକାର କରିବାକୁ ହେବ । ଅଥବା ନକ୍ସଲପର୍ଯ୍ୟାମାନେ ଉପର ଆଡ଼ୁ ଲଦି ଦିଆଯାଉଥିବା ଏକ ଭୁଲ ତତ୍ତ୍ଵର ସମର୍ଥନରେ ଜରବଦସ୍ତ ଅଭୂତ ସବୁ ଯୁକ୍ତି ଠିଆ କରାଇ ଭାରତବର୍ଷର ପୁଞ୍ଜିବାଦ ବିକାଶର ସମାନ୍ତ ଜତିହାସକୁ ଶଙ୍କରାତର୍ୟଙ୍କ ମାନ୍ୟ ବୋଲି ଉଡ଼େଇ ଦେଉଛନ୍ତି ।

ପ୍ରାକ୍ ବିପ୍ଳବ ଚୀନ ଅର୍ଥନୀତି ପହିତ ଭାରତୀୟ ଅର୍ଥନୀତିର କୌଣସି ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ନାହିଁ

ଏହାଛଢା ଚାନର ପ୍ରାକ୍ ବିପ୍ଳବ ଅର୍ଥନୀତିର ଚରିତ୍ର ସମ୍ପର୍କରେ କହିବାକୁ ଯାଇ ମାଓ-ସେ-ଡୁଙ୍ଗ କହିଛନ୍ତି, ଏକ ଜାତୀୟ ଅର୍ଥନୀତି ଅର୍ଥାତ୍ କେହୁଁଭୂତ ଜାତୀୟ ଅର୍ଥନୀତି (ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଅର୍ଥନୀତି) ପରିବର୍ତ୍ତେ ପ୍ରାକ୍ ବିପ୍ଳବ ଚୀନର ଅର୍ଥନୀତି ଥିଲା ସ୍ଵୟଂସମୂର୍ତ୍ତ ସ୍ଥାନୀୟ ଗ୍ରାମୀଣ ଅର୍ଥନୀତି । ଫଳରେ ଚୀନରେ ଯେତେବେଳେ କୃଷିଜାତ ଉପାଦିତ ଦ୍ରବ୍ୟ ମୂଳତଃ ଆଞ୍ଚଳିକ ଗ୍ରାମୀଣ ବଜାରର ପଣ୍ୟ ଥିବାବେଳେ, ସେଇଠି ଭାରତବର୍ଷରେ ଗ୍ରାମୀଣ ଅର୍ଥନୀତି କେହୁଁଭୂତ ଜାତୀୟ ଅର୍ଥନୀତିର ଅଧିନକୁ ଚାଲି ଯାଇଥିଲା । ଏବଂ କୃଷିଜାତ ଉପାଦିତ ଦ୍ରବ୍ୟ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଜାତୀୟ ବଜାରର ପଣ୍ୟରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଯାଇଥିଲା ଏବଂ ଏକଚିଆ ପୁଞ୍ଜିପତିମାନେ ବ୍ୟାଙ୍କ ଓ ଷକ୍ତ ଏକଚେଞ୍ଚର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରିବା ମାଧ୍ୟମରେ ଏହି କୃଷିଜାତ ପଣ୍ୟ ବଜାରକୁ ମଧ୍ୟ ସମୂର୍ତ୍ତ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରୁଥିଲେ । ଏହି କଥା ବୁଝିବାକୁ ଅର୍ଥନୀତିର ବିଶେଷ ଜ୍ଞାନ ଦରକାର ନାହିଁ, ପ୍ରତିଦିନ ରେତିଓ ଖୋଲିଲେ ଏହାର ସତ୍ୟତା ଧରାପଡ଼ିବ । ଫଳରେ ଅର୍ଥନୀତିର ଚରିତ୍ର କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାକ୍ ବିପ୍ଳବ ଚାନ ସହିତ ଭାରତବର୍ଷର ମୌଳିକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି ।

ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଏକଥା ବି ଆପଣମାନେ ଜାଣିବା ଦରକାର ଯେ ଚାନ ବିପ୍ଳବ ସମୟରେ ସେ ଦେଶର ସମସ୍ତ ଚାଷା ସମେତ ଧନୀ ଚାଷୀମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ବିପ୍ଳବର ମିତ୍ରଶକ୍ତି ହିସାବରେ ଗଣା ହୋଇଛି, ଅର୍ଥାତ୍ ଚାନରେ ଧନୀଚାଷା ବିରୁଦ୍ଧରେ କ୍ଷେତ୍ର ମଜ୍ଜୁରିଆ, ଭାଗଚାଷା ଓ ଗରିବ ଚାଷାର ଦୃଦ୍ଧ ଗାଁରେ ଶ୍ରେଣୀ ସଂଘର୍ଷର ମୂଳ ଦୃଦ୍ଧ ନଥିଲା । ଅଥବା ଏଠି ସିଲିଂରୁ ଅଧିକ ଯେଉଁମାନେ ଜମି ବେନାମି କରି ରଖିଛନ୍ତି, ସେହିସବୁ ବେନାମ ଜମିମାଲିକମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ତ ନିଷ୍ଟ, ଏପରିକି ସିଲିଂ ଅନ୍ତର୍ଗୁରୁତ୍ବ ୭୦ ରୁ ୭୫ ବିଘା^{*} ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଜମିର ଯେଉଁମାନେ ମାଲିକ, ଗ୍ରାମୀଣ ଶ୍ରେଣୀ ବିନ୍ୟାସ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ

* ନା ବିଘାରେ ଏକ ଏକର ।

ଧନୀଚାଷୀ ଏବଂ ଜୋଡ଼ମାଲିକ କୁହାୟାଏ, ସେମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ମଧ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ର ମଜ୍ଜୁରିଆ, ଭାଗଚାଷୀ ଏବଂ ଗରିବ ଚାଷୀମାନେ ମରଣପଣ ସଂଗ୍ରାମ କରୁଛନ୍ତି । ନକ୍ଷାଲପତ୍ରୀମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସମସ୍ତେ, ଯେଉଁମାନେ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ କ୍ଷେତ୍ରମଜ୍ଜୁରିଆ, ଭାଗଚାଷୀ ଏବଂ ଗରିବଚାଷୀମାନଙ୍କ ସ୍ଵାର୍ଥରେ ଆଦୋଳନ ସଂଗଠିତ କରନ୍ତି, ବାପ୍ତିବରେ ଏହି ଧନୀଚାଷୀମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନା କରିବାକୁ ହୁଏ । ପୁଣି ନ ହେଲେ ଗରିବ ଚାଷୀମାନଙ୍କ ସ୍ଵାର୍ଥରକ୍ଷାର ବଡ଼ ବଡ଼ କଥା କହି ଅସଲରେ ଏହି ଗ୍ରାମୀଣ ପୁଞ୍ଜିପତି ଜମି ମାଲିକ ଶ୍ରେଣୀର ଦଲାଲୀ କରିବାକୁ ହେବ । ଆଜି ଗାଁ ଗାଁରେ ପୁଞ୍ଜିପତି ଜମି ମାଲିକ ବିରୋଧୀ ଲତେଇ କହିଲେ, ଚାଷୀମାନଙ୍କର ଯେଉଁ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳିତ ହେଉଛି ତାହା ବାପ୍ତିବରେ ତ ଏହି ଧନୀଚାଷୀମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପରିଚାଳିତ ହେଉଛି । ତାହାହେଲେ ଦେଖାୟାଉଛି ଏହି ଧନୀଚାଷୀମାନେ ଚାନରେ ଯେଉଁଠି ସାମନ୍ତପ୍ରଭୁମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବିପ୍ଳବର ମିତ୍ରଶକ୍ତି ଥିଲେ, ସେଠି ଆମ ଦେଶରେ ଏହି ଧନୀଚାଷୀମାନେ ବିପ୍ଳବ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଶ୍ରେଣୀଗତ ଭାବରେ ଜାତୀୟ ବୁଜୁଆ ଶ୍ରେଣୀର ମିତ୍ରଶକ୍ତି- ଯେଉଁମାନେ ଜମିକୁ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଜାତୀୟ ବଜାରର କୃଷିଜାତ ପଣ୍ୟ ଉପାଦନର ଯନ୍ତ୍ରରେ ପରିଣତ କରିଛନ୍ତି ।

ପ୍ରାକ୍ ବିପ୍ଳବ ଚାନ୍ ସହିତ ଭାରତବର୍ଷର ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ରାଷ୍ଟ୍ରର ଚରିତ୍ରର ଏକ ଭୁଲନାମୂଳକ ଆଲୋଚନା କରି ଦେଖାୟାଇ । ମାଓ-ସେ-ଡୁଙ୍ଗଙ୍କ ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରାକ୍ - ବିପ୍ଳବ ଚାନର ରାଷ୍ଟ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲା ଅର୍ଥ-ଅପନିବେଶିକ୍ ଓ ଅର୍ଥ ସାମନ୍ତତାନ୍ତିକ (Semi-colonial and Semi-Feudal) ଏବଂ ତାହାର ଚରିତ୍ର ଥିଲା Pre-capitalist decentralised mediaval nature ର ଅର୍ଥାତ୍ ଚାନ ଥିଲା ପ୍ରାକ୍-ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ବିକେନ୍ଦ୍ରିୟତ୍ତ ମଧ୍ୟୟୁଗୀୟ ଚରିତ୍ରର ରାଷ୍ଟ୍ର । ଉପରତ୍ତେ ସମଗ୍ର ଚାନରେ ଏକ ଅଖଣ୍ଡ ସୁସଂହତ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ଶାସନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନଥିଲା । ସମଗ୍ର ଚାନ ଦେଶ ବିଭିନ୍ନ ସାମ୍ବାଜ୍ୟବାଦୀ ଦେଶର ପ୍ରଭାବିତ ଅଞ୍ଚଳ ହିସାବରେ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଭାଗରେ ବିଭିନ୍ନ ଥିଲା ଏବଂ ଏହି ସମସ୍ତ ଅଞ୍ଚଳଗୁଡ଼ିକ ଅଳଗା ଅଳଗା ଭାବରେ ସାମ୍ବାଜ୍ୟବାଦୀମାନଙ୍କ ଦଲାଲ କେତେକ ଥିଲେ ସ୍ଵର୍ଗୀୟ(ଯୁଦ୍ଧଶ୍ରୋଗଶ୍ରୋଷକ) ଦ୍ୱାରା ଶାସିତ ହେଉଥିଲା, କେବଳ ନାନ୍କିଂରେ ନାମକୁ ମାତ୍ର ଏକ ସଂଯୋଗ ରକ୍ଷାକାରୀ (liaison) କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସରକାର ଥିଲା । ପୁଣି ଏହି ସମସ୍ତ ଥିଲେ ଲର୍ଡମାନଙ୍କର ଅଳଗା ଅଳଗା ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ଯୁଦ୍ଧ ବିଗ୍ରହ କରୁଥିଲେ । ଏପରିକି ନାନ୍କିଂରେ ନାମକୁ ମାତ୍ର ଯେଉଁ କେନ୍ଦ୍ରୀୟ ସରକାରଟି ଥିଲା, ତାହା ବିରୁଦ୍ଧରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ସମସ୍ତ ଥିଲା

ଲତ୍ତମାନେ ମଝିରେ ମଝିରେ ବିଦ୍ରୋହ ଘୋଷଣା କରୁଥିଲେ ଏବଂ ଯୁଦ୍ଧ ବିଗ୍ରହରେ ଲିପ୍ତ ରହୁଥିଲେ । ଏହିଭଳି ଅବସ୍ଥାରେ ସ୍ଵାଭାବିକ ଭାବରେ କୌଣସି ସାର୍ବଜ୍ଞାନିକ ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟ ଏବଂ କେନ୍ଦ୍ରୀୟଭୂତ ଜାତୀୟ ସୌନ୍ଦର୍ତ୍ତମାନୀ (Centralised National Army) ସେଠାରେ ଗଢି ଉଠିବା ସମ୍ଭବ ନଥିଲା ଏବଂ ସେ ଦେଶରେ ମଧ୍ୟ ତାହା ନଥିଲା । ଭାରତବର୍ଷରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ରାଷ୍ଟ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ସହିତ ଏହାର କ'ଣ କୌଣସି ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ଅଛି ? ବରଂ ଭାରତବର୍ଷରେ ଯେକୌଣସି ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ରାଷ୍ଟ୍ରଭଳି ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆଧୁନିକ ସୁସହତ କେନ୍ଦ୍ରୀୟଭୂତ ଆଧୁନିକ ଧରଣର ରାଷ୍ଟ୍ରବ୍ୟବସ୍ଥା ରହିଛି ଏବଂ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆଧୁନିକ ସୁସହତ କେନ୍ଦ୍ରୀୟଭୂତ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ରାଷ୍ଟ୍ରଭଳି ଏଠି ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁସହତ ଜାତୀୟ ସୌନ୍ଦର୍ତ୍ତମାନୀ ଏବଂ ଏକ ସାର୍ବଜ୍ଞାନିକ ପାର୍ଲିମେଣ୍ଟର ଅଣ୍ଡିଦ୍ର ବିଦ୍ୟମାନ, ଯାହା ସହିତ ପ୍ରାକ୍-ବିପ୍ଳବ ଚାନର କୌଣସି ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ନାହିଁ । ତାହାହେଲେ ଦେଖନ୍ତୁ, ନା ରାଷ୍ଟ୍ର ଚରିତ୍ରରେ, ନା ଜାତୀୟ ବୁର୍ଜୁଆ ଶ୍ରେଣୀର ଗଠନ ବା ପ୍ରକୃତିରେ, ନା ଗ୍ରାମୀଣ ଅର୍ଥନାତିର ଚରିତ୍ରରେ ମୂଳ ଶ୍ରେଣୀ ଦ୍ୱାରା ଓ ଶ୍ରେଣୀବିନ୍ୟାସ କ୍ଷେତ୍ରରେ - କୌଣସି ଦିଗରୁ ଆମ ଦେଶର ବିପ୍ଳବର ତତ୍ତ୍ଵ ଚାନ ବିପ୍ଳବର ତତ୍ତ୍ଵ ସହିତ ଏକ ହୋଇପାରେନା ।

ଗରିଲା ଯୁଦ୍ଧ କୌଣସି ପ୍ରତିକାଳୀନ ବିପ୍ଳବର କୌଣସି ପ୍ରମର୍ଦ୍ଦ ନାହିଁ

ନକ୍ଷଲପତ୍ରମାନେ ଆଉ ଏକ ବିଷୟରେ ବି ଗୋଲମାଳ କରି ପକାଇଛନ୍ତି ବୋଲି ମୋର ଧାରଣା । ତାହାହେଲା ଗରିଲା ଯୁଦ୍ଧ ନାତି ଗ୍ରହଣ କରିବା ସହିତ ଗାଁରେ ମୁକ୍ତାଞ୍ଜଳ ସୃଷ୍ଟି କରି କରି ସହର ଘେରି ପକାଇବା ସଂଗ୍ରାମ କୌଣସିଙ୍କୁ ଓ ‘ଜନଗଣତନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ’ର ତତ୍ତ୍ଵକୁ ସେମାନେ ଏକ କରି ପକାଇଛନ୍ତି । ଅଥବା ଗରିଲା ଯୁଦ୍ଧ ନାତି ଅନୁସରଣ କରିବା ପାଇଁ ଚାନରେ ‘ନୟା ଗଣତନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ’ର ତତ୍ତ୍ଵ ଓ ଗ୍ରାମାଞ୍ଜଳରେ ମୁକ୍ତ ଜଳାକା ସୃଷ୍ଟି କରି ସହର ଦଖଳ କରିବା କୌଣସିଙ୍କ ଗୃହୀତ ହୋଇଥିଲା, ତାହାହେଉଛି (୧) ରାଜନୈତିକ ଦିଗରୁ ପ୍ରଥମତଃ ଚାନର ରାଷ୍ଟ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥା ଥିଲା ମଧ୍ୟମୀଳା ବିକେନ୍ଦ୍ରୀୟଭୂତ ଚରିତ୍ର (Decentralised nature)ର, ଦ୍ୱିତୀୟତଃ, ଦେଶ ଭିତରେ ବିଭିନ୍ନ ସାମାଜିକ୍ ବିଭିନ୍ନ ସାମାଜିକ୍ ଦେଶମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ ସଖା କଣ୍ଠେଇ ଥୀର ଲତ୍ତ ମାନଙ୍କ ଅଧାନରେ ଅଳଗା ଅଳଗା ଭାବରେ ଶାସିତ ବିଭିନ୍ନ ଅଞ୍ଚଳ ଏବଂ ସେହିସବୁ ଥୀର ଲତ୍ତମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପାରିଷ୍ଠରିକ ଶତ୍ରୁତା ଓ ଯୁଦ୍ଧ ବିଗ୍ରହ ଏବଂ ଦେଶ ଭିତରେ

ଉନ୍ନତ ଯାତ୍ରାଯତ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଅନୁପସ୍ଥିତି, ଅନ୍ୟଦିଗରେ (୨) ଅର୍ଥନୈତିକ ଦିଗରୁ ଏକ ଜାତୀୟ ଅର୍ଥନୀତି (unified National economy) ବଦଳରେ ଚୀନର ଅର୍ଥନୀତି ଥିଲା ସ୍ଵଧ୍ୟସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ଥାନୀୟ ଗ୍ରାମୀଣ ଅର୍ଥନୀତି । ରାଜନୈତିକ ଓ ଅର୍ଥନୈତିକ ଦିଗରୁ ମୂଳତଃ ଏହି ଦୁଇଟି କାରଣ ଯୋଗୁଁ ଚୀନ ବିପ୍ଳବରେ ଗ୍ରାମୀନଙ୍କରେ ମୁକ୍ତାଞ୍ଚଳ ସୃଷ୍ଟିକରି ସହର ଘେରି ପକାଇବାର ସଂଗ୍ରାମ କୌଶଳକୁ ବାପ୍ତବରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଭାବରେ ରୂପଦେବା ସମ୍ବନ୍ଧ ହୋଇଛି । ଗରିଲା ଯୁଦ୍ଧ ନାତି ଓ ସଂଗ୍ରାମ କୌଶଳ ଗ୍ରହଣ କରିବା ସହିତ ଗାଁରେ ମୁକ୍ତାଞ୍ଚଳ ମାନ ସୃଷ୍ଟିକରି ସହର ଦଖଲ କରିବା ସଂଗ୍ରାମ କୌଶଳ-ଜନଗଣତାନ୍ତିକ ବିପ୍ଳବ ତତ୍ତ୍ଵର ସିଧାସଳଖ କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ । ଆପଣମାନେ ମନେ ରଖିବା ଦରକାର ଯେ ସ୍ବାଧୀନତା ଆମୋଳନ ହେଉ, ଜନଗଣତାନ୍ତିକ ବିପ୍ଳବ ହେଉ, ଅଥବା ସମାଜତାନ୍ତିକ ବିପ୍ଳବ ହେଉ - ଯେଉଁ ଦେଶରେ ଶାସକଶ୍ରେଣୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲତେଇ ଦାର୍ଘ୍ୟାୟୀ ରୂପ ନେବ, ସେହି ଦେଶରେ ଗରିଲା ଯୁଦ୍ଧନୀତି ଓ ସଂଗ୍ରାମ କୌଶଳ ସେହି ଦେଶର ବିପ୍ଳବାମାନଙ୍କୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ତାଛତା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶରେ ନିଜକ୍ସ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ଯୋଗୁଁ ଯେଉଁଠାରେ ବିପ୍ଳବୀ ଶ୍ରେଣୀ ଶାସକଶ୍ରେଣୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏହି ଗରିଲା ଯୁଦ୍ଧ ପରିଚାଳନା କରିବେ ସେମାନେ ଗରିଲା ଯୁଦ୍ଧର ତତ୍ତ୍ଵ ଏବଂ କୌଶଳରେ କିଛି ନା କିଛି ସଂଯୋଜନ ଘଟାଇବାକୁ ବାଧ ହେବେ । ତାନହେଲେ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଗରିଲା ଯୁଦ୍ଧକୁ କେବଳମାତ୍ର ‘ନକଳ’କରି ଚଳାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ଫଳରେ ଆପଣମାନେ ବୁଝି ପାରୁଛନ୍ତି, ଗରିଲା ଯୁଦ୍ଧ କୌଶଳ ଗ୍ରହଣ କରିବା ସହିତ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ମୁକ୍ତ ଜଳାକା ସୃଷ୍ଟି କରି ସହର ଦଖଲ କରିବାର ସଂଗ୍ରାମ କୌଶଳ ଏବଂ ‘ଜନଗଣତାନ୍ତିକ ବିପ୍ଳବ’ର ତତ୍ତ୍ଵ ଗ୍ରହଣ, ଯାହାକୁ ନକ୍ସଲପତ୍ରାମାନେ ଏକାକାର କରି ଦେଇଛନ୍ତି, ତାହାର କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ ।

ଏହି ବିଷୟରେ ଆହୁରି ଏକ ଖୁବ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ କଥା ମନେ ରଖିବା ଦରକାର, ଯାହା ନକ୍ସଲପତ୍ରୀ ନେତା ବା କର୍ମୀମାନେ ମୋଟେ ଖୁଆଲ୍ କରୁନାହାନ୍ତି । ତା’ହେଉଛି ଚୀନ ପରିପୁଣିତରେ ଚୀନର ପାର୍ଟି ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ରାଷ୍ଟ୍ରୀମାନଙ୍କ ମୁହାଁମୁହାଁ ଅଭ୍ୟୁଷାନ, ସଶସ୍ତ୍ର ସଂଗ୍ରାମ ଏବଂ ଗରିଲା ଯୁଦ୍ଧ ସଂଗଠିତ କରିବା ଆଗରୁ ରାଷ୍ଟ୍ରୀମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବ୍ୟାପକ ଭାବରେ କୋଅପରେଟିଭ ଏବଂ ରାଷ୍ଟ୍ରୀ ସଂଗଠନ ଗୁଡ଼ିକ ଗତିତୋଳିଥିଲେ । ଏହି ଭାବରେ ଜନଗଣଙ୍କ ବ୍ୟାପକ ସମାର୍ଥନ ଗତିତୋଳିନଥିଲେ ଗରିଲା ଯୁଦ୍ଧ ସେଠି ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାଯୀ ହୋଇ ପାରିନଥାନ୍ତା । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ଦେଖାଯାଉଛି ମାତ୍ର-ସେ-ତୁଙ୍ଗଙ୍କ ଚିନ୍ତା ସହିତ ସେମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟଧାରାର କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ ।

ନକ୍ସଲପତ୍ରୀମାନେ ଚେ-ଗୁଫେଭାରାଙ୍କ ତଡ଼କୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ବିପ୍ଳବ ନାଁରେ ତେବେଳ ତଡ଼କୁ ରୋମହନ କରୁଛନ୍ତି

ପ୍ରକୃତରେ ନକ୍ସଲପତ୍ରୀମାନେ ବିପ୍ଳବ ନାଁରେ ଆଜିକାଳି ଯାହା କରୁଛନ୍ତି ସେଥିରେ ଦେଖାଯାଉଛି, ସେମାନେ ଚେ-ଗୁଫେଭାରାଙ୍କ ତଡ଼କୁ ବି ପାଦେ ତେଣୁ ଯାଇ ପ୍ରାୟ ତେବେଳ ତଡ଼କୁ ଅନୁରୂପ ଏକ ତଡ଼କୁ ଅନୁସରଣ କରି ଚାଲିଛନ୍ତି ଏବଂ ତାକୁ ହିଁ ମାଓ-ସେ-ତୁଂଙ୍କ ତଡ଼କୁ ନାଁରେ ଚଳାଇ ଯାଉଛନ୍ତି । ଏହି ତଡ଼କୁ ମୂଳକଥା ହେଲା, କ୍ଷମତା ଦଖଲର ପ୍ରକୃତ ଲିତେଇ ଆରମ୍ଭ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଦେଶ ଭିତରେ କଷ୍ଟ ସହିଷ୍ଣୁ ରାଜନୈତିକ ଓ ଆଦର୍ଶଗତ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନା ମାଧ୍ୟମରେ ଧୂରେ ଧୂରେ ବିପ୍ଳବୀ ଦଳର ଶକ୍ତି ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ବିଭିନ୍ନ ଗଣସଂଗଠନ ଗୁଡ଼ିକୁ ଗଢ଼ିତୋଳିବାର କୌଣସି ପ୍ରଯୋଜନ ନାହିଁ, କେବଳ ବିପ୍ଳବୀମାନେ କେତେକ ଗୋଷ୍ଠୀରେ ବିଭକ୍ତ ହୋଇ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିହିନ୍ନଭାବେ ବିଷିଷ୍ଟ ସନ୍ତାପ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିଲେ ହିଁ ଜନସାଧାରଣ ବିପ୍ଳବ ପ୍ରତି ଆକୃଷ୍ଣ ହେବେ ଏବଂ ବିପ୍ଳବୀ ସଂଗଠନ ଆପେ ଆପେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଭିତରେ ଗଢ଼ି ଉଠିବ । କାର୍ଯ୍ୟତଥେ ଯଦି ବିପ୍ଳବୀମାନେ କେତେବୁଦ୍ଧିଏ ଖୁବ୍ ଛୋଟ ଛୋଟ ଗୁପରେ ଭାଗ ହୋଇ କୁମାରତ ବିଛିନ୍ନ ସନ୍ତାପ ସୃଷ୍ଟି କରି ରାଷ୍ଟ୍ର ଯନ୍ତ୍ରକୁ ବିପନ୍ନ କରି ଚାଲନ୍ତି, ତାହେଲେ ବର୍ତ୍ତମାନର ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଓ ରାଷ୍ଟ୍ର ବ୍ୟବସ୍ଥାର ଶୋଷଣରେ ନିର୍ଯ୍ୟାତିତ ସମାଜ ବିରୋଧାମାନେ ମଧ୍ୟ ସେତେବେଳେ ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସନ୍ତାପ ସୃଷ୍ଟି ଦ୍ୱାରା ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ବିବ୍ରତ କରିବାଲିବେ । ଏହି ସୁଯୋଗରେ ବିପ୍ଳବୀମାନଙ୍କ ନାଁ ନେଇ ଏକେଣ୍ଟ ପ୍ରୋତ୍ସହିତରେ ଏହି କାମ କରିବେ । ଏପରିକି ଶୁଭ୍ୟମାନେ, ପୋଲିସମାନେ ମଧ୍ୟ ନିଜ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କଳହକୁ କେନ୍ଦ୍ରିକରି ବେଳେବେଳେ ବି ପରିଷରକୁ ଘାୟାଲ କରିବା ପାଇଁ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ । ଫଳରେ ବିପ୍ଳବ ନାଁରେ ଚୋରି ଡକାଯତି ହେବ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ହଣାକଟା ହେବ ଓ ତଦ୍ୱାରା ରାଷ୍ଟ୍ର ଭିତରେ ଏକ ନିରାପଦାର ଅଭାବବୋଧ ସୃଷ୍ଟି ହେବ ଏବଂ ଏହିଭାବରେ ଆପେ ଆପେ ବିପ୍ଳବ ହୋଇଯିବ । ଏହିସବୁ ତଡ଼କୁ ମାଓ-ସେ-ତୁଂଙ୍କ ତଡ଼କୁ ନୁହେଁ । ମାଓ-ସେ-ତୁଂଙ୍କ ତଡ଼କୁ ସହିତ ଏହାର କୌଣସି ସମର୍କ ନାହିଁ, ବରଂ ଏହିଭାବି ତଡ଼କୁ ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନ୍ୟବାଦ ଓ ମାଓ ଚିନ୍ତାର ଘୋର ବିରୋଧୀ । ଅଥବା ତେବେଳେ ତଡ଼କୁ ପ୍ରାୟ ଅନୁରୂପ ଏହି ତଡ଼କୁ ଏମାନେ ମାଓ-ସେ-ତୁଂଙ୍କ ତଡ଼କୁ ବୋଲି ଚଳାଉଛନ୍ତି । ଏକ ପକ୍ଷରେ ଚାନ ପାର୍ଟିକୁ ଭାରତବର୍ଷର ଅବସ୍ଥା ସମର୍କରେ, ଆନ୍ଦୋଳନପ୍ରତିକ ସମର୍କରେ ଭୁଲ ତଥ୍ୟ ପରିବେଶର କରୁଛନ୍ତି, ଅପରାପକ୍ଷରେ ଯାହା

ସେମାନେ କରୁଛନ୍ତି, ଯାହା ମାଓ-ସେ-ତୁଂଙ୍କ ଶିକ୍ଷାସନିତ ନୁହେଁ, ତାକୁ ମାଓଙ୍କ ନାତି ଗୋଲି ଚଳାଇବା ଫଳରେ ସେମାନେ ରାଜନୈତିକ ଭାବେ ଅସତେତନ ଭାରତୀୟ ଅଞ୍ଜ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଆଖୁରେ, ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ସାମ୍ନାରେ, ଏତେବେଳେ ଜଣେ ମହାନ୍ ନେତା ଏବଂ ତାନ ପାର୍ଟିର ମର୍ଯ୍ୟାଦାକୁ କୁଣ୍ଡଳ କରୁଛନ୍ତି ।

**କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ନାମଧାରୀ ପୂର୍ବର ଅଭିଭକ୍ତ
ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ତିନି ଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ
ପାର୍ଟିର କୌଣସି ଅଗ୍ର ଭାରତବର୍ଷର ବିପ୍ଳବର ସ୍ତର
ପଠିକ୍ତାବରେ ନିର୍ଦ୍ଦରଶ କରିବାକୁ ସମ୍ମାନ ହୋଇନାହାନ୍ତି**

ତାହେଲେ ସମସ୍ତ ଆଲୋଚନା ମଧ୍ୟଦେଇ ଆପଣମାନେ ଦେଖିପାରିଲେ ଯେ ବିଦେଶର ତତ୍ତ୍ଵକୁ ଅନ୍ତରାବରେ ଅନୁକରଣ କରିବାର ସେମାନଙ୍କ ଚିରାଚରିତ ଅଭ୍ୟାସ ଯୋଗୁ ସ୍ବାଧୀନତା ଆଦୋଳନ ସମୟରେ ବିଶେଷକରି ୧୯୪୭ ମସିହାରେ ସେମାନଙ୍କର ଆଚରଣ ଓ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପର କଥା ବାଦଦେଲେ ବି ୧୯୪୮ ମସିହାରେ ରଣଦିତେ ତଦାନୀତନ ସୋଭିଏତ ତତ୍ତ୍ଵବିତ୍ ଖାଦ୍ୟନ୍ତ୍ରେଙ୍କ କମିନ୍ପର୍ମ (Cominform) ଦଳିଲରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ‘People’s Democratic Revolution’ (ଜନରଣତାନ୍ତିକ ବିପ୍ଳବ)ର ତତ୍ତ୍ଵଟି ଅବିକଳ ନକଳ କରି ବାପ୍ରତ ଅବସ୍ଥାକୁ ଅସ୍ଥାକାର କରି ଭାରତବର୍ଷର ମାଟିରେ ଜୋର କରି ଲଦିଦେଲେ । ତା’ପରତାରୁ ତତ୍ତ୍ଵ ସହିତ କର୍ମର ସ୍ଵବିରୋଧର ସମ୍ମାନୀନ ହୋଇ ଯେତେଥର ବିଭିନ୍ନ କଂଗ୍ରେସରେ ସେମାନେ ଆଗର ଭୁଲ ସଂଶୋଧନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି, ଅସଲରେ ସଂଗ୍ରାମର କୌଣସିଗତ କିଛି କିଛି ପାର୍ଥକ୍ୟକୁ ଛାଡ଼ିଦେଲେ ସେମାନଙ୍କ ବିପ୍ଳବର ତତ୍ତ୍ଵ ପ୍ରତିଥର ମୂଳତଃ ଏକାଉଳି ରହିଯାଇଛି । ଏପରିକି ପାର୍ଟିଟି ଯେଉଁ ତତ୍ତ୍ଵଗତ ବିରୋଧ କଥା କହି ଥରକ ପରେ ଥରେ, ଦୁଇ ଥର ବିଭକ୍ତ ହେଲା, ସେ ବିଶ୍ୟରେ ଆଲୋଚନାରୁ ଦେଖାଗଲା, ତତ୍ତ୍ଵଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମୂଳତଃ କୌଣସି ପରିବର୍ତ୍ତନ ସାଧନ କରିବାକୁ କୌଣସି ଗୋଷ୍ଠୀ ସଫଳ ହୋଇନାହିଁ । ତାହା ବ୍ୟତୀତ ଦଳଟି ଆରମ୍ଭରୁ ଚିନ୍ତା ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଯେଉଁ ଅଣମାର୍ବିବାଦୀ ପଢ଼ି ଦେଇ ଗଢି ଉଠିଛି ଯାହାଫଳରେ ସି.ପି.ଆଇ. ଏକ ପ୍ରକୃତ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ହୋଇ ପାରିନାହିଁ, ସି.ପି.ଆଇ.(ଏମ) ମଧ୍ୟ ପୁରୁଣା ପାର୍ଟିରୁ

ବାହାରି ଆସି ନୂଆକରି ପାର୍ଟ୍ ଗଠନ କରିବା ଆଗରୁ ପୁରୁଣା ପାର୍ଟ୍ଟର ଅଶମାର୍ହବାଦୀ ଚିନ୍ତା ପଞ୍ଚତିଠାରୁ ଛେଦ (break) ଘଟାଇବା ଏବଂ ଏକ ସଠିକ୍ ମାର୍ଖବାଦୀ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ ଗଢ଼ିତୋଳିବାର ପୂର୍ବସର୍ତ୍ତ ଭାବରେ ଯେଉଁ ପ୍ରାଥମିକ ସଂଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକ ପରିଚାଳନା କରିବା ଦରକାର ଥିଲା, ତାହା ସେମାନେ କରିନାହାନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍ (୧) ଜୀବନର ପ୍ରତିଟି ଦିଗକୁ ଚିକିନିଖ୍ଵ ବ୍ୟାୟାମ କରି ଦୃଦ୍ଧମୂଳକ ବସ୍ତୁବାଦ ଭିତ୍ତିରେ ଏକ ସଂଯୋଜିତ ସମାଜତାନ୍ତ୍ରିକ ସଂଗ୍ରାମ (Co-ordinated Socialist Movement) ପରିଚାଳନା ମଧ୍ୟଦେଇ ଆଦର୍ଶଗତ କେନ୍ଦ୍ରୀକତା ଗଢ଼ି ତୋଳିବା (୨) ଦଳର ନେତା, କର୍ମୀ, ସମର୍ଥକ ଓ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଯୌଥ ନେତୃତ୍ବର ବିଶେଷାକୃତ ଧାରଣା (concept of collective leadership) ଗଢ଼ି ତୋଳିବା ଓ (୩) ଉପରୋକ୍ତ ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟଦେଇ ଦଳେ ପ୍ରଫେସନାଲ୍ ବିପ୍ଳବୀ ଗଢ଼ିତୋଳିବା, ଯେଉଁମାନେ ପଇସା ବିନିମୟରେ ନିୟୁକ୍ତ ସର୍ବକ୍ଷଣ କର୍ମୀ ମାନଙ୍କଠାରୁ ସମ୍ମୂର୍ଖ ଭିନ୍ନ ଚରିତ୍ର (distinctly different from paid whole time workers) । ମାର୍ଖବାଦୀ-ଲେନିନବାଦୀ ପାର୍ଟ୍ ଗଠନର ପୂର୍ବସର୍ତ୍ତ ହିସାବରେ ଏହି ତିନୋଟି କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ସେମାନେ ତରବରିଆ ଭାବରେ ଗୋଟିଏ ଦଳ ଗଠନ କରିଛନ୍ତି । ମୁଁ ଆଗରୁ କହିଛି ନକ୍ସଲପନ୍ତ୍ରୀମାନେ, ଯେଉଁମାନେ ଖୁବ୍ ଶାୟ୍ର ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦଳ ଗଠନ କରିବାକୁ ପାଉଛନ୍ତି ବୋଲି ମୋର ଧାରଣା, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ଚିନ୍ତା ପଞ୍ଚତିରେ ସି.ପି.ଆଇ.(ଏମ)ର ଚିନ୍ତା ପଞ୍ଚତିଠାରୁ ଏକ ସମ୍ମୂର୍ଖ ଛେଦ (break) ଘଟାଇ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ଏକ ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ ଗଢ଼ିବା ପାଇଁ ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରାଥମିକ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ମୂର୍ଖ କରିବାର କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନା କରୁନାହାନ୍ତି । ଫଳରେ ଅଦୂର ଭବିଷ୍ୟତରେ ଆଉ ଏକ ନୂଆପାର୍ଟ୍ ଗଢ଼ି ତୋଳିଲେ ବି ଏମାନଙ୍କର ସେହି ପାର୍ଟ୍ଟି କାଳକ୍ରମେ ସି.ପି.ଆଇ., ସି.ପି.ଆଇ(ଏମ)ର ଅନୁରୂପ ଆଉ ଏକ ସଂଶୋଧନବାଦୀ ପାର୍ଟ୍ଟରେ ପର୍ଯ୍ୟବେସିତ ହେବ । ଏହି ନୂତନ ପାର୍ଟ୍ଟି ମଧ୍ୟ ପୁରୁଣା ପାର୍ଟ୍ଟର ପରମରା ଅର୍ଥାତ୍, ସେହି ଏକା ଚିନ୍ତା ପଞ୍ଚତି ଓ ଗ୍ରୂପ ରାଜନୀତି ନେଇ ଗଢ଼ିଉଠିବ ଏବଂ ଏହି କାରଣରୁ ଏମାନଙ୍କର ତତ୍ତ୍ଵଟି ମଧ୍ୟ କିଛି କିଛି ଶବ୍ଦଗତ ଓ ସଂଗ୍ରାମର କୌଣସିଗତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ବ୍ୟତୀତ ଏକା ‘ଜନଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ ବିପ୍ଳବ’ର ତତ୍ତ୍ଵ ହେବାପଲରେ ଏଇ ନକ୍ସଲପନ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କର ଭିତରେ ବି ପୁଣି ଦୁଇଟି ପରମ୍ପର ବିରୋଧୀ ଝୁଙ୍କୀ ଦେଖାଦେବାକୁ ବାଧ । ଦଳେ ଧୂରେ ଧୂରେ ଆସି ପାର୍ଲିଆମେଣ୍ଟରା ରାଜନୀତିରେ

ଆଶ୍ରୟ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଚାହିଁବେ ଏବଂ ଅନ୍ୟ ଦଳଟି ଭିତରେ ବିପ୍ଳବର ଆକୁଳତା ଯୋଗୁଁ ଆଡ଼ଭେନ୍ଟର (ଦୁଃସାହାସିକତା)ର ଫୁଲ୍‌ପ୍ରକଟ ହୋଇ ଉଠିବ ଏବଂ ଭବିଷ୍ୟତରେ ଏହା ମଧ୍ୟ ଦୁଇ ଭାଗରେ ବିଭିନ୍ନ ହେବ ।

ସୁତ୍ରରାମ ଆପଣମାନେ ଏହି ଆଲୋଚନାରୁ ସହଜରେ ବୁଝି ପାରୁଛନ୍ତି ଯେ, କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ନାମଧାରୀ ଆମ ଦେଶରେ ପୂର୍ବର ଅବିଭିନ୍ନ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ତିନି ଭାଗରେ ବିଭିନ୍ନ ପାର୍ଟିରୁ କୌଣସିଟି ଭାରତବର୍ଷର ବାଷ୍ପବ ଅବସ୍ଥା ସଠିକ୍ ଭାବରେ ବିଶ୍ଲେଷଣ କରି ବିପ୍ଳବର ସ୍ତର ନିର୍ଣ୍ଣୟ ପ୍ରଶ୍ନରେ ହେଉ, ଅଥବା ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ନେତ୍ରତ୍ୱ ସହିତ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ହେଉ ବା ଶ୍ରମିକ ଶ୍ରେଣୀର ଗୋଟିଏ ଦଳ ଗଠନର ସଠିକ୍ ପଢ଼ନ୍ତି ଅନୁସରଣ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ହେଉ, କୌଣସି ଦିଗରୁ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ମାର୍କ୍ବାଦୀ-ଲେନିନ୍ବାଦୀ ବିପ୍ଳବୀ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଅନୁୟାୟୀ ଆଚରଣ କରିନାହାନ୍ତି ଏବଂ ଏମାନଙ୍କର କୌଣସି ଅଂଶ ଭାରତବର୍ଷର ଶୋଷିତ ମଣିଷର ପୁଞ୍ଜିବାଦ ବିରୋଧୀ ମୁକ୍ତି ସଂଗ୍ରାମରେ, ଅର୍ଥାତ୍ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ଉଛ୍ଵେଦ କରିବାର ବିପ୍ଳବରେ ନେତ୍ରତ୍ୱ ଦେବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ମୁହଁତ୍ତ ।

ନେତାମାନଙ୍କ ଅଭ୍ୟାସ, ଆଚରଣ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନକୁ ମାର୍କ୍ବାଦୀ-ଲେନିନ୍ବାଦୀ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଅନୁୟାୟୀ ପରିଚାଳନା କରି ସମ୍ବୁଦ୍ଧିଗତ ମାନ ଉନ୍ନତ କରିବା ପ୍ରଶ୍ନଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜରୁରୀ

ଏବେ ଦଳ ବିଚାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ରାଜନୈତିକ ଦିଗଟି ବ୍ୟତାତ ଆଉ ଏକ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଦିଗ ମୁଁ ଆପଣମାନଙ୍କ ସାମନାରେ ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ଚାହେଁ । ତାହା ହେଉଛି, ନୂତନ ଏକ ଶୋଷଣହୀନ ସମାଜ ଗଢ଼ିତୋଳିବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ବିପ୍ଳବଟି ଆମେ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଛେ, ସେହି ବିପ୍ଳବ ସହିତ ସଙ୍ଗତିପୂର୍ଣ୍ଣ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବର କୌଣସି କର୍ମସୂଚୀ ଏହି ପାର୍ଟିମାନଙ୍କର ଅଛି କି ନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ସମାଜ ଭିତରେ ଯେଉଁ ପୁରୁଣା ମାନସିକତା ଆଜି ବି ବିଦ୍ୟମାନ, ତାକୁ ଭାଙ୍ଗି ଆମ ଦେଶର ବିପ୍ଳବର ପରିପୂରକ ନୂତନ ମାନସିକତା, ଅର୍ଥାତ୍ ଉନ୍ନତତର ସାଂସ୍କୃତିକ ଓ ନୈତିକ ମାନ ଯାହା ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବ ଗଢ଼ି ଉଠିବାର ପରିପୂରକ, ତାହା ଆଶିବା ପାଇଁ ସେହି ଦଳମାନେ ଦେଶର ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସାମନାରେ, ଦେଶର ଆଦୋଳନଗୁଡ଼ିକ ସାମନାରେ, ଜୀବନର ଟିକିନିଖ୍ତ ପ୍ରତିଟି ଦିଗକୁ ବ୍ୟାପୁକରି ସାମଗ୍ରିକ ଯୌଥିଜ୍ଞାନ ଭିତିରେ ଏକ ପଥନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ନାତି (guide to action) ତୋଳି ଧରିଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ଏବଂ ବିଶେଷକରି ଦଳର ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନେ

ଯେଉଁମାନେ ଏହି ଆଦର୍ଶଗତ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ଆନ୍ଦୋଳନର ପୁରୋଧୀ, ସେମାନେ ଏହି ସାମାଜିକ ଓ ଯୌଥିଜ୍ଞାନ ଭିତିରେ ପ୍ରଥମେ ନିଜ ନିଜର ଜୀବନରେ ଏସବୁ ପ୍ରଯୋଗ କରିବା ପାଇଁ ସଂଗ୍ରାମ ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇଛନ୍ତି କି ନାହିଁ; ଅର୍ଥାତ୍ ଗୋଟିଏ କଥାରେ କହିଲେ ରାଜନୈତିକ ବିପ୍ଳବର ପରିପୂରକ ଆଦର୍ଶଗତ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ ସଂଗଠିତ କରିବାରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଯଥାର୍ଥ ପ୍ରତ୍ୟେକ କରୁଛନ୍ତି କି ନାହିଁ । କାରଣ ଦଳେ ନେତା ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କର୍ମାମାନଙ୍କର ଚେତନାର ମାନ ଯେହେତୁ ଖୁବ୍ ଉଜ୍ଜ୍ଵଳକୁ, ଖୁବ୍ ସୂକ୍ଷ୍ମପ୍ରତିକୁ (Critical State) ଉଠାଇବାକୁ ସମୟ ଲାଗେ, ସେହେତୁ ସେମାନଙ୍କ ଚେତନାର ନିମ୍ନମାନର ସୁଯୋଗ ନେଇ ଲେନିନ, ଷାଲିନୀ, ମାଓ-ସେ-ଡୁଇଙ୍କଙ୍କ ଦ୍ୱାରି ଦେଇ ଓ ମୋରାମୋଟି ଭାବରେ ବିପ୍ଳବୀ ତତ୍ତ୍ଵ ଏବଂ ଗରମ ଗରମ ଝୋଗାନ ଦେଇ ତଥା ବେଳେ ବେଳେ କିଛି କିଛି ରକ୍ତକ୍ଷୟୀ ଲତେଇ ପରିଚାଳନା କରି କର୍ମୀ ଓ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ବୁଝାଇବାକୁ ଚାହାନ୍ତି, ପାର୍ଟିର ରଣନୀତି ଓ ବିପ୍ଳବର ପ୍ରତି ସମୟରେ ବିଶ୍ଲେଷଣ ଠିକ୍ ହେଲେ ହିଁ କୁଆଡ଼େ ପାର୍ଟିଟି ଠିକ୍ ହୋଇଯିବ । ତା'ପରେ ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଭିନ୍ନ ବିଷୟ ସମ୍ପର୍କରେ, ନେତାମାନଙ୍କ ଆଚରଣ ଯାହା ହେଉନା କାହିଁକି, ଶିଳ୍ପ, ସାହିତ୍ୟ, ରୁଚି, ନୈତିକତା, ପାରିଷଦିକ ସମ୍ପର୍କ ଓ ସାମାଜିକ ସମ୍ପର୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ସେମାନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଯାହା ଥାଉନା କାହିଁକି ଏବଂ ଦୈନିକିନ ଆଚରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେତେ ନିମ୍ନତମ ସାଂସ୍କୃତିକ ଓ ରୁଚିଗତ ମାନ ସେମାନେ ପ୍ରତିଫଳିତ କରନ୍ତୁ ନା କାହିଁକି, ସେଥିରେ କିଛି ଯାଏ ଆସେ ନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କ ବକ୍ତ୍ବ୍ୟ ବିଶ୍ଲେଷଣ କଲେ ଯାହା ଦେଖାଯାଏ, ତାହା ହେଉଛି, ବିପ୍ଳବର ତତ୍ତ୍ଵ ସମ୍ପର୍କରେ ଅର୍ଥାତ୍ ରାଜନୀତି ସମ୍ପର୍କରେ ଧାରଣାଟି କେବଳମାତ୍ର ମାର୍କ୍ବାଦସମ୍ବନ୍ଧ ହେଲେ ଚଲିଯିବ, ଆଉ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନରେ, ସାଂସ୍କୃତିକ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଓ ଆଚରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯଦି ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନେ ବୁଝୁଆ ସାଂସ୍କୃତିର ଦାସ ରହିଯାଆନ୍ତି, ତାହା ନେଇ ମୁଣ୍ଡ ଖେଳାଇବାର ଦରକାର ନାହିଁ । ଦେଖନ୍ତୁ, କି ଅଭୂତ ଘଟଣା ! ସାଂସ୍କୃତି କ୍ଷେତ୍ରରେ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନର ଆଚରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ରୁଚି ଓ ଅଭ୍ୟାସ କ୍ଷେତ୍ରରେ କର୍ମୀ ଓ ନେତାମାନଙ୍କ ଜୀବନରେ ଯଦି ବୁଝୁଆ ସାଂସ୍କୃତିର ପ୍ରଭାବ ରହିଯାଏ, ତାହାହେଲେ କେବଳ ମାତ୍ର ବିପ୍ଳବୀ ତତ୍ତ୍ଵର ଝୋଗାନ ଆତୁଆଳରେ ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବ କ'ଣ ହୋଇଯିବ ? ଏହା କେବେ ହୋଇପାରେ କି ? ନା ଏହା କେବେବି ସମ୍ବନ୍ଧ ? ଅଥବା ଦଳେ ନେତା ଏହି ବିପ୍ଳବୀ ତତ୍ତ୍ଵଟି ଠିକ୍ ହେଲେ, ବିପ୍ଳବର ସର ନିର୍ଭାରଣ ଠିକ୍ ହେଲେ ପାର୍ଟିଟି ଠିକ୍ ହୋଇଗଲା ଏବଂ ତାହା ଦ୍ୱାରା ବିପ୍ଳବ ହୋଇଯିବ, ଏହି କଥା କହି କର୍ମୀ ଓ ନେତାମାନଙ୍କର ସର୍ବବ୍ୟାପକ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ, ଯାହା ପ୍ରତ୍ୟେକ

ବିପୁଲ ଆଗରୁ ସେହି ବିଶେଷ ବିପୁଲର ପରିପୂରକ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରଥମେ କରିବା ପ୍ରୟୋଜନ, ସେହି ଶ୍ରୀଦ୍ୱାୟିତ୍ତକୁ ଏତେଇ ଯାଆନ୍ତି ଏବଂ ନିଜେ ନିଜେ ବି ସେହି ଅନୁୟାୟୀ ମାର୍କ୍ଝବାଦୀ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗରେ ନିଜ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନର ଅଭ୍ୟାସ, ଆଚରଣ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ଦିଗକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଅଥବା ଲେନିନ୍ ଆମକୁ ଶିକ୍ଷା ଦେଇଛନ୍ତି - Cultural revolution precedes technical revolution - ଅର୍ଥାତ୍ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପୁଲ ଆରମ୍ଭ ହେବା ପରେ ହିଁ ରାଷ୍ଟ୍ର ଦଖଲର ବିପୁଲ ସଂଗଠିତ ହୋଇପାରେ । ତେଣୁ ଯେକୌଣସି ପ୍ରକୃତ ମାର୍କ୍ଝବାଦୀ ଲେନିନବାଦୀ ମାତ୍ରେ ଜାଣନ୍ତି ଯେ, ରାଜନୈତିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ, ସାମାଜିକ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ କର୍ମସୂଚାର ସଂଯୋଜନ ବ୍ୟତୀତ କୌଣସି ଦେଶରେ ବିପୁଲ ସଫଳ କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ ।

ଏମାନଙ୍କର ଏତଳି ଆଚରଣ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣିତ ହେଉଛି ଯେ, ଦେଶ ଭିତରେ ରାଜନୈତିକ ବିପୁଲର ପରିପୂରକ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପୁଲର କର୍ମସୂଚୀ ଅନୁସରଣ କରିବାର କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ଏମାନେ ଉପଲବ୍ଧ କରିନାହାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମତରେ ଏହା କୁଆଡ଼େ ରାଜନୈତିକ ଅର୍ଥନୈତିକ ସଂଗ୍ରାମ ଭିତର ଦେଇ ଛାଁଁ ଛାଁଁ ଗଢ଼ିଇପିବ । ଆଉ ଏହାର ଫଳ ସବୁପ ଏହି ସବୁ ତଥାକଥତ ମାର୍କ୍ଝବାଦୀ-ଲେନିନବାଦୀ ଦଳଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରଭାବ ଦେଶର ଗଣତାନ୍ତିକ ଆଦୋଳନରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଉପରେ ଯେତେ ବଢ଼ୁଛି, ଦେଶର ଛାତ୍ର ଓ ଯୁବସମାଜ ଉପରେ ଏମାନଙ୍କ ପ୍ରଭାବ ଯେତେ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି, ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ସାଂସ୍କୃତିଗତ ଓ ରୁଚିଗତ ମାନ ଉନ୍ନତ ହେବା ତ ଦୂରର କଥା ବରଂ ତାହା ଆହୁରି ଦୂତଗତିରେ ନିମ୍ନଗମ୍ଭୀ ହେଉଛି । ଏହାର କାରଣ କ'ଣ ଏବଂ ଏହା ଘରୁଛି କାହିଁକି ? ଥରେ ହେଲେ ବି ଏହି ସବୁ ଦଳର ନେତା, କର୍ମୀ ଓ ସମର୍ଥକମାନେ ଭାବି ଦେଖୁଛନ୍ତି କି ? ତେଣୁ ମୁଁ ମନେକରେ, ଏହି ବିଷୟଟି କିଛିଟା ଆଲୋଚନା ହେବା ଦରକାର ।

ଆମ ଦେଶର ସାମ୍ବାଜ୍ୟବାଦ ବିରୋଧୀ ଜାତୀୟ ସ୍ଥାଧୂନତା ଆଦୋଳନ ସମୟରେ ଏ ଦେଶର ଜାତୀୟତାବାଦୀ ଭାବଧାରା ଓ ଆଦୋଳନ ମଧ୍ୟରେ ହଜାରେ ରକମର ତୁଟି ବିରୁଦ୍ଧ ଥିବା ସବୁ ଯେହେତୁ ଏହି ଜାତୀୟତାବାଦୀ ଭାବଧାରା ସେବିନର ପରିସ୍ଥିତିରେ ମୋଗାମୋଟି ଭାବରେ ପ୍ରଗତିଶାଳ ଓ ବିପୁଲବାତ୍ରକ ଥିଲା, ତେଣୁ ଏତେ ତୁଟି ବିଚ୍ଯୁତି ସବୁ ବି ତାହାର ପ୍ରଭାବରେ ସ୍ଥାଧୀନତା ଆଦୋଳନରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀ ଛାତ୍ର, ଯୁବସମାଜ, ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ ସମ୍ପଦାୟ ସାମ୍ବାଜ୍ୟବାଦୀମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିବା ଗୋଲାମୀବୃତ୍ତିର ମାନସିକତା ଛିନ୍ନକରି ଓ ପୁରୁଣା ସାମନ୍ତ୍ରୀ ସମାଜର କୂପମଣ୍ଡୁକତା ଓ ସର୍ବପ୍ରକାର କୁସଂସ୍କାର ଭାଙ୍ଗିଦେଇ ଜାତୀୟତାବାଦୀ ଭାବଧାରାରେ ଉଦ୍ଭବ ହୋଇ

এক ষম্পূর্ণ নৃতন ধরণের আদর্শ এবং নৈতিক ও সাংস্কৃতিক মান ভিত্তিতে উৎপন্ন হয়েছে। এই ধরণের নৃতন প্রচলিত হয়ে আসা একটি অন্যত্ব যা মুগ্ধ করে দেয়। এই নৃতনের মধ্যে ক্ষেত্র এবং সময়ের অন্তর্ভুক্ত হওয়া প্রয়োজন নেই। এই নৃতনের মধ্যে ক্ষেত্র এবং সময়ের অন্তর্ভুক্ত হওয়া প্রয়োজন নেই।

ମାର୍କ୍ଚବାଦ-ଲେନିନବାଦ

ଏ ପୁଗର ଏକମାତ୍ର ବିଜ୍ଞାନସମ୍ମାନ ଓ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଆଦରଣୀ

ଆমେ ଜାଣୁ ମାର୍କ୍ଝବାଦ-ଲେନିନବାଦ ହେଉଛି ଏକମାତ୍ର ବିପ୍ଳବୀ ତରୁ ଯାହା
ଏ ଯୁଗରେ ସବୁଠାରୁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଓ ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ମତବାଦ ବା ଭାବାଦର୍ଶ ଏବଂ ଯାହା
ବର୍ତ୍ତମାନ ପୁଣିବାଦୀ ସମାଜର ପଞ୍ଜୁଡ଼ା କବଳରୁ ମଣିଷଙ୍କୁ ମୁକ୍ତ କରି ଏକ ନୃତନ
ଶୋଷଣହୀନ, ଶ୍ରେଣୀହୀନ ଉନ୍ନତ ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଜନ୍ମ ଦେବାକୁ ସକ୍ଷମ । ଏକଥା ମଧ୍ୟ
ଆମେ ଜାଣୁ ଯେ, ବିପ୍ଳବୀ ଭାବାଦର୍ଶ ଓ ମତବାଦ ଏବଂ ବିପ୍ଳବୀ ତରୁ ସବୁ ସମୟରେ ହଁ
ଉନ୍ନତତର ସାଂସ୍କୃତିକ ଓ ନୈତିକମାନର ଜନ୍ମ ଦେଇଥାଏ । ଏହି ଉନ୍ନତତର ସାଂସ୍କୃତିକ
ଓ ନୈତିକମାନ ଅନ୍ତତଃ କିଛି ପରିମାଣରେ ଅର୍ଜନ କରି ନପାରିଲେ, ଗୋଟିଏ ଦେଶର
ଜନସାଧାରଣ କେବେହେଲେ ବିପ୍ଳବ ସଂଗଠିତ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ତାହାହେଲେ
ଏହିସବୁ ପାର୍ଟି, ଯେଉଁମାନେ ନିଜକୁ ମାର୍କ୍ଝବାଦୀ ଲେନିନବାଦୀ ବୋଲି ଜାହିର କରୁଛନ୍ତି,
ଯଦି ଯଥାର୍ଥରେ ସେମାନେ ମାର୍କ୍ଝବାଦୀ ଲେନିନବାଦୀ ହୋଇଥାନ୍ତେ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କର
ପ୍ରଭାବ ବୃଦ୍ଧି ଫଳରେ ଅନ୍ତତଃ ଗଣତାନ୍ତିକ ଆଯୋଳନରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣକାରୀ ଜନସାଧାରଣ
ଏବଂ ଛାତ୍ର ଓ ଯୁବ ସଖଦାୟ ଭିତରେ ବୁଝୁଆ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଅପସଂସ୍କୃତିର
ପ୍ରଭାବ ଖର୍ବ ହେବାର ଲକ୍ଷଣ ଦେଖା ଦିଅନ୍ତା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଏକ ନୃତନ
ଉନ୍ନତତର ନୈତିକ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ମାନର ପ୍ରତିଫଳନ ଆମେ ଦେଖିବାକୁ ପାଆନ୍ତେ;
ଅଥବ ବାସ୍ତବରେ ଏହାର ଓଳଚା ହଁ ଦେଖିବାକୁ ମିଳୁଛି । ଏହି ଘଟଣା କଣ ପ୍ରମାଣ
କରେ ନାହିଁ ଯେ, ଏମାନେ ମାର୍କ୍ଝବାଦ-ଲେନିନବାଦ ନାଆଁରେ ଏ ଦେଶରେ ଯାହାସବୁ
ଚର୍ଚା କରୁଛନ୍ତି, ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ମାର୍କ୍ଝବାଦ-ଲେନିନବାଦ ନୁହେଁ? ଯେକୌଣସି ଯୁଗରେ
ଯେ କୌଣସି ବିପ୍ଳବୀତରୁ ଓ ମତାଦର୍ଶର ଅସଲ ମର୍ମବସ୍ତୁ ଓ ପ୍ରାଣସରା ନିହିତ ଥାଏ
ତାର ସଂସ୍କୃତିଗତ ଓ ନୈତିକ ଧାରଣା ଭିତରେ । ସେହିଭଳି ବର୍ଜାଆ ବିପ୍ଳବ ଓ

ପୁଣ୍ଡିବାଦୀ ବିପୁଲ ଯୁଗର ସର୍ବୋଜ ପ୍ରରଗେ ମାନବତାବାଦୀ ସଂସ୍କୃତି, ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଓ ନୈତିକତାର ଧାରଣାଠାରୁ ବି ଉନ୍ନତତର ସର୍ବହରା ସଂସ୍କୃତି, ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଓ ନୈତିକମାନ ଅର୍ଜନ କରିବା ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ଯେ ନିହିତ ରହିଛି, ମାର୍କ୍ଝବାଦୀ-ଲେନିନ୍ବାଦୀ ଭାବାଦଶୀର ମୂଳ ମର୍ମବସ୍ତୁ ଓ ପ୍ରାଣସରା - ଏହା ଠିକ୍ ଭାବରେ ଉପଲବ୍ଧ ନ କରିପାରିବା ଫଳରେ ଉପରୋକ୍ତ ବିପରି ସ୍ଥର୍ଷି ହୋଇଛି । ଏମାନଙ୍କ ହାତରେ ମାର୍କ୍ଝବାଦ-ଲେନିନ୍ବାଦ ହୋଇପଢ଼ିଛି ଅନେକାଂଶରେ ପ୍ରାଣହୀନ ଶରୀର ଭଲି । ଏହିସବୁ ତଥାକଥୁତ ମାର୍କ୍ଝବାଦୀ-ଲେନିନ୍ବାଦୀ ପାର୍ଟିମାନଙ୍କର ସମାଜ ଜୀବନରେ ଅବସ୍ଥାନ ଓ ପ୍ରଭାବ ବୃଦ୍ଧି ସମାଇର ଏବଂ ବିପୁଲୀ ଆଦୋଳନର କମ୍ପ୍ୟୁ କ୍ଲମେ କ୍ଷତିସାଧନ କରିଚାଲିଛି । ଫଳରେ ଏହି ସମସ୍ତ ତଥାକଥୁତ ମାର୍କ୍ଝବାଦୀ-ଲେନିନ୍ବାଦୀ ଦଳମାନଙ୍କ ନେତ୍ରୁଦରେ ଯେତେବେଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଶର ଗଣ ଆଦୋଳନ ଓ ବାମପଦ୍ମୀ ଆଦୋଳନ ପରିଚାଳିତ ହେବ, ସେତେବେଳୀ ଦୈନିକ ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ରାଜନୈତିକ ଦାବି ଭିତ୍ତିରେ ଯେତେ ରକ୍ତାଙ୍କ ଲତେଇ ପରିଚାଳନା କରାଯାଉ ନା କାହିଁକି, କେବଳ ତାହାଦ୍ୱାରା ହିଁ ସାଧାରଣଭାବରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏବଂ ବିଶେଷକରି ଗଣତାନ୍ତିକ ଆଦୋଳନରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣକାରୀ ଛାତ୍ର ଓ ଯୁବସମାଜ ଭିତରେ ସାଂସ୍କୃତିକ ମାନର କ୍ରମାବନତିର ଏହି ଧାରାକୁ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ରୋକାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ଆଉ ଦେଶର ଜନସାଧାରଣ ଯଦି ଏହି ଭାବରେ ନିମ୍ନ ସଂସ୍କୃତିର, ଅର୍ଥାତ୍ ସଂସ୍କୃତିଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବୁର୍କୁଆ ଓ ସାମଣ୍ଡା ସଂସ୍କୃତିର ଦାସ ହୋଇଯାଆନ୍ତି, ତାହାହେଲେ ଯେ କୌଣସି ସମୟରେ ଗଣତାନ୍ତିକ ଆଦୋଳନର ବିଫଳତା ଓ ଦେଶଭରି ହତାଶାର ସମ୍ବନ୍ଧାନ ହୋଇ ସେମାନେ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାର ଶୀକାର ହୋଇଯାଇପାରନ୍ତି ଏବଂ ଏପରିକି ଶେଷପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶାଳ ଶକ୍ତି ହାତରେ ପ୍ରତିବିପୁଲୀ ଶକ୍ତିରେ ପରିଣତ ହୋଇପାରନ୍ତି, ଯେପରି ଆମ୍ଭେମାନେ ଜଣ୍ଣେନେସିଆର ଜତିହାସରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ କରିଛେ ।

ଏହାଛତା ମାର୍କ୍ଝ, ଏଙ୍ଗୋଲେସ୍, ଲେନିନ୍, ଷାଲିନ୍, ମାଓ-ସେ-ଭୁଙ୍ଗ ପ୍ରତ୍ୟେକି ନେତାମାନଙ୍କର ବକ୍ତ୍ଵକ୍ୟ ଅନୁଧାନ କଲେ ଜଣାଯାଏ ଯେ ଉନ୍ନତତର ସାଂସ୍କୃତିକମାନ ଅର୍ଥାତ୍ ସର୍ବହରା ସଂସ୍କୃତିଗତମାନ ଅର୍ଜନ କରି ନପାରିଲେ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ମାର୍କ୍ଝବାଦୀ-ଲେନିନ୍ବାଦୀ ତରୁ ବିଚାରର କ୍ଷମତା ଅର୍ଜନ କରାଯାଇପାରେନା । ତେଣୁ ଏମାନେ ଯେତେବେଳେ କହୁନ୍ତି, ବିପୁଲର ତରୁଟି ଠିକ୍ ହୋଇଗଲେ ପାର୍ଟି ଠିକ୍ ହୋଇଯାଏ, ସେତେବେଳେ ଏମାନେ ଭୁଲିଯାଆନ୍ତି ଯେ ସଂସ୍କୃତିଗତ ମାନ ନିମ୍ନସ୍ତରର ହେବା ଫଳରେ, ଏମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିପୁଲୀ ତରୁ ବିଚାର ବି ସଠିକ୍ ହୋଇପାରେ ନାହିଁ । ମୂଳ ବିପୁଲୀ

ଭାରତବର୍ଷରେ ଏସ.ସ୍କୁ.ସି.ଆଇ.(କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ) କାହିଁକି ଏକମାତ୍ର ସାମ୍ଯବାଦୀ ଦଳ
ରାଜନୈତିକ ତତ୍ତ୍ଵ, ଅର୍ଥାତ୍ ଭାରତବର୍ଷରେ ବିପ୍ଳବର ପ୍ରତିକରଣ ନିର୍ଭାରଣ ଏବଂ ଦୈନିକିନ
ବିପ୍ଳବୀ ଶାଖାଯୋଗନ ଗୁଡ଼ିକର କଳାକୌଶଳ ନିର୍ଭାରଣ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ସବୁ
ତଥାକଥୃତ ମାର୍କ୍ଝବାଦୀ-ଲେନିନବାଦୀ ପାର୍ଟିମାନେ ବାରମ୍ବାର ଯେଉଁ ଭୁଲ୍ କରି ଚାଲୁଛନ୍ତି,
ଏହା ତାହାର ଏକ ଅନ୍ୟତମ ପ୍ରଧାନ କାରଣ ।

ସର୍ବହରା ସଂସ୍କୃତିଗତ ମାନ ଆୟୁର ବ୍ୟକ୍ତିରେକେ ବିପ୍ଳବୀ ତତ୍ତ୍ଵ ବିଚାରର କ୍ଷମତା ପଠିକ ଭାବରେ ଅର୍ଜନ କରିବା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ମୁହଁହେଁ

ଦଳ ବିଚାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ଦିଗକୁ ଆମ ଦେଶରେ ଅନେକ ହିଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରନ୍ତି
ନାହିଁ, ପୁଣି ଯେଉଁମାନେ କରନ୍ତି, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଏହାକୁ ଅନେକଟା ନଗଣ୍ୟଭାବରେ
ଦେଖନ୍ତି । ଅଥବା ଦଳ ବିଚାର ଓ ବିପ୍ଳବୀ ତତ୍ତ୍ଵ ବିଚାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହା ଏକ ଅନ୍ୟନ୍ତ
ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଷୟ । କାରଣ ଯେଉଁ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ବିପ୍ଳବ କରିବ, ତାହା ଯଦି ନିମ୍ନଭମ
ସଂସ୍କୃତିର ଶାକାର ହୁଏ, ତାହାହେଲେ ତଦ୍ବାରା କୌଣସି ଦିନ ହିଁ ବିପ୍ଳବ ହୋଇ ପାରେ
ନାହିଁ । ମାର୍କ୍ଝ ଗୋଟିଏ କଥା କହିଛନ୍ତି, “To change the world workers will have
to change themselves first,” ଅର୍ଥାତ୍ ଶ୍ରମିକମାନେ ଏକମାତ୍ର ସେତେବେଳେ ହିଁ
ଦୁନିଆକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ପାରନ୍ତି, ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ ନିଜର ଜୀବନକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ
କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେବେ । ଏହି କଥାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି, ଶ୍ରମିକମାନେ ତାହାକୁ ବୋଲି ବା
କେତେକ ବିପ୍ଳବୀ କଥା କହିବା ଶିଖିଲେ ହିଁ ଦୁନିଆର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିପାରିବେ ନାହିଁ ।
ଯେଉଁ ଶ୍ରମିକମାନେ ଦୁନିଆକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବେ, ଆଗେ ସେମାନଙ୍କ ନିଜ ଜୀବନକୁ
ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ହେବ । ମାର୍କ୍ଝ ଏକଥା କାହିଁକି କହିଥୁଲେ । ମାର୍କ୍ଝଙ୍କର ଏହା କହିବା
କ’ଣ ପ୍ରୟୋଜନ ଥିଲା ? ମାର୍କ୍ଝ ତ କହି ପାରିଥାନ୍ତେ ଯେ ଶ୍ରମିକମାନେ ସେମାନଙ୍କର
ବିଦ୍ୟାବୁଦ୍ଧିଗତ କ୍ଷମତାଦ୍ୱାରା, ଅଥବା ଦୈନିକିନ ସଂଗ୍ରାମଗୁଡ଼ିକରୁ ଅଭିଜ୍ଞତା ଅର୍ଜନ କରି
ଯଦି କେବେ କେତେକ ବିପ୍ଳବୀ ସ୍ଥୋଳାନ ଓ ତତ୍ତ୍ଵ କଥା କହିପାରନ୍ତି, ତାହାହେଲେ ହିଁ
ସେମାନେ ବିପ୍ଳବକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଭାବରେ ରୂପ ଦେଇପାରିବେ । ନା, ତାହା
କେବେହେଲେ ସମ୍ବନ୍ଧ ନୁହେଁ । କାରଣ ଉନ୍ନତତର ସାଂସ୍କୃତିକ ମାନ ଅର୍ଥାତ୍ ସର୍ବହରା
ସାଂସ୍କୃତିକ ମାନ ଆୟୁର କରିବା ବ୍ୟକ୍ତିରେକେ ବିପ୍ଳବୀ ତତ୍ତ୍ଵ ବିଚାର କରିବାର କ୍ଷମତା
ସଠିକ୍ ଭାବରେ ଅର୍ଜନ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ ବିପ୍ଳବୀ ତତ୍ତ୍ଵ ମଧ୍ୟ ଯଥାର୍ଥଭାବେ
ଉପଲବ୍ଧି କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏହି କାରଣରୁ ହିଁ ବିପ୍ଳବୀ ରାଜନୀତିକୁ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ

ଭାବରେ ରୂପଦେବା ମାନେ ହେଉଛି, ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଲୋକଙ୍କୁ ଏହି ବିପ୍ଳବ ମଧ୍ୟରେ ଜଡ଼ିତ କରି ବାସ୍ତବ ଜୀବନକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବା । ପୁଣି ଏଇଥିପାଇଁ ଦରକାର, ପ୍ରତିଟି ବିପ୍ଳବ ପୂର୍ବରୁ ତାର ପ୍ରଯୋଜନୀୟ ସାଂସ୍କୃତିକ ବିପ୍ଳବ । ଅଥବା ଯେଉଁମାନେ ଏହି ସାଂସ୍କୃତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିପ୍ଳବ ଆଣିବେ, ଦଳର ସେହି ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନେ ସମସ୍ତେ ନିଜେ ଯଦି ସେମାନଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅଭ୍ୟାସ, ରୁଚି, ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଓ ଆଚରଣରେ ବୁଝୁଆ ସଂସ୍କୃତିର ଶୀକାର ହୋଇଥାଆନ୍ତି, ତା ହେଲେ ସେମାନେ କୌଣସି ଦିନ ଏହା ଆଣିପାରିବେ ନାହିଁ; ଏବଂ ଏହି ଦିଗରେ ଆମ ଦେଶର କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ନାମଧାରୀ ଦଳମାନେ ବାହାରର ଆଦୋଳନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତ ନିଷ୍ଠୟ, ଏପରିକି ଦଳର ଆଭ୍ୟନ୍ତରୀଣ ସଂଗ୍ରାମ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ବିଶେଷକରି ନେତାମାନଙ୍କ ଜୀବନଯାତ୍ରା ଏବଂ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ବଦଳାଇବା ଓ ଉନ୍ନତତର ସାଂସ୍କୃତିକ ମାନ ଗତି ତୋଳିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବିଦ୍ୟମାତ୍ର ନିଜର ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ । ଏହିଭାବରେ ସେମାନେ କେବଳ ଦେଶର ଜନତାକୁ ଠକି ନାହାନ୍ତି - ଯେଉଁ ସାଧାରଣ, ସତ୍ତ ଓ ସରଳ କର୍ମୀମାନଙ୍କର ଆଦ୍ୱତ୍ୟାଗର ବିନିମୟରେ ସେମାନେ ବଢ଼ ବଢ଼ ହାକିମ ହୁକୁମା, ମନ୍ତ୍ରୀ ହୋଇ ବସିଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ବି ଠକିଛନ୍ତି । ଏହା ମୋତେ ଦୁଃଖର ସହିତ କହିବାକୁ ପଡ଼ୁଛି ।

ମୁଁ ଆଗରୁ ହିଁ କହିଛି, ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ ହେଉଛି, ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ରାଜନୈତିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ, ସାମାଜିକ, ସାଂସ୍କୃତିକ - ଗୋଟିଏ କଥାରେ କହିଲେ ତାର ସମସ୍ତ ଶ୍ରେଣୀ ଆକାଂକ୍ଷା ପୂରଣର ହତିଆର । ଲେନିନ் କହିଛନ୍ତି, “It is the vanguard detachment of the proletariat” ଅର୍ଥାତ୍ ଏହା ହେଉଛି ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ସବୁଠାରୁ ସଚେତନ ବା ବିପ୍ଳବୀ ଅଂଶ ସଂଗଠନ, ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ଅଗ୍ରଣୀ ବାହିନୀ । ସେଥିପାଇଁ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ବିପ୍ଳବୀ ଦଳର ନେତାମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ସର୍ବହରା ସଂସ୍କୃତିର ପ୍ରାଣବନ୍ଧୁ । ସେମାନେ ତ ସେମାନଙ୍କ ଆଚାର ଆଚରଣ, ଜୀବନଯାତ୍ରା ପରିଚାଳନା କ୍ଷେତ୍ରରେ (ତାହା ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନରେ ହେଉ କିମ୍ବା କୌଣସି ସାମାଜିକ ଆଦୋଳନ ପରିଚାଳନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ହେଉ) ସର୍ବହରା ଶ୍ରେଣୀ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଏବଂ ସଂସ୍କୃତିକୁ ପ୍ରତିଫଳିତ କରିବେ । ଏହି ସର୍ବହରା ଶ୍ରେଣୀ ସଂସ୍କୃତିର ମୂଳକଥା କଣ ? ଏହାର ମୂଳକଥା ହେଉଛି, ଏହି ସଂସ୍କୃତିକୁ ଯିଏ ଆୟର କରିଛି, ସେ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ସମ୍ପତ୍ତିବୋଧରୁ ମୁକ୍ତ, ଏହି ସମ୍ପତ୍ତିବୋଧ କହିଲେ ତାର ସଂସ୍କୃତିଗତ, ରୁଚିଗତ ଧାରଣା ଓ ପ୍ରାତ୍ୟହିକ ଆଚରଣ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପତ୍ତିବୋଧର ମାନସିକ ଜଟିଳତାରୁ ମୁକ୍ତ ଅର୍ଥାତ୍ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପତ୍ତିଭିତ୍ତିକ ମାନସିକ ଗଠନ (private property mental complex)ରୁ ମୁକ୍ତ ଅର୍ଥାତ୍ ବୁଝୁଆ ବ୍ୟକ୍ତିକେନ୍ଦ୍ରିକ ବିତ୍ତା ପଞ୍ଚତିର ପ୍ରଭାବରୁ ମୁକ୍ତ । କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ସଂସ୍କୃତ ବୁଝୁଆଇବାକୁ ଯାଇ ମାର୍କ୍ଷ କହିଛନ୍ତି, It is Human-

ism minus private property (ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପର୍କିବୋଧରୁ ମୁକ୍ତ ମାନବତାବାଦ) । ତେଣୁ କୌଣସି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ପକ୍ଷରେ ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବୀ ବା କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ହେବାର ମୂଳ ସଂଗ୍ରାମଟି ହେଉଛି, ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଶୋଷିତ ମଣିଷର ବିପ୍ଳବୀ ଆୟୋଜନଗୁଡ଼ିକ ସହ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାବରେ ଯୁଦ୍ଧ ରହି ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବୀ ରାଜନୀତି ଆୟର କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏହି ସଂସ୍କୃତିଗତ ଓ ରୁଚିଗତ ମାନ ଅର୍ଜନ କରିବା ପାଇଁ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ସ୍ଵାର୍ଥରେ, ବିପ୍ଳବ ସ୍ଵାର୍ଥରେ ଏବଂ ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ ସ୍ଵାର୍ଥରେ, ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ ପାଖରେ ବ୍ୟକ୍ତିଷ୍ଵରା ଓ ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ଵାର୍ଥକୁ ନିଷ୍ଠେଶ୍ୟରେ, ଦ୍ୱିଧାହାନ ଚିତ୍ତରେ ଆନନ୍ଦର ସହିତ ବିସର୍ଜନ ଦେଇ ପାରିବାର ସଂଗ୍ରାମ । ଏଠି ସର୍ବଦା ବ୍ୟକ୍ତିସ୍ଵାର୍ଥ ପରିତ୍ୟାଗ କରିବା ସହିତ ବୁଲ୍ଲୁଆ ଅର୍ଥରେ ଦେଶପାଇଁ ଘର ବାତି, ଗାତି ମଟର, ଧନ-ସମ୍ପର୍କ, ଜୀବନର ସବୁ କିଛି ପରିତ୍ୟାଗ କରିବାର ଏକ ମୌଳିକ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି । କାରଣ ଏହି ତ୍ୟାଗ ଯଦି ବୁଲ୍ଲୁଆ ଚିତ୍ତାଦାରା ପ୍ରଭାବିତ ହୁଏ, ତାହେଲେ ତାଦାରା ଅଂହବୋଧ, ବ୍ୟକ୍ତି କେନ୍ଦ୍ରିକତା ଓ ହାମବଡ଼ା ଭାବ କ୍ରମାଗତ ବୃଦ୍ଧି ପାଏ ଏବଂ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାହା କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ହେବା ରାସ୍ତାରେ ଚରମ ବିପର୍ି ସୃଷ୍ଟିକରେ । ମନେରଖୁବାକୁ ହେବ, ଏହି ସଂଗ୍ରାମ ଯିଏ ଯଥାର୍ଥ ଭାବେ ଆରମ୍ଭ କଲା, ସିଏ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଚେତନାର ଅଧିକାରୀ ହେବା ସଂଗ୍ରାମ ଆରମ୍ଭ କଲାମାତ୍ର, ଏବଂ ଏହି ସଂଗ୍ରାମରେ ସଫଳତା ଅର୍ଜନ କରିବା ପଥରେ ହିଁ ଏକମାତ୍ର ପ୍ରକୃତ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ହେବା ଭଳି ଯୋଗ୍ୟତା ଅର୍ଜନ କରାଯାଇପାରିବ ।

ଆମ ଦେଶର କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନାମଧାରୀ ନେତାମାନଙ୍କ ଆଚରଣରେ

ଉନ୍ନତ ପ୍ରାସ୍ତୁତିକ ମାନର

ଚିଲେହେଲେ ପ୍ରତିଫଳନ ଦେଖୁବାକୁ ମିଳେ ନାହିଁ

ଆମ ଦେଶର କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନାମଧାରୀ ନେତାମାନଙ୍କ ଆଚରଣରେ କଣ ଏହି ଉନ୍ନତ ସାଂସ୍କୃତିକମାନର କୌଣସି ପ୍ରତିଫଳନ ଦେଖୁବାକୁ ମିଳେ କି ? ମୁଁ ସାଧାରଣ କର୍ମାମାନଙ୍କ କଥା କହୁନାହିଁ । କାରଣ ସେମାନେ ତ ଏବେ ସର୍ବହରା ସଂସ୍କୃତ ଆୟର କରିବା ସଂଗ୍ରାମ ଆରମ୍ଭ କରିଛନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ଯେଉଁମାନେ ପାର୍ଟିର ନେତା, ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଏହି ଉନ୍ନତତର ସାଂସ୍କୃତିକ ମାନ ଆୟର କରିବା ମଧ୍ୟ ଦେଇ ହିଁ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟ ଭଳି ଏକ ବିପ୍ଳବୀ ଦଳର ନେତା ହେବାର ଯୋଗ୍ୟତା ଅର୍ଜନ କରିବା କଥା, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଏପରି ଅନେକ ନେତା ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପର୍କ ଅଛି, ଘରଦ୍ୱାର ଅଛି, ନିଜର ଗାତି ମଟର ଅଛି ଏବଂ ଦୈନନ୍ଦିନ ବ୍ୟବହାର ଯୋଗ୍ୟ ପୋକାକପତ୍ର ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପରିମାଣରେ ଥୁବା ଛଡ଼ା ବିଲାତ ଯିବା ପାଇଁ ଏବଂ ତି ପାର୍ଟିରେ ଯୋଗଦେବା

ପାଇଁ ଘରେ ସଜାସଜି ହୋଇ ଅଳଗା ପୋଷାକ ଅଛି, ଅଥବ ସେମାନେ ସାଧାରଣ ଲୋକ ବା ଶ୍ରମିକ ଚାଷୀମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବେ ସାଧାରଣ ପୋଷାକ ପିଣ୍ଡ, ଯେମିତି ବିବାଟ ତ୍ୟାଗୀ ପୁରୁଷ ! ଗାନ୍ଧିଙ୍କୋରୁ ଆମ କରି ଆମ ଦେଶର ଅଧିକାଂଶ ସ୍ଵଦେଶୀ ନେତାମାନେ ଆଣ୍ଟୁ ଉପରକୁ ଲୁଗା ପିଣ୍ଡ ଏ ଦେଶରେ ଦେଶପ୍ରେମର ଚମକାର ପରମରା ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି । ଦେଶର ସାଧାରଣ ଲୋକେ ଏତେ ସବୁ ଖୋଜଖର ରଖନ୍ତି ନାହିଁ, ଦେଖୁବାକୁ ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ, ଏମାନଙ୍କର ଘରବାଟି ଅଛି କି ନାହିଁ, ଗାତ୍ରିମଟର ଅଛି କି ନାହିଁ ବା ସେମାନଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନ୍ୟାତ୍ରା କିପରି । ଯେଉଁ ମାମ୍ବୁଲି ଧୋତି କୁରୁତା ପିଣ୍ଡ ନେତାମାନେ ସଭାସମିତିକୁ ଆସନ୍ତି, ଏହିଭଳି କେତେ ଯୋଡା ଧୋତିକୁରୁତା ସେମାନଙ୍କର ଅଛି, ଏତେ ସବୁ କଥା ସେମାନେ ଦେଖୁବାକୁ ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନେ ମନେ କରନ୍ତି, ଏତେ ବଢ଼ି ଜଣେ ନେତା ହୋଇ ବି ଯେତେବେଳେ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ଭଳି ଏହି ଭାବେ ଧୋତି-କୁରୁତା ପିଣ୍ଡ ବାହାରକୁ ଆସନ୍ତି, ତାହାହେଲେ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଜଣେ ମଞ୍ଚବଡ଼ ଦେଶପ୍ରେମୀ । ଆମ ଦେଶର ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ମନୋଭାବ ଏବଂ ମାନସିକତା ଆଜି ବି ଏହିଭଳି । ଆମ ଦେଶ ହେଉଛି ଗୁରୁବାଦର ଦେଶ, ତ୍ୟାଗ ଧର୍ମ - ଏହି ଦେଶର ସମାଜନ ଧର୍ମ । ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କୁ ଠକାଇବା ପାଇଁ ଏହାଠାରୁ ସହଜ ରାଷ୍ଟ୍ର ଆମ ଦେଶରେ ଆଉ କିଛି ନାହିଁ । ବୁର୍ଜୁଆ ରାଜନୀତିଜ୍ଞମାନେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଏହି ମାନସିକତାରୁ ପୂରାପୂରି ପାଇଦା ଉଠାଇଛନ୍ତି; ଆମ ଦେଶର ଏହି କଥାକଥୁତ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହି ଏକା ପ୍ରକାର ଭଣ୍ଣାର ଆଶ୍ରୟ ନେଇ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କୁ ଆଜି ବି ଠକିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ମୁଁ କହେ, ପଇସା ନଥୁଲେ ଅଳଗା କଥା, କିନ୍ତୁ ଯଦି ସେମାନଙ୍କର ପଇସା ଥାଏ, ପୁଣି ନେତାମାନେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପର୍କ ରଖୁବାକୁ ଯେତେବେଳେ ଅନ୍ୟାୟ ମନେକରନ୍ତି ନାହିଁ, ଏପରିକି ବନ୍ଧୁତଃ ଅନେକ ନେତାମାନଙ୍କର ଯେତେବେଳେ ଅଗାଧ ସମ୍ପର୍କ ରହିଛି, ସେତେବେଳେ ଧୋତି କୁରୁତା ପିଣ୍ଡ ଚପଲ ମାତି ସାଧୁ ଆଜି ଲୋକଙ୍କୁ ଠକିବା ପାଇଁ ଏହି ଚେଷ୍ଟା କାହିଁକି ? ଅନେକ ନେତାଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନ, ଘରଦ୍ୱାର ଏବଂ ସମ୍ପର୍କ ରହିଛି । ସେମାନେ ପିଲାପିଲିଙ୍କୁ ମଣିଷ କରନ୍ତି, ଯେଉଁଭାବେ ଧନୀ ଲୋକମାନେ ସେମାନଙ୍କ ପିଲାପିଲିଙ୍କୁ ମଣିଷ କରନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଗୃହିଣୀମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହିଭଳି ଜୀବନ୍ୟାପନ କରନ୍ତି । ଏହିସବୁ ନେତାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ପୁଣି ଅନେକେ ପାର୍ଟି ଫଣ୍ଟକୁ ଅନେକ ଟଙ୍କା ଚାନ୍ଦା ଦିଆନ୍ତି । ଜନସାଧାରଣ, ଏପରିକି ପାର୍ଟି କର୍ମୀମାନେ ମଧ୍ୟ ନେତାମାନଙ୍କ ଏସବୁ ଆଚରଣ ବିଶ୍ଵେଷଣ କରି ଦେଖନ୍ତି ନାହିଁ । ବରଂ ସେମାନେ ଛାତି ଫୁଲାଇ କହନ୍ତି, ଅମୁକ ନେତା ଏତେ ଟଙ୍କା ପାର୍ଟିକୁ

ସାହାଯ୍ୟ କରନ୍ତି । ଏତେ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ପାର୍ଟିକୁ ଚାନ୍ଦା ଦେଇଛନ୍ତି । ସତେ ଯେମିତି ବିରାଟ ତ୍ୟାଗୀ ପୁରୁଷ । ସେ ପାର୍ଟି ପାଇଁ ବହୁ ଟଙ୍କା ଦିଅନ୍ତି । ତାଙ୍କର ସମ୍ପର୍କ ଅନେକ, ଫଳରେ ଆୟର ଏକ ଅଂଶ ସେ ଦିଅନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ପାର୍ଟି କର୍ମୀମାନେ ପ୍ରଶ୍ନ କରନ୍ତି ନାହିଁ, ପୂରା ସମ୍ପର୍କ ସେ ଦେଉନାହାନ୍ତି କାହିଁକି ? ସେ ତ ଜଣେ ସର୍ବତ୍ୟାଗୀ ବିପ୍ଳବୀ, ଜଣେ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ - ଯିଏ ମନୋକରନ୍ତି, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପର୍କ ଅନ୍ୟାୟ ଓ ଅତ୍ୟାଚାର ଉପରେ ଭିରି କରି ଠିଆ ହୋଇଛି । ସେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପର୍କର ଉଚ୍ଛେଦ ପାଇଁ ଲତେଇ କରୁଛନ୍ତି, ସାମାଜିକ ମାଲିକାନା ତାହିଁଲୁଛନ୍ତି । ତାହାହେଲେ ଯିଏ ବିପ୍ଳବ ପାଇଁ ଜୀବନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଦେଇପାରନ୍ତି ବୋଲି ବଡ଼ ବଡ଼ ଭାଷଣ ଦେବାକୁ ବାହାରନ୍ତି, ତାଙ୍କର ତ ଅନ୍ୟାୟରେ ବିପ୍ଳବ ପାଇଁ ତୁଳ୍ଳ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପର୍କ ଦେଇ ଦେବା କଥା । ତେବେ କେଉଁଥିପାଇଁ ସେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପର୍କ ରଖୁଛନ୍ତି ? ପୂରାଟା ହିଁ ପାର୍ଟିକୁ ଦେଇ ନାହାନ୍ତି କାହିଁକି ? ଏସବୁ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲେ ହୁଏତ କହିବେ, ଦେବାକୁ କୌଣସି ଆପରି ନାହିଁ, ପାର୍ଟି ଚାହିଁଲେ ହିଁ ଦେଇଦେବେ; କିନ୍ତୁ ପ୍ରଶ୍ନ ହେଉଛି, ପାର୍ଟି ଚାହିଁବା ଯାଏ କଥା ଯାଉଛି କାହିଁକି ? ସେ ତ ବିପ୍ଳବୀ - ଯିଏ ବିପ୍ଳବ ପାଇଁ ପ୍ରାଣ ଦେବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ! ତାହା ହେଲେ ସ୍ଵଜଳାରେ ନିଜ ତରଫରୁ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପର୍କ ଭଲି ଏକ ତୁଳ୍ଳ ବସୁକୁ ପାର୍ଟିକୁ ଦେଇ ନାହାନ୍ତି କାହିଁକି ? ତାଙ୍କ ପାଖରେ ପାର୍ଟି ଚାହିଁବାର ପ୍ରୟୋଜନ କ'ଣ ? ପାର୍ଟି ଚାହିଁବ କି ନ ଚାହିଁବ, ତାହା ପାର୍ଟି ତାର ପ୍ରୟୋଜନ ଏବଂ ନାନା ଦିଗରୁ ଭାବିଚିନ୍ତି ଠିକ୍ କରିବ । ତାହାହେଲେ ଦେଖାଯାଉଛି, ଏହି ସମସ୍ତ ନେତା ଭାଷଣରେ ବିପ୍ଳବ ପାଇଁ ଜୀବନ, ମାନ, ଜନ୍ମତ ସବୁ ଦେଇ ପାରନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ନିର୍ଦ୍ଧାରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପର୍କ ବିପ୍ଳବ ପାଖରେ ସମର୍ପଣ କରିଦେଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏହିସବୁ ନେତାମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆଉ ଯେଉଁ କାମ ହେଉନା କାହିଁକି, ବିପ୍ଳବୀ ଦଳର ନେତୃତ୍ବ ଭାର ଗ୍ରହଣ କରିବା ଭଲି ଗୁରୁଦୂର୍ଯ୍ୟରେ କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ଏମାନଙ୍କ ହାତରେ ଅପରାଧ କରିଦେବା ଚଳିବ ନାହିଁ । ନେତାମାନଙ୍କ ଆଚରଣରେ ଏହି ସବୁ ଦେଖୁ ଅଧିକାଂଶ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ ଆଜି ବି ଏହି ଧାରଣା ତିଷ୍ଠି ରହିଛି ଯେ, ରାଜନୀତି ସେହିମାନଙ୍କୁ ହିଁ ପୋଷାଏ, ଯାହାଙ୍କ ଘରେ ଖାଇବା ପିଛିବା ପାଇଁ ଅଛି । ଯିଏ ବଡ଼ ଲୋକ । ଆମେ ପିଲା ଦିନେ ଶୁଣିଛେ, ମୋ ବାପା ବି ମତେ କହିଛନ୍ତି, ଯାହାଙ୍କ ଘରେ ଖାଇବା ପିଛିବା ପାଇଁ ଅଛି, ଦେଶ ପାଇଁ ଲତାଇ କରିବା ସେହିମାନଙ୍କୁ ପୋଷାଏ । ଆଜି ବି ଗରିବ ଲୋକ, ମଧ୍ୟବିଭାଗଙ୍କ ଭିତରେ ଅନେକ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ଆଦର୍ଶକୁ ପଥର କରନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ମନେ କରନ୍ତି କିଛି କରିବା ଦରକାର, ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଏହିସବୁ ତଥାକଥୁତ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ନେତାମାନଙ୍କ ଆଚାର-ଆଚରଣ ଓ ଜୀବନ୍ୟାତ୍ରା ଦେଖୁ

ମନେକରଣ୍ଟି, ରାଜନୀତି ସେହିମାନେ ହିଁ କରିପାରିବେ - ସେହି ଧରଣର ନେତାମାନେ, ଯେଉଁମାନେ ନିଶ୍ଚିନ୍ତା, ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ଭଲ । ଏହାଦ୍ୱାରା ସମଗ୍ର ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନର ଯାହା ସଂଗ୍ରାମୀ ତେଜ, ଯେଉଁଠି ପ୍ରାଣ, ଯାହା ମହାନ୍ ଦିଗ, ତାକୁ ହିଁ ସେମାନେ ନଷ୍ଟ କରି ଦେଇଛନ୍ତି ।

ଏହିସବୁ ନେତାମାନେ ଦେଶର ଯୁବକ ଯୁବତୀମାନଙ୍କୁ, ଛାତ୍ରମାନଙ୍କୁ ବିପ୍ଳବର ଆହ୍ଵାନ ଦେବେ । ସେମାନଙ୍କୁ କହିବେ ଲତ, ଜେଲ ଯାଆ, ଲାଠି ଖାଆ, ଗୁଲି ଖାଆ । ପୁଣି ନିଜ ପୁଆଞ୍ଜିଆମାନଙ୍କୁ କହିବେ, ଭଲ କରି ପତାଶୁଣା କରି ଆଗ ମଣିଷ ହୁଆ, ତା'ପରେ ଯାହା ଭଲ ବୁଝିବ କରିବ । ସେମାନେ ନିଜ ପୁଅ ପାଇଁ ଭଲ ଚାକିରୀ ଏବଂ ଝିଅ ପାଇଁ ଭଲ ପାତ୍ର ଖୋଜିବେ, ଆଉ ଦେଶର ପୁଆଞ୍ଜିଆମାନଙ୍କୁ ବିପ୍ଳବ ପାଇଁ ଲତିବାକୁ କହିବେ । ନେତାମାନଙ୍କର ଏହି ସବୁ ଉଣ୍ଡାମୀ ଯୋଗୁଁ ହିଁ ଏତେ ବତ ଏକ ମହାନ୍ ଆଦର୍ଶ କେବଳ ଅର୍ଥନୈତିକ ଦାବି ଭିରିରେ ଆନ୍ଦୋଳନର ନାଗପାଶ ବନ୍ଧନ ଭିତରେ ଅଟକି ରହିଲା, ଦେଶର ଲୋକଙ୍କୁ ଆଜି ବି ବିପ୍ଳବର ପ୍ରେରଣାରେ ସେଉଳି ଉଦ୍ବୁଦ୍ଧ କରିପାରିଲା ନାହିଁ ।

ଆମ ଦେଶରେ ଏପରି ଅନେକ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନେତା ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ବାହାରେ ଦେଖିବାକୁ ଖୁବ ଦିଲଖୋଲା, ସାଦାସିଧା ଭାବ ଦେଖାନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପର୍କ ସଞ୍ଚଯ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଘରେ ଆରାମରେ ଜୀବନଯାପନ କରିବା ବ୍ୟାପାରରେ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଖର୍ଚ୍ଚ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ପାରିବାରିକ ଜୀବନଯାପତ୍ରା କ୍ଷେତ୍ରରେ, ପୁଆଞ୍ଜିଅଙ୍କୁ ମଣିଷ କରିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ, ସେମାନେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ହିସାବୀ । ସେମାନେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପର୍କ ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପଦ ବୃଦ୍ଧି କରୁଛନ୍ତି, ଅଥବା ମଙ୍କୁରିଆ-ଚାଷା, ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଆନ୍ତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସାଦାସିଧାଭାବରେ । ଏହିଭାବେ, ବୁଲ୍ଲାଆ ଉଣ୍ଡମାନଙ୍କ ଭଳି, ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ପାଖରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନକୁ ଲୁଚେଇ ରଖି ମହାତ୍ୟାଗୀ ପୁରୁଷ ସାଜିବାର ଅର୍ଥ କଣ ? ଏହା ତ ଶ୍ରମିକଙ୍କୁ ଠକିବା କଥା । ଏହା ତ ଦେଶର ଲୋକଙ୍କୁ ପ୍ରତାରିତ କରିବା କଥା । ଆମ ଦେଶର ତଥାକୁଥୁତ ବାମପ୍ଲୁୟ ଓ ସାମ୍ୟବାଦୀ ନେତାମାନେ ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ପ୍ରଶଂସା ପାଇବାର ବ୍ୟଗ୍ରତାରେ ଏହି ରାଷ୍ଟ୍ରାରେ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆଦର୍ଶ ପ୍ରଚାର କରୁଛନ୍ତି ।

ପୁଣି ଆଉ ଏକ ଧରଣର ନେତା ବି ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନଙ୍କର ହୁଏତ ଏସବୁ କିଛି ନାହିଁ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ପର୍କ କହିଲେ କିଛି ନାହିଁ; କିନ୍ତୁ ସେ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବି ଦେଖାଯାଉଛନ୍ତି, ସେମାନେ ତାଙ୍କର ତ୍ୟାଗ ବିନିମୟରେ ପାର୍ଟିଠାରୁ ଅନେକ କିଛି ଆଶା କରନ୍ତି । କିଏ

ଚାହାନ୍ତି ନେଡ଼ିବୁ, ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନଯାତ୍ରାରେ ବିଭିନ୍ନ ଅସୁବିଧାରେ ପଡ଼ିଲେ ସେମାନେ ଅସତୋଷ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି - କାରଣ ସେମାନେ ଚାହାନ୍ତି ଆରାମ । ପାର୍ଟି ଯଦି ପ୍ରଯୋଜନ ବୋଧରେ ସ୍ଵାଭାବିକ ଭାବରେ କାହାକୁ ଚିକେ ଭଲ ଖାଇବା ପିଇବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରି ଦେଇପାରେ ସେ ସେହିପରି ହିଁ ରହିବେ, ଆରାମ ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ଲୋଭ ଜନ୍ମିବ ନାହିଁ, ପୁଣି ଅସୁବିଧାରେ ରହିଲେ ବି ସେ ତା ନେଇ ଆକ୍ଷେପ କରିବେ ନାହିଁ - ଏହିଭଳି ମାନସିକତା ହେଉଛି ସଠିକ୍ ବିପ୍ଳବୀ ମାନସିକତା । କିନ୍ତୁ ଏହିସବୁ ନେତାମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଅଶେଷ (!) ତ୍ୟାଗ ବିନିମୟରେ କିଛି ଚାହିଁଛନ୍ତି । ପୁଣି ଏହି କିଛି ପାଇବା ପାଇଁ ତାହା ନେଡ଼ିବୁ ହେଉ, ଆରାମଅୟସ ହେଉ, ସେମାନେ ଦଳ ଭିତରେ ନାନା ଭାବରେ ଚାପ ପକାନ୍ତି । ତାଙ୍କ ମନୋଭାବ ଅନେକାଂଶରେ ଏହିଭଳି ଯେ, ଯେହେତୁ ସେମାନେ ଅନେକ ତ୍ୟାଗ କରିଛନ୍ତି, ଅନେକ ପରିଶ୍ରମ କରିଛନ୍ତି, ଦଳ ପାଇଁ ସର୍ବସ୍ଵ ଦେଇଛନ୍ତି, ଅତେବା ଏବେ ସେମାନେ ଦଳଠାରୁ କିଛି ପାଇବା ପାଇଁ ହକଦାର, ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ଏବଂ ଦଳର ଏସବୁ ଦେବାର କ୍ଷମତା ଅଛି କି ନାହିଁ, ତାହା ବିଚାର ବି ସେମାନେ କରୁନାହାନ୍ତି । ଏହି ତ୍ୟାଗର ଧାରଣାରୁ ହିଁ ଆସେ ତାଙ୍କର କିଛି ଚାହିଁବାର ମନୋଭାବ । ଏହି ଚାହିଁବାର ଚରିତ୍ର ବିଭିନ୍ନ ଲୋକଙ୍କର ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର । କିଏ ଚାହେଁ ଚଙ୍ଗା, କିଏ ଚାହେଁ ନାଆଁ । କିଏ ନେଡ଼ିବୁ ଦାବୀ କରେ, କିଏ ବଡ଼ ନେତା ହେବାକୁ ଚାହେଁ, ତାହା ପାଇଁ କନ୍ଦଳ କରେ । ପୁଣି କିଏ ଚାହେଁ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ (legacy), କିଏ ଚାହେଁ ନିଜର ଜଙ୍ଗା ଅନୁଯାୟୀ ଚାଲିବା ପାଇଁ । ଏହିସବୁ ମନୋଭାବ ଅନ୍ତରାଳରେ କାମ କରୁଛି ବୁଝୁଆ ସଂସ୍କାର ଓ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ପ୍ରଭାବ ।

**ଆପାତ୍କ ଦୁଃଖମନ୍ୟ ବିପ୍ଳବୀ ଜୀବନର ନିରକ୍ଷର ଫ୍ରାଙ୍ଗ୍ରାମ ଭିତରେ
ଯେଉଁ ଶାନ୍ତି ଓ ଆନନ୍ଦ - ମାଧ୍ୟାରଣ ମଣିଷର ଆରାମ ଭିତରେ ତାର
ସନ୍ନାଦ ଖୋଜି ପାଇବା ଅପରାଧ**

ପ୍ରଥମରେ ହିଁ ଏହା ବୁଝିବା ଦରକାର, କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆଦର୍ଶ ତ୍ୟାଗର ଆଦର୍ଶ ନୁହେଁ । ଆମେମାନେ କିଛି ହିଁ ତ୍ୟାଗ କରିନାହୁଁ । ଏକ ଶ୍ଵେତ ପଞ୍ଜିଳ ଜୀବନ ପରିତ୍ୟାଗ କରି, ଏକ ବୃଦ୍ଧଭର, ମହେ ଜୀବନ ଗ୍ରହଣ କରିଛୁ ମାତ୍ର । ଏହାକୁ କ’ଣ କିଏ ତ୍ୟାଗ କହିବ ? ତ୍ୟାଗ ମାନେ କ’ଣ ? ଧରନ୍ତୁ ଆପଣ ଏବେ କୁଣ୍ଡିଆ ଘରେ ବସବାସ କରନ୍ତି । ଆପଣଙ୍କୁ ଏହା ବଦଳରେ ବିପାତ ଏକ ରାଜପ୍ରସାଦ ଦିଆଗଲା, ପୁଣି ଆପଣ ଆପଣଙ୍କର ଭଙ୍ଗା ସନ୍ତସନ୍ତିଆ ମଇଲା କୁଣ୍ଡିଆ ଘରଟି ଛାତି ରାଜପ୍ରସାଦରେ ଆସି ବସବାସ କରିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଏହି କୁଣ୍ଡିଆ ଘରଙ୍ଗାତି ଆସିବାକୁ କ’ଣ ଆପଣ ତ୍ୟାଗ ବୋଲି ମନେ

କରନ୍ତି ? କେହି ମନେ କରନ୍ତି ନାହିଁ, ଆପଣ ବି କରିବେ ନାହିଁ । କାରଣ ତ୍ୟାଗ ହେଉଛି, କିଛି ନ ଚାହିଁ କିଛି ପରିତ୍ୟାଗ କରିବା । ଅଥବା ସବୁ କିଛି ଦେଇଦେବା । ଏହା କ’ଣ ସେଇଆ ? ଅସଲରେ ତ ଆପଣ ଯେତେ ଛାଡ଼ି ଦେଇଛନ୍ତି, ପାଇଛନ୍ତି ତା’ଠାରୁ ଅନେକ ବେଶୀ । କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନେ ସେମାନଙ୍କ ବିପ୍ଳବୀ ଜୀବନକୁ ଏହି ରାଜ୍ୟପ୍ରସାଦର ଜୀବନଠାରୁ ବି ବୃଦ୍ଧତର ସମ୍ବନ୍ଧ ବୋଲି ମନେ କରନ୍ତି । ଯେଉଁ ଜୀବନକୁ ସେ ଛାଡ଼ି ଆସିଛି, ଜଣେ ବିପ୍ଳବୀ ପାଖରେ ତାହା ଏକ କୁତ୍ତିଆ ଘରର ଜୀବନଭଲି କେବଳ ଦୁଃଖମାୟ ଓ ପଞ୍ଜିଲ ନୁହେଁ - ଶ୍ଵର, ମାଠ ଏବଂ ଅବମାନନାକର ମଧ୍ୟ । ତେଣୁ ଏହି ଦିଗରୁ ବିଚାର କଲେ, ଜଣେ ପ୍ରକୃତ ବିପ୍ଳବୀ କିଛି ତ୍ୟାଗ କରିନାହିଁ । ବରଂ ଯାହା ସେ ଛାଡ଼ି ଆସିଛି, ଅର୍ଥାତ୍ ଗାଡ଼ି, ଘର, ଚଙ୍ଗାପଇସା, ଧନ ସମ୍ପର୍କ, କୋଠାବାତ୍ତି, ଆରାମଅୟସ, ତାହା ତୁଳନାରେ ସେ ହଜାରେ ଲକ୍ଷେ ଶୁଣର ବଡ଼ ଜିନିଷ ପାଇଛି - ସେ ତାର ଆତ୍ମମର୍ଯ୍ୟାଦା ବୋଧ ଫେରିଯାଇଛି । ବିପ୍ଳବୀମାନଙ୍କ ଅଭାବ ଅନାଟନ, ହଜାରେ ଦୁଃଖ କଷ୍ଟ ନିର୍ଯ୍ୟାତନା, ଯାହା ଦେଖୁ ସାଧାରଣ ମଣିଷ ସେମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଦୁଃଖ କରନ୍ତି, ସେହି ଆପାତଃ ଦୃଷ୍ଟି ଦୁଃଖମାୟ ବିପ୍ଳବୀ ଜୀବନର ନିରତର ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟରେ ଲିପୁରହି, ଜଣେ ବିପ୍ଳବୀ ଯେଉଁ ଶାନ୍ତି ଓ ଆନନ୍ଦ ଖୋଜିପାଏ, ସାଧାରଣ ମଣିଷ କୋଠାବାତ୍ତି, ମଟରଗାତ୍ତି, ଆରାମ ମଧ୍ୟରେ ତାହାର ସନ୍ଧାନ ଖୋଜି ପାଏନାହିଁ । ବିପ୍ଳବୀରୁ ବଡ଼ ସମ୍ବନ୍ଧ, ବିପ୍ଳବୀ ଜୀବନଠାରୁ ବଡ଼ ଜୀବନ ତା’ର ଆଉ କିଛି ନାହିଁ । ତେଣୁ ବିପ୍ଳବର ପ୍ରଯୋଜନରେ ବିପ୍ଳବୀ ଜୀବନକୁ ଶୁଭତା କରିବାକୁ ଯାଇ କିଛି ଛାଡ଼ି ଆସିବାଟା ସେ ତ୍ୟାଗ ବୋଲି ମନେକରେ ନାହିଁ । ଏପରିକି ନିଜ ଜୀବନକୁ ବି ନୁହେଁ । ତାହା ଯଦି ନ ହୋଇଥାନ୍ତା, ଯାହା ସେମାନେ ଛାଡ଼ି ଆସିଛନ୍ତି, ତାହା ପ୍ରତି ଯଦି ତାଙ୍କର ଚିକିତ୍ସା ହେଲେ ବି ମମଦ୍ର, ଶ୍ଵେତ ବା ବ୍ୟଥା ପୁଞ୍ଜିଭ୍ରତ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତା, ତାହା ହେଲେ ଚୀନର ବିପ୍ଳବୀମାନେ ଧାରାବାହିକ ଭାବେ ୩୦ ବର୍ଷ ଧରି ବଣଜଙ୍ଗଳରେ ଏପରି ମରଣପଣ ସଂଗ୍ରାମ କରିପାରିନଥାନ୍ତେ । ବିପ୍ଳବୀ ଜୀବନ ଭିତରେ ଏକ ଉତ୍ସମାନର ମର୍ଯ୍ୟାଦାବୋଧ ଏବଂ ଆନନ୍ଦର ସନ୍ଧାନ ନ ପାଇଥିଲେ, ଭିନ୍ନଭିନ୍ନମାନର ବିପ୍ଳବୀମାନେ ଏତେବଢ଼ି ଶକ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ଦିନ ପରେ ଦିନ, ରାତି ପରେ ରାତି, ବର୍ଷ ପରେ ବର୍ଷ ଧରି ଏତେ ବଡ଼ ରକ୍ତକ୍ଷୟୀ ସଂଗ୍ରାମର ତାକତ ଖୋଜି ପାଇଥାନ୍ତେ କେଉଁଠୁ ? ଜଣକ ଭିତରେ, ଏହି ବିପ୍ଳବୀ ଜୀବନର ଆକାଂକ୍ଷା ଉଦ୍ବାଧ ହୋଇ ଦେଖାଦେଲେ ହିଁ କେବଳ ସେ ବିପ୍ଳବୀ ହୋଇପାରିବ । ଅଥବା ଆମ ଦେଶର କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନେ କିଛି ଛାଡ଼ିବାକୁ ହେଲେ ହିଁ ମହା ତ୍ୟାଗ କରୁଛନ୍ତି ବୋଲି ମନେ କରନ୍ତି । କ’ଣ ସେମାନେ ତ୍ୟାଗ କରିଛନ୍ତି ? ଗାଡ଼ି, ଘର, ଧନ-ସମ୍ପର୍କ, ଆରାମ - ଏଇଆ ତ ? ସେ ଅର୍ଥରେ, ଏ ଦେଶରେ ଗାନ୍ଧିବାଦୀମାନେ

ଅନେକ ବେଶି ତ୍ୟାଗ କରିଛନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଯେଉଁମାନେ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ କହି ନିଜର ପରିଶୟ ଦିଅନ୍ତି, ସେମାନେ ଏହାକୁ ତ୍ୟାଗ ବୋଲି ମନେକରନ୍ତି କାହିଁକି ? ଯଦିଓ ଏକଥା ଠିକ, ଜଣେ ପ୍ରକୃତ ବିପ୍ଳବୀ ଯେତେବେଳେ ବିପ୍ଳବୀ ଆଦର୍ଶରେ ଉଦ୍ବୁଦ୍ଧ ହୋଇଆସେ, ସାଧାରଣ ମଣିଷର ଜୀବନର ଚାହିଦା ସବୁ ଯେତେବେଳେ ତା ନିକଟରେ ଅର୍ଥହାନ ହୋଇଯାଏ, ସେତେବେଳେ ସାଧାରଣ ଲୋକ ସେହି କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କୁ, ଯେଉଁମାନେ ସବୁକିଛି ଛାଡ଼ି ବିପ୍ଳବୀ ସଂଗ୍ରାମରେ ଜୀବନକୁ ନିଯୋଜିତ କରିଛନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ ସାଧାରଣ ଅର୍ଥରେ ମହାତ୍ୟାଗୀ ବୋଲି ମନେକରନ୍ତି; କିନ୍ତୁ ଜଣେ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଏହାକୁ ତ୍ୟାଗ ଅର୍ଥରେ ନେବ କାହିଁକି ? ତାହାହେଲେ, ବିପ୍ଳବ ତୁଳନାରେ ଏହି ଘର-ଦ୍ୱାର, ଗାଢ଼ି-ମଟର, ଧନ-ସମ୍ପତ୍ତି, ଆରାମ- ଏହି ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ିକୁ ହିଁ ସେମାନେ ବେଶି ମୂଲ୍ୟବାନ ବୋଲି ମନେ କରନ୍ତି; ଅର୍ଥାତ୍ ଏହି ସବୁ ପ୍ରତି ତାଙ୍କ ମନରଗୋପନ କୋଣରେ ପ୍ରବଳ ଆକର୍ଷଣ ବିଦ୍ୟୁମାନ । ତେଣୁ ଯେଉଁମାନେ ଦେଶପାଇଁ ଏତେ ତ୍ୟାଗ କଲେ ବୋଲି ମନେକରନ୍ତି, ବିନିମୟରେ ଆସେ ସେମାନଙ୍କର କିଛି ପାଇବାର ମନୋଭାବ - ତାହା ଧନ ସମ୍ପତ୍ତି ହେଉ ବା ପଦପଦ୍ବୀ ହେଉ । ଆମ ଦେଶର କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟମାନେ ମଧ୍ୟ ଏହି ତ୍ୟାଗ ବିନିମୟରେ ଆଜି କିଛି ପାଇବାକୁ ଚାହୁଁଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ତ୍ୟାଗ ଆଜି ସାରା ଦେଶ ଉପରେ ଏକ ବୋଝ ହୋଇ ଦେଖାଦେଇଛି ।

ଅବଶ୍ୟ ଏକଥା ଠିକ, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏପରି ଅନେକ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ଧନସମ୍ପତ୍ତି ବା ପଦପଦ୍ବୀ ଏସବୁ କିଛି ଚାହୁଁ ନାହାନ୍ତି, ସେମାନେ ବିପ୍ଳବ ଚାହାନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ସେମାନଙ୍କର ବି ମନୋଭାବ ଏହିଭଳି ଯେ ସେମାନେ ବିପ୍ଳବ ପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅନେକ କିଛି ତ୍ୟାଗ କରିଛନ୍ତି ବା କରୁଛନ୍ତି । ତ୍ୟାଗର ଏହି ମନୋଭାବ ମନ ଭିତରେ ଲୁକ୍କୁଯିତ ଥିଲେ ପରିଣତି କ'ଣ ହୁଏ ? ବିରୁଦ୍ଧ ଓ ପ୍ରତିକୁଳ ଅବସ୍ଥା ଭିତରେ ଅଥବା ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟରେ ଲୟସିତ ଫଳ ଲାଭ ନହେଲେ ସେମାନେ ଧାରେ ଧାରେ ମଣିଷର କ୍ଷମତା (human effort) ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ହରାଇ ବସନ୍ତି । ଯେଉଁମାନେ ଗାତ୍ରମାତ୍ର ଘରବାତି ଚାହୁଁ ନାହାନ୍ତି, କ୍ଷମତା ଲୋଭ ବା ଦୃଦ୍ଧ ଭିତରକୁ ଆସିବାକୁ ଚାହୁଁ ନାହାନ୍ତି, ସେହିଭଳି ଗାନ୍ଧାବାଦୀମାନଙ୍କ ପରିଣତି ଆମ ଦେଶରେ କଣ ହୋଇଛି ? ଯଦିଓ ସେମାନେ ଏହି ତ୍ୟାଗମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ କିନ୍ତୁ - They have become frustrated, cynical and have lost all faith in human effort- ଅର୍ଥାତ୍ ମଣିଷ ପ୍ରତି, ମଣିଷର ଭବିଷ୍ୟତ ଗତିତୋଳିବା ସଂଗ୍ରାମ ପ୍ରତି, ସେମାନେ ଆସ୍ତ୍ର ହରାଇ ବସିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ନିଷ୍ଠିତ ହୋଇପଡ଼ିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଏକ ପ୍ରକାରର ନାରାଶବାଦୀ Cynic । ଫଳରେ ତ୍ୟାଗ ଧର୍ମର ଏହି ଦୁଇଟି ହେଉଛି ଚରମ ପରିଣତି । ହୁସ୍ତ ତ୍ୟାଗ ବିନିମୟରେ ଆସେ କିଛି

ପାଇବାର ମନୋଭାବ - ତାହା ଯେଉଁ ରୂପରେ ହିଁ ହେଉ; ଆଉ ନହେଲେ ସମୟର ଗତିପଥରେ ଯଦି ଜୀବନର ଆକାଂକ୍ଷିତ ସଫଳତା ନଆସେ, ତାହାହେଲେ ସଂଗ୍ରାମର ଜଟିଳ ଅବସ୍ଥାରେ ବ୍ୟର୍ତ୍ତତା ସାମନାରେ ଆସି ହତାଶା ଦେଖାଦିଏ, ସେମାନେ ମଣିଷର ସମସ୍ତ କ୍ଷମତା ଏବଂ ସଂଗ୍ରାମ ଉପରେ ଆସ୍ତା ହରାଇ ବସନ୍ତି । ପୁଣି ଏହିଭଳି ଅବସ୍ଥାରେ ଏକଦା ଅର୍ଜିତ ସେମାନଙ୍କ ବିପ୍ଳବୀ ଚରିତ୍ରର ଗୁଣାବଳୀ ସବୁ ମରିବାକୁ ଲାଗେ ଏବଂ ସେହି ଅର୍ଥରେ ପୂର୍ବଭୂଲନାରେ ଜୀବନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଅଧିପତନ ଘଟିଥାଏ । ଅର୍ଥାତ୍ ମୁଁ କହିବାକୁ ତାହୁଁକି ଯେଉଁମାନେ ଗାତି, ଘର, ସମ୍ପର୍କ କାହିଁଲେ ନାହିଁ, କ୍ଷମତା ଦୟା ଭିତରକୁ ଆସିଲେ ନାହିଁ ବା ବିନିମୟରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କିଛି କାହିଁଲେ ନାହିଁ, ସେମାନଙ୍କ କ୍ଷେତ୍ରରେ କି ଯଦି ତ୍ୟାଗ ସମ୍ପର୍କରେ ଯଥାର୍ଥ ମାର୍କବାଦସମ୍ବନ୍ଧ ଧାରଣା ନଥାଏ, ତାହା ହେଲେ କଣ ହୁଏ ? ସେମାନେ ସବୁକିଛି ଦେଖୁ ଶୁଣି ହତାଶ ହୋଇ ଯାଆନ୍ତି, ମଣିଷର ସମସ୍ତ କ୍ଷମତା ଏବଂ ସଂଗ୍ରାମ ଉପରେ ଆସ୍ତା ହରାଇ ବସନ୍ତି, ଅଥବା ନିରାଶବାଦୀ (cynic) ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି ।

ତ୍ୟାଗଧର୍ମୀ ଆଦର୍ଶର ମନୋଭାବ ଭିତରେ ବିନିମୟରେ କିଛି ପାଇବାର ଆକାଶା ରହିଥାଏ

ଆପଣମାନଙ୍କୁ ମନେ ରଖିବାକୁ ହେବ, ତ୍ୟାଗର ଆଦର୍ଶ ବିପ୍ଳବୀ ଆଦର୍ଶ ନୁହେଁ । ତେଣୁ, ମୁଁ ଯେଉଁ କଥା କହିଥିଲି, ଆୟୋମାନେ କିଛି ହିଁ ତ୍ୟାଗ କରିନାହୁଁ । ଏକ କ୍ଷୁଦ୍ର, ସାଧାରଣ ଓ ପଞ୍ଜିଳ ଜୀବନ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ଆଜିକାର ଦିନର ବୃହତମ ଏବଂ ମହତମ ଜୀବନ ଗ୍ରହଣ କରିଛୁ ମାତ୍ର । କାହିଁକି ନା ଆମେ ଜାଣୁ, ଏହି ସାଧାରଣ ଜୀବନକୁ ଛାତି ନ ପାରିଲେ, ଏକ ବିପ୍ଳବୀ ଜୀବନ ପାଇବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ଏହି ଛାତିବାଟା ଆମ ପାଖରେ ତ୍ୟାଗ ନୁହେଁ, କୌଣସି ପ୍ରକୃତ ବିପ୍ଳବୀ ପାଖରେ ହିଁ ନୁହେଁ । ଅନ୍ୟ ଦିଗରେ କଉପୁନି ପିନ୍ଧା ବା ଖୁମ୍ପୁଡ଼ିରେ ରହିବାଟା ବି ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ଜୀବନଯାତ୍ରାର ଆଦର୍ଶ ନୁହେଁ, ଏହାତ ଆମ ଦେଶର ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ଶୋଷଣର ଫଳ ସ୍ଵରୂପ ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନରେ ଦେଖା ଦେଇଛି । ଫଳରେ ପୁଞ୍ଜିବାଦର ଯନ୍ତ୍ରାରେ ପେଣି ହୋଇ, ଏକଦିଗରେ ଆର୍ଥିକ ଦୁର୍ଦଶୀ, ଅପରଦିଗରେ ସଂସ୍କୃତିଗତ ଭାବରେ ବୁଝୁଆ ପ୍ରଭାବ ଏବଂ ଅଶିକ୍ଷା ଯୋଗୁଁ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଯେଉଁ ଜୀବନଯାତ୍ରା, ଯେଉଁ ସଂସ୍କୃତିଗତ ଓ ରୁଚିଗତମାନ ପ୍ରତିଫଳିତ ହେଉଛି, ତାହା ବିପ୍ଳବୀ ସର୍ବହରା ସଂସ୍କୃତି ନୁହେଁ । ଏହା ତ ତାଙ୍କୁ ଏହି ଦୀନହୀନ ଅବସ୍ଥା ଭିତରେ ପକାଇ ଦେଇଛି । ପୁଞ୍ଜିବାଦକୁ ଉଛେଦ କରି, ଭଲ ଖାଇବା, ଭଲ ପିନ୍ଧିବା ଏବଂ

ଉନ୍ନତତର ଆଦର୍ଶ, ସଂସ୍କୃତି, ରୁଚି, ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଭିରିରେ ଉନ୍ନତତର ଜୀବନ ପାଇଁ ହିଁ ତାଙ୍କର ସଂଗ୍ରାମ । ତା'ହେଲେ ସେହି ଶ୍ରମିକ ପାଖକୁ ଚିରା ଲୁଗା ପିଛି ତ୍ୟାଗର ପ୍ରତିମୂର୍ତ୍ତି ସାଜି ଯିବା ଦରକାର କ'ଣ ? ଭଲ ପୋଷାକ ନଥୁଲେ ଯାହା ଅଛି ତାକୁ ପିଛି ହିଁ ଯିବାକୁ ପଢ଼ିବ । କିନ୍ତୁ ଭଲ ଲୁଗାପଚା ଥିଲେ, ତାକୁ ଲୁଚେଇ ରଖି ମିଥ୍ୟାଚାର କରିବା ଦରକାର କ'ଣ ? ଏହି ପ୍ରକାର ମିଥ୍ୟାଚାର ଫଳରେ ଆମ ଦେଶର ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ ଏକ ଭ୍ରାନ୍ତ ଧାରଣା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି । ସେମାନେ ଏତେ ସବୁ ବିଚାର କରନ୍ତି ନାହିଁ । ବରଂ ସେମାନେ ଯଦି ଦେଖନ୍ତି, ଜଣେ ନେତା ଯାହାଙ୍କର ହୁଏତ କିଛି ନାହିଁ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କୌଣସି ସମ୍ପର୍କ ନାହିଁ, ରାଜନୈତିକ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ସର୍ବସ୍ଵ ଦେଇ ଦେଇଛନ୍ତି, ପାର୍ଟି ପାଇଁ ସବୁକିଛି ଦେଇ ଦେଇଛନ୍ତି, ଅଥବା ପାର୍ଟିର କୌଣସି ଦରବୀ ବନ୍ଦୁ ବା କେହି ତାଙ୍କୁ ହଲେ ‘କୋର୍ଟ-ପ୍ୟାଣ୍ଡ’ ଦେଇଛନ୍ତି, ସେହି କୋର୍ଟ-ପ୍ୟାଣ୍ଡ ପିଛି ସେ ବୁଲି ବାହାରାତି, ସାରା ଶାତଦିନ ସେହି ହଲେ ‘କୋର୍ଟ-ପ୍ୟାଣ୍ଡ’ ସେ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି – ତାଙ୍କୁ ସେମାନେ ମନେ କରନ୍ତି ମସ୍ତକତ ବାବୁ, ବେଶ ବଡ଼ଲୋକ, ବେଶ ପଇସା ପଡ଼ୁ ଅଛି । ମୁଁ ଆଗରୁ କହିଛି, ଗାନ୍ଧିବାଦୀ ସ୍ଵଦେଶୀ ନେତାମାନଙ୍କ ଆଚରଣ ଫଳରେ ଦେଶରେ ଗୋଟିଏ ଧାରଣା ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି, ଯଦି ନେତାମାନେ ଭଲ ଜାମାଲୁଗା ପିଷନ୍ତି, ପ୍ରୟୋଜନରେ ବିଗାତିରେ ଚଢନ୍ତି, ତାହେଲେ ସର୍ବନାଶ ହେଲା, ସେମାନେ ଆଉ ଦେଶକୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ, ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଭଲ ପାଆନ୍ତି ନାହିଁ – ଏହିଭଳି ଏକ ଧାରଣା ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ ବନ୍ଧମୂଳ ହୋଇ ଯାଇଛି । ପୁଣି କିଛି ନେତା ଏସବୁ କୁସଂଘାର (Prejudice) ବୋଲି କହି, ମାର୍କ୍, ଏଙ୍ଗୋଲସଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଦେଇ ନିଜେ ଗାତ୍ର-ମରର, ଦାମୀ ପୋଷାକ ବ୍ୟବହାର କରୁଛନ୍ତି; ଜନସାଧାରଣ ଓ ଦଳର ଏସବୁ ଦେବାର କ୍ଷମତା ଅଛି କି ନାହିଁ, ତା ବିଚାର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କରୁ ନାହାନ୍ତି ।

**ଆରାମର ମାମଗ୍ରୀ ନ ପାଇଲେ
ଯେପରି ବିପ୍ଳବୀର କୌଣସି ଦୁଃଖ ରହିବ ନାହିଁ
ସେହିପରି ପାଇଲେ ବି ତାହା ମୋହ ସୃଷ୍ଟି କରିବ ନାହିଁ**

ଏହି ଧାରଣା ଭିତରୁ କୌଣସିଟି ହିଁ ସଠିକ୍ ବିପ୍ଳବୀ ଧାରଣା ନୁହେଁ । ଜଣେ ପ୍ରକୃତ ବିପ୍ଳବୀ ଏହି ବିଷୟଟିକୁ କିଭଳି ଦେଖନ୍ତି ? ସେ ନିଜର ଭଲ ମନ, ତାଙ୍କର ଭବିଷ୍ୟତ, ସର୍ବସ୍ଵ ହିଁ ବିପ୍ଳବ ସ୍ଥାର୍ଥରେ, ସ୍ଵଭାବରେ ପାର୍ଟି ଓ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଉପରେ ଛାତି ଦିଅନ୍ତି । ପାର୍ଟି ନିଜର କ୍ଷମତା ଅନୁଯାୟୀ ତାଙ୍କୁ ଯେପରି ଭାବରେ ରଖିବ, ସେ

ଆନନ୍ଦର ସହିତ, ଖୁସି ମନରେ ତାହା ମାନିନେବେ । ଏହି ବିଶ୍ୱଯରେ ତାଙ୍କର କୌଣସି ମୁଣ୍ଡ ବିଷା ରହିବନାହିଁ । ପାର୍ଟି ଯଦି ତାଙ୍କ ପାଇଁ ଦୂଜ ବେଳା ଖାଲବାକୁ ଯୋଗାତ ନକରି ପାରେ, ତାହାହେଲେ ତାଙ୍କୁ ହୁଏତ ନିଜକୁ ଯୋଗାତ କରିନେବାକୁ ପଢ଼ିବ, ଆଉ ନହେଲେ ନଖାଇ ରହିବାକୁ ପଢ଼ିବ ଏବଂ ଏହାକୁ ଖୁସି ମନରେ, ମନଭିତରେ କୌଣସି ଗ୍ଲାନି ନରଖୁ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବା ଭଳି ମାନସିକତା ରହିବା ଦରକାର, ତେବେ ହିଁ ସେ ବିପୁଲବା । ପୁଣି ପାର୍ଟି ଯଦି ତାଙ୍କୁ ଭଲ ପୋକାକ, ପ୍ରଯୋଜନରେ ଗାତ୍ରିର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିଦେଇ ପାରେ ସେସବୁ ପ୍ରତି ବି ତାଙ୍କର ମୋହ ବା ଲୋଭ ସୃଷ୍ଟି ହେବନାହିଁ, ତା'ଦାରା ସେ ଅମିରୀ ଅଭ୍ୟାସର ଶୀକାର ହୋଇଯିବେ ନାହିଁ, ପ୍ରଯୋଜନ ହେଲେ କୌଣସି ଦିଧା ନରଖୁ ମୁହୂର୍ତ୍ତକରେ ହିଁ ସେ ସବୁକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରିପାରିବେ । ଅର୍ଥାତ୍ ଆରାମର ସାମଗ୍ରୀ ନପାଇଲେ ବି ଯେପରି ତାଙ୍କର କୌଣସି ଦୁଃଖ ରହିବ ନାହିଁ, ଗ୍ଲାନି ରହିବ ନାହିଁ, ସେହିଭଳି ଏହିସବୁ ପାଇଲେ ବି ତାଙ୍କର ଏସବୁ ଜିନିଷ ପ୍ରତି ମୋହ ସୃଷ୍ଟି ହେବ ନାହିଁ, ଏହା ହିଁ ହେବ ଜଣେ ପ୍ରକୃତ ବିପୁଲବୀର ମାନସକିତା, ଏସବୁ ସମ୍ପର୍କରେ ସଠିକ୍ ଦୃଷ୍ଟିଭଜା ।

ମୁଁ ନିଜ ଜୀବନରେ ହିଁ ଦେଖୁଛି, ପ୍ରଥମରୁ ଆମେ ଯେତେବେଳେ ଦଳ ଗଠନ କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କରିଛୁ, ସେତେବେଳେ ଆମ ସମର୍ଥନରେ ବିଶେଷ କେହି ଲୋକ ନଥୁଲେ, ଏପରିକି ମୁଣ୍ଡ ଗୁଞ୍ଜିବା ଭଳି ଘରଟିଏ ଯୋଗାତ କରି ପାରିନଥିଲୁ, ଯେତେବେଳେ ନଖାଇ ନପିଇ ଦିନ ପରେ ଦିନ ଏକ ସମ୍ମୂର୍ଖ ବିରୁଦ୍ଧ ପରିବେଶ ମଧ୍ୟରେ ଆସମାନଙ୍କୁ ଏକ ନୂତନ ପାର୍ଟି ଗଢ଼ିତୋଳିବା ପାଇଁ ସଂଗ୍ରାମ କରିବାକୁ ହୋଇଛି, ଏଥୁସକାଶେ ସେଦିନ କିନ୍ତୁ ଆମ ମନରେ କୌଣସି କ୍ଷୋଭ ନଥିଲା । ଆମେ କେତେବର୍ଷ ମର୍ମିଣାରେ ଶୋଇଛୁ, କେତେ ଗ୍ରାନ୍ତି-ଶୀତ ଆମର ଏହି ଭାବରେ କଟିଛି । ଆମର ସେଦିନର ବନ୍ଧୁମାନେ ଆଜି ବି ତାର ସାକ୍ଷ୍ୟ ବହନ କରିବେ । ସେମାନେ ଦେଖୁଛନ୍ତି, ସେତେବେଳେ ବି ଆମ ମନରେ କୌଣସି ଆକ୍ଷେପ ନଥିଲା । ଆମେ କେତେ ଦିନ ଖାଲନ୍ତି, ତାହାମେଇ କାହା ପାଖରେ କିଛି କହିବାକୁ ବି ଲଜ୍ଜାବୋଧ କରୁଥିଲୁ । କାରଣ ମନେ ହେଉଥିଲା, ଖାଲବାକୁ ଯୋଗାତ କରି ପାରିନ୍ତି, ସମର୍ଥକ ନାହାନ୍ତି, ପାଞ୍ଚଟା ପଇସା ଚାନ୍ଦା ଆଦାୟ କରି ପାରିନ୍ତି, ଲୋକମାନେ ଦେଇ ନାହାନ୍ତି - ଏହା ଆସମାନଙ୍କର ହିଁ ଅକ୍ଷମତା । ଏହା ଭିତରେ ପୁଣି ଗର୍ବ କରି କହିବାର କ'ଣ ଅଛି, ତ୍ୟାଗର କେଉଁ ମାହାମ୍ୟ ଅଛି ? ଏହା କହିବାକୁ ଆମେ ଲଜ୍ଜାବୋଧ କରୁଥିଲୁ । ଏହି ଧରଣର ଏକ ମନୋଭାବ ଆସମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଆମ ଭିତରେ ଏହାକୁ ନେଇ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଗର୍ବର ମନୋଭାବ ନଥିଲା ଯେ ଦେଶପାଇଁ ଆମେମାନେ ଏକ ମନ୍ତ୍ରବତ୍ତ ତ୍ୟାଗ କରୁଛୁ । ବରଂ ଥିଲା,

କାର୍ଯ୍ୟର ଅକ୍ଷମତା ଓ ଅସଫଳତା ସଫର୍କରେ ମନ ଭିତରେ ଲଜ୍ଜାବୋଧ । ମୁଁ ମୋ କଥା ହିଁ କହିପାରେ, ସେତେବେଳେ ବି କମ୍ପ୍ୟୁଟରମାନେ ମୋତେ ଯେପରି ହସିବାର ଦେଖୁଛନ୍ତି, ଯେଉଁ ଶକ୍ତି ନେଇ କାମ କରିବାର ଦେଖୁଛନ୍ତି, ଯେଉଁ ମାନସିକ ଅବସ୍ଥାରେ (Mood) ଦେଖୁଛନ୍ତି, ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟ ବଯସ, ଏସବୁ ପ୍ରଶ୍ନକୁ ବାଦଦେଲେ, ଆଜି ବି ସେମାନେ ସେହିଭାବରେ ଦେଖନ୍ତି । ଅଥବା ଆଜି ଅବସ୍ଥା କ’ଣ ? ଆଜି ଯେତେବେଳେ ଆଗ ତୁଳନାରେ ପାର୍ଟିରେ ଅନେକ ଲୋକବାକ ବଢ଼ିଛନ୍ତି, ଆଗ ଅପେକ୍ଷା ବହୁ ଯୋଗାଯୋଗ ଅଧିକ ବଢ଼ିଛି, ଆଜି ସାମାନ୍ୟ କିଛି ହେଲେ ପାଞ୍ଚ ଦଶ ଜଣ କମ୍ପ୍ୟୁଟ୍ ହୁଟି ଆସନ୍ତି; ହୁଏତ ଜାମା ଛିଣ୍ଡି ଯାଇଛି ଦଶଜଣ କମ୍ପ୍ୟୁଟ୍ ଦୌଡ଼ି ଆସନ୍ତି, କୋଡ଼ିଏ ଜଣ ସମର୍ଥକ ଦୌଡ଼ି ଆସନ୍ତି, ଭଲ ଜାମାଟେ ତିଆରି କରିଦେବା ପାଇଁ । ସେମାନେ ଜୋର କରନ୍ତି, ନନ୍ଦେଲେ ଦୁଃଖ ଅନ୍ତର୍ଭବ କରନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ମନରେ କଷ୍ଟ ହୁଏ । ତାହାହେଲେ କ’ଣ ଦେଖାଯାଉଛି ? ଏମିତି ହିଁ ନେତାମାନଙ୍କୁ ଲୋକେ ଦିଅନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଆରାମ ପାଇଁ ଆକାଂକ୍ଷା ରହିବ କାହିଁକି, ଲୋଭ ଜନ୍ମିବ କାହିଁକି ? ଅନ୍ୟପକ୍ଷରେ ନେତା ହେବାପରେ ବି ଲୋକମାନେ ଯଦି ତାଙ୍କ କଥା ନ ଭାବନ୍ତି, ତାହାହେଲେ ବୁଝିବାକୁ ପଡ଼ିବ, ସେମାନେ ଉପର ଆତ୍ମ ‘ମଲାଙ୍ଗଗଛ’ ଭଲି ନେତା ହୋଇଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଯଦି ସାଧାରଣ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ପ୍ରକୃତରେ ସାହାୟ କରିଥାଆନ୍ତି, ତାହାହେଲେ ଏମିତି ସାଧାରଣ ଲୋକମାନେ ନେତାମାନଙ୍କୁ ଦିଅନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏ ସଫର୍କରେ ସତର୍କ ନ ରହିଲେ କ’ଣ ହୁଏ ? ସେଗୁଡ଼ିକ ସବୁବେଳେ ପାଇ ପାଇ ଯଦି ତା’ପ୍ରତି ଏକ ନିର୍ଲିପ୍ତ ଭାବ ନରହେ, ତାହାହେଲେ ତାର ଶିକାର ହୋଇଯିବାର, ଆରାମର ଶୀକାର ହୋଇଯିବାର ସମ୍ଭାବନା ରହେ । ସେତେବେଳେ ହିଁ ବିପଦ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ଏକଦା କେହି କଷ୍ଟ ଭିତରେ ଆକ୍ଷେପ ନ କରି ରହିପାରିଛି ବୋଲି ଚିରକାଳ ତାର ସେହି ଗୁଣାବଳୀ ବଜାୟ ରହିବ, ଏପରି କୌଣସି କଥା ନାହିଁ । କାର୍ଯ୍ୟତଃ ସବୁସମୟରେ ବିପ୍ଳବୀମାନଙ୍କୁ ନିଜ ଭିତରେ ଏହି ସଂଗ୍ରାମ କରିବାକୁ ହୁଏ । ସବୁସମୟରେ ତାଙ୍କୁ ଏହା ପରାକ୍ରାନ୍ତ କରିବାକୁ ହୁଏ, ନିରାକ୍ଷା (test) କରିବାକୁ ହୁଏ, ବୁଝିବାକୁ ହୁଏ । କାର୍ଯ୍ୟତଃ ନିଜର ଜିନିଷପତ୍ର ନେଇ, କୌଣସି କିଛି ପାଇବା ନେଇ, ଭଲମୟ ନେଇ ଜଣେ ବିପ୍ଳବୀର ଗ୍ରାନି ଆକ୍ଷେପ ରହିବ କାହିଁକି ? କିଛି ମିଳୁ ବା ନମିଳୁ, ତାର ଏହିଭଲି ହିଁ ଚଳିବ । କିଏ ଯଦି କିଛି ଦିଏ ତାହାହେଲେ ସେ ତାଙ୍କୁ ପିନ୍ଧିବେ, ସେଠି ବି କୌଣସି ପ୍ରକାରର ଭଣ୍ଣାମାର ଆଶ୍ରମ ନେବେ ନାହିଁ । ହୁଏତ ତାଙ୍କର ହଲେ କୋର୍ଟ-ପ୍ରୟାଣ ଅଛି, କିଏ ଦେଇଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ପିନ୍ଧିକରି ଗଲେ କାଳେ କେହି କିଛି ମନେକରିବେ, ସେଇଥିପାଇଁ ମାଗିକରି ଆଣି ଆଉ ହଲେ ସାଦାସିଧା ଜାମା

ପ୍ୟାଣ୍ଡ ପିନ୍ଧି, ଭଣ୍ଣାମୀ କରି ଲୋକଙ୍କୁ ଦେଖାଇବାକୁ ହେବ ଯେ ‘ମୁଁ କେତେ ସାଦାସିଧା’ - ଏହାର ଅର୍ଥ କଣ ? ଏହାର ନାଆଁ ମିର୍ରେଜାଲ ଭଣ୍ଣାମୀ । ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମାନସିକତା ର ଗୋତାଣିଆ ହେବା, ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଶିକ୍ଷିତ କରିବା ନୁହେଁ । ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ ଆମ ଚାଲିଚଳନର ରାତିଟି କ’ଣ ? ତାହାହେଲା ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କର ଯେଉଁ ମାନସିକତା, ଆମ ଚାଲିଚଳନର ରାତିଟା ତାଠାରୁ ଖୁବ୍ ବେଶୀ ଯେପରି ଆଗୁଆ ହେବନି, ସେପରି ଗୋତାଣିଆ ହେଲେ ବି ଚଳିବ ନାହିଁ । ଅର୍ଥାତ୍ ଆମେମାନେ ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ଭିତରେ ରହିବା, ସାଧାରଣ ଲୋକଙ୍କ ଧାରଣା ଭିତରେ ବୁଲ୍କୁଆମାନେ ଯେଉଁ ଭ୍ରମ ଓ ବିଭ୍ରାନ୍ତି ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି, ଆମ ଆଚରଣ ଦ୍ୱାରା ସେ ସବୁକୁ ଦୂର କରିବା ପାଇଁ ଆମେ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ରହିବା । ବୁଲ୍କୁଆ ସଂସ୍କୃତିର ଅତୁଆ ତଡୁଆ ଚିନ୍ତା ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମାନସିକତା ଭିତରେ, ରୁଚି ଭିତରେ, ଚିନ୍ତାଧାରା ମଧ୍ୟରେ ସୂର୍ଯ୍ୟ ଜାଲ ଭଳି ଛନ୍ଦିହୋଇ ରହିଛି, କେବଳ ବିପ୍ଳବୀ ସ୍ଥୋରାନ ଦେଇ ସେ ସବୁକୁ ଡଙ୍ଗା ଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏହାକୁ ଭାଙ୍ଗିବାକୁ ହେଲେ, ଯେପରି ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ବିପ୍ଳବୀ ସଂଗ୍ରାମରେ ନିଯୋଜିତ କରିବାକୁ ହେବ, ରାଜନୈତିକ ଏବଂ ଅର୍ଥନୈତିକ ସଂଗ୍ରାମ ଭିତରକୁ ନେଇ ଆସି ସେ ସବୁକୁ ଭାଙ୍ଗିବାକୁ ହେବ, ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଏହି ଭାଙ୍ଗିବା କାମଟି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବା ସେତେବେଳେ ହିଁ ସମ୍ଭବ ହେବ, ଯେତେବେଳେ ସଂସ୍କୃତିଗତ ଭାବରେ, ଆଚରଣ ଦିଗରୁ ଆମେ ଟିକିନିଖ୍ନ ସମସ୍ତ ବ୍ୟାପାରରେ, ଏହି ବୁଲ୍କୁଆ ଧାରଣାସବୁକୁ ଆମ ବ୍ୟବହାର ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କ ଭିତରୁ ଦୂର କରିବାରେ ସକ୍ଷମ ହେବା । ଏକମାତ୍ର ସେତେବେଳେ ହିଁ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିବ, ବୁଲ୍କୁଆ ସଂସ୍କୃତିର ଏହି ସବୁ କୁପ୍ରଭାବ, ସାଧୁସ୍ତୁମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସେମାନଙ୍କ ଆକର୍ଷଣ, ତ୍ୟାଗ ଧର୍ମ ପ୍ରତି ସେମାନଙ୍କ ମୋହ - ଏହି ସବୁ ତାଙ୍କ ଭିତରୁ ଦୂର ହେବାକୁ ଲାଗିବ, ଏହିସବୁର ପ୍ରକୃତ ଶ୍ରେଣୀ ଚରିତ୍ର ଓ ଶ୍ରେଣୀଗତ ସ୍ଵରୂପ ସେମାନେ ବୁଝିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେବେ । ସେମାନେ ବୁଝିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେବେ, କିଏ ନିଷାପର, ପ୍ରକୃତରେ ଆଦର୍ଶବାନ, କେଉଁଟା ପ୍ରକୃତ ଆଦର୍ଶ, କେଉଁ ରାଷ୍ଟ୍ରାଗା ପ୍ରକୃତ ବିପ୍ଳବୀ ରାଷ୍ଟ୍ରା, କେଉଁ ରାଷ୍ଟ୍ରାରେ ସେମାନଙ୍କର ମୁଣ୍ଡି । ପୁଣି ଏହା ଯେଉଁ ଦିନ ସେମାନେ ବୁଝିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେବେ ଏବଂ ଯେତେ ବେଶୀ ବୁଝିବାକୁ ଲାଗିବେ, ବୁଲ୍କୁଆ ରାଜନୀତି ପ୍ରଭାବରୁ ସେମାନେ ସେତେ ମୁଣ୍ଡ ହୋଇପାରିବେ, ହାଥୀ କରୁଥୁବା ବିପ୍ଳବୀମାନଙ୍କ ପ୍ରଭାବ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ଉପରୁ ସେତେ କମିବାରେ ଲାଗିବ । କାର୍ଯ୍ୟତଥା ସେମାନଙ୍କ ଭିତରକୁ ଯେପରି ନେଇଯିବାକୁ ପଢ଼ିବ ବିପ୍ଳବୀ ରାଜନୀତି, ସେହିଭଳି ଏହି ରାଜନୀତି ସାଙ୍ଗକୁ ବୁଲ୍କୁଆ ସଂସ୍କୃତ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଏକ ପ୍ରତଣ୍ଟ ଜେହାଦର

ମନୋଭାବ ସହ ସର୍ବହରା ସଂସ୍କୃତି ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରକୁ ନେଇଯିବାକୁ ହେବ । କିନ୍ତୁ ଆମ ଦେଶର ତଥାକଥୃତ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନେତାମାନଙ୍କ ଆଚରଣ ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ସଚେତନ ତ କରୁନାହିଁ ବରଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଭିତରେ ସଂସ୍କୃତି, ରୁଚି, ବିଚାରଧାରାରେ ବିଭିନ୍ନ ଦିଗରୁ ବୁଝୁଆ ଭାବଧାରାର ଯେଉଁ ପ୍ରଭାବ ହିମାଳୟ ପର୍ବତ ଭଲି ମାତି ବସିଛି, ଏହିସବୁ ଆଚରଣ ଦ୍ୱାରା, ଭଣ୍ଡାମୀ ଦ୍ୱାରା ସେ ସବୁକୁ ବଞ୍ଚେଇ ରଖିବାରେ ହିଁ ସାହାଯ୍ୟ କରାଯାଉଛି । ପୁଣି ଏହିଭାବରେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଭିତରେ ବୁଝୁଆ ସଂସ୍କୃତିର ପ୍ରଭାବ ଯଦି ତିଷ୍ଠି ରହେ, ତାହେଲେ ଅର୍ଥନୈତିକ ଦାବି ନେଇ ହଜାରେ ରକ୍ତକ୍ଷୟୀ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନା କରିବା ସବେ ବି ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଭିତରେ ବିପ୍ଳବୀ ଭାବଧାରା, ବିପ୍ଳବୀ ମାନସିକତା ଓ ବିପ୍ଳବୀ ସଂଗଠନ ଗଢି ତୋଳିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହା ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବାଧା ସୃଷ୍ଟି କରି ଚାଲିବ ।

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଆଚରଣର ଏହି ସମସ୍ତ ଦିଗ ସମ୍ପର୍କରେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ ହିଁ ଏହିସବୁ ତଥାକଥୃତ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ନେତାମାନେ କହିବେ, ଏହା ସବୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଷୟ । ସେମାନଙ୍କ ପାର୍ଚିର ସାଧାରଣ କର୍ମାମାନେ ବି ମନେ କରନ୍ତି, ଏହା ତାଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବ୍ୟାପାର । ଅର୍ଥାତ୍ ସେମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବ୍ୟାପାର ଅଛି, ଆଉ ଏକ ରାଜନୈତିକ ବ୍ୟାପାର ଅଛି । ଯେପରି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନର ଧାନ-ଧାରଣା, ଉଲ୍ଲାଗିବା, ମନ୍ଦିଲାଗିବା, ଦାୟିତ୍ବବୋଧ, କର୍ତ୍ତବ୍ୟବୋଧ ଓ ନ୍ୟାୟନାତିର ଧାରଣା ସବୁ ବୁଝୁଆ ସଂସ୍କୃତି ଓ ବୁଝୁଆ ସମ୍ପର୍କବୋଧ ଦ୍ୱାରା ପରିଚାଳିତ ହେବା ଚଲେ, କେବଳ ରାଜନୈତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମାର୍କ୍ଷ, ଏଙ୍ଗେଲସ୍, ଲେନିନ୍, ଶ୍ଵାଲିନ୍, ମାଓଙ୍କର କିଛି ବହି ମୁଖସ୍ତ କରି ଗରମ ଗରମ ବକ୍ତ୍ତା ଦେଇପାରିଲେ, ପୁଣି ଅର୍ଥନୈତିକ ଦାବୀ ନେଇ କିଛି ରକ୍ତକ୍ଷୟୀ ସଂଗ୍ରାମ ଗଢିତୋଳିପାରିଲେ ହିଁ ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବୀ ବା ମାର୍କ୍ଷବାଦୀ-ଲେନିନବାଦୀ ହେବା ସମ୍ଭବ । କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ହେବା ଭଲି କଠିନ ସାଧନା ଓ ଜଟିଳ ସଂଗ୍ରାମର ବିଷୟଟିକୁ ଏମାନେ କେତେ ସହଜ କରି ଦେଇଛନ୍ତି ! ପୁଣି ଏହା ଫଳରେ ଏହି ଦଳମାନଙ୍କର ପାର୍ଟ୍ ସଭ୍ୟଭୁକ୍ତ କରିବା ରାତିଟି ବି କେତେ ସହଜ ହୋଇଯାଇଛି । କର୍ମାମାନେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ବିପ୍ଳବୀ ସଂଗ୍ରାମ ସହିତ ପ୍ରତ୍ୟେ ଭାବରେ ଯୁଦ୍ଧ ରହି ନିୟମିତ କାମ କରୁଛନ୍ତି କି ନାହିଁ ଏବଂ ଜୀବନର ପ୍ରତିଟି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଚିନ୍ତାଭାବନା, ଧାନ-ଧାରଣା ଓ ଜୀବନ ଯାତ୍ରା ପଢ଼ନ୍ତି କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆଦର୍ଶରେ ଗଢି ତୋଳିବା ପାଇଁ ଆପୋଷହୀନ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନା କରୁଛନ୍ତି କି କରୁ ନାହାନ୍ତି - ସେବବୁ ଦେଖିବା ଦରକାର ନାହିଁ (!) ସେମାନେ ‘ଜନଗଣତାନ୍ତିକ ବିପ୍ଳବ’ ବା ‘ଜାତୀୟ-

ଗଣଭାଷିକ ବିପ୍ଳବ'କୁ ମାନସି କି ନାହିଁ, ଭୋଗ ସମୟରେ ପୋଷର ମାରନ୍ତି କି ନାହିଁ ଏବଂ ନିର୍ବାଚନରେ ଜାଲଭୋଟ ଦେଇପାରନ୍ତି କି ନାହିଁ, ସେତିକି ଦେଖିଲେ ହିଁ ହେଲା, ତେଣୁ ଏହିସବୁ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟମାନଙ୍କ ପକେଟରେ ପାର୍ଟି କାର୍ତ୍ତ ନଥୁଲେ ଏମାନଙ୍କ ଆଚାର ଆଚରଣ, ରୁଚିଗତମାନ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବ୍ୟବହାର ଓ ଜୀବନଯାତ୍ରା ଦେଖୁ ଏମାନେ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ କି ନୁହଁଛନ୍ତି, କେହି ବୁଝିପାରିବେ ନାହିଁ ।

**ବିପ୍ଳବୀ ତତ୍ତ୍ଵ ମେହିମାନଙ୍କଠାରୁ ଶିଖୁବାକୁ ହେବ,
ଯେଉଁମାନେ ମାର୍କ୍ଝବାଦୀ-ଲେନିନ୍ବାଦୀ ନାତି ଅନୁଯାୟୀ
ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନକୁ ପରିଚାଳିତ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି**

ତେଣୁ ମୁଁ ଦେଶର ବିପ୍ଳବୀମାନଙ୍କୁ, ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ, ଯେଉଁମାନେ ମାର୍କ୍ଝବାଦ-ଲେନିନ୍ବାଦ ଶିଖୁବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ସେମାନଙ୍କୁ କହିବି, ଏହି ବିପ୍ଳବୀ ତତ୍ତ୍ଵ ସେହି ମାନଙ୍କ ପାଖରୁ ଶିଖୁବାକୁ ହେବ, ଯେଉଁମାନେ ମାର୍କ୍ଝବାଦ-ଲେନିନ୍ବାଦର ନାତି ଅନୁଯାୟୀ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନକୁ ପରିଚାଳିତ କରିବାର ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି, ସଂଗ୍ରାମ ଚଳାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ସଫଳ ହୋଇଛନ୍ତି । ଯେଉଁମାନେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନରେ ଆଚାର, ରୁଚି ଓ ଅଭ୍ୟାସରେ ଆଜି ବି ବୁଝୁଅ ସଂସ୍କୃତିର ଶିକାର, ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଆପଣମାନେ ମାର୍କ୍ଝବାଦ-ଲେନିନ୍ବାଦ ଶିଖିବେ ନାହିଁ । କାରଣ ସେମାନେ ମାର୍କ୍ଝବାଦ ନାଆଁରେ ଯାହା ଶିଖାନ୍ତି, ବିପ୍ଳବ ନାଆଁରେ ଯାହା ଶିଖାନ୍ତି, ସେମବୁ ପ୍ରକୃତରେ ଭୁଲ୍ ଶିଖାନ୍ତି । ରାଜନୈତିକ ସ୍ଥୋଗାନ ବାହାରେ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଆଚରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ, ଯାହାର ଯାହା ଜଛା ତାହା କରି ଚାଲନ୍ତି, ସଂସ୍କୃତିଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନେତାମାନଙ୍କର, କର୍ମାମାନଙ୍କର ଯାହାର ଯେପରି ଜଛା ସେପରି ସେମାନେ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରନ୍ତି; ଏଭଳିଭାବେ ଏକ ପେଟିବୁଝୁଅ ପାର୍ଟିରେ ଚଳିପାରେ ସିନା ମାର୍କ୍ଝବାଦୀ ପାର୍ଟିର ଏଭଳି ଚଳିବା ରାତି ନୁହେଁ ଓ ଚଳି ବି ପାରେନା । ଯେଉଁ ପାର୍ଟି ମାର୍କ୍ଝବାଦ ନାଆଁରେ ଏଭଳି ଆଚରଣ କରେ, ବୁଝିବାକୁ ହେବ ଯେ, ସେ ପାର୍ଟି ବାଷ୍ପବରେ ମାର୍କ୍ଝବାଦର ମାର୍କ୍ଝମାରି ଏକ ପେଟି ବୁଝୁଅ ପାର୍ଟି । ସେମାନେ ବିପ୍ଳବ ନାଆଁରେ ଯେଉଁ ସଂଗ୍ରାମ କରନ୍ତି, ତାହା ବିପ୍ଳବ ନୁହେଁ ଏବଂ ବିପ୍ଳବ ନାଆଁରେ ଯାହା କୁହୁନ୍ତି ତାହା କେବଳ ସ୍ଥୋଗାନ ସର୍ବସ୍ଵତା ମାତ୍ର, ତାହା ଭିତରେ ବିପ୍ଳବୀ ତତ୍ତ୍ଵର ପ୍ରାଣ ନଥାଏ, ବିପ୍ଳବ ନ ଥାଏ । କାର୍ଯ୍ୟତଥେ ସେମାନଙ୍କ ପାଖରୁ ମାର୍କ୍ଝବାଦ ଶିଖୁବାକୁ ଗଲେ ତାହା ମାର୍କ୍ଝବାଦ

ନାଆଁରେ ଅସଲରେ ଅନ୍ୟ ବିଷୟ ଶିକ୍ଷାହୁଏ । ପୁଣି ଏହା ଫଳରେ ‘ମାର୍କ୍‌ବାଦ’ ‘ମାର୍କ୍‌ବାଦ’ କହି ଯେଉଁ ବିଷୟର ଚର୍ଚା ଏ ଦେଶରେ ଚାଲିଛି, ତାହାଦ୍ୱାରା ବିପ୍ଳବୀ ମାର୍କ୍‌ବାଦର ଚର୍ଚା ଏ ଦେଶରେ ହୋଇନାହିଁ । ସାମ୍ୟବାଦର ପ୍ରକୃତ ତତ୍ତ୍ଵ, ସଂସ୍କୃତ ଏବଂ ଆଦର୍ଶ ଉତ୍ତିରେ ବିପ୍ଳବୀ ରାଜନୀତିର ଚର୍ଚା ହୋଇନାହିଁ ଏବଂ ଏହିସବୁ ତଥାକଥୁତ ମାର୍କ୍‌ବାଦୀମାନଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଓ ଆଚରଣ ଯୋଗୁଁ ହିଁ ମାର୍କ୍‌ବାଦ ଭଲି, କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆଦର୍ଶ ଭଲି, ଏକ ଅନନ୍ୟ ଉଚ୍ଚ ମହାନ୍ ଆଦର୍ଶର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ମଧ୍ୟ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଆଖରେ ଆଜି ଅନେକାଂଶରେ ହେଯ ହୋଇପଡ଼ିଛି । ତେଣୁ ଆପଣଙ୍କ ନିକଟରେ ମୋର ପୁନର୍ବାର ଅନୁରୋଧ, ମାର୍କ୍‌ବାଦ-ଲେନିନବାଦ ଯଦି ଶିଖ୍ବବାକୁ ହୁଏ, ବିପ୍ଳବୀ ତତ୍ତ୍ଵ ଯଦି ଆୟର କରିବାକୁ ହୁଏ, ତାହାହେଲେ ସେହିଭଲି ନେତା ଏବଂ ସେହିଭଲି ଦଳ ପାଖରୁ ହିଁ ଶିଖ୍ବବେ, ଯାହାର କର୍ମୀ ଓ ନେତାମାନଙ୍କର ଜୀବନ ମଧ୍ୟ ବିପ୍ଳବୀ ଭଲି । ଯେଉଁମାନଙ୍କର ହୁଂକାର କେବଳ ବିପ୍ଳବର, କିନ୍ତୁ ଜୀବନଟି ପେଟିବୁର୍ଜୁଆ ବା ବୁର୍ଜୁଆଙ୍କ ଭଲି, ଯେଉଁମାନେ ଆଲୋଚନା କରନ୍ତି ବିପ୍ଳବର, ଅଥବା ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଆଚରଣ, ରୁଚି ଏବଂ ସାମାଜିକ ଧାରଣା ସବୁ ବୁର୍ଜୁଆ ବା ପେଟିବୁର୍ଜୁଆ ସଂସ୍କୃତ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତାବିତ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନର ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟାପାରରେ ଆଚରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯାହାଙ୍କର ମାର୍କ୍‌ବାଦୀ ଦର୍ଶନଗତ ଚିନ୍ତା ସହ କୌଣସି ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ନାହିଁ ଏବଂ ସେହି ଅନୁୟାୟୀ ପରିଚାଳିତ ନୁହନ୍ତି, ବସ୍ତୁତଃ ସେହିଭଲିଭାବେ ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁମାନେ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନା କରିବାକୁ ଚାହୁନାହାନ୍ତି, ସେହିଭଲି ହୁଂକାର ସର୍ବସ୍ଵ ବିପ୍ଳବୀମାନଙ୍କ ଠାରୁ, ମୋର ଅନୁରୋଧ, ଆପଣମାନେ ଅନ୍ତତଃ ବିପ୍ଳବର ତତ୍ତ୍ଵ ଏବଂ ମାର୍କ୍‌ବାଦ-ଲେନିନବାଦ ଶିଖ୍ବବେ ନାହିଁ । ଏହିଭଲି ନେତାମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଆପଣମାନେ ଯେତେ ଦୂରରେ ରହିବେ, ସେମାନଙ୍କ ଗରମ ଗରମ ବିପ୍ଳବର ଗର୍ଜନ ଠାରୁ ଆପଣମାନେ ଯେତେ ଦୂରେଇ ରହିବେ, ପ୍ରକୃତ ବିପ୍ଳବୀ ଆୟୋଜନ ପକ୍ଷରେ ସେତେ ମଙ୍ଗଳ ଏବଂ ଆପଣମାନଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ବି ମଙ୍ଗଳ ।

ରାଜନୈତିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ, ସାମାଜିକ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ

ଆନ୍ଦୋଳନଗୁଡ଼ିକର ସଂଯୋଜନ ମଧ୍ୟଦେଇ ହିଁ

ପଠିକ ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ପରିଚାଳନା କରିବା ସମ୍ବନ୍ଧରେ

ଆପଣମାନଙ୍କର ମନେରଖ୍ବା ଦରକାର, କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ହେବାର ସାଧନା, ଏକ କଠିନ ସାଧନା । ଏହି ବିପ୍ଳବୀ ରାଜନୀତି ହେଉଛି ଏକ ସର୍ବବ୍ୟାପକ ଆୟୋଜନ, ଯାହା

ରାଜନୈତିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ, ସାମାଜିକ ଓ ସାଂସ୍କୃତିକ ଆନ୍ଦୋଳନ ସବୁକୁ ସଂଯୋଜିତ (integrate) କରି ଗଢ଼ିଦିଲେ । ଏହି ସଂଯୋଜନର୍ତ୍ତ ଘଟାଇ ପାରିଲେ ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବୀ ରାଜନୈତିକ ଆନ୍ଦୋଳନ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ପରିଚାଳନା କରିବା ସମ୍ଭବ । ତାହା ନ ହେଲେ ହଜାରେ ଲତାଳିତି ଭିତରେ ବି ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶ୍ରମିକ-କୃଷକଙ୍କର ରାଜନୈତିକ କ୍ଷମତାର ଅଭ୍ୟୁତ୍ୱାନ ଏବଂ ସଂଗ୍ରାମର ହତିଆର, ଜନତାର ନିଜସ୍ଵ ବିପ୍ଳବୀ ସଂଗଠନ ସବୁ ଗଢ଼ିଦିଲି ପାରେନାହିଁ । କାର୍ଯ୍ୟତଥେ ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ନେତାମାନଙ୍କର ତ ନିଶ୍ଚଯ ଏପରିକି କର୍ମୀମାନଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସାଧନାର ବିଶ୍ୱଯବସ୍ଥା ହେଉଛି, ସମସ୍ତ ଜୀବନକୁ ବ୍ୟାପ୍ତ କରି ବିପ୍ଳବର ଏହି ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ଗଢ଼ି ତୋଳିବା । It is an all out struggle covering all aspects of life starting from private to politico-economic and socio-cultural life, from even sex to love - ଏହି ସଂଗ୍ରାମ, ଜୀବନର ପ୍ରତିଚିତ୍ର କ୍ଷେତ୍ରରେ, ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସାମାଜିକ ଏବଂ ରାଜନୈତିକ ଜୀବନ, ଏପରିକି ପ୍ରେମ, ପ୍ରାତି, ଯୌନଜୀବନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ, ସମସ୍ତ କିଛିକୁ ବ୍ୟାପ୍ତ କରି ହିଁ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ହେବାର ମହାନ୍ ସଂଗ୍ରାମ ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମେ ସମାଜରେ ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ନ୍ୟାୟନାତିବୋଧ, କର୍ତ୍ତବ୍ୟବୋଧ, ଦାୟିତ୍ୱବୋଧ ଅଥବା ଯେଉଁ ମୂଲ୍ୟବୋଧଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ଆଜି ବି ପରିଚାଳିତ ହେଉଛୁ, ମନେରଖ୍ୱବେ, ସେବରୁ ହିଁ ବୁଝୁଆ ନୈତିକତାର ଧାରଣା ଏବଂ ଏହିସବୁ ନୈତିକତା ପରିବର୍ତ୍ତ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ନୈତିକ ମୂଲ୍ୟବୋଧ (moral values) ଗଢ଼ିତୋଳିବା ପାଇଁ ପ୍ରତିନିୟତ ସତେତନ ସଂଗ୍ରାମ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ବୁଝୁଆ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ପରିବର୍ତ୍ତ ସର୍ବହରା ଶ୍ରେଣୀ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ, ଯାହାକୁ ଆମେ ଦ୍ୱଦ୍ୱମୂଳକ ବସ୍ତୁବାଦୀ ବା ମାର୍କ୍ଷବାଦୀ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ କହୁ, ତାହା ଗଢ଼ି ତୋଳିବାର ବିରାମହାନ ସଠିକ୍ ସତେତନ ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟଦେଇ କେବଳ ଆସ୍ତ୍ରମାନେ ନିଜକୁ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟଭାବେ ଗଢ଼ିତୋଳିପାରୁ । ପ୍ରତିନିୟତ ଏହି ସଂଗ୍ରାମ ପାର୍ଟି ଭିତରେ ଏକ ଜୀବତ ସଂଗ୍ରାମର ରୂପ ନେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପାର୍ଟି ବାହାରେ ମଧ୍ୟ ଏହି ଆଦର୍ଶ ଓ ସଂସ୍କୃତିଗତ କ୍ରାନ୍ତି ଯାହା ଆମ ଦେଶରେ ବିପ୍ଳବର ପରିପୂରକ ମାନସିକତା ଗଢ଼ି ତୋଳିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ, ସେହି ଆନ୍ଦୋଳନ ବି ଗଢ଼ିତୋଳିବା ଦରକାର । ଏଠି ଗୋଟିଏ କଥା ସବୁ ସମୟରେ ମନେ ରଖିବା ଦରକାର, ଏକକ ଭାବେ ଦଳ ବାହାରେ ଏହି ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନା କରିବା କେବେ ହେଁ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ, ଯୌଥ ସଂଗ୍ରାମ ହେଁ ହେଉଛି ଏହାର ଏକମାତ୍ର ଜ୍ୟାଗେଣ୍ଟି ।

ବର୍ତ୍ତମାନ ବିଚାର କରି ଦେଖାଯାଉ, ଆସ୍ତ୍ରମାନେ ମାର୍କ୍ଷବାଦୀ ଦର୍ଶନକୁ ଆମ ଜୀବନ ଦର୍ଶନ ହିସାବରେ ମାନିନେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କ'ଣ ଆମେ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ହୋଇଯାଉ ?

ଲେନିନ୍ କହିଛନ୍ତି - ନା, thereby we simply express our desire to be a Communist - ଅର୍ଥାତ୍ ତଦ୍ବାରା ଆମେ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ହେବାର ଜଣ୍ମାମାତ୍ର ହଁ ପ୍ରକାଶ କରୁ । ଯେଉଁ ସଂଗ୍ରାମ କଥା ମୁଁ ଆଗରୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରିଛି, ପାର୍ଟି ଭିତରେ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ହେବାର ଯେଉଁ ବିରାମହାନ ସଂଗ୍ରାମ, ତାହା ପାଖରେ ନିଜକୁ ସ୍ଵଜ୍ଞାରେ ସମର୍ପଣ (Voluntarily submit) କରି ସଚେତନାବାରରେ ସେଇ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନା ନକଲେ, କୌଣସିମାତେ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ହେବା ସମ୍ଭବ ହେବ ନାହିଁ । ଅଥବା କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ନେତାମାନେ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ହେବାର ଏହି ମୂଳ ସଂଗ୍ରାମକୁ ଏତେଇ ପାଇ ପାର୍ଟି ଗଠନର ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି ।

ଫଳରେ ପାର୍ଟି ନେତୃତ୍ବ ଯଥାର୍ଥ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ଶୁଣସମନ୍ ଏକ ଯୋଥୁ ନେତୃତ୍ବ ଜନ୍ମଦେବା ପରିବର୍ତ୍ତ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଗଣତାନ୍ତିକ (formal democratic) ନେତୃତ୍ବରେ ପର୍ଯ୍ୟବେସିତ ହୋଇଛି ଏବଂ ପାର୍ଟିଚିକୁ ଏକ ଗଣତାନ୍ତିକ ଭାବରେ କେତ୍ରୀଭୂତ (democratically centralised) ପାର୍ଟି କରିବା ପରିବର୍ତ୍ତ ସାଧାରଣ ଭାବେ ଗୃହୀତ ରାଜନୈତିକ କର୍ମସୂଚୀ ଉପରେ ବିଭିନ୍ନ ବ୍ୟକ୍ତିକେତ୍ରୀକ ରାଜନୈତିକ ଗୁପଗୁଡ଼ିକର ମିଳିତ ସଂଗ୍ରାମର ଏକ ଘୂର୍ଣ୍ଣମର୍ମରେ ପରିଣତ କରିଛନ୍ତି ।

ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ଅନେକଙ୍କ ଭିତରେ ଏପରି ଧାରଣା ଅଛି ଯେ, ନେତାମାନେ ସବୁ ପେଟିବୁର୍ଜୁଆ ପରିବାରରୁ ଆସିଛନ୍ତି ବୋଲି ହଁ ପାର୍ଟି ନେତୃତ୍ବ ଏହି ଧରଣର ହୋଇଛି । ଅର୍ଥାତ୍ ନେତାମାନେ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ପରିବାରରୁ ଯଦି ଆସିଥାନ୍ତେ ତେବେ ସଠିକ୍ ନେତୃତ୍ବ ଗଢ଼ିତୋଳି ପାରିଥାନ୍ତେ, ଏହିଭଳି ଏକ ଭୁଲ୍ ଧାରଣା ଅନେକେ ଘୋଷଣା କରିଥାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଏହା ଯଦି ସତ୍ୟ ହୋଇଥାଆନ୍ତା ତାହାହେଲେ, ମାର୍କ୍, ଏଙ୍ଗେଲସ, ଲେନିନ୍, ମାଓ-ସେ-ଡୁଇୱ ଏମାନଙ୍କ ଭିତରୁ କାହା ପକ୍ଷରେ ବି କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ହେବାର ଉପାୟ ନଥିଲା । କାରଣ ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ହଁ ପେଟିବୁର୍ଜୁଆ ପରିବାରରୁ ଆସିଛନ୍ତି । ଏହି ଧାରଣା ସତ ହେଲେ ଲଂଲଣ୍ଟର ଲେବର ପାର୍ଟି ହଁ ପ୍ରକୃତ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ହୋଇପାରି ଥାଆନ୍ତା । କାରଣ ଏହି ପାର୍ଟିର ନେତାମାନେ ସମସ୍ତେ ହଁ ଶ୍ରମିକ ପରିବାରରୁ ଆସିଛନ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରଥମାବସ୍ଥାରେ ଏହି ପାର୍ଟିର ନେତାମାନେ ନିଜକୁ ପୂରାପୂରି ମାର୍କ୍ବାଦୀ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରୁଥିଲେ । ଅଥବା ଏହି ପାର୍ଟି ସମ୍ପର୍କରେ ଆମର ଅଭିଜ୍ଞତା କ'ଣ ? ଲଂଲଣ୍ଟର ଏହି ‘ଲେବର ପାର୍ଟି’ ସେଠିକାର ଏକଚାରିଆ ପୁଣିର ନିର୍ଲଙ୍ଘ ଦଳାଳୀ କରୁଛି । ଏକଦା ଆମ ଦେଶରେ ମଧ୍ୟ ନିହାରେଦ୍ବୁ ଦଉ ମଜୁମାଦାର ଏହି ଧରଣର ଭ୍ରାନ୍ତ ମତବାଦ ଉପରେ ଭିରି କରି ଲେବର ପାର୍ଟି ଗଢ଼ିଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ତାହାଦ୍ଵାରା ପ୍ରକୃତ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଜନ୍ମଦେବା ତାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ସମ୍ଭବ ହୋଇନାହିଁ । ଏପରିକି ଆମ ଦେଶରେ ‘ବଲସେଭିକ୍ ପାର୍ଟି’, ଯାହାର ଅନ୍ତିତ୍ବ ଆଜି ଆଉ ନାହିଁ କହିଲେ ଚଳେ, ସେମାନେ ପ୍ରଥମାବସ୍ଥାରେ କ'ଣ

କହୁଥିଲେ, ଯାହାନେଇ ଏକଦା ବହୁ ଶ୍ରମିକଙ୍କୁ ସେମାନେ ଦଳ ଭିତରକୁ ଗଣି ଆଶିଥିଲେ ? ସେମାନେ କହୁଥିଲେ, “ବାବୁମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀର ଦଳ ହେବ ନାହିଁ । ସର୍ବହରାମାନଙ୍କୁ ନେଇ ପାର୍ଟି ଗଠନ କରିବାର ଚେଷ୍ଟା ଏ ଦେଶରେ ହୋଇନାହିଁ, ତେଣୁ ପ୍ରକୃତ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଏ ଦେଶରେ ଗଢି ଉଠିନାହିଁ । ଲେନିନ୍ କହି ଯାଇଛନ୍ତି, ସର୍ବହରା ପାର୍ଟିରେ କେହୀୟ କମିଟିରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସମସ୍ତ କମିଟିରେ ସଭ୍ୟ ସଂଖ୍ୟାର ଶତକତା ୭୦ ଭାଗ ଆସିବେ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ପରିବାରରୁ । ଯଦି ତାହା ନ ଆସନ୍ତି, ତାହାହେଲେ ତାର ଯ୍ୟାରେଣ୍ଟ ନାହିଁ । ଫଳରେ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀରୁ ଆସିଥିବା କପ୍ରେତମାନଙ୍କ ନେତୃତ୍ବରେ ଏ ଦେଶର ପ୍ରକୃତ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ପାର୍ଟି ଜନ୍ମଦେବାକୁ ହେବ ।”

ଲେନିନ୍ ଗୋଟିଏ ପାର୍ଟିକୁ ଶ୍ରେଣୀଗତ ଭିତ୍ତି ଦିଗରୁ ସ୍ଵଦୃତ କରିବା ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ ଦ୍ୱାରା ଉପରୋକ୍ତ କଥା କହିଥିଲେ । ଯଦି କୌଣସି ପାର୍ଟିରେ ଏଭଳି ଅବସ୍ଥା ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ, ତାହାହେଲେ ଭଲ । କିନ୍ତୁ ଲେନିନ୍ ବାସ୍ତବବାଦୀ ଥିଲେ । ତେଣୁ ଏକ ସଙ୍ଗରେ ଅନଗ୍ରସର ଦେଶମାନଙ୍କରେ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ନେତୃତ୍ବ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶ୍ରେଣୀରୁଚ୍ୟତ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ (declassed intelligentia) ର ତତ୍ତ୍ଵଟି ଠିଆ କରାଇଥିଲେ । ଏମାନେ ଲେନିନଙ୍କ ଏହି ତତ୍ତ୍ଵ ସର୍ପକର୍ମରେ କୌଣସି ଗୁରୁତ୍ବ ଦେଇନାହାନ୍ତି । ବାସ୍ତବରେ ଲେନିନଙ୍କ ନିଜ ପାର୍ଟି, ଯେଉଁ ପାର୍ଟି ରଖିଆରେ ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବ ସଂପଳ କରିଥିଲା, ତାହାର ଅବସ୍ଥା ଆମେ କ’ଣ ଦେଖିବାକୁ ପାଉ ? ଗାନ୍ଧର ପାର୍ଟି ଅବସ୍ଥା କଣ ? ଏହିସବୁ ପାର୍ଟିରେ ନେତା ଓ କର୍ମାମାନେ ଅଧ୍ୟକାଂଶ ହିଁ ପେଟିବୁର୍ଜୁଆ ପରିବାରରୁ ଆସିଛନ୍ତି । କାରଣ ଏହି ସବୁ ପଛିନ୍ଦା ଦେଶମାନଙ୍କରେ ସାମାଜିକ ଅବସ୍ଥା, ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଭୃତି ବିଭିନ୍ନ କାରଣ ଯୋଗୁଁ ସ୍ବରାବତଃ ଅଧ୍ୟକାଂଶ ପାର୍ଟି କର୍ମୀ ଆସିବେ ଗ୍ରାମୀଣ ଏବଂ ସହରର ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟବିଭିତ ପେଟିବୁର୍ଜୁଆ ପରିବାରରୁ ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ପାର୍ଟିର ଶ୍ରେଣୀ ଚରିତ୍ରର ଯ୍ୟାରେଣ୍ଟ ଗଢିତୋଳିବା ପାଇଁ ଶ୍ରେଣୀରୁଚ୍ୟତ ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବାଭାବରେ ଗଢିତୋଳିବା ସଂଗ୍ରାମଟି ପାର୍ଟି ଗଠନ ପ୍ରଶ୍ନରେ ଏହିସବୁ ଦେଶରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଗୁରୁତ୍ବପୂର୍ଣ୍ଣ ସଂଗ୍ରାମ । ଆମେରିକା, ଇଂଲଣ୍ଡ ଏବଂ ଫ୍ରାନ୍ସ ଭଲି ଶିଶ୍ରୋନ୍ଦତ ଦେଶମାନଙ୍କରେ ବରଂ ଏକ ବିପ୍ଳବୀ ପାର୍ଟି ଗଢି ତୋଳିବାକୁ ହେଲେ ପ୍ରଥମୋତ୍ତ ସମ୍ମାନର ବାସ୍ତବ ଭିତ୍ତି ନାହିଁ । ଲେନିନଙ୍କ ପ୍ରଥମୋତ୍ତ ଉକ୍ତ ଭିତ୍ତିରେ କେବଳ ଶ୍ରମିକଜୀବୀମାନଙ୍କୁ ନେଇ ହିଁ ପାର୍ଟି ଗଢିବାକୁ ହେବ - ଏହି ତତ୍ତ୍ଵର ଅର୍ଥ ବାସ୍ତବରେ ଏ ଦେଶରେ ଏଇଆ ହେବ ଯେ, ଦୁଇ, ତିନି ଜଣ ବାବୁ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ, ଯେଉଁମାନଙ୍କ ସହିତ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ବୁଦ୍ଧିଗତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ହେଉଛି ଆକାଶ ପାତାଳ, ସେମାନେ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର, ଶ୍ରମିକ ହିସାବରେ ଯେଉଁ ହାମବଡ଼ା

ମନୋଭାବ ରହିଥାଏ, ତାକୁ ଉଭେଜିତ କରି ବସ୍ତୁତଃ ବ୍ୟକ୍ତି ନେତୃତ୍ବ ହିଁ ଚଳାଇଯିବେ । କାରଣ ଦଳର ନେତୃତ୍ବକୁ ଆହୁରି ଯଦି ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀମାନେ ଆସନ୍ତି ତାହାହେଲେ ନେତୃତ୍ବ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦୟ ଦେଖାଯିବ - ଏହି ଭୟରେ ସେମାନେ ଉପଗୋକ୍ତ ଯୁକ୍ତି ଆତୁଆଳରେ ଦଳ ଭିତରେ ନେତୃତ୍ବକୁ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟାରେ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀମାନଙ୍କୁ ପଶିବାକୁ ଦେବାକୁ ଚାହିଁବେ ନାହିଁ ।

ଶ୍ରମଜୀବୀର ସନ୍ତାନ ନେତୃତ୍ବକୁ ଆସିଲେ ହିଁ ବିମ୍ବିବ ସଫଳ ହେବ - ଏହି ଧାରଣା ଭୁଲ

ଦିତ୍ୟତଃ “ଶ୍ରମଜୀବୀର ସନ୍ତାନ ନେତୃତ୍ବକୁ ଆସିଲେ ଯାଇ ବିମ୍ବିବ ହେବ” - ଏହି ଧାରଣା ଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ଆଉ ଏକ ଭୁଲର ଶାକାର ହେଉଛନ୍ତି । ଏହି ଧାରଣା ଭିତରେ କେଉଁଠି ହୁଏ ଅଛି, ତାହା ସେମାନେ ଧରିପାରି ନାହାନ୍ତି । ସେମାନେ ଧରିପାରି ନାହାନ୍ତି ଯେ ଜଣେ ଶ୍ରମିକ, ସେ ଶ୍ରମିକ ହୋଇଥିଲେ ହିଁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ବିମ୍ବିବୀ ହୋଇଯାଏ ନାହିଁ । କାରଣ ପୁଞ୍ଜିବାଦୀ ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥା ମଧ୍ୟରେ ଜଣେ ଶ୍ରମିକର ଯେଉଁଭଳି ଅବସ୍ଥାନ ସେଠି ତାର ଚିତ୍ତାଭାବନା, ତାର ମନନ, ତାର ସଂସ୍କୃତି, ଆଚରଣ, ଅଭ୍ୟାସ - ସବୁ ହିଁ ବୁଝୁଆ ସଂସ୍କୃତି ପ୍ରଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ । ଏପରିକି ବିଚାର କଲେ ଦେଖାଯିବ, ତାର ମନ ଭିତରେ ଯେଉଁ ଶ୍ରମିକର ମାନସିକତା (worker's complex) କାମ କରେ, ତାହା ମଧ୍ୟ ବୁଝୁଆ ଶ୍ରେଣୀଗତ ଚେତନାର ଛାଞ୍ଚ ଭିରିରେ ହିଁ ମାଲିକମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଦେଶ, ଜର୍ଷାକୁ କେନ୍ତ୍ର କରି ଏକ ମାନସିକତାମାତ୍ର । ଅଥବା ସର୍ବହରା ଶ୍ରେଣୀ ଚେତନାର ରୂପ କିନ୍ତୁ ତାହା ନୁହେଁ । ସର୍ବହରା ଶ୍ରେଣୀ ଚେତନାରେ ଉଦ୍ବୁଦ୍ଧ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିର ବୁଝୁଆ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲଭାଇ ହେଉଛି ନୈର୍ବ୍ୟକ୍ତିକ ଶ୍ରେଣୀ ଲଭାଇ (Impersonal class fight), ବୁଝୁଆ ବ୍ୟବସ୍ଥା ବିରୁଦ୍ଧରେ ତାର ଲଭେଇ ଚେତନା - ସେ ନିଜେ ବଡ଼ଲୋକ ନୁହେଁ ବୋଲି ସେହି ଜର୍ଷାରୁ ଜାତ ନୁହେଁ, ଏପରିକି ତାର ଆର୍ଥିକ ଓ ରାଜନୈତିକ ଦାବି ନେଇ ଲଭେଇ ଚରିତ୍ର ମଧ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ନୁହେଁ, ତାହା ନୈର୍ବ୍ୟକ୍ତିକ । ତାର ଘୃଣାଟି ହେଉଛି ଶ୍ରେଣୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ, ବ୍ୟକ୍ତି ବିରୁଦ୍ଧରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ନୁହେଁ, ଏହି ଘୃଣା ଯଦି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ହୁଏ, ଶ୍ରେଣୀଗତ ଚେତନାରୁ ଯଦି ତାହା ଜନ୍ମ ନେଇ ନଥାଏ, ତାହାହେଲେ ଜଣେ ଶ୍ରମିକ ମଧ୍ୟ ଅନୁକୂଳ ପରିବେଶ ଓ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଜଣେ ବୁଝୁଆରେ ରୂପାନ୍ତରିତ ହୋଇଯାଇପାରେ । ଯେପରି ବ୍ରାହ୍ମଣମାନେ ଏକଦା ନୀରବର୍ଷର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଶାସ୍ତର ଧୂଆଁବାଣ ମାରି ଶୋଷଣ କରିଛନ୍ତି, ତାହା ଯେମିତି ଜାତିଆଶ ମନୋଭାବ, ପୁଣି

ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନୀତବର୍ଷର ଲୋକମାନଙ୍କୁ ମତାଇ ଜାତି-ଧର୍ମ ଭିରିରେ ସେମାନଙ୍କୁ ସଂଗଠିତ କରାଇ ଯେଉଁମାନେ ବ୍ରାହ୍ମଣମାନଙ୍କୁ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ବି ଠିକ୍ ବିପରୀତ ଅର୍ଥରେ ଜାତିଆଶ ମନୋଭାବର ଚର୍ଚା କରୁଛନ୍ତି । ଏହାକୁ କ'ଣ କେହି ଶ୍ରେଣୀ ସଂଗ୍ରାମ କୁହେ ? ଅର୍ଥନେତିକ ଓ ସାମାଜିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦୈନିକିନ ସଂଗ୍ରାମରୁ ସ୍ଵତଃଖୂର୍ବ ଭାବରେ ଯେଉଁ ଶ୍ରେଣୀ ଚେତନାର ଉଭବ ହୁଏ, ଚେତନାର ସେହି ପ୍ରର ଉର୍କୁ ଯାଇ ଯେତେବେଳେ ଯଥାର୍ଥରେ ଶ୍ରମିକମାନେ ବିପୁଲୀ ଶ୍ରେଣୀ ଚେତନାରେ ଉଦ୍ବୁଦ୍ଧ ହେବେ ଏବଂ ସେହି ସଂଗ୍ରାମ ସମର୍କିତ ମାର୍କ୍ଷିବାଦୀ ତତ୍ତ୍ଵ କ'ଣ - ତାହା ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେବେ, ସେତିକିବେଳେ ହିଁ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀରୁ ଆସିଥିବା କର୍ମାମାନେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବିଦେଶରୁ ନୁହେଁ, ସଠିକ୍ ଶ୍ରେଣୀଗତ ଚେତନା ଭିରିରେ, ଅର୍ଥାତ୍ ନୈର୍ବ୍ୟକିକ ଶ୍ରେଣୀଚେତନା (impersonal class consciousness) ଭିରିରେ ବୁଲ୍ଲୁଆ ଶ୍ରେଣୀ ଆଧ୍ୟପତ୍ୟ ଏବଂ ଆମ ସମାଜର ଜାତିଭେଦର ଅବମାନନା (humiliation) ବିରୁଦ୍ଧରେ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ଲଭିବାକୁ ଶିଖୁବେ ।

ସେତିକିବେଳେ ହିଁ କେବଳ ସେମାନେ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ଯେଉଁ ଜାତିଆଶ ଅବମାନନା (caste humiliation) ଅଛି, ତାହାର ସ୍ଵରୂପ ବି ଠିକ୍ ଭାବରେ ଉପଲବ୍ଧି କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହେବେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ନିଜ ଭିତରେ ଯେଉଁ ଶ୍ରେଣୀଗତ ଅବମାନନାବୋଧ ରହିଛି, ତାହା ବିରୁଦ୍ଧରେ ମଧ୍ୟ କ୍ରମାଗତ ଲଭାଇ ପରିଚାଳନା କରି କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ହେବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବେ ।

ଏହାଛଡା, ପ୍ରକୃତ ସର୍ବହରା ଚରିତ୍ର ଅର୍ଜନ କରିବାକୁ ହେଲେ ଜନଗଣଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଓ ସର୍ବହରାମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମିଶିବାକୁ ହେବ - ମାର୍କ୍ଷିବାଦୀ-ଲେନିନବାଦୀ ବିପୁଲୀ ତତ୍ତ୍ଵର ସର୍ବଜନ ସ୍ଵାକୃତ ଏଇ କଥାର ମଧ୍ୟ ଆଜିକାଲି ସରଳୀକୃତ ଓ ବିକୃତ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଛି । ଏକଥା ଠିକ୍ ଯେ ଜନଗଣଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବା, ସର୍ବହରାମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ମିଶିଯିବା, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ରହିବା ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିପୁଲୀ ତତ୍ତ୍ଵ ଓ ପାର୍ଟି ପ୍ରୋଗ୍ରାମ ଅନୁଯାୟୀ କାମ କରିବା - ଏସବୁ ବିପୁଲୀ ହେବାର ଏକ ଅବଶ୍ୟ ସର୍ବ, ଏହା କର୍ମାମାନଙ୍କ ଭିତରେ କିଛି କିଛି ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିବାରେ ନିଶ୍ଚୟ ସାହାଯ୍ୟ କରିଥାଏ । କିନ୍ତୁ ମଧ୍ୟବିଭିନ୍ନ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ ପରିବାରରୁ ଆସିଥିବା କର୍ମାମାନେ କେବଳ ଏହାଦ୍ୱାରା ହିଁ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସର୍ବହରା ବିପୁଲୀ ଚରିତ୍ର ଆଯର କରି ପକାଇବେ - ଏହା ହେଉଛି ଅତି ସରଳୀକୃତ ବ୍ୟାଖ୍ୟା । ଏହା ଯଦି ହେଉଥାଆନ୍ତା, ତାହାହେଲେ ଗାନ୍ଧିବାଦୀମାନେ ଜନଗଣଙ୍କ ଭିତରେ କାମ କରିଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ମାର୍କ୍ଷିବାଦୀ ଆମୋଳନରୁ ବିରୁଦ୍ଧ ହୋଇଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବି ଅନେକ ଲୋକ ଜନଗଣଙ୍କ ଭିତରେ ପଢ଼ିରହି କାମ କରିଛନ୍ତି ।

ଏକଥା କହିଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ ଯେ, ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଉପରଥାତୁ ବସି ବସି ଜନଗଣଙ୍କୁ କେବଳ ‘ବାଣୀ’ ଶୁଣାଇଛନ୍ତି । ଆମ ଦେଶରେ ପୁଣି ଏପରି ହଜାରେ ମାର୍ଜିବାଦୀ ବା କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ କର୍ମୀ ଓ ନେତାମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ଅଛି, ଯେଉଁମାନେ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଭିତରେ ପଡ଼ିରିଛି କାମ କରିବା ଏବଂ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଶକ୍ତିଶାଳୀ (militant) ଲତାଇ ପରିଚାଳନା କରିବା ସବୁ ବି ଆଜି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ବିଦେଶୀରେ ପରିଣତ ହୋଇଛନ୍ତି । ଏପରିକି ଆଜି ବି ଆଖ୍ଯ ସାମନାରେ ଦେଖିବାକୁ ପାଇବେ, କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ଆଦର୍ଶର ଝଣ୍ଡା ନେଇ ଯେଉଁମାନେ କାମ କରୁଛନ୍ତି, ଦିନରାତି ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ସହିତ ପଢି ରହୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରମିକ ଆୟୋଳନରେ ଆଜି ଅଧ୍ୟକାଂଶ ସୁବିଧାବାଦୀ, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନେକ ହିଁ ଆଜି ମାଲିକମାନଙ୍କର ଦଲାଲରେ ପରିଣତ ହୋଇଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ଭିତରେ କାମ କରିବାକୁ ଯାଇ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ କରିପାରି ନାହାନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ବିପ୍ଳବୀ ଚେତନା ଆଣି ପାରି ନାହାନ୍ତି, ବରଂ ବୁର୍ଜୁଆ ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥାରେ ପେଶି ହେଉଥିବା ଶ୍ରମଜୀବୀମାନଙ୍କର ଯେଉଁ ନିମ୍ନଗାମୀ ସଂସ୍ଥାତି, ସେମାନେ ନିଜେ ହିଁ ତାର ଶୀକାର ହୋଇ ପଡ଼ିଛନ୍ତି ।

ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ବୁର୍ଜୁଆ ଭାବଧାରାରୁ ମୁକ୍ତହୋଇ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ଚେତନାର ସ୍ଵରକୁ ଉନ୍ନତ ହେବାକୁ ପଢ଼ିବ

ଲେନିନ୍, କହିଛନ୍ତି, Go to the workers, not to become the worker as it is, but to lift them to the standard of a Communist, ଅର୍ଥାତ୍ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଯାହା ଅଛି, ତାହା ଶ୍ରହଣ କରିବା ପାଇଁ ଆମେ ସେମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଉନା । ଆମେ ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନରୁ ଶିଖିବାକୁ ଯାଉ, ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଲା, ଆମେ ସର୍ବହରା ବିପ୍ଳବୀ ରାଜନୀତି ଓ ସଂସ୍ଥାତିର ଯେଉଁ ଭାବନା ଧାରଣା ଜ୍ଞାନ ବିଜ୍ଞାନରୁ ଆୟତ କରିଛେ, ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନରୁ ଶିକ୍ଷା ନେଇ ତାହାକୁ ଉନ୍ନତ କରି ପୁଣି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତାହା ବିତରଣ କରୁ । ସେମାନଙ୍କୁ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଗତିତୋଳିବା ପାଇଁ ଉଦ୍ବ୍ଲବ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ହିଁ ଆୟୋମାନେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟକୁ ଯାଉ । ଆମେ ଯେଉଁମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ଭାବରେ ଗତିତୋଳିବା, ନିଜେ ଯଦି କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ସଂସ୍ଥାତି ଆୟତ କରି ନପାରୁ, ତାହାହେଲେ କେବଳମାତ୍ର କେତେକ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ରାଜନୈତିକ ସ୍ଥୋଗାନ ଦୋହରାଇ ଆମେ କ’ଣ ସେମାନଙ୍କୁ ବିପ୍ଳବୀ କରି ପାରିବା ? ନା, ତାହା କେବେ ସମ୍ବନ୍ଧ ନୁହେଁ । ତାହାହେଲେ ଜନଗଣଙ୍କ ସହିତ ସଂଯୋଗ ଓ ଜନଗଣଙ୍କ ଆଦୋଳନ ଯେଉଁମାନେ

ପରିଚାଳନା କରିବେ, ସେମାନଙ୍କୁ ଏହି ଆଦୋଳନ ପରିଚାଳନା କରିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଦେଖୁବାକୁ ହେବ, ସେମାନଙ୍କ ଉପରି ଠିକ୍ କି ମୁହଁଁ, ସେମାନଙ୍କ ରାଜନୀତି ବିପ୍ଳବୀ କି ନୁହଁଁ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ନିଜ ଜୀବନର ଦୃଷ୍ଟିରଙ୍ଗୀ ଓ ସଂସ୍କୃତି ବଦଳାଇବା ପାଇଁ ସେମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଏକ ଜୀବନ୍ତ ଆଦୋଳନ ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତିନିଯତ ପରିଚାଳନା (guide) କରୁଛି କି ନାହିଁ । ଫଳରେ କୌଣସି ସହଜ ରାଷ୍ଟ୍ରାରେ ଏହାର କୌଣସି ସମାଧାନ ନାହିଁ । ଜଣେ ଶ୍ରମିକ ମଧ୍ୟ ଏହି ସମାଜରେ ବୁଲ୍କୁଆ ଚିତ୍ରାଧାରା ପ୍ରଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ ଶ୍ରମିକ । ତାହାର ଅବସ୍ଥାନ, ତାହାର ସଂସ୍କୃତି ସବୁକିଛି ବୁଲ୍କୁଆ ସଂସ୍କୃତି ପ୍ରଭାବରେ ପ୍ରଭାବିତ - ଏହି କଥାଟି ସବୁ ସମୟରେ ମନେରଖୁବାକୁ ହେବ । ଏକଥା ଠିକ୍ ଯେ, ସେ ଶ୍ରମିକ ବୋଲି ତା ପକ୍ଷରେ ବିପ୍ଳବୀ ଶ୍ରେଣୀ ଚିତ୍ରି ଅର୍ଜନ କରିବା ଅପେକ୍ଷାକୃତ ସହଜ, କିନ୍ତୁ ସେ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ତାକୁ ନିଜକୁ ବୁଲ୍କୁଆ ଭାବଧାରାର ପ୍ରଭାବରୁ ମୁହଁଁ କରି କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ଚେତନାର ପ୍ରତିକୁ ଉନ୍ନାତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ, ନିଜକୁ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ଭାବରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ (transform) କରିବାକୁ ହେବ, ଯେଉଁଥିପାଇଁ ମାର୍ଛ କହିଛନ୍ତି, ଏହି ସମାଜର ଶ୍ରମିକମାନେ ଆଗେ ନିଜକୁ ବିପ୍ଳବୀ ଭାବରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବେ, ତେବେଯାଇ ସେମାନେ ବିପ୍ଳବରେ ନେବୁଦ୍ଧ ଦେଇପାରିବେ ।

ଏହି ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଆପଣଙ୍କର ଏକଥା ବି ମନେରଖୁବା ଦରକାର ଯେ, ଲୁମେନ ପ୍ରୋଲେଗରିଏଗ୍ ଅର୍ଥାତ୍ ବୁଲ୍କୁଆ ଶୋଷଣର ଯତ୍ନାରେ ଏବଂ ତାର ଅପସଂସ୍କୃତିର ଶିକାର ହୋଇଯାଇ ସର୍ବହରାମାନଙ୍କ ଯେଉଁ ଅଂଶ ଲାଭିମଧ୍ୟରେ ହିଁ ଲୁମେନରେ ପର୍ଯ୍ୟବେଶିତ ହୋଇଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଯେତେବେଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହି ଲୁମେନ ସଂସ୍କୃତି ପ୍ରଭାବରୁ ନିଜକୁ ମୁହଁଁ କରି ମାର୍ଛବାଦୀ-ଲେନିନବାଦୀ ଉତ୍ସର୍ଗହଣ ଏବଂ ସେହି ଅନୁଯାୟୀ ନିଜ ଜୀବନକୁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିବାକୁ ସକ୍ଷମ ହୋଇନାହାନ୍ତି, ସେତେବେଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିପ୍ଳବ ସଂଗଠିତ କରିବା ଦୂରର କଥା, ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିପ୍ଳବୀ ଆଦୋଳନରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରିବା ହିଁ ସମସ୍ତ ନୁହଁଁ । ମାର୍ଛଙ୍କଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ମାଓ-ସେ-ତୁଙ୍ଗ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତେ କହିଛନ୍ତି, ଏହି ସମସ୍ତ ଲୁମେନ ପ୍ରୋଲେଗରିଏଗମାନେ ଅବସ୍ଥା ବିଶେଷରେ ଗୋଟିଏ ସଂଗଠନ ଗଢି ତୋଳିପାରନ୍ତି, ଏପରିକି ନାନା ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ରାଜନୈତିକ ଦାବି ନେଇ ଲଭାଳିବି କରିପାରନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ତାହାଦ୍ୱାରା ସେମାନେ ବିପ୍ଳବ ସଂଗଠିତ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ବରଂ ଲାଭିମଧ୍ୟରେ ଦେଖାଯାଇଛି, ଏହିସବୁ ଲୁମେନ ପ୍ରୋଲେଗରିଏଗମାନଙ୍କ ସଂଗଠନଗୁଡ଼ିକ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ଭାବରେ ସବୁଦିନ ବିପ୍ଳବର ବିରୋଧୀତା କରିଛି ଏବଂ “ନକଳି ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ” (pseudo revolutionary party) ମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବିପ୍ଳବ ବିରୋଧୀ ଅସ୍ତରାବରେ

ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇଛି ।

**ମଧ୍ୟବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀକୁ ମଧ୍ୟବିଭିନ୍ନଙ୍କ
ଭାବ ବିହୂଲତା, ଦୋଦୁଲ୍ୟମାନତା ଓ ବ୍ୟକ୍ତିକେନ୍ଦ୍ରିକ ଚିନ୍ତାପଦ୍ଧତି
ଏବଂ ଅଭ୍ୟାସ, ଆଚରଣ ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ହେବ**

ଏଠି ଏହି କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ହେବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ମଧ୍ୟବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀକୁ ମଧ୍ୟବିଭିନ୍ନ ଶ୍ରେଣୀ ସୁଲଭ ଭାବବିହୂଲତା, ପେଟିବୁର୍ଜୁଆ ଦୋଦୁଲ୍ୟମାନତା, ଅଭ୍ୟାସ, ଆଚରଣ ଓ ସର୍ବୋପରି ବ୍ୟକ୍ତିକେନ୍ଦ୍ରିକ ଚିନ୍ତାପଦ୍ଧତି ଛାତିବାକୁ ହେବ । ପୁଣି ଶ୍ରୁମିକମାନଙ୍କୁ ଛାତିବାକୁ ହେବ ଶ୍ରୁମିକ ମାନଙ୍କର ଯାହାସବୁ rustic habits, ଅର୍ଥାତ୍, ପୁରୁଣା ସାମନ୍ତୀ ସମାଜର କୁସଂଘାର ଏବଂ ନାନାଧରଣର ବୁର୍ଜୁଆ ଅପସଂଘୃତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ କଦର୍ଯ୍ୟ (vulgar) ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ପ୍ରଭାବରୁ ନିଜକୁ ମୁକ୍ତ କରିବାକୁ ହେବ । ଆମ ଦେଶ ଭଲି ଏକ ପଛୁଆ ଅଥଚ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ପୁଞ୍ଜୀବାଦୀ ଦେଶର ଶ୍ରୁମିକମାନଙ୍କ ଭିତରେ ପ୍ରଚଳିତ ସମାଜ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ତିନି ଧରଣର ପ୍ରଭାବ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଯେତେବେଳୟାଏ ଶ୍ରୁମିକମାନେ ବିପୁଳବା ଚେତନାରେ ଉଦ୍‌ବୃଦ୍ଧ ହୋଇ ନାହାନ୍ତି, ସେତେବେଳୟାଏ ତିନୋଟି ଭାଗରେ ସେମାନଙ୍କୁ ବିଭକ୍ତ କରାଯାଇପାରେ । ଯେଉଁ ଶ୍ରୁମିକମାନେ, ଚାଷୀ ପରିବାରରୁ ଆସିଛନ୍ତି ଏବଂ ଚାଷୀ ସମାଜ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ ରକ୍ଷା କରି ଚାଲୁଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ରହିଛି ଗ୍ରାମୀଣ ସମାଜର, ସାମନ୍ତୀ ସମାଜର କୁସଂଘାର, ଏକଜିଦିଆ ସ୍ଵଭାବ ଏବଂ ନାନା ଧରଣର ଗାଁରଳି ମନ୍ଦ ଅଭ୍ୟାସ (rustic habits) । ସେମାନେ ଶ୍ରୁମିକ ହେଲେ ବି ସେମାନେ ଗ୍ରାମୀଣ ସାମନ୍ତୀ ସମାଜର ସଂସ୍କୃତିର ଶାକାର । ସେମାନଙ୍କୁ ସେଥିରୁ ନିଜକୁ ମୁକ୍ତ କରିବାକୁ ହେବ । ପୁଣି ଦଳେ ଶ୍ରୁମିକ, ଯେଉଁମାନେ ନିମ୍ନ ମଧ୍ୟବିଭିନ୍ନ ପରିବାରରୁ ଅର୍ଥନୈତିକ କାରଣରୁ ମଜଦୁରରେ ପରିଣତ ହୋଇ ଶ୍ରୁମିକମାନଙ୍କ ଭିତରକୁ ଆସିଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଶ୍ରୁମିକରେ ପରିଣତ ହେବା ସଭ୍ରେ ବାବୁ ସମାଜ ସହିତ ତାଙ୍କର ସଂସ୍କୃତିଗତ, ଅଭ୍ୟାସଗତ, ରୁଚିଗତ ଯୋଗସ୍ଥ ଆଜି ବି ବିଛିନ୍ନ ନ ହେବା ଫଳରେ, ସେମାନେ ଶ୍ରୁମିକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟକୁ ନେଇ ଆସୁଛନ୍ତି ମଧ୍ୟବିଭିନ୍ନ ବାବୁ ସମାଜର ଭାବ ବିହୂଲତା, ପେଟିବୁର୍ଜୁଆ ଦୋଦୁଲ୍ୟମାନତା ଏବଂ ବ୍ୟକ୍ତି ନେତୃଦୂର କନ୍ଦଳ ଓ ଅର୍ଥନୀତିବାଦ । ଆଉ ଦଳେ ଶ୍ରୁମିକ, ସେମାନେ ସଂଖ୍ୟାରେ ଯଦିଓ କମ, ସେମାନେ ଏହି ଦୁଇଟି ଭାବଧାରାରୁ ଏକବାରେ ବିଛିନ୍ନ ହୋଇଯାଇ ଶ୍ରେଣୀ ଅବସ୍ଥାନ ଦିଗରୁ ସର୍ବହରାର ସବୁଠାରୁ ବିପୁଳବା ଅଂଶରେ ପର୍ଯ୍ୟବସିତ ହୋଇଛନ୍ତି । ଶ୍ରୁମିକମାନଙ୍କ ଭିତରେ ସେମାନେ ହିଁ ସବୁଠାରୁ ବେଶୀ ବିପୁଳବା - ଏହି ଅର୍ଥରେ ଯେ, ପୁରୁଣା ସମାଜ ସହିତ ସେମାନଙ୍କର ସମନ୍ତ

ପ୍ରକାରର ସାମାଜିକ ସମ୍ପର୍କର ଯୋଗସ୍ଥୁ ବିଛିନ୍ନ ହୋଇଯାଇଛି । କିନ୍ତୁ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ବୁଲ୍ଲାଆ ସମାଜ ଭିତରେ ଯାହା ସବୁଠାରୁ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶୀଳ ସଂସ୍ଥାତି, ଅର୍ଥାତ୍ କଦର୍ଯ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ, ବେପରାଖ୍ୟାତାବ (desperateness), ଯେଉଁ ବେପରାଖ୍ୟାତାବ ହେଉଛି ଉଦ୍‌ଦେଶ୍ୟହୀନ ଅର୍ଥାତ୍ ଅନ୍ତର୍ମୁଦ୍ରାବିତର, ତାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶାକାର । ଶିକ୍ଷିତ, ତଥାକଥୃତ ଶିକ୍ଷାଦୀକ୍ଷା ସମ୍ବନ୍ଧ (enlightened) ବୁଲ୍ଲାଆମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଶିକ୍ଷାର ଆବରଣ ଯୋଗୁଁ ଯାହାକି ଆମେ ଅନ୍ୟରକମଭାବରେ ଦେଖୁ, ଶିକ୍ଷାକୁ ବାଦଦେଇ ଏହି କଦର୍ଯ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ (vulgar individualism)ର ପ୍ରଭାବ ଏହି ସମସ୍ତ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ । ଫଳରେ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏହି ଯେଉଁ ଖୁବ୍ ଅଗ୍ରଣୀ ଅଂଶ, ଯେଉଁମାନେ ଶ୍ରେଣୀଗତ ଅବମୂଳ ବିଗରୁ ସବୁଠାରୁ ବେଶୀ ବିପ୍ଳବୀ, ସେମାନଙ୍କୁ ବି ଯଦି ଏହି କଦର୍ଯ୍ୟ ବୁଲ୍ଲାଆ ବ୍ୟକ୍ତିବାଦ (vulgar individualism)ର ମାନସିକତାରୁ ମୁକ୍ତ କରି ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମସ୍ତି ପ୍ରତି କର୍ତ୍ତବ୍ୟବୋଧ (obligation) ଏବଂ ସମସ୍ତିଗତ ଦାୟିତ୍ବବୋଧ ସୃଷ୍ଟି କରା ନ ଯାଇପାରେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଯଦି କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଚେତନାର ପ୍ରତିକୁ ଉନ୍ନାତ କରାନ୍ୟାଇପାରେ, ତାହାହେଲେ ସେମାନେ ବି କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ହୋଇପାରିବେ ନାହିଁ । ସୁତରାଂ ସେମାନଙ୍କୁ ବି କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଚରିତ୍ର ଆୟର କରିବାକୁ ହେବ ।

ଉନ୍ନତ କ୍ଷମ୍ମତିଗତମାନ ଅର୍ଜନ କରିବା ସଂଗ୍ରାମକୁ ଏତେଇପାଇ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ହେବା ସମ୍ବନ୍ଧ ହୁଏଁ

ତାହାହେଲେ ଏହି ଆଲୋଚନାରୁ ଆପଣମାନେ ସହଜରେ ବୁଝି ପାରୁଛନ୍ତି ଯେ ମାର୍କ୍ଜବାଦୀ ଏବଂ ବିପ୍ଳବୀ ଭାବରେ ନିଜକୁ ଗଢି ତୋଳିବାକୁ ହେଲେ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ହିଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ଏବଂ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଭାବରେ ସଠିକ୍ ପଦ୍ଧତିରେ ସରେତନ ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟଦେଇ ମାର୍କ୍ଜବାଦକୁ ଏକ ପ୍ରକୃତ ଜୀବନ ଦର୍ଶନ ହିସାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ହେବ, ଯାହା ଜୀବନର ପ୍ରତିଟି ବିଗକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିବ ଏବଂ ପରିବର୍ତ୍ତତ କରିବ । କେବଳ ରାଜନୈତିକ ତତ୍ତ୍ଵ ବିଶ୍ଲେଷଣ ପାଇଁ ମାର୍କ୍ଜବାଦ - ଏହିଭାବରେ ମାର୍କ୍ଜବାଦକୁ ଗ୍ରହଣ କଲେ ବା ଦୟମୂଳକ ବନ୍ଧୁବାଦର ତିନୋଟିଯାକ ସୂତ୍ର ମୁଖ୍ୟ କରି ପକାଇଲେ, କେବଳ ତାହାଦ୍ୱାରା କେହି ମାର୍କ୍ଜବାଦ-ଲେନିନବାଦୀ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ପାର୍ଟିର କୌଣସି ନା କୌଣସି ସଂଗଠନ ସହିତ ଯୁକ୍ତ ଥାଇ ଜନଗଣଙ୍କ ବିପ୍ଳବୀ ଆନ୍ଦୋଳନ ଗଢିତୋଳିବା ସଂଗ୍ରାମରେ ସକ୍ରିୟ ଭାବରେ ନିଜକୁ ଯୁକ୍ତ ରଖି ବ୍ୟକ୍ତି ଚିନ୍ତା ଓ ବ୍ୟକ୍ତି ସାର୍ଥକୁ ସର୍ବହରା ଶ୍ରେଣୀର ବିପ୍ଳବୀ ଚିନ୍ତା ଭାବନା ଓ ସ୍ଵାର୍ଥ ସହିତ ଅର୍ଥାତ୍ ବିପ୍ଳବର ସ୍ଵାର୍ଥ ସହିତ ଏକାତ୍ମ

କରି ଗଢ଼ି ତୋଳିବାର ନିରଳସ ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟ ଦେଇ, ଅର୍ଥାତ୍ by the Struggle of identifying one's individual interest with the working class interest i.e. with the interest of revolution, ଉନ୍ନତ ସଂସ୍କୃତିଗତ ମାନ ଅର୍ଜନ କରିବା ପଥରେ ହିଁ କେବଳ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର ନେତୃତ୍ବକାରୀ କର୍ମୀରେ ପରିଣତ ହୋଇପାରେ । ଏହି ସଂଗ୍ରାମଚିକୁ ଏତେଇ ଯାଇ ଜଣେ ଯେତେ ବଡ଼ କ୍ଷମତାବାନ ହେଉନା କାହିଁକି, କାହାରି କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ହେବାର ଉପାୟ ନାହିଁ । ଏପରିକି, ମାନବେଦ୍ରନାଥ ରାୟଙ୍କ ଭଲି ବି ଜଣେ କ୍ଷମତାବାନ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ, ସେ ବାଷ୍ପବରେ ଏହି ସଂଗ୍ରାମକୁ ଏତେଇଯିବା ଫଳରେ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଧ୍ୟ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ହୋଇପାରିଲେ ନାହିଁ । ଅଥବା ମାନବେଦ୍ରନାଥ ରାୟଙ୍କ ପାଞ୍ଚିତ୍ୟ ଏତେ ଉଚ୍ଛ୍ଵରରେ ଥିଲା, ଯେଉଁ ପାଞ୍ଚିତ୍ୟ ପାଖରେ ସୁଭାଷ ବୋଷ, ଜବାହରଲାଲ ନେହେରୁ ଏବଂ ଏପରିକି ତଦାନୀନ୍ତନ ସମୟର ଅନେକ ସମାଜତାନ୍ତିକ ଏବଂ ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ନେତାମାନେ ବି ମଥାନତ କରିଛନ୍ତି । ତଙ୍କାଳୀନ ସମୟରେ ଭାରତବର୍ଷରେ ଏହି ଜଣେ ମାତ୍ର ମାର୍କ୍ସବାଦୀ ବୋଲି ପରିଚିତ ନେତା, ଯିଏ ଜ୍ଞାନ ବିଜ୍ଞାନର ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତ ଶାଖାରେ ବିଚରଣ କରିଥିଲେ । ଅଥବା ଏତେବତ୍ ଏକ କ୍ଷମତା ନେଇ, ଲେନିନଙ୍କ ସହ ରହି, କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ଆଦୋଳନରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭାବରେ ଯୁଦ୍ଧ ରହିବା ସବୁ ବି ସେ ଶେଷରେ ଘୋର କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ବିଦେଶୀରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିଲେ । ବୌଦ୍ଧିକ କ୍ଷମତା ଏତେ ଉଚ୍ଛ୍ଵରରେ ରହିବା ଏବଂ ଜ୍ଞାନ ବିଜ୍ଞାନର ବିଭିନ୍ନ ଶାଖାରେ ତାଙ୍କର ଦଖଲ, ଏସକୁ କୌଣସିଟା ହିଁ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତାଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିପାରି ନାହିଁ । ଏହାର କାରଣ ହେଉଛି, ଜ୍ଞାନ ବିଜ୍ଞାନର ବିଭିନ୍ନ ତତ୍ତ୍ଵଗୁଡ଼ିକୁ ଆୟଭ କରିବା ସବୁ ସବୁ ଦ୍ୱଦ୍ୟମୂଳକ ପଦ୍ଧତିରେ ସେବୁଣ୍ଡିକୁ ସଂଯୋଜିତ କରି ନ ପାରିବା ଫଳରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଆଚରଣ, ଅଭ୍ୟାସ ଓ ରୁଚିର ପ୍ରକାଶ ମାର୍କ୍ସବାଦ-ଲେନିନବାଦ ଏବଂ ବିପ୍ଳବୀ ଆଦୋଳନର ପରିପୂରକ କି ନୁହେଁ, ସେ ଦିଗକୁଳକ୍ୟ ରଖୁ ଶ୍ରମିକଶ୍ରେଣୀ ସ୍ଵାର୍ଥ ସହ ଏକାତ୍ମ କରି ନିଜକୁ ଗଢ଼ିତୋଳିବା ସଂଗ୍ରାମକୁ ସେ ପାର୍ଟି ଭିତରେ ସଠିକ୍ ଭାବରେ ପରିଚାଳନା କରିପାରି ନାହାନ୍ତି । ଫଳରେ ଏତେବତ୍ କ୍ଷମତାର ଅଧିକାର ହେବା ସବୁ ସେ ଶେଷ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚୂତାନ୍ତ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାଶାଳ କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ ବିଦେଶୀରେ ପରିଣତ ହୋଇଥିଲେ ।

କମ୍ଯୁନିଜିମ ଆଦର୍ଶର ମର୍ଯ୍ୟାଦା ରକ୍ଷା

ଓ ପୁଣ୍ଡିବାଦ ବିରୋଧୀ ସଂଗ୍ରାମରେ ନେତୃତ୍ୱ ଦେବାପାଇଁ

ଭାରତବର୍ଷର ଏକମାତ୍ର ସାମ୍ୟବାଦୀ ଦଳ

ଏସ.ସ୍ଟୁ.ସି.ଆଇ.(କମ୍ଯୁନିଷ୍ଟ)କୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରନ୍ତୁ

ଆମ ଦେଶର ପୂର୍ବର ଅବିଭକ୍ତ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ତିନିଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ ଏହି ପାର୍ଟିର ଲତିହାସ, ଏମାନଙ୍କ ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ, ଆଚାର, ଆଚରଣ ପର୍ଯ୍ୟାଳୋଚନା କରି ଦେଖାଗଲା, ଏମାନେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ହିଁ ପାର୍ଟି ଗତିତୋଳିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଗଠନର ଏହି ଅସଲ ସଂଗ୍ରାମଟିକୁ ବାଦଦେଇ ପାର୍ଟି ଗଠନର ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି । କର୍ମୀମାନଙ୍କର ସତତା, ନିଷ୍ଠା, ଆତ୍ମ୍ୟଧ୍ୟାଗ, ଲତାଜ ସବୁକିଛି ସବ୍ରେ ବି ବ୍ୟକ୍ତିବାଦର ପ୍ରଭାବରୁ ନିଜକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୁକ୍ତ କରିବା ପାଇଁ ପାର୍ଟି ଓ ବିପ୍ଳବ ସହ ଜୀବନକୁ ଏକାତ୍ମ କରି ଗତିତୋଳିବା ସଂଗ୍ରାମଟି ପାର୍ଟି ଭିତରେ ସଚେତନ ଓ ଯୌଥ ଭାବରେ ପରିଚାଳନା ନ କରି ପାରିବା ଫଳରେ, ଏଥରୁ କୌଣସିଟି ଏକ ସଠିକ୍ ବିପ୍ଳବୀ ଦଳ ହିସାବରେ କେବେ ଗତିହାରି ନାହିଁ । ଫଳରେ ମାର୍କବାଦକୁ ଆଦର୍ଶ ହିସାବରେ ଗୃହଣ କରିବା ସବ୍ରେ ପାର୍ଟି ଭିତରେ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଚରିତ୍ର ଗଠନ ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ ପାର୍ଟିଗଠନ କରିବା ପାଇଁ ଆତ୍ମନିଯୋଗ କଲେ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ (୧) ଜୀବନର ସମସ୍ତ ଦିଗ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟେକ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପକୁ ବ୍ୟାପ୍ତକରି ଆଦର୍ଶଗତ କେନ୍ଦ୍ରୀୟକତା ଅର୍ଥାତ୍ ଗୋଟିଏ ଚିନ୍ତା ପଢ଼ନ୍ତି, ଏକ ସମ-ଚିନ୍ତା, ଏକ ସମ-ବିଚାରଧାରା, ଏକନିଷ୍ଠ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟବୋଧ (୨) ଯୌଥ ନେତୃତ୍ୱର ବିଶେଷାକୃତ ଧାରଣା ଏବଂ (୩) ଦଳେ ପ୍ରଫେସନାଲ ବିପ୍ଳବୀ ଗତି ତୋଳିବାର ଦାର୍ଘ ଓ ଜଟିଳ ସଂଗ୍ରାମଟି ଏତେଇ ଯିବା ଫଳରେ ସି.ପି.ଆଇ. ଏବଂ ସି.ପି.ଆଇ.(ୟମ) ଉଭୟ ଦଳ ହିଁ କେତେବୁନ୍ଦ୍ରିୟ ପେଟିବୁନ୍ଦ୍ରିୟା ରାଜନୈତିକ ଗୋଷ୍ଠୀ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର କେବଳମାତ୍ର ସାଧାରଣ ଭାବରେ ଗୃହୀତ ରାଜନୈତିକ କର୍ମସୂଚୀ ଭିତରେ ମିଳିତ ରାଜନୈତିକ ସଂଗ୍ରାମ ପରିଚାଳନାର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପ୍ଲାଟଫର୍ମରେ ପରିଣତ ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ନକସଲପାତ୍ରମାନେ ପାର୍ଟି ଗଠନ କଲେ ସେହି ପାର୍ଟିର ମଧ୍ୟ ଏକା ପରିଣତି ହେବ ।

ତାହାହେଲେ ବିଭିନ୍ନ ଦିଗରୁ ଆଲୋଚନା କରି ଦେଖାଗଲା, ପୂର୍ବର ଅବିଭକ୍ତ ଏବଂ ବର୍ତ୍ତମାନ ତିନିଭାଗରେ ବିଭକ୍ତ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟିର କୌଣସି ଅଂଶ ଦ୍ୱାରା ଆଉ ଯେଉଁ କାମ ହେଉନା କାହିଁକି, ଶୋକିତ ମଣିଷର ପୁଞ୍ଜିବାଦ ବିରୋଧୀ ମୁକ୍ତ ସଂଗ୍ରାମ ଭଲି ଏକ ଜଟିଳ ସଂଗ୍ରାମର ନେତୃତ୍ୱ ଦେବା କୌଣସିମତେ ସମ୍ବନ୍ଧ ନୁହେଁ । ପୁଣି ତତ୍ତ୍ଵଗତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏମାନଙ୍କ ନାନା ଭୁଲ ଭ୍ରମିତ କଥା ବାଦଦେଲେ ବି ଯେଉଁ ବିଷୟଟି ଆଜି କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆନ୍ଦୋଳନରେ ସବୁଠାରୁ ମାରାତ୍ମକ ହୋଇ ଦେଖାଦେଇଛି, ଯାହା ଦେଶର ଚରମ କ୍ଷତିସାଧନ କରିଚାଲିଛି, ତାହା ହେଉଛି, ଏହି ପାର୍ଟିଗୁଡ଼ିକର ନେତା ଓ କର୍ମୀମାନଙ୍କ ଦୈନିକିନ ଜୀବନଯାତ୍ରା ଓ ବ୍ୟବହାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେଉଁ ସୁବିଧାବାଦ ଏବଂ

ଆଚାର-ଆଚରଣ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏମାନଙ୍କର ଯେଉଁ ନିମ୍ନ ସାଂଖ୍ୟତିକ ମାନ ପ୍ରତିଫଳିତ ହେଉଛି, ଯାହା ମୁଁ ଏତେ ସମୟ ଧରି ଆପଣମାନଙ୍କ ସାମନାରେ ଆଲୋଚନା କଲି, ତାହା କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆଦର୍ଶ ଭଲି ଏତେବେଳେ ଏକ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଓ ମହାନ୍ ଆଦର୍ଶର ମର୍ଯ୍ୟାଦାକୁ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଆଖ୍ତରେ କ୍ରମେ ନ୍ୟୁନ କରିଦେଉଛି । ଫଳରେ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆଦର୍ଶ ଏବଂ ବିପ୍ଳବୀ ସଂଗ୍ରାମର ମହାନ୍ ପ୍ରତୀକ ଲାଲ ଝଣ୍ଡାର ମର୍ଯ୍ୟାଦାକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ସକାଶେ ଏବଂ ପୁଞ୍ଜିବାଦ ବିରୋଧୀ ସଂଗ୍ରାମରେ ନେତୃତ୍ବ ଦେବାପାଇଁ ଏ ଦେଶରେ ଯାହା ମୁଁ ଏତେ ସମୟ ଧରି ଆପଣମାନଙ୍କ ସାମନାରେ ଆଲୋଚନା କଲି, ତାହା କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆଦର୍ଶ ଭଲି ଏତେବେଳେ ଏକ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଓ ମହାନ୍ ଆଦର୍ଶର ମର୍ଯ୍ୟାଦାକୁ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଆଖ୍ତରେ କ୍ରମେ ନ୍ୟୁନ କରିଦେଉଛି । ଫଳରେ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ଆଦର୍ଶ ଏବଂ ବିପ୍ଳବୀ ସଂଗ୍ରାମର ମହାନ୍ ପ୍ରତୀକ ଲାଲ ଝଣ୍ଡାର ମର୍ଯ୍ୟାଦାକୁ ରକ୍ଷା କରିବା ସକାଶେ ଏବଂ ପୁଞ୍ଜିବାଦ ବିରୋଧୀ ସଂଗ୍ରାମରେ ନେତୃତ୍ବ ଦେବାପାଇଁ ଏ ଦେଶରେ ଏକ ପ୍ରକୃତ କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ପାର୍ଟି ଗଠନ କରିବା ଏବଂ ତାହାକୁ ଶକ୍ତିଶାଳୀ କରିବା ପ୍ରଯୋଜନ । ଏଥିପାଇଁ ହିଁ ଦୀର୍ଘ ଦିନ ଧରି ଅଳ୍ପାକ୍ଷର ସଂଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ଏସ.ସ୍କୁ.ସି.ଆଇ.(କମ୍ପ୍ୟୁନିଷ୍ଟ) ଏକ ସାମ୍ୟବାଦୀ ଦଳର ସମସ୍ତ ବୈଶିଷ୍ଟ୍ୟ ବହନ କରି ଏ ଦେଶରେ ଗଢ଼ି ଉଠିଛି ।

